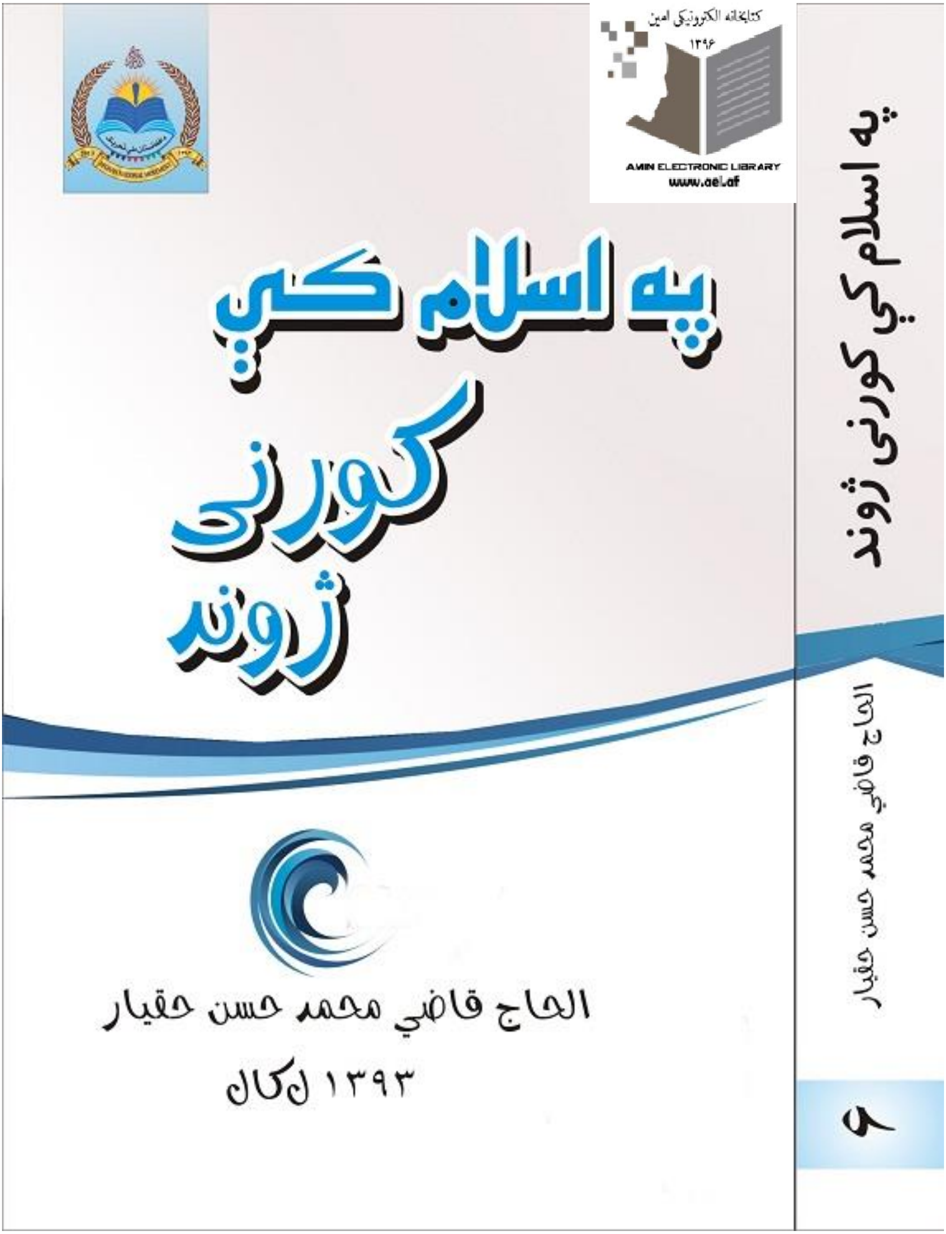
کتابخانه الکترونیکی امین
۱۳۹۶
AMIN ELECTRONIC LIBRARY
www.ael.af
په اسلام کې کورنی ژوند
الحاج قاضي محمد حسن حقیار
۱۳۹۳ کال
په اسلام کې کورنی ژوند
الحاج قاضي محمد حسن حقیار
۶

WWW.AEL.AF

په اسلام کې کورنی ژوند

(څلورم چاپ)

www.melitahrik.com
0777 400 116

لیکوال : الحاج قاضي محمد حسن حقیار
کابل – افغانستان

۱۳۹۳ هـ لمریز

WWW.AEL.AF

د کتاب ځانګړتیاوې

د کتاب نوم : په اسلام کې کورنی ژوند
مؤلف : الحاج قاضي محمدحسن حقیار
کمپوز : رفیع الله روشن
ډیزاین : محمدافضل ذاکر
خپرندوی : د افغانستان ملي تحریک فرهنګي څانګه
د خپرندوی شمېره: (۶)
چاپ نېټه : ۱۳۹۳ هـ ل
د چاپ وار : لومړی
شمېر : ۱۰۰۰

www.melitahrik.com
0777 400 116

د تحریک یادښت

فرهنګي څانګه د افغانستان ملي تحریک له اساسي څانګو څخه یوه اساسي څانګه ده. د دې څانګې دنده داده چې هېوادوالو ته فرهنګي خدمات وړاندې او ګټور فرهنګي کارونه ترسره کړي. د تاریخي، ملي، کلتوري ورځو او تاریخي او ملي شخصیتونو نمانځل ددې څانګې نورې دندې دي.

د هېواد د لیکوالو د علمي، دیني، روزنیزو او معلوماتي اثارو چاپ هم ددې څانګې له اساسي دندو څخه ګڼل کېږي. له هغې ورځې راهیسې چې تحریک خپل عملي فعالیتونه پیل کړي دي، نو دې څانګې هم ورسره سم خپل فعالیتونه چټک کړي دي. تاریخي ورځې یې نمانځلي، تاریخي واټونو ته یې لوحې جوړې کړي. علمي سیمینارونه او ورکشاپونه یې جوړ کړي دي.

د تحریک دې څانګې د تحریک د عمومي هدفونو په رڼا کې وپتېیله چې په یوځایي ډول (شل عنوانه) کتابونه چاپ کړي. په دې اثارو کې اکثره دیني او علمي اثار شامل دي چې درنو هېوادوالو ته یې وړاندې کوي.

دا اثر (**په اسلام کې کورنی ژوند**) چې ستاسو په لاس کې دی، ښاغلي (**قاضي محمد حسن حقیار**) لیکلی او د همدغو شلو عنوانو اثارو له جملې څخه دی. هیله ده درانه لوستونکي ترې ښه ګټه پورته کړي. تحریک خپلو هېوادوالو ته ډاډ ورکوي چې په راتلونکي کې به هم خپلو دې ډول هڅو ته دوام ورکړي.

د هېواد د فرهنګ د بډاینې په هیله

په درناوي

د افغانستان ملي تحریک

فرهنګي څانګه

www.melitahrik.com 0777 400 116

د پیل خبرې

محترمو او قدرمنو لوستونکو :

د دې کتاب د لیکلو او چاپ د انګېزې او موخې په اړه به څکه څه ونه وایم چې فکر کوم دا لامل او غرض هر چاته روښانه دی ټول پوهېږو چې ولس او ملت مو لادمخه هم چندان له لیک او لوست سره اشنا نه و ، او د ټولنې ډېره کمه سلواله مو د لوست او لیک په ګاڼه پسوللي و ، خو په هېواد کې روانې دوه ویشت کلنې غمیزې له دې بدمرغۍ سره نوره هم مرسته وکړه ، د قلم او کتاب ځای توپ او ټوپک ونیو ، په لویانو او کوچنیانو ټولو مو جنګي او احساساتي کلتور وتپل شو .

قلم او کتاب مو له ګوتو و ترورل شو او کلاشینکوف او برچې په لاس کې راکړل شوې خو له نېکه مرغه چې ټولنه مو د داسې شاڅلمیو له کاختۍ (قحطۍ) سره مخ نده چې تندی مو د نهیلۍ په دیوال ولګېږي او که و وایم چې دا د همداسې څو تنو روڼ اندو ،هڅاندو ، ویښو قلموالو ځوانانو د هاند او هڅو پایله ده چې زموږ د زمولیدلې ټولنې په کلتوري ادبي کالبد کې یې ساه پوه کړه او د همدوی مسیحایي چوف د دې لامل شو چې زموږ قلموال ، ادبیان او شاعران له یو څه لنډ مهالي نهیلۍ او رکود څخه وروسته خوځښت پیل کړي او د کلتوري ، عرفاني او پوهنیز اوښتون (انقلاب) شعور یې په روح کې غزونې وکړی .

زما دالیکنه (کوني ژوند) هم زموږ د ټولنې د پوهنیز کچ او ټولنیز څرنګوالي سره بې اړیکی نده او په حقیقت کې همدا د ټولنې او چاپېریال غږ و چې د دې کتاب لیکلو لامل شو .

WWW.AEL.AF

دا کتاب لومړی ځل ۲۰ وړاندې بیا ۱۴کاله وړاندې او په وروستي ځل اوه کاله وړاندې چاپ شو خوداچې دخلکو له ښه هرکلي سره مخ شو او اوس هم په بازار کې نه موندل کېږي له بلې خوا د مینه والو او لوستونکو تنده او غوښتنه هم ډېره وه نو ځکه مو د ډېرو نویو زیاتولو سره څلورم ځل چاپ ته زړه ښه کړ.

په کتاب مو ځکه « کورنۍ ژوند » نوم کېښود چې ټول مسایل یې په کورني ژوند پورې اړه لري تر دې د مخه د « د کورني » مسایل په پرله پسې ډول په شریعت اوونیزه کې خپاره کړل او غوارم چې دا لومړی د کورني ژوند ترسرلیک لاندې هم همداسې روانه وساتم ، هیله ده چې د دې کتاب ترچاپ وروسته په شریعت اوونیزه کې خپاره شوي مضامین هم د یو کتاب په بڼه لوستونکو ته ورسیږي اوس به په دې کتاب کې په همدې موضوعاتو بسوالی وکړو.

په پای کې له محترم رفیع الله روشن اوروح الله احمدزي څخه دکتاب د کمپوز ، له محترم انجنیر محمدافضل ذاکر څخه یې دډیزاین اوله ویښ اوسترګوراوسیاست پوه استادمحمداسمعیل یون څخه یې دمالي لګښت دستومانتیاد پر غاړه اخستلو له امله مننه کوم همدا راز له ټولو هغو ورونو او خویندو څخه هم مننه کوم چې په دې اړه یې ماته لارښوونې کړېدي.

په درنښت

محمدحسن حقیار

۱۳۹۳ هـ لمریز دغبرګولي لسمه

WWW.AEL.AF

لومړی څپرکی

نکاح

حکم او پېژندنه

الف : د نکاح تعریف (پېژندنه)

نکاح په لغت کې پیوستون او یوځای والي ته وايي.

په اختیار کې لیکلي چې نکاح په لغت کې پیوستون او یوځای والي ته وايي ځکه چې ښځه او خاوند د کور والي په حالت کې یوله بل سره داسې پیوست شي لکه یو بدن[1]، او په اصطلاح کې فقهاوو د نکاح بېل بېل تعریفونه کړي دي چې څو يې د بېلګې په ډول یادوو.

د کمال ابن همام حنفي تعریف

[1] الاختیار فی تعلیل المختار او فتح القدیر : جلد .۲ ص :۱۸۳ .

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

نکاح په خوند باندې د ملکیت لپاره یو تړون دی چې له ښځې څخه د ګټې اخېستلو لپاره جایز شوې دی او له تړون څخه مراد ، د ایجاب او قبول مجموعه (ټولګه) ده چې د تړون کوونکو یا د هغوی د وکیلانو لخوا ترسره او اجرا کېږي.

د امام کاساني(رح) تعریف

نکاح مېړه ته د ښځې د فرج او نورو غړیو خاصوالی دی.[1]

۱. د شوافعو(رح) تعریف

دنکاح په لفظ یو تړون دی چې د وطی د روا والي تضمین کوي.[2]

د حنابله وپه نزد

دا یو تړون دی چې د نکاح او یو ځای والي په الفاظو صحیح کېږي.

د نکاح غوره تعریف

د ښځې او نر تر منځ د همېشني ژوند تېرولو تړون دی چې له یوبل څخه ګټه په ځانګړو شرایطو روا کوي.

ب: د نکاح د لفظ اصل

فقها پدې کې دنظر اختلاف لري چې کله د نکاح د لفظ اطلاق وشي نو مراد ترې څه دی ؟ ایا د نکاح له لفظ څخه عقد مرادکېږي اوکه وطي ؟

د احنافو په وړاندې

---

[1] بدائع الصنایع
[2] حاشیة الباجوري علي شرح ابن القاسم الغزي .

www.melitahrik.com 0777400116

له احنافو څخه په یو روایت کې د نکاح د لفظ اصل وطي او عقد دواړو ته شامل دی مګر په قوي او معتمد روایت کې د دوی په نزد دنکاح لفظ په حقیقت کې په وطي او مجازا په عقد کې استعمالیږي یعني کله چې د نکاح د لفظ اطلاق وشي غرض ترې وطي ده.[۱]

دلایل یې : (وَلاَ تَنكِحُواْ مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاء إِلاَّ مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاء سَبِيلاً).النساء :۲۲

یعني : او په نکاح مه اخلئ هغه ښځې چې په نکاح اخیستې وي ستاسو پلرونو مګر هغه چې وړاندې شوي.

یعني چې ستاسو پلرونو وطي کړې وي د هغوی نکاح تاسو ته روا نده.

دا ایت په ډاګه کوي چې د چا پلار له چا سره زنا وکړي نو په زوی یې حرامه ده.

(فَإِن طَلَّقَهَا فَلاَ تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ حَتَّىَ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ).البقره : ۲۳۰.

یعني : (بیا که چیرې دا ښځه یې طلاقه کړله (دریم ځل) نو اوس روانده ده لره دا ښځه له هغې وروسته تر هغه چې نکاح وکړي له بل چا سره.)

یعني تر هغه ورته روا نده تر څو چې له طلاق کوونکي څخه پرته یې بل مېړه وطي نکړي.

رسول الله(ص) فرمايي : (اصنعوا كل شىء الى النكاح).[۲]

[۱] المبسوط ، بدایع الصنایع ، کتاب الفقه علي المذهب الاربعه او الاختیار شرح المختار .
[۲] صحاح الستة مګر بخاري نیل الاوطار او مشکوة.

WWW.AEL.AF

یعنې : (وکوئ هرڅه مګر نکاح : یعنې له حایضې ښځې سره هرڅه روا دي مګر وطي يې).

د مالکيه و په نزد

له امام مالک(رح) څخه يو روايت دی چې د نکاح لفظ اصل په حقيقت کې په عقد کې او په وطي کې مجازا استعمالېږي[۱].

مګر په دې مذهب کې معتمد دا دی چې دا لفظ عقد او وطي دواړو ته شاملېږي که څه هم ډېر استعمال يې په عقد کې دی همدا قول د قاضي ابويعلي له حنابله و څخه او يو روايت له شافعيانو څخه هم دی.[۲]

د شوافعو په نزد

له امام شافعي(رح) څخه کمزوری روايت د احنافو په څېر دی ، مګر د دوی په نزد د نکاح لفظ په اصل کې په عقد کې دی او په وطي کې مجازا استعمالېږي.[۳]

۴ : د حنابله و مذهب

د حنابله و مذهب هم همدا د شوافعو مذهب دی يعنې د نکاح لفظ په حقيقت کې په عقد او مجازا په وطي کې استعمالېږي.[۴]

[۱] کتاب الفقه على المذاهب الاربعة .
[۲] بدائع الصنايع ،مغني المحتاج ، المغني الابن قدامة .
[۳] مغنی المحتاج ، حاشية العلامة الباجوري شرح ابن القاسم الغزي.
[۴] المغني لابن قدامه او شرح الكبير على متن المقنع.

www.melitahrik.com 0777 400 116
WWW.AEL.AF

د جمهورو دلایل

جمهور وایي چې: (حتی تنکح زوجا غیره) د وطي معنی نه ورکوي د لته مراد عقد دی او وطي په حدیث کې راغلې ده: (حتی تذوقي عسیلته و یذوق عسیلتک).[۱]

یعنې: (تردې چې وڅکې ته خوند د هغه (سړي) او وڅکې هغه خوند ستا) او (لاتحل للاولی حتی تذوق عسیلة لاخر و یذوق عسیلتها).[۲]

یعنې: (نده روا لومړي ته تر دې چې وڅکې خوند د بل او وڅکې هغه خوند د دی (عسیله او عسال مجاز له لږې جماع څخه دی او دا خوند یې له شهدو سره تشبیه کړ.)

او له (مانکح اباء کم) څخه زنا نه، بلکې نکاح مراد ده چې په صحیح عقد سره شوی وي.

نو که د چا پلار له چا سره زنا وکړله په زوی یې نه حرامېږي او که له پلار سره یې صحیح عقد وشي او جماع شوې هم نه وي نو په زوی یې حرامه ده.

رسول الله(ص) فرمایي: (ولدت من نکاح لامن سفاح)

یعنې: (زه له صحیح نکاح څخه پیدا شوی یم له بد کارئ څخه پیدا شوی نه یم).

که د نکاح دلفظ د استعمال ځایونه وګورو نو جوتېږي چې دا لفظ عقد او وطي دواړو ته شامل دی.

---

[۱] متفق علیه.

[۲] ابوداود.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ج : نکاح د عربو په جاهلیت کې

په جاهلیت کې د ښځې او نر د جنسي اړیکو د ټینګښت مختلفې لارې وې چې حتی ځینې لارې یې د هغوی په عنعنو کې هم ښې نه ګڼل کېدلې خو ځینو نورو ته یې نکاح ویله چې څو ډولونه یې درلودل :

۱. استبضاع : یو سړي به خپله ښځه بل چا ته ورولېږله او بیا تر هغه به یې ورسره جماع نه کوله تر څو چې له هغه څخه به یې حمل ښکاره نه شو او دا به د اولاد د نجابت لپاره د هغوی ستره مینه وه.

۲. د لس نفرو څخه کمو به له یوې ښځې سره جماع کوله بیا به یې چې کوچنی وزېږېد نو دا ټول به یې راغونډ کړل او هر یو به چې د ښځې خوښ وو ورته به یې وویل چې ای فلانیه دا ستابچې دی نو بیا هغه انکار کولی نشو.

۳. زنا کارو ښځو به چې له چا سره زنا وکړله او اولاد به یې وزېږېد نو بیا به ښځې خلک را غونډ کړل او قافیه پېژندونکي به چې هر څوک مناسب ولید هماغه ته به یې ورکاوه او هغه انکار نشو کولی.

۴.یوه د نن ورځ مروجه نکاح.[1]

۵. یو سړي به بل ته وویل ته چې ته ماته له خپلې ښځې څخه تېر شه او زه به تا ته له خپلې ښځې تېر شم او دومره مال به ډېر درکړم.

۶. چې د پلار له مرګ څخه وروسته به یې د هغه ښځه په نکاح کړله په انصارو کې دا کار لازمي او په قریشو کې په خوښه و.

---

[1] دارالقطني روایت له عایشې څخه ،حجة الله البالغة ، شاه ولي الله دهلوي.

WWW.AEL.AF

۷. چې لونډان به يې نيول.[۱]

۸. د شغار نکاح.

۹ : د متعې نکاح چې وروسته به يې وپېژنئ.

د: د نکاح ارزښت او د روا والي حکمت

ښکاره خبره ده چې نکاح د ژوند د پايښت يواځينۍ لاره ده او د نارينه او ښځې د فطري غوښتنو د سړولو خورا غوره او سپېڅلې ذريعه ده د نکاح په واسطه انسان ته سکون، اطمينان او هوساينه ور په برخه کېږي او هره تولنه کې چې واده کول اسان وي او وکړي يې شرعي نکاح ته غاړه ږدي هغه له افتونو او رزائلو څخه سالمه او په امن وي نکاح د غنا (بډايئ) لامل ده او د مينې محبت پېژندګلوۍ حاصلولو، تولد او تکثر لاره ده، نه پرېږدي چې انسان دې خپل جنسي غرايض د نورو ژويو په څېر پرته له کوم قيد او شرطه، هرچا سره چې خوښه يې وي پوره کړي د نکاح په اثر که الله(ج) نېک اولاد چا ته ورپر برخه کړي نود همېشني نيکمرغۍ لامل ورته جوړېږي رسول الله(ص) خپل امت نکاح ته هڅوي فرمايي: [يا معشر الشباب من استطاع منکم الباء فليتزوج فانه اغض للبصرواحصن للفرج، ومن لم يستطع فعليه بالصوم فانه له وجاء].[۲]

يعنې: (اى د ځوانانو ډلې څوک چې په تاسو کې نکاح کولى شي نو هغه دې واده وکړي ځکه چې نکاح د نظر او فرج ساتونکې(ده له بېځايه

---

[۱] الانکحة الفاسدة اعبدالرحمن بن عبدالرحمن شميلة لامدل.

[۲] متفق عليه

WWW.AEL.AF

استعمال شخه) او څوک چې نکاح نشي کولی نو روژه دې ونيسي ځکه چې روژه د هغه لپاره خصيتوب ده.)

همدا راز فرمايي : (النكاح من سنتى فمن لم يعمل بسنتى فليس منى).[١]

يعنې : (نکاح زما له سنتو څخه ده او څوک چې زما پر سنتو عمل نه کوي، نو زما له ډلې څخه نه دی.)

نکاح په ديني او دنيوي ښېګڼو مشتمله ده فقهاء ليکي : په حلاله نکاح کې له خپلې ښځې سره ځان مشغولول له نفل لمانځه څخه غوره دي.[٢]

رسول الله(ص) فرمايي : (تناكحوا وتوالدوا و تكاثروا فاني اباهي بكم الامم يوم القيامة).[٣]

يعنې : (نکاح وکړئ، تولد او تکثر وکړئ ، زه پر تاسو(ستاسو پر ډېروالي) د قيامت په ورځ په نورو امتونو وياړم.)

همداراز فرمايي : کله مو چې د يوې پردۍ ښځې ښکلا خوښه شي ، او ترې اغېزمن شئ ، نو له خپلې ښځې سره کوروالی وکړئ ، ځکه دا کوروالی هغه سوچونه له منځه وړي).[۴]

رسول الله(ص) له ښځو سره له اړيکو غوڅولو څخه په کلکه منع کړې ده ،سعد ابن ابي وقاص رضي الله عنه فرمايي چې رسول الله(ص) عثمان بن مظعون رضي الله عنه له

---

[١] ابن ماجه
[٢] فتح القدير.
[٣] مسلم
[۴] الجامع الصغير للسيوطي.

WWW.AEL.AF

ښځو سره د اړیکو له غوښتلو څخه منع کړ او که هغه ته یې اجازه ورکړې وای نو موږ به ځان خصي کړي و او ځان به موعبادت ته اوزګار کړی و.[۱]

رسول الله(ص) فرمایي: (درې کسان دي چې مرسته یې په الله(ج) حق ده یو ترې هغه نکاح کوونکی دی چې پاکې یې غرض وي.).[۲]

همدارنګه نکاح د سکون او اطمینان سبب ګرځي الله(ج) فرمایي: (وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوا إِلَيْهَا) الروم: ۲۱

یعنې: (او له نښو د ده دا دي چې پیدا کړي یې دي تاسو ته له نفسونو ستاسو څخه ښځې لپاره د دې چې مایل شئ دوی ته.)

خاوند او ښځه یو له بل څخه ډېرې سترتیاوې لېرې کوي، د ورځني ژوند د بېړئ په چلولو کې مرسته کوي یو د بل اسرار او رازونه ساتي: (هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ) البقره: ۱۸۷.

یعنې: (هغوی اغوستن دي ستاسو لپاره او تاسو اغوستن یئ د هغوی لپاره.)

ګورو چې له نکاح او واده سره انسان ته ستومانتیاوې پیدا کېږي لکه د اولاد نفقه لګښت، جامه... مګر هغه پدې ټولو خوښ وي، په نیویارک کې د اروایي روغتون رئیس ډاکټر(هافلبرګ) وایي چې: دلته د ځان وژنې حادثې په مجردانو کې له واده والا څخه ډېرې دي.

[۱] متفق علیه.

[۲] بخاري، مسلم، ترمذي، ابن ماجه، نسايي المستدرک للحاکم او مسند احمد.

WWW.AEL.AF

ـ لوی او مشهور صحابي عبدالله بن مسعود رضي الله عنه وايي : ماته واده وکړئ ځکه چې زه دا بد ګڼم چې له الله(ج) سره مخ شم او مجرد و اوسم.

ـ امام احمد (رح) د خپلې ام ولدې د وفات په دوهمه ورځ واده وکړ او ويې ويل چې زه دا بد ګڼم چې مجرد ويده شم.[۱]

ـ الله(ج) په خپله په نکاح کولو امر کړی دی په دې هکله له نصوصو څخه ښکاره کېږي چې نکاح او کورنی نظام په اسلام کې ځانګړی ارزښت لري او د ژوند د نورو مسائلو په څېر بايد يوې خواته وانه چول شي او خلک بايد دا مذهبي او ټولنيز دود تل ژوندی وساتي نکاح انسان له اخلاقي مفاسدو څخه ساتي او د ټولنې دنظم او اصلاح تضمين هم کوي ، ځکه که هر څوک خپل جنسي ضرورت ازاد له هر چا سره چې زړه يې وغواړي پوره کړي نو دلته انانيت ، ځان ځاني او خپل غوښتنې پيدا کېږي هر چا به پر ښځلې انجلۍ حملې کولې ، جنګ جګړې به پيدا کېږي همدا راز د راتلونکي کوچني وارث به معلوم نه وو ، نفقه ، جامه ، تربيه.... به يې چا پر ذمه اخېستله ؟

نو اسلامي شريعت د دې هرې بې نظمۍ د له منځه وړلو لپاره د نکاح پاکه لاره پيدا کړله.

هـ : د نکاح حکم

[۱] تحفة العروس محمود مهدی استانبولی.

WWW.AEL.AF

عبدالله بن شیخ بن محمد سلیمان وایي : که په زنا کې د واقع کېدلو وېره نه وي نو په دې حالت کې نکاح واجب ده او که د نفقې او مهر توان هم لري او په حرامو کې د واقع کېدلو وېره هم وي نو فرض ده.[۱]

د فقهي مشهور عالم عبدالله بن احمد محمود النسفی وایي چې نکاح په درې ډوله ده :

۱. سنت: د اعتدال په حال کې لکه رسول الله(ص) چې نه یې مال ډېر و او د شهواني قوې له غلبې څخه هم معصوم و.

۲. واجب: کله چې مال هم ولري او شهوت یې هم غالب وي.

۳. مکروه: چې د نفقې او جامې څخه د عاجز کېدلو وېره وي.[۲]

دکتور احمد الحصري د نکاح د حکم په هکله د بېلابېلو علماوو اقوال راخېستي دي چې ځینې یې دلته رانقلوو :

۱. چې جنسي قوه یې غالبه وي، د ښځو خواته میلان ډېر لري او په ګناه کې د واقع کېدلو وېره ورسره وي د جامې ، نفقې او مهر توان لري نو امام غزالي، کاساني او ځینې نور فقها وایي چې نکاح پرې فرض ده.[۳]

دلایل : (فَانكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاء مَثْنَى وَثُلاَثَ وَرُبَاعَ) النساء :۳

یعنې (نو نکاح کوئ کومې چې نورې ستاسو خوښې شي دوه ، دوه ، درې ، درې او ، څلور ، څلور.)

---

[۱] مجمع الانهر شرح ملتقی الابحار.
[۲] الاختیار شرح المختار.
[۳] الوجیز للغزالی جلد: ۲ ، البدائع الصنائع ، المغنی او شرح الکبیر.

www.melitanrik.com 0777 400 116

(وَأَنكِحُوا الْأَيَامَى مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ) النور: ۳۲

یعنې : (او نکاح وکړئ هغوی ته چې مېړه نه نلري له تاسو څخه او ستاسو له نېکو او صالحو مرئیانو او وینځو څخه.)

پدې ایتونو کې مطلق امر دی او مطلق امر ترڅو یې چې په خلاف دلیل پیدا نشي د فرضیت لپاره وي او دلته هېڅ دلیل نشته دی.

الله(ج) فرمایي : (وَلاَ تَقْرَبُواْ الزِّنَى إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاء سَبِيلاً) الاسرا: ۳۲

یعنې : (مه نژدې کېږئ زنا ته چې دا بې حیایي او بده لاره ده.)

نو ځان ساتل له زنا څخه فرض دي او ډېر وخت دا پرته له نکاح څخه امکان نلري.ځینې وایي چې په نکاح امر په قران کې مندوبي امر دی خو سمه خبره دا ده چې دا امر وجوبي دی مګر داسې نه چې حکومت دې مجردان په زور په نکاح مجبور کړي.

۲. په داسې حال کې چې شهوت یې غالب وي، مال لري نفقه او مهر ورکولی شي او د زنا وېره ورسره نه وي نو دلته د فقهاوو ترمنځ اختلاف دی.

ـ حنفي فقهاء وایي: په دې حالت کې عملي واجب ده لکه د سلام ځواب ورکول.

ـ امام شافعي(رح) وایي: په دې حالت کې نکاح مستحب ده مګر عبادت ته ځان اوزګارول له نکاح څخه غوره دي.[1]

[1] المغني ،شرح الکبیر ، الوجیز او حاشیة العلامةالباجوري.

WWW.AEL.AF

ـ د احنافو دلایل: من استطاع منکم الباءه فلیتزوج.

یعني: څوک چې په تاسو کې نکاح کولی شي نو هغه دې واده وکړي.)

دا امر د وجوب لپاره دی خو د دی لپاره چې رسول الله(ص) د نکاح قائم مقام روژه ټاکلې ده او روژه په دې حالت کې واجب نده نو دا هم اعتقادي واجب نده رسول الله(ص) په نکاح همېشه والی کړی دی.

په عادي حالاتو کې نکاح سنت ده ځکه چې رسول الله(ص) فرمايي : (نکاح زما له سنتو څخه ده) او په حدیثو کې نکاح غوښتل شوې ده او له پرېښودو څخه يې منع شوې ده.

۱. د حنابله و او امام مالک(رح) په نزد نکاح مستحب ده.

دلایل يې : ابن مسعود رضي الله عنه وايي که زما د عمر لس ورځې پاتې وي او پوه شم چې په لسمه ورځ مړ کېږم او له ما سره د نکاح توان وي نو زه به دفتنې له وېرې نکاح وکړم.[1]

ابن عباس رضي الله عنه سعید بن جبیر رضي الله عنه ته وویل : واده وکړه یقینا غوره د دې امت د ډېرو ښځو خاوند دی.[2]

امام احمد(رح) وايي: جره توب په اسلام کې هېڅ ځای نلري، رسول الله(ص) فرمايي : زه روژه هم نیسم، افطار هم کوم ،لمونځ هم کوم او ویښ هم اوسېږم او له ښځو سره صحبت هم کوم څوک چې زما له سنتو څخه مخالفت کوي نو زما له ډلې څخه ندی ....بخاري.

[1] احیاء العلوم امام غزالي.
[2] المغني لابن قدامه.

WWW.AEL.AF

حنابله وايي : په صحيح نکاح کې له ښځې سره بوختېدل او کورنی نظام ته ځان اوزګارول له نفل لمانځه څخه ډېر ثواب لري او نکاح واجب ځکه نده چې د رسول الله(ص) ډېر صحابهؓ داسې وو چې د نکاح قدرت يې هم درلود مګر بيا هم واده يې نه وو کړی که نکاح واجب وای نو هغوی به حتما کړې وه.

په عادي حالاتو کې د امام شافعي په نزد نکاح مباح ده.[1]

دلايل يې : نکاح يوه دنيوي اړتيا ده او د جسم له غوښتنې سره سم صورت نيسي لکه خوراک ، څښاک او اغوستل ، بل دا چې خلک د جنسي غريزو له کبله هم نکاح کوي ځکه خو کافر او مسلمان ټول دا کار (نکاح) کوي او الله(ج) د محرماتو له بيان څخه وروسته وفرمايل : (وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ).

يعنې : (له دې څخه پرته نورې درته حلالې دي.)

او تحليل له اباحت څخه پرته کوم بل مفهوم نه لري الله(ج) د يحيی(ع) ستاينه کوي وايي چې : (سَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ) ال عمران : ۳۹.

يعنې : (سردار به وي او ښځو ته به نه راځي او نبي به وي له صالحانو څخه) او حصور هغه چاته ويل کېږي چې پر جماع له قدرت سره سره نکاح ونکړي بل ځای کښې د ښځو سره مينه محبت ښه نه ستايي : (زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ) ال عمران : ۱۴.

يعنې : (غولوي دا خلک د خوندناکو شيانو محبت لکه ښځې او زامن)

[1] البدائع الصنائع ، المغني لابن قدامه او شرح الکبير.

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

نو له دې ایتونو څخه ښکاري چې نکاح یو غیر ضروري او مباح عمل دی.
۵. مکروه : په داسې حال کې چې د نفقې او مهر وړه نه وي مګر دا وېره ورسره وي چې په ښځه به ظلم او تېری وکړي.
۶. حرامه : په داسې حالت کې چې د نفقې او مهر وړه هم وي او یقین یې وي چې په ښځه به ترې ظلم وشي.
۷. فرض عین : دظاهریه وه په نزد: داود بن علي اصفهاني ظاهري وایي : نکاح لکه لمونځ ، روژه ، زکوة فرض عین ده.[1]

دلایلو ته په کتنه د احنافو نظر پیاوړی ښکاري ، په هر حال ټول فقهاء نکاح یو ضروري او لازمي عمل بولي او څوک چې د نکاح توان ولري او نکاح نه کوي او د خپل شهوت لپاره نورې لارې لټوي هغه د الله(ج) او د ټولنې دښمنان دي.

سید ابوالاعلی مودودي(رح) وایي : څوک چې له قدرت سره نکاح نه کوي هغه دټولنې تیار خواره ټګان او غداران دي.

نه یوازې دا چې نکاح په اسلام کې ارزښت لري بلکې په نورو مذهبونو کې هم ځانګړی اهمیت ورکړل شوی دی.

نکاح د عبرانیانو په نزد دیني فریضه ده همدارنګه د مانو (ماني بن فاتک د مانویه دین بنسټګر) په نزد نکاح تر هر څه ډېره ارزښتمنه وه.

په زردشتي دین کې د یوې ښځې له خاوند څخه د دوه وښځو خاوند غوره دی او له مجرد څخه د یوې ښځې خاوند غوره دی.

په یونانیانو کې د نکاح مسئله ډېره مهمه ګڼلی شوه.

هندوان مجرد ته بې مېوې ونه وایي.[2]

---

[1] فتح القدیر ، بدایع الصنائع او المحلی لابن حزم.

[2] قضیة تحدید النسل فی الشریعة الاسلامیه ، ام کلثوم یحیی مصطفی خطیب.

WWW.AEL.AF

و: د نکاح سیاسي هدف

لکه مخکې موچې وویل نکاح ډېرې ګټې لري لکه د ټولنې نظم او اصلاح ، هغه بې نظمي ، ګډوډي جنګ او جګړې چې د زنا په نتیجه کې را منځته کېږي د نکاح سپېڅلې لاره يې مخنيوی کوي همدا راز هره ټولنه ، ټاټوبی او مذهب په وګړو اباد وي او د هر هيواد پرمختګ او تمدن په وګړو پورې اړه لري ، همدارنګه له هيواد او مذهب څخه د دفاع لپاره وګړو ته اړتيا ده هر مذهب او هيواد چې ډېر پوځ او لښکر ولري هېڅوک پرې حمله نشي کولی ، خو په مقابل کې کوم هيواد چې لښکر او پوځ ونلري هغه به تل د بل تر اسارت لاندې وي نو د دې موخو ترلاسه کولو لپاره هم نکاح ضروري ده ، رسول الله(ص) فرمايي : (نکاح وکړئ تولد او تکثر وکړئ ـ اولاد وزېږوئ- ځکه چې زه د قيامت په ورځ ستاسو پرډېرښت وياړم).[1]

(په نکاح کړئ زېږوونکې او محبت کوونکې ښځې ،يقينا زه ستاسو په ډېروالي پر نورو امتونو وياړم).[2]

نفوس په اسلام کې هم ځانګړی ارزښت لري د يو زوی له پلار څخه د دوه زامنو پلار غوره دی او الله(ج) د ډېر اولاد پلار خوښوي رسول الله(ص) فرمايي: (ان الله يحب الفقير العفيف ابا العيال)[3]

يعنې : (الله(ج) خوښوي فقير (نادار، نېستمن) چې پاک وي او د ډېر اولاد پلار وي).

[1] الجامع الصغير امام السيوطي.
[2] ابوداود.
[3] ابن ماجه ، امام غزالي په احياءالعلوم کې رانقل کړېده.

www.melitahrik.com 0777400116
WWW.AEL.AF

دویم څپرکی

خطبه (د نکاح غوښتنه)

الف : خطبه له اسلام څخه د مخه

په جاهلیت کې په عربو کې ډول ډول ښه او بد دودونه او عنعنې وې هرې قبیلې او هرې ډلې ځانته بېل بېل دستور او عنعنات درلودل چې د اسلام په راتګ سره ځینې ښه دودونه پاتې شول اکثره یې چې ناوړه دودونه وو له منځه ولاړل همدارنګه د نکاح په اړوند هم ډول ، ډول دودونه ، سوچونه او مختلف فکرونه وو ځینو به ښځو ته د مېړه د ټاکلو حق ورکاوه، د هغوی د فکر احترام او درناوی به یې کاوه او ځینو به زموږ د نني جاهلیت په څېر چې چاته د ولي (مشر) خوښه وه ، د هغې د خوښې او غوښتنو پر خلاف ورکوله ، همدا راز عربو دا نه خوښوله چې ځلمی دی مستقیما له ښځې سره د نکاح غوښتنه وکړي ، او مور او پلار یې په خطبه کې ضرور ګډ کېدل او که په مرکه کې به د هلک پلار نه و نو د جاهلي غیرت او ننګ په اساس به

چې سبایې لور یا خور ته څوک پېغور ورنکړي نه ورکوله او خلکو به په هېڅ ترتیب له خپل قوم څخه پرته بهر بل چاته خور، لور یا . . . نه ورکوله.

ب: خطبه په اسلام کې

الله ج فرمايي: (وَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاء أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ) البقرة.۲۳۵

یعني: او هېڅ ګناه نشته پرتاسو که په اشاره کې وواېئ خطبه (د نکاح پیغام) د دې ښځو او که ویې ساتئ په خپلو زړو کې

د نکاح په غرض د یوې نجلئ غوښتلو او د هغې خبرولو ته (پدې قصد باندې) خطبه وايي.

په جاهلیت کې چې کوم ، ناوړه دودونه وو اسلام هغه یو مخیزه رد کړل ښځې ته یې د مېړه د انتخاب پوره حق ورکړ په جاهلیت کې به د ښځې غوښتنه په خپله د زلمي په واسطه (مستقیما بی له کومې واسطې) بده ګڼل کېدله خو حضرت علي‌رضي‌الله‌عنه له رسول الله(ص) څخه فاطمه‌رضي‌الله‌عنها بې له کومې واسطې په خپله وغوښتله.[1]

د نجلۍ کورته به خلک د مرکې لپاره ورتلل ،منت او زارۍ به یې کوله لکه د نن سبا تعامل ،مګر حضرت عمر‌رضي‌الله‌عنه د خپلې لور حفصې‌رضي‌الله‌عنها د نکاح وړاندیزحضرت ابوبکر صدیق‌رضي‌الله‌عنه او حضرت عثمان‌رضي‌الله‌عنه ته پخپله کوي ، هغوی به له خپل قوم څخه پرته بل چا ته نه ورکوله ، مګر اسلام دا تمیز

[1] المستدرک للحاکم.

ورک کړ او رسول الله(ص) د خپلې ترور لور زينبې (رضي الله عنها) نکاح له ازاد شوي مريي زيد سره وکړله.[۱]

ځوک چې د چا خور ، لور يا . . . وغواړي او د نکاح پيغام ورولېږي ، نو نه بايد نجلۍ او نه يې ولي د دوی دا اقدام بد ومني ، دا چې دوی موافقه کوي او که نه دا جلا خبره ده خو که موافقه هم نه کوي ، نو په کار ده چې په نرمه لهجه د ورورۍ او صميميت په فضا کې هغوی ته ځواب ورکړي او د هغوی دا اقدام (د نکاح پيغام) بايد د هغوی له خوا څخه د ځان احترام وګڼي داسې و انګېري چې ګويا هغه ده ته په درنه سترګه ګوري دا ورته شريف ، ابرومن او قدرمن ښکاري او پر دې بايد خوښ شي او فخر وکړي.

عبدالله ابن ابي وداعه (رح) وايي چې زه به له لوی فقيه او مشهور عالم سعيد بن مسيب(رح) سره هر وخت کښېناستلم څو ورځې ورته ورنه غللم هغه زما د نه ورتګ لامل و پوښت ، ما ورته وويل چې ، مېرمن مې وفات شوه د هغې په فاتحه او..... کې بوخت وم هغه راته وويل چې مونږ به دې هم خبر کړي وو ، چې فاتحې ته درغلي وای او په تعزيت کې موګډون کړی وای بيا ما غوښتل چې ترې پاځېږم هغه راځينې وپوښتل چې ايا د کومې ښځې سره دې د نکاح لپاره خبرې کړې دي ؟ ما ورته وويل چې قربان !ماته به څوک خپله خور يا لور څه راکړي ، زه خو دوه درهمه هم نه لرم ؟ هغه راته وويل زه به يې درکړم ، ما وويل ډېره ښه ده هغه سمدستي خطبه پيل کړه ، زه له ډېرې خوښۍ نه په جامو کې نه ځايېدم ، ماښام چې کور ته لاړم ، روژه وم ، روژه مې ماته کړه ، لمونځ مې وکړ ، د ډوډۍ لپاره مې ځان برابر کړ چې دروازه و ټکېدله زه دروازې ته ورغلم او غږ مې وکړ چې څوک يې ؟ هغه

---

[۱] بخاري.

WWW.AEL.AF

وویل سعید یم ما خپل خیال او خاطر ته څو سعید نومي راوستل او سعید بن مسیب(رح) مې په فکر کې هم نه ګرځېده ، چې ګوندې هغه به زما دروازې ته راځي ، ځکه چې هغه په څلوېښتو کالو کې له کور او جومات څخه پرته په بله لاره نه و تللی ، وروو تم او ومې لید ، فکر مې کاوه چې له خپلې وینا څخه به اوښتی وي ، ورته ومې ویل چې قربان زه به درغوښتی وم ، هغه راته وویل چې ته ډېر مستحق وې ، چې زه درته راشم ، ما ورته وویل چې امر کوئ هغه را ته وویل چې ته مجرد وې او ما درته کور ودان کړ ، نو دا مې مناسب ونه ګڼله چې ته شپه یوازې سبا کړې ، ګورم چې شاته یې څوک ولاړه ده ، هغه یې دروازې ته ننو ېستله او خپله بېرته ستون شو ، بیا کله چې زه ددې ناوې خوا ته ورغلم ګورم چې د ښکلا مثال او ثاني یې نشته له ټولو خلکو څخه د قران پاک ښه حافظه، په سنتو عالمه اود حق پېژندونکې ده دا پاکه او سپېڅلې پېغله د سعید بن مسیب(رح) خپله لور وه ، کومه چې خلیفه عبدالملک بن مروان خپل زوی ولیعهد ته د ولي عهدۍ له ټاکلو څخه وروسته څو څو ځلې غوښتې وه ، خو هغه نه وه ورکړې.[1]

ج : د خطبې الفاظ

مخکې مو وویل چې دنکاح په غرض دیوې نجلۍ غوښتلو اد دهغې خبرولو ته خطبه وایي نو که چېرې نجلۍ موافقه وکړله نو خطبه بشپړه او د نکاح ژمنه وشوله خو دوی لا یو بل ځینې بېل دي.

[1] تحفة العروس : محمود مهدي استانبولي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

کله خطبه تصریح وي او کله د تعریض په ډول :

۱. تصریح : له ښځې سره واده ته غوښتل او هغې ته خپل رغبت او میل ښکارول لکه چې څوک ښځې ته ووایي: زه له تا سره واده کول غواړم ،او ټول فقهاء وایي: د دې لپاره چې د جماع الفاظ ناوړه او فحش دي نو په خطبه کې یې مستقیما استعمالول حرام دي.

۲. تعریض: په یو خبره کې دیو مطلب دلالتاً وړاندیزچې ظاهرا په کې یاد نه شي ،یعنې دیو شي غوښتل چې هغه هدف مستقیما نه یادوي لکه یو محتاج چې ښځې ته ووایي ،زه ستا د سلام او احترام لپاره راغلی یم،ددې لپاره راغلم چې ستا مبارک مخ ووینم ،ته مې یادېدلې او داسې نور.

بېلګې

۱. رسول الله(ص) فاطمې(رض) دقیس لور ته وفرمایل : (اذا حللت فاذ نیني)

یعنې : کله چې حلاله شوې (نکاح درته روا شوه) ماته خبرراکړه.

او ورته یې وفرمایل (لا تفوتینا بنفسک).

یعنې : دځان په هکله دې موږ مه هېروه.

۲. کله چې ام سلمة(رض) دابو سلمة ښځه کونډه شوله رسول الله(ص) ورته وفرمایل :ته خبره یې چې زه د خدای(ج) رسول یم ، دخلکو غوره او بهترشخصیت یم ، زما ځای او مقام زما په قوم کې ته ښه وینې.[1]

۳. ته ډېره ښایسته یې د هرچا خوښه یې.

---

[1] دارالقطني او نیل الاوطار

www.melitahrik.com 0777 400 116

۴. زه له یو صالحې ښځې سره واده کول غواړم.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د: د نکاح په غرض نجلۍ ته کتل

همدارنګه فرمايي :(اذا خطب احدکم المراة فان استطاع ان ينظره منها فليفعل)[1]

يعنې : کله چې له تاسو څخه چاکومه ښځه وغوښتله نو که چېرې کولی شي، چې له هغې څخه(د مخ او بدن) ځينې برخې وګوري نو دا کار دې وکړي.

ددې لپاره چې دلته دکورنۍ دجوړښت ، دټول ژوند د تېرولو او هوساينې خبره ده نوپه همدې بنا شريعت دا اجازه ورکړله چې که څوک له کومې ښځې سره واده کول غواړي ،هغې ته وګوري که خوښه يې شوله نوښه ده اوکه خوښه يې نه شوله نوبله دې و ګوري.

همدارنګه ښځې ته رواه ده ،چې نارينه ته وګوري داسې نه شي چې ښځه له واده څخه مخکې يا نارينه له واده څخه د مخه يوله بل سره ليدلي نه وي ،اوله واده څخه وروسته يې خوښ نه شي، په دې کې د شارع لوي حکمت دی نن سباداسې ډېر ليدل شوي دي چې هلک اونجلۍ هېڅکله هم سره ليدلي نه وي، او مشران يې په پټوسترګويوبل ته واده کړي ،چې وروسته يې يوبل خوښه شوي نه وي اوطبيعت يې سره نه لګېږي اود مينې اومحبت ژوند يې په کرکه ،نفرت اوناخوالوبدل شي اوتل د کشمکشونوسره لاس اوګريوان وي ،خواسلامي شريعت دواړوته اجازه ورکړله چې ښه يو بل ته وګوري ،دهغه له اخلاقوڅخه ځان خبر کړي نه يوازې اجازه بلکې، رسول الله(ص) حضرت مغيره بن شعبهؓ ته امر وکړ: (ارجع وانظراليها)

[1] ابوداود ،او مسند احمد.

www.melitahrik.com 0777 400 116

یعنې : وګرځه او هغې ته وګوره.

همدا راز رسول الله(ص) فرمايي (اذا خطب احدكم المراة.فلاجناح عليه ان ينظره منها اذاكان ينظره اليهالخطبة وان كانت لا تعلم)[1]

یعنې : کله چې له تاسو څخه چا یوه کومه انجلۍ وغوښتله نو هېڅ ګناه پرې نه شته چې هغې ته وګوري ،کله چې هغې ته د غوښتنې په غرض ګورئ که څه هم هغه پوهه نه وي.

(اذا خطب احدكم المراة فان استطاع ان ينظره منها فليفعل).[2]

یعنې : کله که څوک له تاسو کومه نجلۍ د نکاح له لپاره غواړي اوکولی شي، چې هغه وګوري ،نودا کار دې وکړي.

نوله دې او داسې نورو روایاتو څخه جوتېږي ،چې دنکاح په نیت نجلۍ ته کتل جائزدي او د نجلۍ کورنۍ هم بايد په دې څه ننګ ونه کړي ځکه دا شرعي او مباح عذر دی .

د امام ابوحنيفه(رح) په نزد یوازې د هغه مخ ،لاسونو او قدمونو ته کتلی شي.

امام مالک (رح) وایي: که نجلۍ اجازه وکړله. کتل ورته روا ده ،اوکه نجلۍ اجازه ونه کړله ،نوکتل ورته روا نه دي.

داود ظاهري وایي: په خطبه کې دنجلۍ ټول بدن که هغه خبره وي او که نا خبره کتلی شي.[3]

شيعه وایي : دنکاح په نیت نجلۍ ته کتل روا دي.

[1] مسند احمد ،نيل الاوطاراوالفقه الا سلامي وادلته.
[2] ابوداود اومسند احمد
[3] المحلي جلد :۹

www.meltahrik.com 0777 400 116

قاضي عياض وايي : داکتل مکروه دي.

ه: د خطبې له پاسه خطبه

که څوک کومه نجلۍ وغواړي ،نوترڅوهغه ځواب ورکړي ،یایې غوښتونکې پرېږدي ،بل چاته يې غو ښتل حرام دي خونن سباډېر داسې ليدل شوي ،چې ديونجلۍ په سرغټې غټې دښمنۍ پيدا شوې وي.ډېر له ضده هم دا کار کوي ،اوډېر داسې هم شوي دي چې څوک د کومې نجلۍ د غوښتلو لپاره چاکره ورشي نودوی لا ناست وي چې نور راشي او ځينې خولا د نجلۍ کورته ګواښ هم کوي ،چې که له ما څخه پرته دې بل چا ته ورکړه نو. . .داپه اسلام کې حرام او سخته ګناه لري.

رسول الله(ص) فرمايي : (لايبيع احدکم علي بيع اخيه ولا يخطب على خطبة اخيه)

یعنې : بيه دې نه کوي يو له تاسو هم دخپل مسلمان وروړپه بيه اوخطبه (غوښتنه)دې نه کوي د خپل وروړپر خطبې.

مطلب داچې، دپېرلو او پلورلو په معامله کې او د خطبې په معامله کې د خپل مسلمان ورور د غوښتنې له پاسه غوښتنه مه کوه ؛ترهغه چې یايې غوښتونکی پرېږدي اوی‌ا نجلۍ موافقه ونه کړي.

همدارنګه نور مختلف روايتونه شته چې نه يوائې د خطبې پر جواز دلالت کوي، بلکې دا جوتوي چې خطبه سنت هم ده، رسول الله(ص) په خپله خطبه کړې ده.

رسول الله ص فرمايي چې يومسلمان ورور دې دبل مسلمان ورور د غوښتنې له پاسه غوښتنه نه کوي.

اوکه څوک دا کاروکړي نو د رسول الله ص د وینا مخالفت به یې کړی وي، او که د چا کومه نجلۍ ډېره خوښه وي ، نو کوښښ دې وکړي چې د هرچا څخه یې مخکې وغواړي. اوپه کار ده چې دنجلۍ کورنۍ ته دفکرکولوشوری او...وخت ورکړل شي ، تر څوښه جوته شي ، چې یا یې موافقه راغلله یانه او دخطبې فسخه که دهلک له خوا څخه وي او که دنجلۍ لخوا ،هېڅ اغېزه نه لري او که په خطبه کې موافقه راغلله نوترڅوچې شرعي ایجاب او قبول نه وي شوي نودا نکاح نه ده او هلک اونجلۍ لاتر اوسه پردي دي اودادنکاح لپاره یوه ژمنه ده ،دخطبې له پاسه خطبه هغه وخت روا ده چې لمړی غوښتونکې ،فاسق ،فاجر ،نااهله اوددې نجلۍ ورږ نه وي.

و:پر یوه جاهلیت نیوکه

یوبل جاهلیت دادی ،چې کله په خطبه کې موافقه راشي نو ددستمال په نامه یوه ټوټه یا ګل ورکړي ،بیا پرته لدې چې شرعي ایجاب اوقبول وشي ،هلک اونجلۍ لکه ښځه اوخاوند یوځای کېږي دادستمال هېڅ مانا نلري اونه حرام حلالولی شي ،اوترڅوچې شرعي عقد نه وي شوی ،دوی دواړه پردي دي.یوازې دنکاح موافقه نکاح کېدلای نشي ،دنکاح لپاره څه نور هم ضرور دي چې مخکې به راشي.دنکاح په قصد نجلۍ ته دکتلو له جواز څخه ځینو عیاشانو نورې ګټې پورته کړلې اوپه دې کار کې یې له افراط څخه کار واخست ،کتل په خلوت صحیحه بدل شول.اودوی چې کومه نجلۍ خوښه کړي ،نودنکاح په پلمه له هغوی سره خلوت کوي ،په یوازیتوب کې ورسره یوځای کېږي ،او داکار په خو اسلامي پرمختګ خوښو!!هیوادونو کې له څوکالو راهیسې راپیل شوی دی.خوکله که ددواړو موافقه رانشي

،اوپه هوټل ،سرای یا . . .کې یې ورسره خلوت هم کړی وي اودریم ملګري (شیطان) یې هم خپله دنده پوره اجراکړې وي ،نوبیا به څه کېږي ؟ لکه چې ډېر داسې ولیدل شول ،پېغلو انجونو او زلمیانو اوس هلته هم دا پلمه پیداکړې ده او خپل جنسي غرایز اوس له همدې لارې سړوي ،ځکه چې دټولنې له خبرو او دتندي له تروشولو څخه هم خلاص دي او قانون او دستور هم ورته اجازه ورکړې ده !!.

د نکاح ارکان

الف: ایجاب او قبول

ټول علماء په دې متفق دي چې ایجاب او قبول دنکاح رکن دی ،هغه څه چې په مجلس کې لومړی صادرېږي ،هغه ایجاب دی ،دنارینه له خوا وي اوکه دښځې له خوا (اوکه ددوی داولیاوو لخوا). ایجاب او قبول په اتفاق سره دنکاح اوزوجیت په الفاظوصحیح کېږي لکه په نکاح مې درکړله،اودملکیت، هبې (بخښنې) او صدقې په الفاظو امام ابو حنیفه(رح) په نزد صحیح کېږي لکه چې درسول الله(ص) نکاح دهبې په الفاظو شوې ده: (وَامْرَأَةً مُّؤْمِنَةً إِن وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ) الاحزاب :۵

یعنې : (اوهغه مومنه ښځه که بخښې خپل نفس نبي (ص)ته)

اوبل دا چې که دادنکاح صریح الفاظ نه دي ،نو کنایه خودي.. [۱]

امام شافعي(رح) وایي چې دنکاح اوتزویج له کلموڅخه پرته نکاح په نوروکلمونه صحیح کېږي. [۱]

---

[۱] الاختیارلتعلیل المختار.

WWW.AEL.AF

اصل په ایجاب او قبول کې په خولې خبرې دي که څوک په خولې خبرې نه شي کولی نو په لیکلو هم صحیح ده او کله که عاقدان (تړون کوونکي) حاضر وي او خبرې هم کولی شي ،بیا ورته لیک روا نه دی ځکه اصل په خولې خبري دي او که څوک لیک هم نه شي لیکلی نو په اشاره هم روا ده په دې شرط چې له اشارې څخه غرض ، مطلب او مقصد ښکاره وي.

دایجاب او قبول ارکان په لاندې ډول دي.

۱. دمجلس یووالی: ایجاب او قبول باید په یو مجلس کې وشي که چېرې ایجاب په یو ځای کې او قبول پر بل ځای کې وشي ،نه صحیح کېږي.

۲. هر طرف باید د بل طرف خبرې بشپړې واوري او پرې پوه شي او که چېرې خبرې نه اورېدل کېدې او یا ژبه بدله وه او نه پوهېدل چې بل طرف څه وایي نه صحیح کېږي.

۳. دایجاب او قبول لپاره عربي ضروري نه ده او نه دعقد لپاره دیني عالم ضرور دی ښځه او خاوند یا یې وکیلان هم دا کار کولی شي اولکه عیسویانو په کاهن پورې اړنه لري او نه خطبه ضروري ده ، بې خطبې هم نکاح روا ده اونه پرې نړیوال خبرول ضروري دي لکه راډیو ،تلویزیون ،اخبارونو کې خبرتیالکه عیسویان چې په نکاح نړیوال خبرنه شي ، صحیح یې نه ګڼي ،اونه په کوم ځانګړي وخت پورې اړه لري لکه یهودیان چې د شنبې (خالي) اود اخترونو په ورځو کې نکاح حرامه بولي ،اونه یې په رسمي دفترونو کې ثبتول ضروري دي.

ب: ولي

[1] بدایع الصنایع

دجمهـورو علماووشـافعي، مالک،احمـد بـن حنبـل اوشـاه ولـي والله دهلوي(رح) په نزد ولي د نکاح له ارکانوڅخه.[۱]

شاه ولـي والله دهلـوي وايـي ښـځې تـه روانـه دي چـې لـه ولـي څخـه پرتـه دخپلي نکاح تړون وکړي ،ځکه هغه خپله ګټه اوښېګڼې نه پېژني ښايي له خپل سيال څخه پرته له بل چاسره نکاح وکړي او قوم ته يې شرم او ننګ جوړشي ، نولکه چې وروسته به راشي کله چې نجلۍ له کم سيال سره واده وکړي ،نوبياخود احنافوپه نزد هم ولي د اعتراض حق لري.

د جمهورو دلايل

(وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ) البقرة۲۳۲

یعنې: اوهغه وخت چې طلاقې کړلې تاسې ښځې او دوی ورسېږي اخرد مودې خپلې ته پس مه منع کوئ تاسودوی له دې څخه چې په نکاح به واخلي دوې مېړونه خپل.

(وَأَنكِحُوا الْأَيَامَى مِنكُمْ) النور۳۲

یعنې : اوپه نکاح ورکوئ بې واده والاله تاسې نه

(أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ) البقرة۲۳۷

اويـاعفوه وکـړي ،هغـه څوک چې پـه لاس کې يې غوټـه دنکـاح ده.امام قرطبي(رح) ووايي :چې داولي دي.[۲]

---

[۱] النهاية لرملي
[۲] احکام القران قرطبي

WWW.AEL.AF

په دې تېولو ايتونو کې ولي دنکاح لپاره ضروري ګڼل شوی دی.
رسول اللهﷺ(ص) فرمايي :لا نکاح بغير ولي. دارقطني
ی‌عنې:له ولي پرته نکاح نه ده صحيح.
(ايماامراة نکحت بغيراذاوليها فنکاحها باطل قالهاثلاثا)[1]
ی‌عنې : هرښځه چې دولي له اجازې پرته په نکاح شوه نودهغه نکاح باطله ده دايې درې ځله وويل.

خودامام اعظم (ابوحنيفه)(رح) په نزد ولي دنکاح رکن نه دی،نوعاقله او بالغه ښځه کولی شي ،چې له خپل سيال سره د ولي له اجازې پرته هم نکاح وکړي اوځان ته يې خاوندوټاکي.

د احنافو دلايل

(فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِيَ أَنفُسِهِنَّ مِن مَّعْرُوفٍ) البقرة: ۲۴۰

ی‌عنې :اوپه تاسوګناه نه شته پدې خبره چې وکړي هغوی په خپل حق کې دشريعت مطابق.

(فَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْاْ بَيْنَهُم بِالْمَعْرُوفِ)

ی‌عنې :نومه بندوئ هغوی لدې چې نکاح وکړي دوی خپلوخاوندانوسره کله چې راضي شي دوی خپل منځ کې د شريعت مطابق.

---

[1] بخاري، مسلم، ابوداود، او ابن ماجه

www.melitahrik.com 0777 400 116

رسول الله(ص) فرمایلي (الایم احق بنفسها من ولیها والبکر تستاء ذن في نفسها واذنها صماتها).[1]

یعنې :بې خاونده ښځه ډېره حقداره ده دځان په حق کې له خپل ولي ځنې او پېغله به اجازه کوي دځان په حق کې او اجازه یې چپ کېدل دي

(لاتنکح الثیب حتی تستامر ولاتنکح البکر حتي تستاء ذن واذنها الصموت).[2]

یعنې : نه دې په نکاح کېږي کونډه تردې چې امر وکړي او نه دي په نکاح کېږي پېغله تردې چې اجازه وکړي او دهغه اجازه چپ والی دی.

(لیس للولي مع الثیب امر).[3]

یعنې :ولي د کونډې ښځې سره هېڅ کار او غرض نه لري د رسول لله(ص) په وخت کې یو صحابي یوځل همداسې وغوښتل چې خپل لور د هغه له خوښې پرته خپل وراره ته ورکړي خودې مبارزې پېغلې صحابیې نه غوښتل چې دا رواج دې همداسې پاتې وي او خلک دې لورګانې اوخوېندې د هغوی دارادې اوخوښې پرخلاف واده وکړي. اودادې حتی پوښتل کېږي هم نه.نو رسول لله(ص) ته یې له پلار ځخه شکایت وکړه او څرګنده یې کړه چې زه داډول واده نه غواړم رسول الله(ص) ورته توصیه وکړه چې خیر دی اوس دې د پلار خبره ومنه. خو هغه په خپل دریځ ټینګه ولاړه وه.اورسول الله(ص) ورته بیا وفرمایل خیر نو هرڅوک چې دې خوښ وي ورسره واده وکړه. دې انجلي د رسوالله(ص) له دې وینا سره وویل اوس به مې د پلار خبره ومنم ماغوښتل

---

[1] مسلم اوترمذي

[2] دارالقطني.

[3] ابوداود

WWW.AEL.AF

چې دا ناروا اوجبر ريکارډ مات کړم اومسلمانانې خويندې په دې وپوهوم چې پلرونه يې دلورګانوپه ورکولوکې څه واک نه لري.[۱]

نوداامام ابوحنيفه(رح) له مذهب سره سم ښځه ځان ته د خاوندد انتخاب حق لري ،کله چې هغه بالغه وي اود ښواوبدوتميز وکولی شي خپله ګټه اوتاوان وپېژني نوشريعت هغه ته دخپل مېړه دانتخاب بشپړ حق ورکړيدی ،اوهېڅوک يې دخپلې خوښې (مرضئ)خلاف په نکاح نشي مجبورولی.

يوله هغو جاهلي اوناوړه دود څخه چې زموږپه ټولنه کې عام شوي دادی چې ولي ښځه چې چاته يې خوښه وي په نکاح ورکوي ،هغه لکه دمال یاڅاروي خپل شخصي ملکيت ګڼې ، انجلۍ بېچاره هېڅ نه پوښتل کېږي او ډېرداسې کېږي چې هغه مېړه ته له خپل ورکولوڅخه له سره خبره هم نه وي ،کونډه خود خُسردکورشخصي ملکيت اوشتمني بلل کېږي بل چاته ورکول يې دهغه دوژلوڅخه هم سخت تمامېږي که د هغې د خُسرپه کورکې ځلمی وجودونلري نوپه کلونوکلونوبه انتظارکوي ترڅوکوم کوچنی بالغ شي اوهغه ورته په نکاح کړي اوکه طفل هم نه وي نوبيانا چاره ده چې ټول عمره بې واده وي اود خُسرپه کورکې دوينځې په څېره په خدمت ژوند تېر کړي.

دې ناوړه عنعنوډېرې ناکارې ډالۍ ټولنې ته راوړلې ډېر موليدلي چې ښځه د خپلې ارادې اوطبیعت پرخلاف په نکاح مجبوره شوې وي چې هغې ياځان وژلی يايې تېښته اوفرارکړی اويايې نوراخلاقي مفاسد رامنځ ته کړي وي.

---

[۱] الاختيارلتعليل المختار

WWW.AEL.AF

که زموږ په جاهلیت کې ښځه ځانته خاوند اختیارکړي نو دهغې مرګ مباح نه، بلکې لازم ګڼل کېږي چې بیاهلک او انجلۍ دواړه یاد تبغ دخولې اویا دټوپک د شپېلۍ ښکارشي د انجلۍ ولي دپیسو لپاره دانجلۍ ګانده (راتلونکې) ژوند ته هېڅ پام نه کوي هر څوک چې ډېر مال ورکړي انجلۍ هماغې ته ورکوي ،داچې په انجلۍ څه تېرېږي اودهغې راتلونکې ژوند تـه یې څه ډالۍ ورکړله دهغه پرې څه پروانشته د انجلۍ په زوره په نکاح مجبورول، د هغه دارادې او طبیعت پرخلاف دهغې ورکول ،دکورنۍ نظام دجوړښت اودنکاح داصلي مقصد خلاف کار دی نکاح خود سکون ،هوساینې، اطمنان، مینې او محبت لپاره ده :((ومن ایته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاًوجعل بینکم مودة ورحمة)[1]

یعنې: او لـه نښـو دده دادي چې پیدا کړې یې دي تاسو ته له نفسونو ستاسې نه ښځې لپاره ددې چې مایل شئ دوی ته او ګرځولې یې ده په منځ ستاسو کې دوستي اومهرباني.))

اوکله چې څوک په نکاح مجبوره شي اودهغه دخوښې اومرضئ په خلاف چاته واده شي نونه خوتسکین اواطمنان راځي اونه خومینه ،محبت اودوستي اونه دکورني نظام دجوړښت هدف تحقق ومومي د دې له پاسه هره ورځ دمېړه اوښځې ترمنځ اوبه خړې وي تردې چې یوله بل څخه توبه ګارشي نوهرڅوک چې داکارکوي نومهرباني دې وکړي خپلې دې کړنې ته دې د اسلام او مسلمانۍ رنګ نه ورکوي.

ځکه دا تحمیلي او تپل شوې نکاحګانې په اسلام کې ځای نلري داخودنفس غوښتنې اویا جاهلي ننګ اوغیرت دی چې اسلام ورڅخه پنا

[1] الروم ۱۲

WWW.AEL.AF

غواړي ،له اسلام ښځه دمخه هم ښځې همداسې بې ارادې اوپه زوره په نکاح ورکول کېدلې مګراسلام د ازادې بالغې اوعاقلې ښځې احساس اوطبيعت ته ارزښت ورکړی رسول الله(ص) فرمايي چې په نکاح کولوکې به کونډه امرکوي چې هغې دپېغلې په اندول د واده خواږه اوترخه ليدلي وي اوپېغلې ته که حياورځي اوامرهم نه کوي نوچپوالی يې هم کافي دی اوکه هغه په چيغوچيغوژاړي اويا صفا انکارکوي نودا نکاح نه شي صحيح کېدلی چې راتلونکی ژوندبه يې هم ناخوالو ،تاوتريخوالي اوزړه بداوي ډک وي.

ج: شاهدان

دجمهورفقهاوو ،شافعي احمدبن حنبل اواحنافو(رح) په نزد په نکاح کې دايجاب اوقبول په وخت کې شاهدان ضروري دي ،

رسول الله(ص) وفرمايلي: لانکاح الابولي وشاهدی عدل.[1]

يعني :نه ده صحيح نکاح مګرد ولي اودوه عادلوشاهدانوپه حضورکې.

او مالکيان وايي چې اصل په نکاح کې اعلان دی چې خلک په تړون خبر شي.[2]

ددوی په نزد له شاهدانوڅخه پرته نکاح فاسده ده اوشاهدان په نکاح کې واجب دي خودعقدپه وخت کې دشاهدانوحضورضروري نه، بلکې مستحب دی اوکه دعقد په وخت کې شاهدان حاضر نه شول نود دخول په وخت کې به حاضرېږي اوکه د خول په وخت کې حاضرنه شول نودانکاح فاسده ده.[3]

---

[1] دارلقطني.
[2] بدائع الصنائع،فتح القدير،تحفةالمحتاج ،المهذب اوالمغني.
[3] الانکحةالفاسدة عبدالرحمن بن عبدالرحمن شميلة الامدل.

WWW.AEL.AF

د : مهر

داحنافو په نزد له مهرڅخه پرته نکاح نه صحیح کیږي لکه چې الله(ج) فرمايي: (وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَاءَ ذَلِكُمْ أَن تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُم) النساء :۲۴

یعنې :اوحلالې کړی شوې تاسې لره هغه ښځې چې غیرله دې څخه دي چې طلب به کوئ تاسود هغوی په مالونوخپلوسره.

دامام شافعي(رح) اوحنابله وپه نزد مهرمستحب دی نوکه چېرې يې د مهر په نشتوالي موافقه وکړه هم روادە.

اومالکیان وايي چې مهرد نکاح دصحت له شرطونوڅخه ده اوپرېښودل يې روانه دي (وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً) النساء ۳

یعنې:ورکوئ ښځوته مهرونه د دوی په خوشالۍ سره

(فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً) النساء:۲۴

یعنې :نودوی لره ورکړئ ددوی حق کوم چې مقرر شویدی

دمهرکمه اندازه فقهاوو لس شرعي روپۍ تاکلې ده اوزیاته اندازه یې ټاکلې نه ده په هرڅوچې دواړه راضي شول سيي ده، دمهرپه هکله به کافي تفصیل وروسته راشي.

د نکاح شرطونه او د عقد(تړون) ډولونه

الف: د نکاح شرطونه

WWW.AEL.AF

دنکاح ځینې شرطونه په هلک ، ځینې په انجلۍ او ځینې دنکاح په صېغې پورې اړه لري :

۱. تړون کوونکي شرطونه

الف :عقدکوونکی باید اهلیت ولري ،عاقل ،بالغ وي. دلیوني اوکوچني عقد نه صحیح کېږي.

ب: چې عقد کوونکي دواړه خواوې یودبل خبرې واوري اوپرې پوه شي.

ج: که ښځه مسلمانه وي، خاوند دې یې هم مسلمان وي.

۲. د ښځې شرطونه

الف: چې خالصه (سوچه) ښځه وي ،خنثی نه وي.

ب: چې د ښځې په نکاح کې شرعي مانع نه وي یعنې (محرم نه وي).

ج: چې ښځه معلومه وي ، چې فلانۍ نومې ده اونامعلومه نه وي لکه دچاچې ډېرې لورګانې وي اوورته وایې چې یوه مې په نکاح درکړله اومعلومه یې نه کړي چې کومه یوه یې په نکاح ورکړله.

۳. دنکاح په صېغې (الفاظو) کې شرطونه

دنکاح په صېغه کې چې څه شرطونه دي څه یې په ایجاب او قبول کې یاد شول بل دا چې دنکاح لفظ به راتلونکي ته نه منسوبوي او نه به یې څه داسې شرط پورې چې د نکاح دتړون په وخت کې موجود نه وي اړوندوي ، بل داچې نکاح به نه موقتي وي اونه به متعه وي او باید دتل لپاره وي.

ب: د عقد ډولونه

www.melitahrik.com 0777 400 116

۱. صحیح او نافذ عقد

پر صحیح او نافذ عقد مرتبه اثار

الف: پر خاوند حقوق

۱. په مجرد عقد سره مهر لازمېږي که مهر د نکاح د عقد په وخت کې ټاکل شوی و ، خو هماغه دی او که ټاکل شوی نه و نو مهر مثل لازمېږي.

۲. په مجرد عقد سره د ښځې نفقه ، جامه او د اوسېدلو ځای لازمېږي.

۳. که بله ښځه یې وي نو د دوی تر منځ به له مساوات ، عدل او انصاف څخه کار اخلي.

۴. پر خاوند لازم ده چې ښځې ته هېڅ ډول زیان نه په ژبه او نه په لاس ور ورسوي مګر کله چې شریعت ورته مباح کړی وي.

ب: پر ښځه حقوق

۱. پر ښځه واجب دي چې د خاوند اطاعت وکړي او کوم کورکې چې ورته ټاکلی دی هلته واوسېږي.

۲. د خاوند له کور څخه به بې له اجازې او بې له شرعي جواز څخه نه وځي.

۳. تر څو چې شریعت اجازه کوي نو د خاوند پر خبره به عمل کوي.

۴. د خاوند تادیب ته به غاړه ږدي ، تر څو چې خاوند د شریعت حدود مراعات کړي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ج: په ښځه او خاوند ګډ اثار

۱. د نسب ثبوت چې له دې دواړو څخه زیږیږي .

۲. ترڅو چې په دین کې سره جدا نه وي (لکه یهودي یا عیسوي) نو یو له بل څخه میراث وړي.

۳. حرمت مصاهرت ثابتیږي .

۴. هر یو ته رواده چې له بل څخه خوند او مزه واخلي لکه څنګه چې شریعت ورته رواکړې دي او مانع (لکه حیض او نفاس) وجود ونلري.

۵. په هریو لازم دي چې له بل سره دژوند دچارو په سنبالولو کې له خپل قدرت اوتوان سره سمه مرسته وکړي .

www.melitahrik.com 0777 400 116

۲. صحیح موقوف عقد

هغه عقد دی چې دنفاذ یو شرط یې کم وي یعني که دا یو شرط پکې پوره شي نو عقد صحیح او نافذ دی لکه مر یی یا وینځه چې دخپلې نکاح عقد پخپله (دبادار له اجازې پرته) وکړي یا عقد کوونکي کوچنۍ او یا معتوه وي یا دازادې ، اصیلې ، عاقلې او بالغې ښځې نکاح څوک دهغې له اجازې پرته وکړي یا دنژدې ولي په شتوالي کې لیرې ولي دنکاح عقد وکړي او نژدې ولي اجازه هم ورته نه وي کړې.داعقد له دخول څخه وړاندې دنژدې ولي په اجازې پورې اړوند (مربوط)دی او که له اجازې څخه وړاندې یې دخول وکړنو داعقد د فاسدې نکاح حکم اخلي.

WWW.AEL.AF

ج: ټول فقها پدې متفق دي چې په نارینه باندې کوم شرط ندی اینښودل شوی له هر چا سره چې نکاح يې ورسره رواوي ،نکاح کولی شي او که ښځه د خپلې نکاح عقد پخپله کوي نو دې دوه شرطونو ته به پام کوي:

۱. داچې خاوند يې سيال وي.

۲. چې مهر به يې له مثل څخه کم نه وي.

نو که لدې شرطونو څخه یو هم کم وي ، ولي د اعتراض حق لري.

د: فاسده نکاح

فاسده نکاح هغه ده چې دنفاذ ټول شرطونه يې پوره وي خو دصحت له شروطو څخه یو شرط پکې کم وي ،لکه چې دشاهدانو شمېر پوره نه وي یا په بائن طلاق کې دیوې خور نکاح د بلې په عدت کې شوې وي.یا دپنځمې نکاح د څلورمې په عدت کې شوې وي ،یا د وینځې نکاح په اصیلې باندې شوې وي ،یا دا چې نکاح کېدونکې ښځه دبل چا د طلاق په عدت کې وي ،پدې شرط چې دوی دعقد په وخت کې پدې پوه نه وي او که پوه وي نو دا عقد باطل دی.

په فاسده نکاح کې هر کله چې ښځه او خاوند پوه شي نو باید ځانونه بېل کړي او که خپله بېل نشول نو په هر مسلمان لازم دي چې قاضي پرې خبر کړي ،تر څو دوی جدا کړي ،که قاضي له دخول څخه وړاندې بېل کړل ،نو هېڅ اغېزه پدې عقد نه مرتبېږي او که له دخول څخه وروسته يې بېل کړل نو دا څلور اثرات پرې مرتبېږي او پدې نکاح کې حد نشته:

WWW.AEL.AF

۱. د بېلتون له لومړۍ ورځې څخه به د خپل عدت ورځې شمېري.

۲. حرمت مصاهرت ثابتېږي يعنې پر سړي د ښځې ټول اصول او فروع او پر ښځې د سړي ټول اصول او فروع حرامېږي.

۳. که دعقد په وخت کې يې مهر ټاکلی و نو له ټاکلې اندازې څخه کم مهر لازمېږي او که مهر يې ټاکلی نه و، نو له مهر مثل څخه هم کم لازمېږي ځکه چې د ښځې په وطی به يا مهر لازم وي او يا حد او حد د شبهې لپاره رفع شو نو مهر پاتې شو.

۴. ثبوت د نسب د هغه حمل چې له دې خاوند څخه يې زېږوي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

هـ: باطله نکاح

چې په صبغه کې يې نقصان (کمښت) يا څه عيب پيدا شي، يا د انعقاد له شرطونو څخه يو شرط کم وي، نو دا نکاح باطله ده لکه موقتي نکاح يا چې عقد کوونکي دواړه ليوني وي، يا يې يو ليونی وي، يا دا چې ښځه د نکاح جوګه نه وي لکه نکاح له محرماتو سره، نو پدې نکاح هېڅ اثرات نه مرتبېږي. ددې وجود لکه عدم (نشت) دا سې دی نه پر ښځه عدت شته دی نه نسب ثابتېږي، نه ميراث شته نه مهر او نه نفقه او نه د خاوند اطاعت شته او حد هم د شبهې لپاره نشته او که چا دا سې نکاح وکړله سمدستي دې خپله بېل شي او که بېل نشي او خلک پرې خبر شي، نو قاضي دې پرې خبر کړي، چې بېل يې کړي.

دريم څپرکی

د نکاح مانع

هغه ښځې چې نکاح ورسره حرامه ده:

له کوموښځوسره چې نکاح حرامه ده دوه ډوله دي ، يوه هغه چې نکاح ورسره دتل لپاره حرامه ده ، بله هغه چې موقتا ورسره نکاح حرامه ده.

الف: هغه ښځې چې نکاح ورسره دتل لپاره حرامه ده

کومې ښځې چې دتل لپاره حرامې دي ، نودحرمت لاملونه (اسباب) يې څلور دي.

١ . محرمات دنسب په سبب

کومې ښځې چې د نسب په سبب حرامې دي ، څلورډلې دي

www.melitahrik.com 0777 400 116

الف: د سړي اصول: لکه مورد پلار مور، د پلارنیا که څه هم پورته وي الله(ج) فرمايي: (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ) النساء۲۳

یعنې: حرامې کړی شوي پر تاسو مورګانې ستاسو.

اود نیاګانونکاح په اجماع د امت سره حرامه ده.

ب: د سړي فروع (اولاده) لکه لور،دزوی لور،دلورلور، نمسیانې، او کړوسیانې که څه هم ښکته وي : (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ) النساء۲۳

یعنې: حرامې شوې پر تاسې مورګانې ستاسې اولورګانې ستاسې.

ج: د مور او پلار فروع

لکه خور، وربره ،خورزه، د وررلور اود خور لور اود هغوی اولاد، برابر خبرده که خوریاوررسکه وي اوکه ناسکه.

د نیکه اولاده

لکه ترورګانې، خاله ګانې، خودا حرمت یوازې تر دوی پورې ځانګړې دی ، د دوی اولاده حرامه نه ده فقهاء وايي [یحرمه جمیع نساء القرابة غیرولدالعمومة والخؤ له].[1]

یعنې: ، دعمه توب او خاله توب له اولاد څخه پرته دخپلولۍ ټولې ښځې حرامې دي.

اویاد تره اوماما څخه.

[1] الانکحة الفاسدة نقل له حاشية الشرقاوي څخه

WWW.AEL.AF

الله(ج) فرمايي : (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالاَتُكُمْ وَبَنَاتُ الأَخِ وَبَنَاتُ الأُخْتِ) النساء۲۳

يعنې : حرامې شوې په تاسو مورګانې ستاسو اولورګانې ستاسو اوخورګانې ستاسو اوترورګانې ستاسو اوخاله ګانې ستاسو اود ورورلورګانې اودخورلورګانې.

۲. محرمات درضاع (دتي رودلو) په سبب

رضاع په زوراوزيرسره دښځې اونوروژويو(اوحيواناتو) له تيوڅخه د شيدوڅښلوته وايي.[1]

او شرعاپه په ځانګړې موده کې دانسان له تيو څخه دشيدو رودل دي ،چې دحرمت سبب ګرځي .

الله(ج) فرمايي :(وَأُمَّهَاتُكُمُ اللاَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ) النساء:۲۳.

يعنی :او حرامې دي پر تاسو هغه مورګانې چې شيدې يې درکړېدي تاسې ته اوستاسې هغه خوېندې چې تاسې ورسره شيدې رودلې دي.

رسول الله(ص) فرمايي :[يحرم من الرضاع ما يحرم من النسب]. [2]

يعنې :ټول هغه په رضاع (تي رودلو)سره حرام دي څوک چې په نسب سره حرام دي.(يحرم من الرضاع ما يحرم من الولادة).[1]

---

[1] الميزان للشعراني

[2] بخاري مسلم ،اين ماجه اونصب الرايهً.

WWW.AEL.AF

www.melitahrik.com 0777 400 116

يعنې حرام دي په تې رودلو سره کوم چې حرامېږي له زېږېدلو څخه.

(حرموا من الرضاعة ما يحرم من النسب).[۲]

يعنې: حرام کړئ په رضاع سره هغه څوک چې حرام دي په نسب سره.

(الرضاع تحرم ماتحرم الولادة).[۳]

يعنې: رضاع حراموي څوک چې له زېږېدلو څخه حرامېږي.

نوچې کومه مور کوم ماشوم ته تی ورکوي ، دجمهورو امامانو په نزد يې دا ښځه مور وګرځېدله ،که څه هم مړه وي (غير له امام شافعي څخه)

او ددې ښځې ورونه يې ماماګان ، خويندې يې خاله ګانې اودهغه خاوند يې پلار وګرځېد د پلارلورګانې يې خويندې ،او زامن يې ورونه ، ورونه يې ترونه،خورګانې يې خورګانې او دادښځې او سړي دنمسيانو ترور اوخاله ګرځي ،که انجلۍ وي او که هلک وي ،نو ماما اوتره يې ګرځي.خو ځينې صورتونه شته چې هغه له دې قاعدې څخه مستثنی دي هغه يو درضاعي ورور خپله مورده يعنې که يوه ښځه زوی ولري اوبله ښځه هم زوی ولري او دا دواړه کوچنيان ديوې دريمې ښځې تی وروي نو دا دواړه سره رضاعي ورونه دي ځکه چې د يوې ښځې له تيو څخه يې شيدې رودلې دي ،خو بيا هم ديو بل له اصلي مور سره ددې نکاح حرامه نده.[۴]

---

[۱] متفق عليه.
[۲] بخاري.
[۳] بخاري.
[۴] تخفة المحتاج ،حاشية ابن عابدين ،درمختار

WWW.AEL.AF

او يو له هغو صورتونو چې هغه لدې څخه بهر دی د رضاعي زوی خور ده مثلا يو سړی يو زوی لري ،او بل سړی يوه لور لري ،او ددې انجلۍ مور دې لومړي هلک ته تی ورکړی نو دا هلک او انجلۍ خور او ورور دي خو دا انجلۍ د دې هلک په پلار حرامه نه ده.[1]

په لنډ ډول دې ته يوه داسې قاعده ږدو: د تي ورکوونکې ښځې اودهغې داولادې او دمور او پلار حرمت خاص په تي رودونکي کوچني پورې اړوند دي ،يعنې دا ښځه او دهغې اصول او فروع يوازی په همدې کوچني حرام دي اوددې کوچني په مور اوپلار نه حرامېږي ،لکه څنګه چې د تي ورکوونکې ښځې د مېړه اودهغې د اصولو او فروعو حرمت يوازې په همدې کوچني پورې اړوند دی.

د ماشوم دمور او پلار او ورونو او... سره ددې سړي او دهغې داولادې او مور او پلار نکاح جايز ده ،يعنې دکوچني پلار ته روا دي چې شيدې ورکوونکې ښځې سره او دهغې دلورګانو سره نکاح وکړي او دماشوم مورته روا دي چې له دوی څخه يوه سره واده وکړي.

په شيدو د تحريم علت

دا چې ولې په رضاع باندې حرمت ثابتېږي ډاکټران وايي چې په دې موده کې د کوچني بدن له همدې شيدو څخه وده کوي ،غوښه له همدې شيدو څخه ډېرېږي هډوکي غښتلي کېږي ،نو دماشوم وده اونمو او دهډوکي کلکوالی دهغې شيدو څخه حاصلېږي چې ماشوم يې په لمړيو دو و کالوکې

[1] تحفة المحتاج.

WWW.AEL.AF

ځنبي ، .نو ماشوم ددې ښځې جز (برخه) وګرځېده نو همدا يې د تحريم علت دی.

د ماشوم عمر د تي رودولو په وخت کې

دا چې دڅوکالو کوچنی ديوې ښځې شيدې ورويې نو رضاع ثابتېږي په دې هکله فقهاء دنظر اختلاف لري.امام (ابوحنيفه(رح)) وايي داموده دکوچني د عمر لومړنۍ دېرش مياشتې دي.[1]

دليل يې دا ايت دی : (وحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) الاحقاف: ۱۵.

يعنې: حمل او بېلتون يې له تي څخه دېرش مياشتې دي)

.امام زفر(رح) وايي : دا موده د کوچني د عمر لومړني دوه کاله ده جمهورو فقهاءو لکه امام شافعي ،امام احمد بن حنبل ،امام محمد ،او امام ابويوسف اود ډېرو صحابه و او تابعينو (رح)په نزد دا موده دوه کاله ده.[2]

دلايل يې : (وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ) البقرة ۲۳۳

يعنې: د کوچنيانو مورګانې دې تر دوو کالو خپلو کوچنيانو ته تی ورکوي، کومې چې غواړي چې دتي ورکولو موده پوره کړي.

بل داچې : (وحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا)الاحقاف :۱۵.

يعنې : حمل او ببلول يې له تي څخه دېرش مياشتې دي.

---

[1] بدائع الصنائع ،درمختاراو حاشية ابن عابدين

[2] درمختار ابن عابدين او رحمة الامة.

WWW.AEL.AF

چې شپږمیاشتې په حدیث کې دولادت لومړۍ نېټه تاکل شوې ده بل ځای فرمایي : [لایحرم من الرضاع الاماکان فی الحولین] .[۱]

یعني :نه حرامېږي په رضاع ،مګر هغه څه چې په دووکالو کې وي.

نوشپږمیاشتې دحمل موده تاکل شوې ده او دوه کاله موده د تي رودلو .

(وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ) اللقمان :۱۴.

او جلاکېدل د دوی دي په دوه کالو کې.

نو دا شپږ میاشتې دولادت او دوه کاله د تي ورکولو چې سره جمع شي ،نو هماغه دوه نیم کاله ترې جوړېږي ،چې قران ورته اشاره کړې ده.

د تي رودلو هغه موده چې حرمت پرې ثابتېږي.

دا چې کوچنی څومره شیدې ورويي ،نو حرمت ثابتېږي ،په دې هکله هم فقهاء دنظر اختلاف لري.

حنفي اومالکي فقهاء(رح) وايي چې داکومه ځانګړې اندازه نلري اوپه یوه څاڅکي سره هم حرمت ثابتېږي ، ځکه چې ایت مطلق راغلی دی.[۲]

اماشافعي اوامام احمد(رح) وايي چې : پنځه ځله تی رودل حرمت ثابتوي یعني چې ماشوم تی ورويي اوموړشي اومخ واړوي نوچې پنځه ځله یې په دې ډول سره ورويي نوحرمت ثابتېږي.[۳]

---

[۱] دارالقطني شرح الکبیر اوکشاف القناع.

[۲] بدائع الصنائع ، درمختار، ابن عابدین او بدایة المجتهد.

[۳] المغني لابن قدامه اوالمنهاج للنووی.

WWW.AEL.AF

دلیل یې د عایشې(رض) حدیث دی چې: په هغه څه کې چې قران کې نازلېدل لس ځله ښکاره او معلوم دتي رودل وچې حرمت یې ثابتاوه بیا هغه په پنځه ښکاره او معلوم باندې منسوخ شول.[١]

او هغه حدیث چې د عباسﷺ ښځې ام الفضل یې روایت کړی دی چې یو کش اودوه کشه (تی رودل) حرمت نه ثابتوي.[٢]

او د سالم په هکله د سهله په حدیث چې پنځه ځله شیدې ورکړه.[٣] د حنابله وپه یو قول او د ابي ثور او ځینو صحابه ودا اندازه درې ځله تي رودل دي او دلیل یې د ام الفضل یعنې د عباسﷺ د مېرمن هغه حدیث دی چې یو کش اودوه کشه حرمت نه ثابتوي)

نو معلومېږي چې درې ځله یې ثابتوي، او یو ځل دادی چې کوچنی تی خولې کې کش کړي، او بیا یې پرېږدي، نو که دا عمل یې درې ځله تکرار کړ،نو حرمت ثابتېږي.[٤]

احناف وایې چې په ایت او حدیث کې اندازه ټاکل شوې نه ده او مطلق ذکر شوی دی مثلا [وامهاتکم اللتي ارضعنکم] یعنې او ستاسې هغه مورګانې چې شیدې یې درکړې وي.

دلته شیدې مطلقې یادې شوې.

(یحرم من الرضاع مایحرم من النسب).[٥]

---

[١] مسلم او ابوداود.
[٢] مسلم.
[٣] موطا امام مالک.
[٤] المحلی، المغني معالم السنن للخطابي.
[٥] بخاري مسلم ،ابن ماجه اونصب الرایة.

WWW.AEL.AF

يعنې حراميږي په رضاع سره څوک چې په نسب سره حراميږي.

په دې حديث کې لږاوډېرنه دي يادشوي.

ابن مسعود ،ابن عباس اوحضرت علي﵁ وايي : (قليل الرضاع وکثيره سواء).[١]

يعنې : د رضاع لږاوډېر برابردي.

حضرت عمر﵁ فرمايي چې يو کش رودل هم حرمت ثابتوي.[٢]

www.melitahrik.com
0777 400 116

[١] ترمذي جلد : ٣.
[٢] دارالقطنی اوبدائع الصنايع

WWW.AEL.AF

کله چې له شیدو سره نور څه ګډ شي.

که چېرې شیدې له کوم بهېدونکي شي سره ګډې شي ، لکه دوا ، دغوا یامیښې شیدې او... نوکه دښځې شیدې ډېرې وي نو داحنافو په نزد حرمت ثابتېږي ، اوکه دښځې شیدې کمې وي اوبل بهېدونکي شی ډېرو ،نوحرمت نه ثابتیږي، اوکه دبلې ښځې شیدې ورسره یوځای شي ، نوکه دهرې یوې شیدې زیاتې وې ، حرمت په همغې پورې اړوند شو، اوکه برابرې وي اوپه اندازه کې یوشی وي ،نو حرمت په دواړوپورې اړوند شو ، او امام محمد (رحمة الله علیه) وایي چې :په دواړو صوروتونو کې حرمت دواړو ته اړوند دی.

او که چېری شیدې له بهېدونکي شي څخه پرته له بل شي سره ګډې شي او په اور پوخ شي.نو بیا حرمت نه ثابتیږي ،لږې وي اوکه ډېرې امام مالک(رح) وایي که شیدې له اوبو سره ګډې شي او شیدې پکې ورکې شي ،نو حرمت نه ثابتېږي اوکه له دوا یا بل شي سره ګډې شي او شیدې پکې ورکې نه شي نو دامام مالک څخه په دې هکله کوم روایت نشته دی او ملګري یې وایي چې دا حرمت نه ثابتېږي.

امام احمد او امام شافعي(رح) وایي که له شیدو سره هر څه ګډ شي او کوچنی یې پنځه ځله وڅښي نو داحرمت ثابتېږي یوه خبره ده که شیدې له بهېدونکي شي سره وي او که له بل شي سره. لږوي اوکه ډېر

www.meltahrik.com 0777 400 116

د کوچني تغذيه پر مور او پلار واجب ده.

په هغه صورت کې چې کوچنی له خپلې مور څخه پرته دبل چا شيدې نه روي يا بله ښځه پيدا نه شوه چې ماشوم ته شيدې ورکړي، يا پيدا شوه او ماشوم يې هم شيدې رودلې ،خو دې ښځې اجوره غوښتله ،نو پدې صورت کې په مور او پلار واجب دي چې کوچني تغذيه کړي ،ځکه چې په شيدو نه ورکولو کې کوچني ته خطر دی.

الله(ج) فرمايي: (وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلاَدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ) البقرة ۲۳۳.

يعنې: او مور ګانې دې شيدې ورکوي خپلو کوچنيانو ته دوه کاله پوره.

معنی دا چه په مور او پلار واجب دي چې ماشومانو ته شيدې ورکړي اوکه دادرې صورتونه نه و اومور يې غوښتل چې خپل ماشوم ته شيدې ورکړي اواجوره يې هم نه غوښتله نو د کوچني تسليمول هغې ته واجب دي ،ځکه چې خپله مور د نوروپه انډول ډېره مهربانه وي اوداولاد په تربيه کې ښه کوښښ کوي ،مګر دکوم شرعي عذر له کبله ،اوکه مور ماشوم ته شيدې ورکولې خو اجوره يې غوښتله نو که بلې ښځې ورته وړيا ورکولې نو پلار يې کولی شي چې دې بلې ښځې ته يې ورکړي اوکه بلې هم اجوره غوښتله او مور يې هم نو پلار به يې دکوچني مور ته حواله کوي ،مګر دکوم شرعي عذر له کبله .

مثلاکه مور بدکاره اوبد اخلاقه وي يا مسلمانه نه وي ،که کوچني ورته تسليم کړل شي ؛ نو تربيه يې خرابېږي.

د مور د شیدو ګټې

د (۱۹۷۸م) کال په پسرلي کې په موناتو کې د کوچنیانو د روغتیا لپاره دریم کانفرانس جوړ شو او نوم یې پرې موناتو (۳)کېښود پدې غونډه کې له (۳۰۰) څخه زیاتو ډاکترانو ګډون کړی و دوی د مور شیدې د طفل لپاره تر ټولو غوره غذا وګڼله خصوصاً د زېږېدنې په پنځو لمړیو ورځو کې ،او د کانفرانس په پای کې یې هرې مور ته پنځه توصیې وکړلې.

۱. د مور طبعي شیدې د کوچنې لپاره اساسي خواړه دي، سربېره کورنی نظام هم ټینګوي او ماشوم له ډېرو ناروغیو څخه ژغوري.

۲. څومره چې ژر کولای شئ کوچني ته شیدې ورکړئ بیا هم څومره چې کولای شئ ژر ژر دا کار وکړئ او ژر یې پیل کړئ.

۳.د ښځو لویه سهوه داده چې ماشوم ونه ژاړي مور ورته تی نه ورکوی او داد کوچنې په هاضمه کې توپیر راولي.

۴. هره مور باید له هرډول نشې څخه ځان وژغوري او د ډاکتر له مشورې څخه پرته باید دوا او درمل ونه خوري ځکه دا کار د ښځې شیدې وچوي.

۵. د مور شیدې بشپړه غذا ده او لازمه ده چې کوچني ته تر څلور میاشتو پورې نوره غذا ورنکړل شي او په کار ده چې کوچني ته تر څلورویشت (۲۴) ساعتو پورې په اوبو کې ویلې شوی بوره هم ورنکړل شي ځکه چې :

الف : ماشوم د مور په شیدو ژر ژرعادت شي.

www.melitahrik.com 0777 100 116

ب: کوچنی د مور د شیدو له لومړیو اوګټورو موادو یعنې ورګو څخه بې برخې کوي چې د مور شیدو کې له ولادت څخه وروسته پیدا کېږي او دا ماده د ډېرو ناروغیو مخنیوی کوي.

ج: د مور شیدې تر څلور میاشتو پورې د ماشوم لپاره بشپړه غذا ده چې په کې پروتین، شحمیات، ویټامین او مالګې شته دي.دغه شیدې د ماشوم لپاره دهغه د عمر مطابق جوړې شوي دي نو دهغه په هضمي سېستم کومه بده اغېزه نه کوي بل هر وخت تیار وي، نه خوټېدو ته حاجت لري او نه په کې د میکروب وېره شته اونه په کې د ګرموالي اویخوالي ډاکټر(هنري ستیراد) وایي چې دمورپه شیدوکې د روغتیا په سلګونو شیان چې د مور په شیدو کې شته دي، د نورو ژویو په شیدو کې نشته دی.

پر شیدو اجوره یا مزدوري کله لازمېږي؟

کله که تی ورکوونکې ښځه د کوچني مور وه اود کوچني له پلار سره یې زوجیت برحاله وه، اویا درجعي طلاق په عدت کې وي نودحنفي علماوو په نزد دې ته هېڅ ډول اجوره نه شته ځکه چې نفقه یې د کوچني په پلار واجب ده اوکه دبائن طلاق په عدت کې وي ځینې علماء وایي څرنګه چې نفقه یې په خاوند نشته نو اجوره یې حق ده اوځینې یې په رجعي طلاق قیاسوي او وایي چې اجوره یې نشته ده .لومړۍ ډله وایي چې ددې د زوجیت اونکاح لړئ له دې سرې سره ختمه ده اود هغې د رضا، خوښې، نوي مهراونوي عقدڅخه پرته یې نه شي په نکاح کولی اوکه د کوچني سره یې د زوجیت لړۍ بالکل ختمه وه نودې کې هېڅ اختلاف نشته چې کوچني ته دتي

WWW.AEL.AF

ورکولو په بدل کې اجوره لازمه ده الله(ج) فرمايي: ﴿فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ الطلاق:٦

یعنې: او که چېرې یې شیدې ورکولې ستاسې لپاره، نو ورکوئ دوی لره مزدوري ددوی.

او که ښځه پردۍ وه، نو په هرحال د اجورې مستحقه ده.

٣. محرمات د مصاهرت (خسر ګنۍ) په سبب

دا هم په څلور ډوله دي.

١ دښځې اصول: لکه دخپلې مېرمن مور، نیاګانې، که څه هم پورته وي.

دمېرمن مور په ایت سره حرامه ده [وامهات نسائکم] او مورګانې د مېرمنو ستاسې.

او نیاګانې په اجماع د امت سره حرامې دي

له ښځې سره یوازې د نکاح تړون که څه هم کوروالی نه وي شوی دښځې اصول حراموي رسول الله(ص) فرمايي: (هرچا چې له کومې ښځې سره نکاح وکړله، نو که له هغه سره یې کوروالی وکړ، او که ویې نه کړ نو دهغه د مور نکاح ورته حرامه ده.[1]

٢. دښځې فروع (اولاده): له کومې ښځې سره چې کوروالی شوی وي، دهغه اولاد لکه پرکتې (دښځې لورله بل مېړه څخه) او د هغې لورګانې او نمسیانې ټولې پرې حرامې دي الله(ج) فرمايي: ﴿وَرَبَائِبُكُمُ اللاَّتِي فِي

---

[1] ترمذي

WWW.AEL.AF

حُجُورِكُم مِّن نِّسَآئِكُمُ اللاَّتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُواْ دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) النساء٢٣

یعنې :اوستاسو پرکتۍ‌انې چې ستاسو پالنه کې وي ، کومې چې ستاسوله هغو ښځو پیداوي چې تاسوورسره کوروالی کړی دی

اوکه تاسوورسره کوروالی نه وي کړی نوبیاپه تاسوڅه ګناه نشته .

اود څلور واړوامامانوپه نزد د (في حجورکم) قید ته هېڅ اعتبارنشته، یعنې که پرکتۍ له ده سره ونه اوسېږي نوبیا هم حرامه ده.

۳. دزوی ښځه که څه هم ښکته وي : (وحلائل ابناءکم الذين من اصلابکم) اوښځې د زامنوستاسوهغه زامن چې ستاسوله شاګانوڅخه وي.

د زوی دخول یا له ښځې سره یې دزوی کوروالی هم شرط نه دی اود رضاعي زوی ښځه هم حرامه ده خوابن تیمه اوابن قیم جوزي درضاعي زوی له ښځې سره د مېړه له بېلتون څخه وروسته نکاح روا بولي.[1]

۴. دپلارښځې (میرې) ،دنیکونوښځې که څه هم پورته وي (وَلاَ تَنكِحُواْ مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاء) النساء ٢٢.

یعنې اوپه نکاح مه اخلئ هغه ښځې چې په نکاح اخیستي ستاسې پلرونواوله نکاح څخه غرض دټولوفقهاء په نزدعقد دی.

۵. حرمت مصاهرت په زنا سره : په زناسره دحرمت مصاهرت (دخسرګنۍ دحرمت) په هکله فقهاء مختلفي نظریې لري :

---

[1] زادالمعاد

WWW.AEL.AF

امام احمد او امام ابو حنيفه(رح) وايي : زنا د واده په څېر ده نو چاچې له کومې ښځې سره زنا وکړله د هغې مور، نيا ګانې، او د هغې لور او لمسيانې ټولې پرې حرامې دي او د زناکار په پلار، نيکونو، زامنو او نمسيانو ټولو دا ښځه حرامه ده ٢. همدا نظر په صحابه وکې د عمر، ابن مسعود، ابن عباس، جابر، عايشې، عمربن حصين (رضی الله عنهم اجمعين) او په تابعينو کې د حسن بصری، شعبي، نخعي، اوزاعي، طاؤس، عطا، مجاهد، سعيد بن مسيب، سليمان بن يسار، ثوری، اسحاق بن راهويه(رح) هم دی او له امام مالک څخه هم يو روايت همدا دی، او د امام شافعي(رح) په نزد او د امام څخه په صحيح روايت زنا حرمت مصاحرت نه ثابتوي.[1] ځکه چې حرمت په صحيح عقد سره ثابت واقع کېږي او د امام شافعي(رح) په نزد او له امام مالک(رح) څخه صحيح روايت زنا حرمت نه ثابتوي[2]

او امام ابو حنيفة(رح) وايي: حرمت په زنا، مسه کولو او د شهوت په نظر فرج ته په کتلو سره ثابتېږي او د شهوت په نظر فرج ته د کتلو اندازه د ذکر خوزېدل دي.

۴. حرمت په سبب د لعان سره

لعان له لعن څخه اخيستل شوی دی، چې لېږې والی او شړلو ته يې وايي، او دلته ترې مراد داده چې مېړه خپله ښځه په زنا تورنه کړي او شاهدان ونه لري نو قاضي به دواړو ته لوړه (سوګند) ورکوي چې لعنت او غضب ورسره

١ المبسوط، بدايع الصنائع نيل الاوطار، تحفة المحتاج، الخرشي على مختصرخليل، شرح الكبيراو المعني لابن قدامة(رح)

[1] الخرشي على مختصر خليل او شرح الكبير

[2] المنهاج موطا امام مالک او شرح الكبير

WWW.AEL.AF

استعمال کړي او پدې ترتیب صورت نیسي :قاضي به دښځې له مېړه څخه وغواړي، چې څلور ځله ووايي : شاهدي ورکوم په الله(ج) سره چې ما دا ښځه په زنا ولیدله اویا دا حمل یې له ما څخه نه دی او زه پخپله دې وینا کې له رښتونو څخه یم اوپه پنځم ځل دې وايي چې پر ما دې دالله(ج) لعنت وي که زه به له دروغجنو څخه یم اوکه ښځې ونه منله ،نو قاضي به له هغې څخه وغواړي ،چې څلورځله دهغه شهادت ردکړي او وبه وايي شهادت ورکوم په الله(ج) چې دا زما خاوند له دروغجنو څخه دی او په پنځم ځل به وايي چې پرما دې دالله(ج) غضب وي که چېرې دا له رښتینو څخه وي الله(ج) فرمايي :

(وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاء إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ {٦} وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ{٧} وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ {٨} وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ) النور٦- ٩

یعنې :او هغه کسان چې تورنوي ښځې خپلې (په زنا سره)حال دا چې نه وي دوی ته شاهدان ،مګر نفسونه ددوی (پس واجبه ده په دوی کې)شاهدي دیوه ددوی څلور شهادته په نامه د الله(ج) سره چې ببشکه خامخا له رښتیا ویونکو دی او پنځم (شهادت داسې ده چې) ببشکه لعنت د الله(ج) دې وي پرده که وي (دی)له دروغ ویونکو څخه او دفع کوئ له دې ښځې څخه عذاب داچې ولولي دانبځه څلور ځله شهادت په نامه د الله(ج) چې ببشکه دا (مېړه زما خامخا له دروغ ویونکو څخه دی اوپنځم شهادت (داسې ده چې) ببشکه غضب د الله(ج) دې وې پر ما که چېرې وي (دامېړه زما) له رښتیا ویونکو څخه.

www.meltahik.com 0777 400 116

او قاضي ته مستحب دي چې له څلورځله شهادت وروسته هر یو ته وعظ او نصیحت وکړي او له الله(ج) یې ووېروي د اخرت دردوونکی عذاب ورته یاد کړي او په دې یې وپوهوي چې د اخرت عذاب سخت او ددنیا اسانه دی.

دلعان سببونه دوه دي.لمړی دا چې خاوند پر ښځه د زنا تهمت ولګوي او ښځه منونکې نه وي (منکره وي)دویم چې خاوند حمل له ځان څخه ونه ګڼي او له حمل څخه منکر وي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

دلعان شرطونه

۱. دښځې او خاوند تر منځ د سيي نکاح وجود که څه هم دخول صورت نیولي نه وي.

۲. چې خاوند خپله ښځه پر زنا تورنه (تهمتي)کړي.

۳. چې ښځه خپل خاوند دروغجن کړي او دلعان تر پايه پر خپله خبره ولاړ وي.

۴. چې دښځې په زنا شاهدان نه وي.

۵. خاوند به لومړی لعان پیلوي.

۶. خاوند او ښځه به دواړه يو بل ته نغوته (اشاره)کوي که حاضر وي او که غايب وي ،نوم به يې اخلي

د لعان اغېزې (اثرات)

۱. پر خاوند د قذف (تور)حد نشته.

۲. په ښځه که لعان وکړي دزنا حد نشته دی او که لعان ونکړي نو دزنا حد پرې شته دی.

۳. د بلاربښت (حمل)نسبت خاوند ته نه کېږي (نسب نه ثابتېږي).

۴. دلعان په واقع کېدلو سره سمدستي يو له بل څخه جلا کېږي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

۵. دا ښېلتون به دتل لپاره وي او يو پر بل دتل لپاره حرام شول.کله چې رسول الله(ص) د عويمر عجلاني رضي الله عنه اود هغه د ښځې تر منځ دلعان په واسطه ښېلتون راوست بيا يې وفرمايل : (لاتجتمعان ابدا).[1]

يعني :دوی هېڅ کله بيا يوځای کېدلی نه شي.

او په لعان کې که يو له دوی څخه ځان دروغژن کړي او قاضي يې په حد کړي نو بيا يې يو له بل سره نکاح روا ده).[2]

کومې ښځې چې موقتي (لنډمهالې)حرامې دي

دا هغه ښځې دي چې نکاح ورسره روا ده ،خو يو علت او لامل پيدا شوی وي ،چې دوی يې يو پر بل حرام کړې وي، اوددې علت دله منځه تللو په صورت کې دوی يوبل ته حلال دي ، دا يې هم يو څو ډولونه :

۱. د پنځمې نکاح د څلورو په شته والي کې

کله چې ديو سړي په نکاح کې په يو وخت کې څلور ازادې ښځې پوره شي نو پنځمه ورته حرامه ده ،خو په هغه صورت کې چې له دوی څخه يو طلاقه کړي ،يعنې په يووخت کې له څلورو ښځوڅخه ډېرې په يوه نکاح کې رايو ځای کولی نه شي الله(ج) فرمايي : (فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاء مَثْنَى وَثُلاَثَ وَرُبَاعَ) النساء :۳.

[1] متفق عليه.

[2] فتح القدير.

یعنې:نونکاح کوئ کومې چې نورې ستاسې خوښې شي دوه ، دوه ،درې ،درې.څلور ،څلور.

د چا په نکاح کې به چې له څلورو ښځو څخه ډېرې وې نو رسول الله(ص) به ورته فرمایل چې څلورپرېږده او نورې طلاقې کړه.

د عبدا لله ابن عمر(رضي الله تعالی عنهما) څخه روایت ده چې غیلان بن ثقفي (رضي الله عنهما) اسلام ومانه او په جاهلیت کې د هغه لس ښځې وې او ټولو له هغه سره ایمان راوړ.رسول الله(ص) ورته امر وکړ چې څلورپرېږده او نورې طلاقې کړه.[1]

حارث بن قیس رضي الله عنه روایت کوي چې کله ما اسلام ومانه نو زما اته ښځې وی ما رسول الله ته ددې یادونه وکړله هغوی(ص) راته وفرمایل چې څلورترې خوښې کړه اونورې طلاقې[2].

، . . . صفوان بن امینه رضي الله عنه اسلام ومانه اواته ښځې یې وې رسول الله(ص) ورته امروکړ

چې څلورترې خوښې کړه اونورې طلاقې کړه.[3]

همدارازکه له څلوروښځوڅخه یې یوه طلاقه کړله خوهغه لاتراوسه د ده په عدت کې وه نود پنځمې نکاح ورته روانه ده که څه هم عدت د حضرت علي رضي الله عنه حضرت ابن مسعود رضي الله عنه او ابن عباس رضي الله عنه امام ابوحنیفه اوامام احمد بن حنبل(رح) په نزدبائن طلاق وي.[2]

---

[1] ترمذي اودارالقطني.

٢ ابوداود او دارالقطني.

٣بدائع الصنائع اوالمغني

WWW.AEL.AF

او امام شافعي(رح) وايي که عدت رجعي طلاق وي نو پنځمه ورته روانه ده او که عدت د بائن طلاق و نو بیا ورته له پنځمې سره نکاح روا ده.[1]

د ظاهريان په نزد له نهو (۹) ښځو او د ځينو په نزد يې له اتو ښځو سره نکاح روا ده).[2]

www.melitahrik.com
0777 400 116

[1] مغني المحتاج او الخرشي على مختصر خليل

[2] المحلي ،بدائع الصنائع او مغني المحتاج.

WWW.AEL.AF

له يوې څخه د ښځوډېروالی

ژوره کتنه

ځيني خلک په اسلام تورلګوي چې نارينه ووته يې له څلورو ښځوسره نکاح روا کړې ده ، خو ښځوته يې له يوسړي څخه له ډېروسره نکاح حرامه ګرځولې ده. ددوی پروينا داخولوی ظلم او بې انصافي ده. که څه هم داپوښتنه ښه اوږدځواب غواړي خودموضوع داوږدوالي له وېرې په لنډ ډول وايو چې :

اوس ډېرو احصايوروښانه کړې ده چې په ډېروهيوادونوکې دښځوشمېره له نارينه وو څخه ډېره ده ، اوکه اسلام نارينه هم دښځې په څېرله يوې څخه له زياتو ښځوسره له نکاح څخه منع کړی وای ، نوډېرې ښځې بې مېړه پاتې کېدلې. داهم په هغه صورت کې چې ټول نارينه نکاح ته اړباسل شي اوکه په نارينه وکې هم داسې څوک پيداشي چې هغه نکاح نه کوي اونورنارينه هم له يوې څخه له ډېروښځوسره له نکاح څخه منع کړلی شي ، نودا د ښځو لپاره لوی زيان دی اولوی فسادترې جوړېږي.

په نړۍ کې په ډېرو جګړوکې نارينه وژل کېږي ،ښځې کونډې کېږي ، دنارينه وو شمېره کمېږي او دښځو شمېره ډېرېږي ،ددوی په هکله هم بايد څه سوچ وشي او فکر وکړلی شي چې اوسنی افغانستان يې ښېلګه ګڼلی شو.

د ښځو د ډېروالي له هدفونو څخه عمده هدف د نسل ډېروالی دی ،نارينه هر وخت د نسل ډېروالي ته چمتو وي او ښځه چې کله حامله شي ،نو بيا څه له پاسه نهه مياشتې او څلوېښت ورځې له بل حمل څخه بنده وي ،او دتې

ورکولو په موده کې هم ډېرې لږې ښځې حمل اخلي ،چې دا موده ډېره اوږد وي.نو یوه ښځه ولې څو نارینه بې ځایه مصرف کړي.

همدا راز که یو نارینه له څلورو ښځو سره واده وکړي نو کېدلای شي چې په یوه کال کې څلور بچي وزېږوي او که یوه ښځه له څلور نارینه وو سره واده وکړي نو په همدې کال کې به یوکس دنیا ته راشي.او که همدا څلورکسان هر یو له څلور –څلورو ښځو سره واده وکړي نو په همدې کال کې به شپاړلس کسه دنیا ته راشي اوس جوته شوی ده چې په لوېدیځ او اروپايي ټولنوکې د ښځو شمېره له نارینه وو څخه ډېره ده، په انګلستان کې د لومړۍ سر شمېرنې څخه ښکارېږي چې دولس لکه نهه شپیته زره درې سوه او پنځوس ښځې له نارینه و نه ډېرې دي.

په (۱۹۰۰م)کال کې په فرانسه کې څلورلکه دروېشت زره اوه سوه نهه ښځې له نارینه و څخه ډېرې وی.

له دویمې نړیوالې جګړې وروسته په جرمني کې ښځو مظاهرې وکړې چې قانون دې نارینه وو ته د ښځو دزیاتوالي اجازه وکړي ،ځکه چې ډېرې ښځې له مېړه څخه بې برخې وي.[1]

پادري نکسن، جان ملتن، ایزک ټیلر په ډېر اصرار سره د ښځو د زیاتوالي پلوي کړې ده.

مستر دیون پور وایي :دښځو زیاتوالی یوازې غوره نه، بلکې په دې کې ډېر برکت هم دی.

[1] الاسلام بلامذاهب دکتورمصطفی الشکعه.

www.meltahrik.com 0777 400 116

داکار یوائې په اسلام کې نه، بلکې د نړی په ټولو مذهبونو کې هم شته دی، عربو به له اسلام څخه وړاندې ډېرې ښځې کولې که څه هم سلو ته به ورسېدلې.

- حضرت ابراهیم(ع) د مصر له هاجرې(رض) او دخپل دتره لور ساریې(رض) سره واده وکړ.

- دحضرت یعقوب(ع) په شریعت کې ددوه خویندونکاح رواوه او هغوی(ع)خپله هم دوه خویندې په نکاح کړې وې.

لامک (نوح(ع)) دوه ښځې درلودې چې یو یې عاده اوبله صله نومیدله.[1]

په حد یث کې راځي چې سلیمان(ع) سل (۱۰۰)ښځې کړې وې په یهودیت کې د ډېرو ښځو نکاح روا ده.[2]

په انجیل کې د ډېرو ښځو حرمت نشته دی

مزامنه د نصارااویوه ډله عقیده لري چې دښځوزیاتوالی روادی.دعیسایانو ډېرو مشرانو ډېر ډېر ودونه کړي دي او کوم عیسایي یا یهودي مشران چې د ښځوزیاتوالی حرام ګڼي اکثره خپل ژوند په زنا تېروي.

یونانیانو بې شمېره ښځې کولې

[1] الاسلام بلامذهب \ دکتورمصطفی الشکعه.

[2] حقوق المراءة فی الاسلام عبدالقادرشبیة الحمد.

WWW.AEL.AF

کلیسا شارلمان ته دغیرشرعي اولاد د پیدا کېدلو په رواوالي اعتراف کړی دی. استاد محمد محي الدين عبدلحمید دمصري ورځپاڼو په حواله لیکي.

په برېتانیه کې دعیسایانو مشران د دکتورفیشري په مشرۍ راغونډ شول او پرېکړه یې وکړه چې د ښځوزیاتوالي ته اجازه ورکړي ځکه دا ټول انسانیت ته ټولنیزي گټې وربخښي او د ښځو زیاتوالی دهغې ناروغۍ یوازینی علاج دی چې نن سبا غربیان اواروپایان پرې اخته دي ، اوټولنیز ه بدامني لکه یارانه،بې ځایه اړیکې ،دنسب گډوډي د ماشوم بې کفالته پرېښودل یې منځ ته راوړي [1] که څه هم په اسلام کې خود ښځوزیاتوالي روادی ،خوددې ترمنځ عدل لازمي بلل شوي دي، ابوهریره رضی الله عنه روایت کوي ،چې رسول الله(ص) فرمایي (څوک چې دوه ښځې لري ،یوې ته ډېر میلان کوي اود دواړترمنځ عدل نه کوي، نود قیامت په ورځ به راشي اوپه یواړخ به کوږ وي. [2]

مرتضی مطهري لیکنې

له یوې ښځې څخه د ښځوډېروالي پر ښځوظلم نه، بلکې دا دښځوحق دی، او که داسې ونه شي نوډېري انجوني بې مېړه پاتي کېږي ځکه چې واده ته د چمتوښځوشمېره تل واده ته چمتونارینه وو څخه ډېروي اوښځوته د مېړه نه موندلوبحران یا کړکېچ تربل هربحران څخه ډېرسخت دي اوښځه یې تحمل نه لري .تجربو ثابته کړېده چې په کوم ځای کې نارینه ووته دیوې ښځې

[1] الاحول الشخصیه في الشریعة الا سلامیة \ محمدمحي الدین عبد الحمید
[2] ابوداود

WWW.AEL.AF

څخه له ډېروسره د نکاح اجازه نه وي نو دا خلا (تشه)بیا وفانه، بلکې زنااو بداخلاقۍ ډکه کړېده.[۱]

بل داچې ښځوته د میاشتنۍ ناروغي (حیض) حمل ،نفاس او. . . داولاد زېږولویا د نسل د تکثر دوره ډېره محدود کړې ده په داسې حال کې چې نارینه هروخت د نسل تکثرته چمتودي.

[۱] نظام حقوق زن دراسلام

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

د ښځو ترمنځ عدل

که چېرې دچا له يوې څخه ښځې ډېرې وي، نودا يې د ښځوحق دی چې ددوی تر منځ له عدل څخه کار واخلي(الله(ج)) فرمايي : (فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ تَعْدِلُواْ فَوَاحِدَةً) النساء:۳

یعنې:پس که وېرېدئ چې انصاف به ونه کړلی شئ، نو يوه کوئ.

د ښځو ترمنځ به په وېش ،نفقه ،جامه ،او. . . کې له انصاف څخه کار اخلئ څومره شپې چې له يوې سره کوئ له بلې سره يې هم کوئ ، دزړه مينه چې دده په واک کې نه ده الله(ج) يې پرې نه نيسي حضرت عايشه(رض) روايت کوي چې رسول الله(ص) به د ښځوترمنځ وېش کې عدل کاوه اوويل به يې (يا الله(ج)) دازماوېش دی په هغه څه کې چې زما په واک کې دي اوپه هغه څه مې مه نيسه چې ستا په واک کې دي ، او زما په واک کې نه دي.[1]

حضرت عمر رضي الله عنه رسول الله(ص) ته وويل که ماته اجازه راکړې چې حفصې(رض) ته ووايم چې دادې تاته زورنه درکوي ، چې ستا ګاونډۍ (عايشه) رسول الله(ص) ته ډېرګرانه ده ، رسول الله موسکی شو.[2]

د شپو اندازه په شريعت کې ټاکل شوې نه ده اونه دا واجب ده چې لومړۍ شپه له چاسره سبا کوې له کونډې سره که له پېغلې سره له ځوانې سره اوکه له زړې سره اوکه څوک د شپې کارکوي نودا نوبت به د ورځې مرعاتوي ، اوله يوې سره به له بلې څخه ډېر شپې نه کوي ، خوکله يې چې بنه يې په دې

[1] بخاري ، مسلم ،ترمذي، فتح الباري، اوبيهقي
[2] بخاري

WWW.AEL.AF

خوښه وي حضرت سودې(رض) خپل نوبت حضرت عایشې(رض) ته بخښلی و.[۱]

الله(ج) فرمایي : (وَلَن تَسْتَطِيعُوا أَن تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاء وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلاَ تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ) النساء۱۲۹

یعنې: او ډېرځو په منځ کې په ټوله معنا عدالت ستاسې په وس کې نشته دی که تاسې وغواړئ هم نه یې شئ کولی له دې امله د یوې ښځې لور ته دومره میلان مه کوئ چې هغه بله بې سرنوشته پرېږدئ.

الله ج په خپله فرمایي چې انسان په ټولو حالاتو کې د ځوښځوترمنځ په هراړخیزډول عدالت نشي کولی ځکه چې کېدای شي یوه یې ښکلې وي بله بدرنګه یوروغه وي بله ناروغه یونېکه وي اوبله بداخلاقه چې یوې ته په طبعي ډول دانسان تمایل اومینه ډېره وي اوبلې ته کمه نوالله ج داهرو مرو لازمي نه ونه ګرځوله چې په مینه او محبت اوجسمي اړیکوکې دې له ټولو سره مساوات وشي . یولورته میلان فطري خبره ده خوداسې هم نه چې هغه بله دې بې سرنوشته پرېښودل شي اوداسې وي لکه ښخې چې مېړه ونلري.رسول الله(ص) به حتی د مرګ په شېبو کې هم عدالت کاوه او دهرې ښځې به چې نوبت و هماغه کره به ورته،که دی به د ناروغۍ له امله نشو ورتللی نونوروته به یې امر کاوه چې ورکړه یې بوځي حضرت عایشه(رض) فرمایي چې رسول الله(ص) به د شپو په وېش کې موږ یو پر بلې غوره نه بللو او له ټولو سره به یې برابر چلند کاوه داسې به ډېره کمه پېښېدله چې دی مبارک دې په یوه ورځ کې په ټولو بيبيانو ونه ګرځي او له هغوې سره دې مينه ،تفقد اومهرباني ونه کړي خو د شپې به هاغې بي بي کره چې نوبت به

[۱] بخاري، مسلم، ترمذي، ابن ماجه

یې و ورتلل او که بلې کومې یوې کره به ورتلل نو له نوبت ولا څخه به یې رسمي اجازه غوښتله او که اجازه به یې ورنه کړه نو نه به ورتلل زه په خپله داسې وم چې هېڅکله مې هم اجازه نه ورکوله چې زما نوبت کې بلې بي بي کره ورشي حضرت علي کرم الله وجهه به ان اودس هم د هغې مېرمن کره کاوه ،د چا به چې نوبت و. دښځو تر منځ د عدل په مسئله کې یوه خبره ده ،که ښځې ټولې مسلمانې وي اوکه ځینې یې د کتاب لرونکو نورو پرګنو څخه وي اوداحنافو په نزد د نوې واده شوې او پخوانۍ ښځې توپیر نشته دی او شافعي ،مالکي او احمد بن حنبل(رح) په نزد نوې واده شوې که پېغله وي نو اوه (۷) ورځې او شپې اوکه کونډه وي نو درې ورځې او شپې به ورته ځانګړې (خاصې) کړي او که غوښتل یې چې یوه یې له ځان سره سفر ته بوزي، نو هره یوه چې یې خوښه وي بې‌ولې یې شي ،ځکه چې سفر تکلیف دی، مرستې او همکارۍ ته اړه لري اوښایي یوه له بلې څخه ډېر توان او طاقت ولري ،خو داحنافو په نزد غوره داده چې پچه (قرعه)واچوي او شافعي او احمد(رح) وایي چې یا به پچه اچوي اویا به د بلې رضا اخلي.[1]

او دامام مالک (رح) دوه قوله دي یو د احنافو په څېر اوبل د شافعي او احمد(رح) په څېر دی اوخومره یې چې توان رسېږي ، ټولې به خوشحاله ساتي ،ان دزړه په میل او مینه کې به د مساواتو کوښښ کوي او یوه به د بلې د خوشحالولو لپاره نه وهي. ابوهریره ﷺ روایت کوي چې رسول الله(ص) فرمایي (څوک چې دوه ښځې لري او عدل نه کوي اویوې ته ډېر میلان کوي ،نود قیامت په ورځ به راشي او په یو اړخ به کوږ وي).[2]

---

[1] المیزان للشعراني.
[2] ابوداود.

WWW.AEL.AF

یوه ښځه خپل وار بلې ښځې (بنې) ته بخښلی شي ،اوبېرته يې اخستلای هم شي ،لکه څنګه چې حضرت سودې(رض) خپل وار حضرت عايشې(رض) ته بخښلی و.[1]

اوکه خاوند د ښځې پوره حقوق نه اداکول او عدل يې نه کاوه.نو ښځه قاضي ته هم مراجعه کولای شي ،چې خاوند ته تعزير ورکړي او کله که قاضي ته د خاوند ظلم جوت شي.نو هغه دې ورټي او تعزير دې ورکړې ،خو د احنافو په نزد ددواړو بېلتون راوستلای نشي او امام مالک(رح) وايي : که ښځې دعوه وکړه ،چې خاوند يې تکليفوي او زيان ورته رسوي او قاضي ته جوته شي او دا زيان او ناخوالې داسې وي چې د هغوی ترمنځ اوسېدنه اويوځای ژوند يې له خطره سره مخ کړی و ،او قاضي خورا له اصلاح څخه عاجز شوا و ښځې هم طلاق وغوښت ،قاضي يې طلاقولی شي .

۱. ددوه خويندو په يوه نکاح کې راوستل

ددوو خويندو په يوه نکاح کې راوستل حرام دي ،خو کله چې يوه جلاشي : (وَأَن تَجْمَعُوا بَيْنَ الأُخْتَيْنِ) النساء۲۳.

يعنې: او(حرام ده) دا چې ددوه خويندو تر منځ يوځای والی راولئ.

همدا راز په يوه نکاح کې ددوه وهغو ښځو تر منځ يوځای والی روانه دی ،چې که يوه يې نارينه فرض کړو ،د بلې نکاح ورسره حرامه ده لکه ښځه او دهغې خاله چې که هريوه يې نر فرض کړو ،نو دبلې نکاح ورسره حرامه ده .

---

[1] بخاري ،مسلم ،ترمذی اوابن ماجه

www.melitahrik.com 0777 400 116

همدا را ز د ښځې او دهغې د ترور یو ځای والی روا نه دی ،ځکه چې که ترور یې نارینه فرض کړو ،نو دانجلۍ یې وربېره شوله او دا ددې انجلۍ تره شو چې ددوی نکاح یوله بل سره حرامه ده نو ددوی یو ځای والی هم په یوه نکاح کې حرام دی).[1]

د هغو ښځویو ځای والی روانه دی چې خپل منځ کې یې نکاح حرامه ده نو اياد نکاح داحرمت به ددوی تر منځ له دواړو خواوو ثخه وي او که له یوې خوا ثخه مثلا :موږولیدل چې دخورزې او خاله تر منځ یوځای والی حرام دی ځکه چې که خاله نر فرض کړو نو ددې انجلۍ ماما شو ،نو دخور لور پرې حرامه ده او که د خور لور یې نر فرض کړو نو خاله پرې حرامه ده ،نو دا حرمت ددواړو خواوو ثخه دی او که حرمت له یوې خوا ثخه وي پدې معنی چې که یوه نر فرض کړونو د بلې نکاح ورسره حرامه ده ،او که دا بله بیا نر فرض کړو نو ددې لمړنۍ نکاح ورسره حرامه نه ده مثلا :یوه انجلۍ او دهغې د پلار ښځه (میره یې)نو که چېرې دا انجلۍ نر فرض کړو ،نو دپلار دښځې (میرې)سره یې نکاح حرامه ده او که د پلار ښځه یې نر فرض کړو نو د خپل مېړه لور (پرکتۍ)پرې حرامه نه ده چې له همدې ښځې ثخه نه وي او د مېړه له بلې ښځې ثخه یې وي ،نو ایا ددوی یو ځای والی روا دی ؟

امام زفر(رح) وایي چې دا یوځای والی روانه دی.[2]

او پاتې علماء وایي چې د یوځای والی روادی ، ځکه چې هغه یوځای والی روا نه دی چې حرمت د نکاح یو له بل سره له دواړو خواوو ثخه ثابت وي.[1]

---

[1] بدائع الصنائع ،المغني ،نیل الاوطار،المجموع شرح المهذب اوشرح مسلم للنووي.
[2] بدائع الصنائع.

د محرماتو د یوځای والي په هکله رسول الله(ص) فرمايي (لاتنکح المراة على عمتها ولاالعمة على بنت اخيها ولا المراة على خالتها ولا الخالة على بنت اختها). [۲]

یعنې : نه دي شي په نکاح کولی ښځه په ترور د هغې او نه ترور په وریرې د هغې او نه ښځه په خاله د هغې اونه خاله په خورزې د هغې.

همدا راز(نهی رسول الله(ص)) :ان تنكح المراة على عمتها او خا لتها). [۳]

یعنې :منع کړې ده رسول الله(ص) له دې نه چې په نکاح شي ،ښځه په خپله ترور اویا په خپلې خاله.

خوارج وايي چې یوځایوالی یوازې دووخویندواودمورااودلورحرام دی دنورو خپلوانو ترمنځ یوځای والی لکه دتره دلورګانو یا دماما دلورګانو یا دترور د لورګانو ،د ټولو فقهاءو په نزد روا دی ،خو مکروه دی. اودتحریم او کراهت لامل دادی چې ددوه بنو ترمنځ هر وخت جنګ ،جګړې ،تاوتریخوالی، ناخوالې ،کشمکش او جنجال وي[۴]

اوهره یوه د بلې سره رخه (حسد) او کینه ساتي نو که ددوی تر منځ په نکاح کې روا والی وشي یا دواړه د یو سړي په نکاح وي نو د دوستانو تر منځ الفت ،مینه او محبت به په کرکې، حسد ، کینې او نفرت بدل شي ،نو هغه غرض چې د هغه لپاره نکاح روا شوې ده له منځه ځي رسول الله(ص)

---

[۱] المبسوط ،المغني اوالمجموع شرح المهذب.
[۲] متفق عليه.
[۳] بخاري.
[۴] الاحوال الشحصيه في الشريعة السلامية \محمد محی الدين عبدالحميد.

WWW.AEL.AF

فرمايي:(فانکم اذافعلتم ذلک قطعتم ارحامکم)يعني :که دا کار مو وکړ،نو ستاسو ترمنځ به صله رحمي غوڅه شي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

۲. هغه چې مېړوخې دي

کومې ښځې چې مېړونه لري او طلاقې کړې یې نه وي نو بل ته یې نکاح حرامه ده او که مېړونه یې مړه شول او یا یې طلاقې کړلې او عدت یې پوره شو بیا یې نکاح روا ده الله(ج) فرمایي: (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاء إِلاَّ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) النساء ۲۴.

یعني: حرامې دي(پرتاسو) مېړوخې ښځې مګر د کومو چې مالکان شئ ستاسو ښي لاسونه.

نو دلته یې وینځې مستثنی کړلې ځکه چې هغه کله په جنګ کې ونیول شي، نوله مېړه سره یې اړیکې غوڅې شي، او بېلتون راشي، او د مېړوخو ښځو په حرمت کې حکمت د نسب ساتنه ده او بل دا چې ددوی په نکاح کې جنجال، کشمکش او ټولنیزه بې نظمي رامنځ ته کېږي.

۳. هغه ښځې چې په عدت کې وي

په هغه ښځو چې له مېړه څخه جلا شي (خاوند یې مړشي یا یې طلاقه کړي) عدت تېرول لازم دي یعنې یو څه موده دې بې له واده څخه انتظاروکړي، چې د انتظار په دغه موده کې ددوی نکاح کول حرام دي الله(ج) فرمایي (وَلاَ تَعْزِمُواْ عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ) البقره ۲۳۵

یعنې: اوقصد مه کوئ تاسوعقد دنکاح ترهغه پورې چې ورسېږي هغه نېټه مقرره دخدای(ج) اخرخپل ته.

www.meltahrik.com 0777 400 116

داد هغه چاپه هکله چې مېړونه يې مړه شوي وي او د طلاقې شوې ښځې په هکله فرمايي : (وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلاَثَةَ قُرُوَءٍ) البقره ۲۲۸

يعنې :اوطلاقې شوې ښځې دي په انتظار کې لري ،خپل ځانونه تردرې حيضوپورې.

اود معتدې (هغه ښځې چې په عدت کې وي) دنکاح حرمت په اتفاق سره ثابت دی.).[۱]

اوکه چاله کومې ښځې سره په عدت کې نکاح وکړله نود جمهوروعلماوو(حنفي ،شافعي ، حنابله اوظاهريه و) په نزد پرې نه حرامېږي دوی به جدا کولی شي اوکله چې عدت يې پوره شي نونکاح ورسره کولی شي ،دوی يې قياس په زناکارباندې کوي.[۲]

او دامام مالک ، اوزاعي اوليث په نزد اوپه يوروايت کې له امام احمد(رح) څخه داپرې د تل لپاره حرامه ده اوداسې فيصله حضرت عمرؓ هم کړې ده.[۳]

حضرت عمرؓ وويل : لاتجتمعان ابداً.[۴]

يعنې : دوی نه شي يوځای کېدلای دتل له لپاره .

يا په بل عبارت دوی هېڅ وخت نه شي يوځای کېدلای.

---

[۱] بدائع الصنايع
[۲] المغني او المحلي
[۳] بداية المجتهد اوالخرشي علي مختصرخليل
[۴] موطاامام مالک

WWW.AEL.AF

هغه ښځه چې مېړه يې درې طلاقه ورکړي ، نودا پرې حرامه شوله نه ورته رجوع کولی شي اونه د نکاح تجديد ، خوهغه وخت چې بل مېړه وکړي اوهغه ورسره صحيح خلوت وکړي لکه عادي نکاحګاني بې قيد شرطه اوبيا يې هغه مېړه مړشي اويايې په خپله خوښه طلاقه کړي نوبيا ده ته روا ده چې په نوي عقد او نوي مهر يې نکاح کړي.الله(ج) فرمايي: (فَإِن طَلَّقَهَا فَلاَ تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ حَتَّىَ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِن طَلَّقَهَا فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَن يَتَرَاجَعَا إِن ظَنَّا أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّهِ) البقرة: ۲۳۰

يعنې.بيا که چېرې دا ښځه يې طلاقه کړله (دريم ځل)نواوس روا نده ده لره (دغه ښځه) د هغې څخه پس تر څو پورې چې نکاح وکړي له بل خاوند سره بيا که طلاق ورکړ دويم خاوند نو څه ګناه نشته پدې داوړو چې يوتر بله يوځای شي که خيال يې لرلو چې ټينګ به وساتي حکم د الله(ج).

له کونډو سره نکاح ته هڅونه

که څه هم اسلام نارينه له پېغلو سره نکاح ته هڅوي خو له کونډو سره نکاح له اجر او ثواب څخه خالي نه ده الله(ج) خپل رسول ته د (ثيبت وابکارا)يعنې کونډو او پېغلو دواړه يادونه کړېده.[1]

اوکه څوک پدې غرض له کونډو سره نکاح کوي چې د هغې او دهغې د اولاد پالنه وکړي نو دا عيناً عبادت دی.يوبل ناوړه دود چې زموږ په ټولنه کې يې ځای موندلی دی هغه دادی چې زموږ اکثره ځوانان له کونډو سره که څه هم ځوانه وي واده ته زړه نه ښه کوي همدا راز زموږ د ټولنې اکثره

[1] تحريم ۵.

www.melitahrik.com 0777 400 116

کونډې هم د رواج ،دود ،.دستوراو پښتني پېغور له مخې دوهم واده تـه زړه نه ښه کوي ،که څه هم ژوند يې ډېر تريخ وي.د اکثرو ظاهري پلمه داوي چې دوهم واده ځکه نه کوي چې له لومړي مرحوم مېړه سره وفا وکړي. بايد وويل شي چې کونډې ته چې له لمړي مېړه سره د وفا کومـه مـوده الله(ج) ټاکلې ده هماغه بس ده.الله(ج) له بنده څخـه ډېر غيرتـي ،وفـادار ،حکـيم او پـوه ذات دی دا مـوده څلـور مياشـتې او لـس ورځـې ده الله(ج) پـه دې هکلـه فرمـايي :
(وَالّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا) البقرة۲۳۴.

يعنـي :او هغـه کسـان چې مـړه شـي لـه تاسـو څخـه او پرېـږدي دوی ښـځې. انتظار دې کوي دا ښځې [له نکاح کولو څخـه] پـه ځـانو خپلـو څلورمياشـتې اولس[ورځې] .

په صدراسلام کې به داسې ښځې ډېرې کمې وموموچې کونډې شوي وي او بيـا يـې حتـی دويـم او دريـم واده هـم نـه وي کـړی د رسـول الله(ص) د خپلـې کـورنۍ غـړي هـم همداسـې و پـه هغـوي کـې زمـوږ څخـه غيـرت هـم ډېـر و او د اسلام په روح او مفهوم هم ښې پوهېدلې علماء وايي چې :هغـه ښـځه وفـاداره نده چې د لومړي مېړه له مړينې څخه وروسته له بل سره واده ونـه کـړي بلکـې هغه ښځه وفاداره ده چې دمېړه په ژوند کې يې د زړه مارغـه د بـل چا پـه دام کې نه وي نښتی.

په خپله د رسول الله(ص) بيبيـاني لـه حضرت عـايشې(رض) څخه پرتـه نـورې ټولې کونډې وې حتی ځينو يې له رسول الله(ص) څخه مخکې دوه ودونه هم کـړي وو.تاسـې وګـورئ پـه خپلـه د رسـول الله(ص) دکـورنۍ غـړو نارينـه او ښځينه دواړو له کونډو نارينه او کونـډو ښـځوسره ودونـه کـړي دي.حضرت

اسماء لومړی له جعفر طیار رضی الله عنه بیا له حضرت ابوبکر صدیق رض او بیا له (حضرت علي) سره واده وکړ، د رسول الله (ص) نمسۍ د حضرت حسین لور د حسن له مړینې وروسته له عبدالله ابن عمر او بیا له ابن عثمان سره واده وکړ. د حضرت علي رض لور فاطمې درې مېړونه کړي و. لبابه د عبیدالله ابن عباس لور لومړی له ابوالفضل بن عباس او دهغه له مړینې وروسته له زید بن حسن بن علي سره واده وکړ. د علي کرم الله وجهه لور میمونې په کربلاکې د خپل مېړه عبد الله ابن عقیل بن ابي طالب له شهادت وروسته له عبد الله ابن شمامه ابن عباس سره واده وکړ. دا په خپله د نبوي ډیوې پتنګان او د سپېڅلې کورنۍ غړي دي نو ویلای شو چې له کونډې سره نکاح یا کونډې ته دوهم واده نه شرعا بد کار دی او نه عرفا اونه دا په ځوانۍ، مروت او وفاکې شمېرل کېږي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

څلورم څپرکی

د نکاح څو ډولونه او احکام یې

الف: له کافر سره نکاح

اسلامي شريعت نارينه وو ته اجازه کړې ده چې د اسماني دين له منونکو سره نکاح وکړي په دې موجوده عصر کې درې اسماني شريعته (اسلام ،يهوديت او نصرانيت) موجود دي ،اونارينه وو لپاره روا دي چې په دې درې ډلوکې له هرې يوې سره چې وغواړي واده وکړي او هغه چې اسماني دين نه لري ،لکه مجوس ،بت پرست او داسې نور له هغو سره نکاح حرامه ده.

او د مسلمانې ښځې لپاره له مسلمان څخه پرته له بل چا سره نکاح روا نه ده، که څه هم د کتاب خاوند وي د مشرکو ښځو سره د نکاح په هکله الله(ج) فرمايي : (وَلاَ تَنكِحُواْ الْمُشْرِكَاتِ) البقره ۲۲۱

يعنیً: او په نکاح مه اخلئ مشرکې ښځې.

www.melitahrik.com 0777 400 116

او مشرکانو ته د مسلمانې ښځې د نکاح ورکولو په هکله فرمايي : (وَلاَ تُنكِحُوا الْمُشِرِكِينَ) البقرة۲۲۱.

يعنې اوپه نکاح مه ورکوئ مشرکانوته (لورګانې اوخويندې خپلې.

(لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ) الممتحنة : ۱۰.

يعنې : نه هغه مسلمانې ښځې هغه کافروسړيو ته حلالې دي اونه هغه کافر سړي مسلمانو ښځو لره حلال دي.

(وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ) الممتحنة: ۱۰.

يعنی :اومه ساتئ پخپله قبضه کې ناموس دکافروښځو .

اوله مسلمانو سره د کتابيې دنکاح په هکله فرمايي :(وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ) المائده :۵

يعنی:اوپاکې ښځې له هغو کسانو سره چې ورکړل شوي دوی ته کتاب مخکې له تاسو څخه.

اوله کتابيې سره نکاح جايز ده ،ځکه چې ښځه کمزورې وي ژر د اغيزې لاندې راځي ،اونارينه د تاثير خاوند وي ،کېدلای شي ،ښځه دهغه له وېرې ياله هغه سره د محبت له کبله ايمان راوړي لکه چې د بر ځله داسې شوي هم دي او دښځې نکاح هم له کافر سره له همدې امله حرامه شوه.الله(ج) فرمايي :(أُوْلَـئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ) البقره ۲۲۱.

یعنې: دوی اورته بلنه کوي:

او: ((ولن یجعل الله للکفرین علی المؤمنین سبیلاً))

WWW.AEL.AF

يعنې: او لـه سره نـده ګرځـولې الله تعـالى لپـاره د کـافرانو پـر مومنـانو کومـه بالادستي.

ځينې علماء وايي چې له اهل کتـابو ښځوسره نکاح مکروه ده او عبد الله بن عمر ﷺ وايي چې دانکـاح حرامـه ده اود : (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ) څخه مراد هغه ښځه اخلي چې ايمان يې راوړی وي له دوی ځنې.

اوله يهودو اونصاراوو څخه پرتـه لـه نوروا هل کتـابو سره لکـه هغـه چې ايمان پر زبور ياپر صحيفو د ابراهيم ،شيث(ع) او داسې نورو لري د نکاح په هکله دوه قوله دي امام ابو حنيفه(رح) اويوروايت کې لـه امـام احمـد(رح) څخه دانکاح صحيح ده.[1]

امـام شـافعي ،صـاحبان(رح) اوپـه بـل روايـت کـې لـه امـام احمـد(رح) څخـه دانکاح صحيح نه ده.[2]

اوله صابيې سره نکاح دامام ابوحنيفه(رح) په نزد رواده ځکه دوی اهل کتـاب دي، اسماني دين مني اودستورو عبادت اوبندګي نه ،بلکې احترام يې کوي.

امام شافعي اوصاحبان(رح) وايي :چې له صابيې سره نکاح روانه ده.[3] ځکه دوی د ستورو عبادت کوي اوصحيح قول هغه دی چې ابن قدامـه وايـي: کـه دوی له يهودو اونصاراوو سره ددين په اصولو کې لکـه تصديق درسولانو اوايمان په کتابونو موافق وو ،نودا اهل کتاب دي ،اوکه لـه دوی سره ددين

---

[1] بدائع الصنائع اوالمغني.

[2] بدائع الصنائع ،المغني اوالمجموع شرح المهذب.

[3] بدائع الصنائع اوتحفةالمحتاج.

WWW.AEL.AF

په اصولو کې برابرنه وو نوددوی نکاح روا نه ده.[۱] او که له مور او پلار څخه يې يو اهل کتاب او بل مجوسي و نو د هغې نکاح هم روا ده.[۲]

هغه وينځه چې کتابيه وي د امام شافعي او حنابله و(رح) په نزد نکاح ورسره صحيح نه ده.[۳] او بادار ته يې روا ده او امام ابو حنيفه(رح) وايي چې د کتابيې وينځې نکاح روا ده.[۴]

ب: متعه او موقتي (لنډ مهالې)نکاح

متعه

متعه فايدې اخستلو ته وايي ،او داسې صورت نيسي چې سړی کومې انجلۍ ته ووايي چې مثلاً څوورځې له تا څخه په سل روپۍ ګټه اخلم يا ترڅو چې زه په دې ښار کې اوسېږم له تا څخه په زرروپۍ جنسي فايده اخلم او هغه يې ومني.

موقته نکاح

هغه ده چې څوک کومې انجلې ته ووايي چې ته له ما سره د يوې مياشتې لپاره واده وکړه اودومره مهر به درکړم اوهغه يې ومني.په دې نکاح کې به دنکاح ټول شرطونه لکه شاهدان ،مهر،ايجاب اوقبول پوره وي اود مودې ټاکل ضروري دي.

---

[۱] المغني لابن القدامه.
[۲] الاشباه والنظائر،ابن نجيم.
[۳] رحمة الامة ،المغني اوالمجموع شرح المهذب.
[۴] بدائع الصنائع اوفتح القدير.

www.melitahrik.com 0777 400 116

د متعي او لنډ مهالي نکاح توپير

۱. په متعه کې شاهدان ضروري نه دي او په موقتي نکاح کې ضروري دي.

۲. متعه به د تمتع (فايده) په لفظ وي په نورو به نه وي او موقتي نکاح په زواج ،نکاح او نورو الفاظو چې همدا مفهوم لري هم صحيح کېږي.

۳. دوخت او مودي ټاکل په متعه کې شرط نه او په موقتي نکاح کې شرط دي.

د متعې او لنډې مهال نکاح حکم

متعه په ابتدا د اسلام کې روا وه بيا وروسته منع او حرامه کړل شوه او ټول فقهاء يې په حرمت متفق دي او له روافضو او شيعه اماميه و څخه پرته هېڅوک يې هم روانه ګڼي.[1]

دوی وايي چې ډېرو صحابه و لکه علي ،عبدالله بن عباس ،ابن مسعود ،ابی بن کعب ،عمران بن حصينرضي الله عنه دې ته روا ويلي دي ،خو عليرضي الله عنه خپله وايي : ان حل المتعةقد نسخ.[2]

يعنی :يقينا دمتعې حلالول منسوخ شوي دي.

ابن رشدوايي ،چې د متعې حرمت له رسول الله(ص) څخه په تواتر سره ثابت دی [3].

[1] الاعتبارفي ناسخ والمنسوخ من الاثار\محمدبن موسی الهمداني ،کاشف الغطا ،کشف الاسرار ،ايه الله خميني اين است ائين ما\فقيد محمد حسين اومختصرالنافع.
[2] نحفةالمحتاج ،المهذب ،الخرشي اونيل الاوطار.
[3] بد اية المجتهد.

WWW.AEL.AF

حضرت عمررضي الله عنه وايي : رسول الله(ص) د متعې اجازه موږ ته درې ځله کړې وه ،بيايې حرامه کړله په خدای(ج) سوګند نه پوهېږم چې بيا به چا متعه کړې وي او هغه واده والا وي ،مګر په تيګو ويشتل شوی دی.[1]

د سبرة الجهني رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله(ص) فرمايي :(ياايها الناس انی کنت قد اذنت لکم فی الاستمتاع من النساء وقدحرم الله ذلک الی يوم القيمة).[2]

يعنې: ای خلکو يقينا زه وم چې تاسو ته مې اجازه کړې وه په فايده اخستلو ښځو څخه (په متعې) اوبېشکه حرام کړ الله(ج) دا کار د قيامت ترورځې پورې.

له حضرت علي رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله(ص) د خيبرپه غزا کې له متعې څخه او د کورنيو خرو له غوښو څخه منع کړې ده.. بخاري اومسند احمد ، امام بيهقي په سنن الکبری کې له ابن عباس رضي الله عنه څخه نقلوي چې (المتعة هی حرام کالميتة والدم ولحم الخنزير)

يعنې متعه حرامه ده لکه مړه اووينه او د خنزيرغوښه.

الله(ج) فرمايي : (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) المومنون : ٥.

يعنې : او هغه کسان چې د خپلو شرمګاهو ساتونکي دي همدارازفرمايي : (وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا) النور: ٣٣.

يعنې:اوښايي چې ځان وساتي هغه کسان چې نه مومي (توان)د نکاح.

---

[1] ابن ماجه.
[2] مسلم اومسند احمد.

www.melirabrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

﴿وَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنكُمْ طَوْلاً أَن يَنكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِن مِّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم﴾ النساء:۲۵.

يعنې: او څوک چې په تاسو کې نه لري توان دد چې نکاح وکړي له بيبيانو مسلمانانو سره نو نکاح دې وکړي له هغه ښځو سره چې چې ستاسو دلاس مال دی.

نو څوک چې په صحيح عقد او نکاح کې ښځه نه لري ،نو په پاکۍ او ځان ساتنې حتی له وينځو سره په نکاح مامورشوي دی. که متعه روا وای الله(ج) به ورته د متعې امر کړی و.

او موقتي نکاح هم د متعې په څېر باطله ده او له امام ابو حنيفه (رحمة الله عليه) څخه يو روايت شوی دی که چېرې په موقتي نکاح کې دومره وخت وټاکل شي چې غالبا انسان پکې مړ کېږي لکه سل کاله نو دا عقد صحيح دی، ځکه چې دا معناً ابدي او د تل لپاره عقد دی ،خو دا روايت کمزوری دی.

د همېشنۍ نکاح ګټې

اسلام يو ريښتونی دين دی او د هرچا مصالح (ښېګڼې) په نظر کې نيسي ،که چېرې په موقتي ډول نکاح روا شوې وای او وروسته ښځه او خاوند سره بېل شي او يا خاوند ښځه وشړي ،نو په دې کې د ښځې او کورني نظام دواړو لپاره ډېرډېر زيانونه ليدل کېدل ،مثلاً :

www.melitahrik.com 0777 400 116

۱. که اولاد پلار و اخلي ،نود مور له ترحم او شفقت ،روزنې او تربيې څخه بې برخې پاتې کېږي اود مور روزنه د کوچني لپاره حتمي ده ،اوکه اولاد مور واخلي نو د پلار له ترحم ،شفقت او مينې څخه محرومېږي.

۲. داکوچنی به په ټولنه بوج وي ځکه دهغه د لګښت ،خوراک ،جامو اوروزنې لپاره څوک تيار نه وي.

۳. کله چې په ځوانۍ کې ښځه ښکلې وي د هر چا رغبت ورته کېږي ،چې هغه خپلې غېږې ته راولي اودهغې د ښکلا له خوږو څخه خوند اومزې واخلي ، خوکله چې زوړ اوښکلا يې ختمه شي نوبيا هېڅوک دې ته غاړه نه ږدي چې دا پنډ دې پورته کړي اودتل لپاره دې د هغې خدمت ،نفقه ،دارو اودرمل پر غاړه واخلي.اومور، پلاراو ورونه هم ورسره تنګ شي،نو اسلام نکاح د تل لپاره وګرځوله چې که څوک د کومې ښځې دځوانۍ ،دښکلا اوخوږو څخه خوند اخلي نو هغه دې په زوړوالي کې هم ساتي اوهمدا د سليم فطرت تقاضا هم ده.نن صبا موږ وينو چې په لوېديځ، اونورو اروپايي اونورو تش په نامه پرمختللو هيوادونوکې په ځوانۍ کې له ښځې څخه خوند اومزې اخستل کېږي ،اودخپلو غوښتنو قرباني کوي يې اوبيايې په زوړوالي کې داسې پرېږدي لکه چې دوه څاروي د خپلو جنسي غرايزو د اشباع لپاره يوځای شي اوبيا د خپلو غوښتنو له پوره کولو وروسته بېل شي اوبيا هر يو پخپله مخه ځي او دا ښځو ته لوی زيان اوهغوی پورې ملنډې وهل دي ،نو له همدې امله هلته هرکال په زرګونو ښځې ځانونه وژني.

ج: د شغار (بدل) نکاح

شغار دشين په زير سره خالي ځای ته وايي لکه چې عرب وايي :شغرت البلد ،يعنې ښار له اوسېدونکو څخه خالي شو

هذاعمل شاغريعنې :داکار خالي دی.کله چې هېڅوک هغه کار نه قبلوي اودې نکاح ته شغارځکه وويل شوچې له مهر څخه خالي وي.[1]

ځينې وايي چې شغار په لغت کې پورته کولوته وايي ،کله چې سپی پښه د حاجت لپاره پورته کړي،نووايي (شغرت الکلب) اوددې نکاح د سپکوالي او غندنې لپاره په دې نوم ونومول شوه.[2]

په جاهليت کې يوډول نکاح وه چې شغار به يې ورته ويلې،پدې ترتيب چې يوسړی به خپله لور ياخوربل تن ته په دې شرط ورکړله چې هغې به هم خپله خور يالور ده ته په نکاح ورکوي اوهر يوبه دخپلې ښځې د مهر بدل ورکړل شوي انجلۍ وګرځوله.

مګر اسلام دامنع کړل حضرت عمر(ص) روايت کوي چې ان رسول الله(ص) نهی عن الشغارً.[3]

يعنیً: يقیناًرسول الله(ص) فرمايي :(لاشغارفي الاسلام)[4]

يعنې:نشته شغارپه اسلام کې.

مګر کوم بدل چې نن سبا زموږ په ټولنه کې رواج دی.داشغارنه بلکې سيې نکاح ده اوکه چېرې داسې وشي چې يوه د بل مهر وګرځول شي نو

---

[1] ترمذي اونيل الاوطار.
[2] القاموس المحيط اولمغني لابن قدامه
[3] صحاح الستة اونيل الاوطار.
[4] مسلم اومسنداحمد.

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

امام شافعي(رح) وايي : دا نکاح باطله ده او په مسلمانانو واجب دي چې دوی سره بېل کړي که دخول يې شوی وي او که نه شوی.[۱]

او همدا سې يو روايت له امام حنبلﷺ څخه هم دی دليل يې دادی چې عبدالرحمن بن هرمزالاعرج روايت کړی دی چې عباس بن عبدالله بن عباسﷺ خپله لور عبدالرحمن بن الحکم ته په نکاح ورکړله او عبدالرحمن خپله لور عباس ته په نکاح ورکړله او دواړو خپلې لورګانې يو د بل مهر وګرځولې نو معاويه ابن ابي سفيان(رح) مروان بن الحکم ته وليکل چې دوی يو له بل نه بېل کړئ.[۲]

امام مالک(رح) وايي،چې په دې نکاح کې له دخول څخه وړاندې جدايي راوستلی شي،خو له دخول څخه وروسته يې نه شي راوستلی.[۳]

امام ابوحنيفه(رح) او ملګري يې وايي دا هغه نکاح ده چې باطل شرط ورسره يوځای شوی وي ،يعنې عقد او نکاح سيې دی مګر شرط باطل دی او دواړو ښځو ته مهر لازمېږي ،ځکه چې په دې نکاح کې هغه څه مهر شول چې مهر کېدلای نشي ،چې هغه انسانان دي او مهر بايد متقوم (ارزښتمن)مال وي.[۴]

---

[۱] مغني المحتاج او المغني.
[۲] ابوداود او مسند احمد.
[۳] الخرشي علی مختصرخليل.
[۴] بدائع الصنائع.

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

د حنابله و مشهورقول دادی چې که پدې شرط يې ورکړله چې هغه به هم خپله لوريا خور ده ته په نکاح ورکوی نو دا صحيح نه ده ځکه چې په فاسد شرط پورې يې اړوند کړله چې هغه ده ته دبلې ورکول دي.[1]

د: وينځې سره نکاح

لکه چې مخکې مو وويل ،کومه ښځه چې په جنګ کې ونيول شي اومېړوښه وي نوله مېړه سره يې اړيکې غوڅې شي اومسلمانانوته روادي چې له داسې ښځوسره نکاح وکړي.الله(ج) فرمايي: (فَمِن مِّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم مِّن فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ) النساء :۲۵.

يعنې: نو نکاح دې وکړي د هغوسره چې ستاسې د لاس مال وي چې ستاسې وينځې دي مسلمانانې.

اودهمدې ايت په پای کې فرمايي :(ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ) النساء :۲۵.

يعنې :داپه دې وجه چې څوک په تاسوکې وېرېږي له تکليف ورپېښېدلو څخه.

فقهاء په دې ايت کې د (طول) په تفصيل کې ډېراختلاف لري چې په لنډ ډول يې دلته يادونه کوو:

۱.د امام ابوحنيفه(رح) په نزد هراصيل اومريې سړي ته روادي چې اصيله ښځه يې نه وي نوله وينځې سره نکاح وکړي که دا وينځه مسلمانه وي اوکه کتابيه وي اوهر اصيل او مريې ته روا نه دي چې اصيله ښځه ولري او له

---

[1] المغني اولمختصرفي الفقه.

WWW.AEL.AF
www.melitahrik.com 0777 400 116

وینځې سره نکاح وکړي،نود احنافو په نزد هر چاته روا ده چې له وینځې سره نکاح وکړي خو چې اصیله ښځه ونلري ،یعنې د وینځې نکاح په اصیلی روا نه ګڼي.[1]

اوکه څوک اصیله ښځه ونلري که څه هم د اصیلې سره نکاح توان ولري له وینځې سره نکاح ورته روا ده.

رسول الله(ص) فرمایي :(وینځه دې پر اصیلې ښځې نشي په نکاح کولای.

الله(ج) فرمایي :وَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنكُمْ طَوْلاً أَن يَنكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِن مِّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم مِّن فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ) النساء۲۵.

یعنې: اوڅوک چې نه لري په تاسوکې طاقت ددې چې نکاح وکړي له بیبیانومسلمانانو سره نو نکاح دې وکړي له هغو ښځو سره چې ستاسو دلاس مال دي چې مسلمانې وینځې دي.

اوله(طول) څخه مراد په ایت کې دده په نزد داصیلې ښځې شتوالی دی یعنې چې همدا اوس دده په نکاح کې وي ځکه چې داداصیلې ښځې سپکاوی اوبې احترامي ده.

۲. امام شافعي (رح) وایي چې هر مسلمان ته چې ازاد وي اوکه مریې ،په دوه شرطونو دوینځې نکاح روا ده.[2]

[1] روائع البیان في تفسیرایات الاحکام ۱محمدعلی الصابوني اوجامع احکام القران.
[2] المهذب اومحمد محي الدین عبدالحمیدیي له تحفه ابن حجرڅخه نقل کوي.

WWW.AEL.AF

الف :چې د زناوېره ورسره وي.

ب: چې له اصیلی ښځې سره د نکاح مالي توان اوطاقت ونلري که څه هم اصیله ښځه له اهل کتابو څخه وي اوله طول څنې مرادمالي توان اوطاقت دی.

اوهرمسلمان ته چې که اصیل وي اوکه مریی داحرام ده چې له کتابیې وینځې سره نکاح وکړي ځکه چې الله(ج) فرمايي : (فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ).

یعنې:چې ستاسو وینځې دي مسلمانانې.

اودده په اند مریي ته روا ده چې له وینځې سره نکاح وکړي او اصیله ښځه ولري.

عجیبه خولاداده چې له وینځې سره نکاح روا نه ګڼي مګرهغه چاته چې له اصیلي ښځې سره د نکاح طاقت ونه لري اومریې ته اجازه ورکوي چې د اصیلي له پاسه وینځه هم په نکاح کړي ،سره له دې چې : (وَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنكُمْ) عام دی اوهېڅوک تر ېنه خاص نه دي.

۳. امام مالک(رح) وايي:هراصیل مسلمان ته روادي چې له وینځې سره که څه هم کتابیه وي په هغه دوه شرطونونکاح وکړي چې امام شافعي(رح) شرط کړي دي.

برابره خبره ده چې له دې سره نکاح یې لومړنی وي اوکه له دې څخه پرته بله ښځه هم ولري اوبرابره ده که لدې څخه مخکینی ښځه یې اصیله وي اوکه وینځه خو په دې شرط چې اصیله ښځه یې زوجي حقوق ادانکړي.

په مالکیانو کې ځینې علماوو د وینځې نکاح پر اصیلې په دې مشروطه کړې ده چې اصیله ښځه په دې واده خوښه وي ،اوکه اصیله ښځه دځان له پاسه د وینځې په نکاح ناراضه وي نو روا نه ده.اود خپلې ښځې له وینځې سره هم نکاح روانه ده.[1]

[1] درمختار.فقه السنه اوشرح الوقایه.

WWW.AEL.AF

. لکه وړاندې موچې وویل ،ټول فقهاء په دې متفق دي چې په نکاح کې په هلک باندې کوم شرط نه دی اېښودل شوی له هر چا سره يې چې خوښه وي نکاح کولی شي ،که هغه يې سيال وي اوکنه خو کله انجلۍ د خپلې نکاح تړون په خپله کوي ،نوسيالداري به په نظر کې نيسي، داچې کله يوه ګړی د بل سيال ګرځي ،اوواده ورسره کولی شي، اوپه سيالۍ کې معتبر صفتونه کوم دي ؟فقهاء په دې هکله د نظر اختلاف لري :

۱. عبد الله ابن مسعود رضي الله عنه امام مالک، ،سفيان ثوري ،کرخي ،محمد ابن سيرين،حسن بصري ،اوعمر ابن عبدالعزيز(رح) وايي چې : سيالي يوائې په دين کې شرط ده او په نورو صفاتو کې سيالي ضرورنه ده ځکه چې په صدر داسلام کې ډېرو معتبرو صحابيو رضي الله عنهم له مرئيانو سره ودونه کړي دي لکه دقيس لورفاطمه(رض) چې قريشه اوډېره جليل القدره صحابيه وه اود رسول الله(ص) له مريي اسامه سره ورته رسول الله(ص) په نکاح امر وکړاو هغې ور سره نکاح وکړله).[1]

۲. امام احمد(رح) وايي چې سيالي يې په دين او کارکسب کې ضروري ده ىعنې دا اوچت کسب کوونکي لوردټيټ کسب کوونکې دزوی سياله نه ده.

۳- دامام شافعي(رح) په نزدسيالي په دين، کار، کسب، اصيلوالي، (ازادي) او له عيبونوڅخه خالي والي کې ده اود ځينومعاصروشافعي مذهبو علماوو په نزد په عمرکې مساوي والی ضروري دی ىعنې زوړاوبوډا دځوانې ښځې سيال نه دی.

که دا صفت د سيالۍ د صفتونوپه معتبروشرطونوکې دصفت اوشرط په توګه ونه منو او ونه وايوچې د بوډا اود ځوانې پېغلې نکاح دې حتماونه

[1] فتح القدير،بدائع الصنائع اونيل الاوطار.

شي ، خودا باید ضروري وګڼو چې ځوانه نجلۍ باید سپین ږیري او کمزوري ته په نکاح ورنه کړل شي ، ځکه داد ټولنې نظم ته زیان رسوي ، ټولنه فاسد وي ، ځوانه ښځه بوډا نه خوښوي او نه سپین ږیری د ځوانې ښځې حقوق ورپوره کولی شي ، ډېر داسې شوي دي چې سپین ږیري ته یې ځوانه په نکاح کړې وي او بوډاد هماغې شپې په سبا مړ وي نو په دې هکله ډېر احتیاط په کار دی ، داد ښځې لپاره یو همېشنی رنځ دی چې روحا هم ناارامه وي.

۴- دامام ابوحنیفه اود هغه دملګرو (رح) په نزد دسیالۍ صفتونه اسلام، دینداري ،نسب ،اصیلوالی ، شتمني ،کسب اوکړنه ده نوکله که کومه ښځه له چاسره واده وکړي اوداصفتونه په کې کم وي او ولي ورځنې تېرشي نونکاح صحېح ده .

همدارازکه صغیره یې په نکاح ورکړې وي اوپه هلک (خاوند) کې داصفتونه کم وي اوله بلوغ نه وروسته ترې جینۍ تېره شي ، نونکاح صحېح ده اوکه دادواړه هریوورځنې تېر نه شي ، نودنکاح د فسخ کولوحق لري له اسلام څخه مرادد پلرونو اونیکونواسلام دی،نو د چا چې پوائې پلارمسلمان وي ،دهغه چاکفوه اوسیال نه دی چې پنځه یاشپږ پېړۍ یې په اسلام کې تېرې شوي وي (دا په غیردعربوکې).

اود کسب اوکارپه لوړتیااوغوره والي کې دهغې ټولنې دود اورواج ته اعتبار دي یعنې هرکسب چې په یوټولنه کې ارزښت اودرناوی لري ،هماغه لوړدی نوداوچت کسب کوونکي دلورنکاح د ټیټ کسب کوونکي له زوی سره د انجلۍ دولي له موافقې پرته صحېح نه ده لکه په افغانستان کې چې سپک کسب ډمتوب اوناییتوب اوپه مصرکې اهنګري ګڼل کېږي.

WWW.AEL.AF

اوله مال څخه مراد دادی ،چې خاوند د ښځې نفقه ،مهر،جامه ،اوداسې نورې اړتیاوې پوره کولی وشي او که دایې پوره کولی وشو ،نودا دغني(بډای) دلورسیال دی اوغوره والي په نسب اوقوم کې یوازې په عربو کې دی اوعجم ټول یودبل سیالان دي.اوعرب هم ټول یودبل سیالان نه دي اوعجمي دعربي سیال نه دی.[1]

[1] شرح الوقایه ،الاحوال الشخصیة في الشریعة الاسلامیة \محمد محي الدین عبدالحمید.

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

ولي او په نکاح کې ولایت

په نکاح کې ولایت (واکمني)په دوه ډوله ده:

جبري ولایت یا(غیراختیاري واکمني) او هغه ولایت چې مستحب دی ،چې دواړوته به لنډه کتنه وکړو :

الف: جبري ولایت

دجبري ولایت اسباب درې دي :

۱. کوچنیوالی که کونډه وي او که پېغله.

۲. لیونتوب چې پیدایشي وي او که وروسته لیونی شي.

۳. معتوه یا احمق (پاګل اوډېرکم عقل)[1]

ټول اولیاپه خپل وارد ولایت حق لري ،لومړی پلار،بیانیکه بیا... لکه څنګه چې د نکاح په موانعوکې موږ ورته نغوته وکړه ،په هماغه ترتیب سره لومړی له دویم څخه د نکاح دولایت حق لومړی لري.

امام شافعي(رح) وايي چې پر کونډې داجبارولایت نشته دی اوپه بالغې پېغلې هم شته دی او په کوچنۍ باندې پلاراونیکه د اجبارولایت حق لري ،بل څوک یې نه لري ، اوکه دادواړه نه و.نوبیادې بی واده پرېښودلای شي ،ترهغه چې بالغه شي اواجازه وکړي.

[1] بدائع الصنائع ،تحفة المحتاج،المغني اوالخرشي على مختصر خليل.

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

امام مالک(رح) وايي چې جبري ولايت پر کوچني له پلار څخه پرته بل چاته نشته دی او که پلار يې نه وي نو په نکاح دې يې څوک نه ورکوي، ترهغې چې پيغله شي او دځان لپاره وکيل وټاکي.[1]

له امام احمد(رح) څخه په دې هکله دوه روايته دي چې يو دامام شافعي(رح) په څېر دی.

اودپاګلې ليونۍ ښځې د زوی يا لمسي ولايت په مور له هر چالومړی دی ،که کومه پاګله ياليونۍ ښځه يې زوی يالمسی په نکاح ورکړي ،نوعقد فسخ کولی نه شي.

دامام ابوحنيفه(رح) په نزد اوپه يوروايت کې کې له شافعي،مالک اواحمد (رح) څخه په ولي کې عدالت شرط نه دی.اوپه قوي روايت کې له امام شافعي،مالک اواحمد (رح) څخه په ولي کې عدالت شرط دی.

که چېرې پلار يانيکه صغېره په نکاح ورکړله ،نوداعقد لازم اونافذ دی له بلوغ څخه وروسته د فسخې حق نه لري ،په هغه صورت کې چې پلار يا نيکه له عقد څخه د مخه په بد اختيارۍ ونه پېژندلی شي ،اوکه د عقد څخه د مخه اويادعقد په وخت کې هغه صغيرته بد نيت درلوديا فاسق ياليونی و ،ياپې سپک خويونه درلودل،لنډ فکری و ،دکارونوپه پای (انجام) يې فکر نه کاوه يا يې پر صغير له اندازې څخه ډېر مهرټاکلی و ،اوياد صغيرې مهرله اندازې څخه کم و ،يا يې سيال ته نه وه ورکړې ،نوځينې وايي چې دانکاح

[1] الخرشي على مختصرخليل.

WWW.AEL.AF

صحېح نه ده ،اوځینې وایي چې دانکاح موقوفه ده ،اوصغیراوصغیرې دواړوته له بلوغ څخه وروسته اختیاردی.[۱]

اوکه له پلاریا نیکه څخه پرته بل ولي په نکاح ورکړله ، که څه هم خاوند یې سیال وي اومهرهم له مثل څخه هم کم نه وي ، نودانکاح صحېح اولازمه ده ، خو نافذه نه ده، اوهریودبالغېدلوپه صورت کې اختیارلري ، یعنې دانکاح منلی هم شي او ردولی یې هم شي ، که څه هم دخول شوی وي اودامام ابویوسف(رح) په نزداختیاردبالغېدونشته دی اودنکاح فسخ هغه وخت صحېح کېږي کله چې له عقدڅخه خبرشي ، یعنې که کوم څوک بالغ هم شي او له نکاح څخه خبرنه وي نوهرکله چې خبرشي ، نودقبلواوردولوحق لري.

ب : یوې عاقلې، بالغې اواصیلې ښځې ته چې دامام ابوحنیفه(رح) په نزددخپلې نکاح دکولوحق هم لري ، مستحب دی ، چې ولي ته اجازه ورکړي ، چې د دې دنکاح عقدوکړي اوکه ولي ورڅخه اجازه وغوښتله اوداچپ شوه ، نودا د دې له خوا اجازه ده ، اوکونډه به په ډاګه (صراحت) سره امرکوي اوولي باید اصیل، عاقل اوبالغ وي،اوله هغه چاسره چې دایې ولي دی ، په دین کې مساوي وي.

پر مسلمان دکافر، ذمي، یهودي، نصراني اوداسې نوروولایت نشته دی :

(وَلَن يَجْعَلَ اللّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلاً) النساء: ۱۴۱

یعنې : اوله سره نه دي ګرځولي الله(ج) دکافرانولپاره په مسلمانانوکوم حاکمیت.

د امام شافعي(رح)په نزد زوی پر موردولایت حق نه لري.[۲]

---

[۱] المجموع شرح المهذب ،المغني اوالخرشي على مختصر خليل.

[۲] المهذب للشيرازي.

۲المهذب للشيرازي.

WWW.AEL.AF

اوکه عصبه نه وي نودولایت حق دامام ابوحنیفه(رح) په نزدذوي الارحاموته لېږدول کېږي.
امام شافعي اوصاحبین(رح) وايي که عصبه نه وي نودولايت حق خليفه ته دی.۲
اوڅوک چې وينځه ازاده کړي اودوينځې عصبه يې نه وي ، نوباداريې دهغې ولي دی.

اوکه نژدې ولي لېرې وي او خاطب (غوښتونکې) دهغه انتظارنه کوي ، نوشريعت يې لېرې ولي ته اجازه کړې ده ، چې دنکاح ولايت وکړي اودنژدې ولي په راتګ سره نکاح نه باطلېږي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

پنځم څپرکی

نفقه

پېژندنه او د استحقاق شرطونه يې

۱. ثبوت او پېژندنه

الف: نفقه په لغت کې

نفقه له نفوق څخه اخستل شوې چې هلاک او له منځه تللو ته يې وايي يا له نفاق څخه اخستل شوې ، چې رواج (دود) ته يې وايي.
اوفقهاد نفقې کلمه هغه مال ته استعمالوي چې انسان يې په خپل عيال لګوي ، ځينې علماء نفقه خوړو او جامې ته وايي ، او ځينې نورېې خوړو ، جامې او استوګنځي (داوسېدلو ځای) ته وايي.

ب: ثبوت

د ښځو نفقه په ايت، حديث، اجماع او قياس ثابته شوې ده.

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

۱. (وَعلَى الْمَولُودِ لَهُ رِزْقُهُنّ وكِسوتُهُنّ بِالْمَعْرُوفِ) البقرة ۲۳۳
یعنې :او د کوچنیانو په پلار لازم دي خوراکه او جامې د دغو ښځود دستور(شریعت) مطابق.

۲. (أسكِنُوهُنّ مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم مّن وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنّ) الطلاق : ۲

یعنې : واوسوئ دا ښځې چېرته چې اوسېږئ تاسې ، له خپل طاقت سره اوضررمه رسوئ دوی ته چې تنګي به روالئ تاسې په دوی باندې .

۳. (لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مّن سَعَتِهِ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنفِقْ مِمّا آتَاهُ اللّهُ) الطلاق : ۷

یعنې: نفقه دې ورکوي څښتن د طاقت له طاقته خپله ځوک چې راتنګه کړلی شوه پرهغه روزي د ده پس خرڅ دې کوي دی له هغه څخه چې الله(ج) ورکړې دي.

۴. رسول الله(ج) دحجه الوداع په خطبه کې وفرمایل : (ولهن علیکم کسوتهن ورزقهن بالمعروف).[1]

یعنې: اوهغوی لره په تاسې جامه اوروزي ده په نیکې طریقې سره.

۵. په نیل الاوطارکې وایي چې هند دابي سفیان مېرمن درسول الله حضورته راغلله اوویې ویل چې ابي سفیان ډېربخیل سړی دی اوموږته دومره څه نه راکوي ،چې ماا وزمازوی لپاره بس شي ، خوهغه څه چې زه یې ورڅخه واخلم اوهغه پوه نه شي رسول الله(ج) ورته وفرمایل : (خذي من مال

[1] مسلم.

WWW.AEL.AF

ابي سفيان مای‌کفی‌ک وولدک بالمعروف) یعني : دابوسفی‌ان له مال څخه دومره څه چې ستااوستا بچي ته بس کېږي په نېک (منل شوي) ډول اخله.[1]

۲. بل دمعاویة القشريؓ حدیث چې رسول الله(ص) ورته وفرمایل: ((هغې ته خواړه ورکړه کله چې خواړه خورې، په جامه يې پټه کړه کله چې ځان په جامه پټوې.....))[2]

ټول علماء پردې متفق دي چې دښځې نفقه پر خاوند واجب ده .

داچې مېرمن دکوراو خاوند خدمت کوي، دهغه په کورکې اوسېږي ،بهر ته نه وځي کاراوکسب نه کوي نودعقل غوښتنه هم داده چې دهغې جامه او نفقه پرخاوندلازمه وي .

کومه ښځه دنفقې مستحقه ده؟

هره ښځه د نفقې مستحقه نه ده.د نفقې د استحقاق لپاره څوشرطونه شته دي چې دلته يې په لنډ ډول يادوو.

الف: چې د نکاح عقدیې صحیح وي ، په فاسده نکاح کې نفقه نه شته اوکومه ښځه چې په اشتباه کې ورسره کوروالی شوی وي ،هم دنفقه مستحقه نه ده.[3]

ب: داچې د خاوند دکتې اخستلولپاره برابره اومناسبه وي اوکه چېري کوچنۍ وي لکه له اوه کلوڅخه وړه ، نوپه نفقه يې اختلاف دي امام

---

[1] متفق علیه

[2] ابوداود ،ابن ماجه،مسنداحمد اومشکوة.

۳بدائع الصنایع

www.melitahrik.com 0777 400 116

ابو حنیفه او امام محمد رحمة الله علیه وايي چې ددې نفقه يې په خاوند نه شته ده ، که څه هم خاوند کورته راوستې وي اود خاوند په کور کې اوسېږي امام ابويوسف(رح) وايي که خاوند يې خپل کورته راوستې وي اود خاوند په کورکې اوسېدله ، نونفقه يې په خاوند شته ده دلته فتوی په دې مذهب کې د امام ابويوسف په وينا ده.

کومه ښځه چې ناروغه وي اود خاوند مباشرت ورسره نه کېږي امام ابوحنیفه ،اوامام محمد (رح) وايي چې نفقه يې په خاوند حق ده خوپه هغه صورت کې چې ناروغي ورته دپلار په کورکې پیداشوي وي اود خاوند کورته له تللوڅخه انکاروکړي نونفقه يې په خاوند نه شته ده.

امام ابويوسف(رح) وايي چې که ناروغي ورته دپلار په کورکې پیداشوي وي نود نفقې مستحقه نه ده که څه هم د مېړه کورته له تللوڅخه انکار ونه کړي.

اوکه په خپل کور کې يې وساتله نونفقه يې حق ده دلته فتوي د امام ابوحنیفه اوامام احمد (رح) په وینا ده.[1]

ج: چې له عذر څخه پرته يې په کورکې ونه اوسېږي ىعنې: ښځه هیڅ شرعي عذرنه لري خوبیاهم د خاوند په کورکې نه اوسېږي سره له دې چې خاوندیې غواړي چې خپل کورته يې بوزي .

د: همدارازبدګذرانه ښځه چې د خاوند اطاعت اومننه په روا کارکې نه کوي اوبد اخلاقي کوي نودا د نفقې مستحقه نه ده.

ح: چې خاوندیې په دومره مسافه کې سفرته بېول غواړي چې هلته په لمانځه کې قصرنه کېږي اود هغې عاجل مهريې ورکړی وي خوبیاهم له

[1] بدائع الصنائع

WWW.AEL.AF

تللو څخه انکارکوي نو دا ښځه بد ګذرانه ده او نفقه یې په خاوند شته خو په دې شرط چې خاوند د ښځې امن د سفرپه اوږدو کې وساتلی شي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

۲. د نفقې اندازه

امام مالک او امام احمد بن حنبل(رح) وايي چې نفقه به د ښځې او خاوند د مالي وس او حال مطابق وي کـه ښـځه او خاونـد دواړه شـتمن وي نو نفقـه د شتمنو به ورکوي او که دواړه نېستمن وو نو نفقه د نېستمنو به ورکوي او که ښـځه شـتمنه وه او خاونـدېې نېسـتمن او بيوزلـه وو ،نو نفقـه بـه د نېستمنو او شتمنو ترمنځه وي او که خاوند شتمن و او ښځه نېستمنه وه نو هم نفقه به دواړو ترمنځ وي همدارايه دځينې حنفي علماوو هم ده او د احنافو په مذهب کې فتوي هم په همدي وينا ده.[1]

امام شافعي(رح) وايي چې په نفقه کې به يوازي دخاوند حال ته کتلی شي.[2]

که خاوند نېستمن وي نو نفقه دنېستمنو به ورکوي که څه هم ښځه شتمنه وي او که خاوند شتمن وي نو نفقه د شتمنو به ورکوي که څه هم ښځه نېستمنه وي او له حنفي علماوو څخه امام کرخي(رح) هم همدارايه غوره کړي ده.[3]

او هم دا رايه قوي او پياوړي هم ده. الله تعالی فرمايي(: لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ)... الطلاق : ۷

ي‌عنې : لګښت دې کوي ښتن دطاقت له طاقته خپل څخه او هغه څوک چې تنګه کړلی شوه په هغه روزي د هغه پس لګښت دي کوي له هغه څه چې ورکړي وي هغه لره الله(ج) تکليف نه کوي الله(ج) په هيڅ نفس مګر په هغه اندازه چې ورکړي يې دي ده لره.

---

[1] نيل الاوطار،حاشيه ابن عابدين ،المهذب اوبدائع الصنائع

[2] فتح القديراورحمةالامة

[3] فتح القدير

WWW.AEL.AF

د متعې په هکله فرمايي:او هغوی ته څه خرڅ ورکړئ د وس او مال خاوند باندې د هغه موافق او تنګۍ والا (بې وسه او بې وزله) باندې د هغه مطابق.

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

نفقه او قاضي

کله چې خاوند ښځې ته نفقه نه ورکوي اویاغایب وي اوښځه یې بې نفقې پرېښې وي ،نوښځه کولی شي ، چې قضاته مراجعه وکړي ،نوپه همدې بناء دافصل په دوه برخووېشو:یوهغه چې خاوند حاضر وي خو ښځې ته نفقه نه ورکوي اوبل هغه چې خاوند غایب وي اوښځه یې بې نفقې پرېښې وي.

۳. ښځې ته د نفقې له ورکولو څخه انکار

که چېرې خاوند شتمن و ،اوښځې ته یې نفقه نه ورکوله نو قاضي به یې دوه ځلي قضاته راوبولي اوهر ځل به ورته په وېره تهدید اوګواښ سره خبر ورکړي اوکه بیا هم ونشو او ښځې غوښتل نو بندي کولی یې هم شي اوله ضروري سامان څخه پرته به د خاوند ټول سامان د ښځې د نفقې لپاره وپلوري[۱]

اوکه خاوندبې وزله و ،نود امام ابوحنیفه(رح) په نزد به د فقر اوبې وسۍ له کبله ښځه ورڅخه نه شي بېلولی.بلکې قاضي به ورته د نفقې اندازه وټاکي.اوښځې ته به امروکړي ،چې ځان ته ټاکل شوې اندازه پوره کړي.[۲]

اوهر کله چې خاوند شتمن شو ،نوورڅخه به یې واخلي اوکه چاپورنه ورکاوه ،نوقاضي به دښځې هغه دوستان چې ددې نفقه پرې واجب ده

---

[۱] رحمة الامه ،فتح القدیر.

[۲] رحمة الامة ،فتح القدیر

WWW.AEL.AF

اړباسي ،چې دې ته پوروړکړي اودانکارپه صورت کې يې بندي کولی هم شي.[۱]

(وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ) البقرة۲۸۰.

يعنې اوکه خاوندنېستمن و ،نوپرتاسودی انتظارتروخته دپراخۍ.

(لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا) الطلاق:۷.

يعنې تکليف نه ورکوي الله(ج) هېڅ نفس ته مګرپه هغه اندازه چې ورکړي يې وي ده لره ،ژر ده چې وبه ګرځوي الله(ج) پس له سختۍ څخه اساني.

اوهمدا سې روايت له احمد او شافعي(رح) څخه هم دی ،اوامام شافعي(رح) څخه بل روايت دی ،چې ښځه کولی شي چې په قضا کې د نکاح د فسخې غوښتنه وکړي اوکه سړی شتمن وي اوښځه دکورکارنه شي کولی ،نوخدمتګاربه ورته ونيسي که خدمتګاريې مريې وي ،نونفقه يې پرخاوند لازمه ده اوکه اصيل و ،نونفقه يې پر خاوند نشته دی اوځينې علماءوايي ،چې دهرخادم نفقه اصيل وي که غلام پرخاوندلازمه ده.[۲]

۴. د غايب د ښځې نفقه

[۱] الاحوال الشخصية فى الشريعة الاسلامية :محمدمحي الدين عبدالحميدنقل له زيلعى اوشارح المختارڅخه.

[۲] المبسوط.

WWW.AEL.AF

غایب هغه څوک دی چې قضاءته یې په اسانۍ سره حاضرول شونې نه وي ،نود احنافو په نزد که شتمنې یې له ښځې سره وه نو قاضي به ورته د نفقې اندازه وټاکي او که شتمني یې له ښځې څخه پرته له بل چاسره وه لکه امانت ،پوریا ......نوله چاسره چې دامال دی،نوکه هغه دامنله چې دا ښځه د همدې غایب ښځه ده اوله ده سره یې شتمني هم شته ،نو قاضي دې ورته امر وکړي ،چې له همدې مال څخه یې ښځې ته نفقه ورکړي او که هغه سړي دا نه منله چې دا دهغه غایب ښځه ده اویایې له ده سره مال شته دی او قاضي پرې خبر و ،چې دادغائب ښځه ده اومال یې هم له دې سړي سره شته دی ،نوبیا به هم ورته امر کوي او که دې سړي هم نه منله او قاضي هم پرې خبر نه و ،نوامام زفر(رح) وايي چې په دې سړي به د ښځې دعوه اورېدل کېږي.

امام ابوحنیفه اوصاحبان ابویوسف اومحمد(رح) وايي چې:قاضي به په دې سړي دښځې دعوه نه اوري ،ځکه چې دښځې دعوه خوله خپل مېړه سره ده اوکه دغایب سړي پتې ،بڼ یا ...وي نوله اجارې څخه به یې د نفقې رقم اخلي،خو پلورلی یې نشي ،اوکه هېڅ یې نه وي پرېښي ،نوقاضي به ورته نفقه وټاکي اوورته به اجازه وکړي ،چې پور یې کړي.

اودامام شافعي(رح) په نزد که غایب خاوند شتمن و ،اوځای یې معلوم وي،نو قاضي به ښځې ته نفقه وټاکي اودهغه ښار قاضي ته به خبر ورکړي، چې خاوند دنفقې ورکولو ته اړباسي ،اوښځه په دې حالت کې بېلتون نه شي غوښتلی.

www.melltahrik.com 0777400116

اوکه شتمن وي اوځای يې معلوم نه وي نو ددې مذهب علماء دوه ډلې دي ،يوه ډله وايي چې ښځه د فسخې غوښتلو حق نه لري ،اوبله ډله وايي ،چې ښځه داحق لري.[1]

اوکه خاوندنېستمن اونادار ه هم وي اوځای يې معلوم هم نه وي نو ددې مذهب د ټولو علماووپه اتفاق ښځه د فسخې حق لري[2] امام مالک وايي:که خاوند غايب شواوشتمني يې هم په هغه ښارکې چې ښځه اوسېږي ،نه وه يا يې شتمني هم وه خو ښځې ته له زحمت او ستونزوپرته په لاس نه شو ورتللی، نوله قاضي څخه بېلتون غوښتلی شي ،اوکه شتمني يې هم وه اوپه لاس ته راتلو کې يې له څه ستونزه سره نه مخ کېدله ،نو طلاق نشي غوښتلی.

که خاوند غايب واوکه حاضر،خوښځې ته يې نفقه نه ورکوله اوښځه پرته له دې چې قاضي ورته په نفقه پرېکړه وکړي ،اويامخکې له دې چې له خاوند سره د نفقې په اندازه راضي شي او په خپل ځان يې مال ولګوه ،نو دانفقه د خاوند په ذمه پوره نه ده.[3]

اوکه له خاوند سره د نفقې په اندازه له راضي کېدلو يا دقاضي له پرېکړې پوره کولو امر وکړي ،نودانفقه په دې وخت کې په خاوند غير صحيح پوره ده اوله دې پنځوصورتونوڅخه په يو ساقطېږي :

۱. چې خاوند يې ورته ورکړي.

۲. چې ښځه يې خاوند ته معاف کړي.

---

[1] مغني المحتاج ،نهاية المحتاج اوالمهذب للشيرازي.

[2] کتاب الام ،المهذب اوالاحوال الشخصيةنقل له کافي اوشرح الروض څخه.

[3] فتح القدير.

www.meltahrik.com 0777 400 116

۳. دښځې او خاوند څخه ديوه پرمړينه.

۴. دښځې په بدګذرانۍ (بې موجبه دخاوند اطاعت نه کول).

۵د ښځې په طلاقولو کې چې سبب يې ښځه وي.

دځينو علماءوپه نزد په طلاق سره مطلق ساقطېږي اود ځينو په نزد مطلق نه ساقطېږي اوکه له خاوند سره د نفقې په اندازه راضي شوه اويا قاضي ورته فيصله وکړي اويوله دې دواړوڅه ورته په پورکولو اجازه وکړي اودې پوروکړ،نودا پورپه خاوند صحيح پوردی اوپه دې دوه صورتونه ساقطېږي:

۱. چې خاوند يې ورته اداکړي.

۲. داچې ښځه يې خاوندته معاف کړي.

له طلاق څخه وروسته يې غوښتلی شي اوکه خاوند مړشونودخاوندله ورثه وڅخه يې هم غوښتلی شي اوکه ښځه مړه شوه نود ښځې ورثه يې هم غوښتلی شي.

امام مالک اوامام شافعي(رح) وايي چې که ښځې قاضي ته وويل چې خاوندبې نفقې پرېښې يم ،سره له دې چې زما نفقه پرې واجب ده اوقاضي ته دا جوته شي ،نوښځې ته به د نفقې امر کوي اودپورولو لپاره د قاضي يامېړه اجازه ضرورنه ده اوپه هغه دوه صورتونو ساقطېږي ،چې پورته موورته ګوته ونيوله اوله امام احمد څخه هم يوروايت همدادی.[1]

---

[1] رحمة الامة اوالمهذب للشيرازي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

امام احمد (رح) وايي ، چې: کله خاوند غايب شو او شتمني يې هم نه وه پرېښې يا يې د هغه له شتمنۍ څخه اخستل سخت شول، او پور کول هم ورته سخت شول نو ښځه کولی شي ، چې له قاضي څخه فسخ وغواړي.[۱]

[۱] زاد المستنع شرف الدين موسى ابن احمد المقدسي.

www.melitahrik.com
0777 400 116
WWW.AEL.AF

شپږم څپرکی

مهر

عمومي معلومات

الف: پېژندنه

مهرهغه مال ته ویل کېږي ،چې د مېړه له خوایې ښځې ته د نکاح د صحیح تړون او یاد وطي په سبب ورکول واجب دي (دوطې سبب لکه په فاسده نکاح کې له ښځې سره کوروالی او که په فاسده نکاح کې کوروالی نه وي شو نو مهرنه واجبېږي).

مهریوځانګړی امتیازدی چې ښځوته په نړیواله سطحه اسلام ورکړی دی ،که څه هم په یهودیت کې مهرشته دی.خوچې څومره ارزښت په اسلام کې ورکړل شوی دی ،په یهودیت کې یې نه لري ،یهودیان مهرد ښځې له وفات

www.melitahrik.com 0777 400 116

ځخه وروسته د هغې ورته وو ته ورکوي او په یهودیت کې د کونډو مهرد پېغلې په نیمه اندازه وي.[۱]

ب: د مهر د فرض کېدلو حکمت

د مهر په لزوم کې د الله(ج) حکمت دی چې تر چا پټ نه دی مثلا :که بې مهره نکاح روا شوې وای نو دا به د ښځو له پاره سپکاوی او په عزت کې کمښت و ،په سپکه سترګه به ورته کتل کېدل له هغې سره به یې ښه ګذران نه کاوه ،اودا به د نکاح د رسۍ په سستولوکې لویه مرسته وه ځکه چې د هغې په لاس ته راوړلو کې یې کومه ستونزه نه ده ګاللې اودبېلولو واک هم لري نوځینو به ښځې کولې او بې له کوم سبب ځخه به یې پرېښودلې نو مهر یوداسې شعارشوچې ښیي د ښځې کول څه اسان کار ندی ،دا خوارۍ اوشتمنۍ ته اړه لري چې له واده ځخه وروسته هغې ته په درنه سترګه وکتل شي او دهغه بشپړ درناوی وشي.

ج: د مهر دفرض کېدلو دلایل

مهرپه ایت،حدیث او اجماع ټولو ثابت دی الله(ج) فرمایي : (وَآتُوا النِّسَاء صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً) النساء ۴.

یعنی :او ورکوئ ښځوته مهرونه ددوی په خوشحالۍ سره.

[۱] الاسلام بلامذاهب\ دکتورمصطفی الشکعه.

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

﴿وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَاءَ ذَلِكُمْ أَن تَبْتَغُواْ بِأَمْوَالِكُم مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُم بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ النساء۲۴.

یعني: او حلالې دي تاسې لره ټولې ښځې له دې څخه پرته پدې شرط چې طلب کوئ دوی لره- د خپل مال په بدل کې په قید کې راوړولره نه مستې ویستولره او بیا کومې ښځې چې فایده موو اخستله له دوی څخه نو دوی لره ورکړئ د دوی حق کوم چې مقرر شوی دی.

رسول الله(ص) یوه نکاح هم بې مهره نه ده کړې نو که فرض نه وای نو رسول الله(ص) به حتماً یو ځل پرېښی و چې په نه فرضیت دلالت وکړي.

د: هغه څه چې مهر کېدلای شي

هرڅه چې اسلام کې ارزښت ولري لکه سره او سپین زر، ځمکه، کور، جامه، وربښم، جوار، غنم، وربشې ... ټول مهر کېدلای شي ځکه چې الله(ج) مسلمانان مخاطب کړل: (ان تبتغوا باموالکم) چې طلب کوئ دوی لره د خپل مال په بدله کې: یعنې چې هغوی ته خپل مالونه ورکړئ هغه چې تاسو سره ارزښت لري او څه چې په اسلام کې ارزښت نه لري لکه شراب، وینه او.......مهرکېدلی نشي او که دا په مهر کې یاد شول نو دا سې شول لکه هېڅ چې یاد شوي نه وي او د نکاح تړون صحیح او مهر فاسد دی.

مهر د نکاح له ارکانو څخه ندی او یادول یې په تړون کې شرط ندی او که مهر یاد شي او که یاد نشي نکاح صحیح ده الله(ج) فرمايي: ﴿لاَّ جُنَاحَ

www.melitahrik.com 0777 400 116

عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاء مَا لَمْ تَمَسُّوهُنُّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً) البقرة۲۳۶

يعنې :هېڅ ګناه نشته په تاسو که چېرې طلاق ورکړئ تاسو ښځوته هغه وخت پورې چې تاسې ورپورې لاس نه وي لګولی او نه موورته څه مهر ټاکلی وي.

د استدلال وجه داده چې الله(ج) هغه طلاق هم صحيح کړ چې خاوند ښځه د مهر له ټاکلو او مسه کولو څخه وړاندې طلاقه کړي او طلاق خوله نکاح څخه وړاندې نه صحيح کېږي نو معلومېږي چې يادول يې په تړون کې شرط نه دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

هـ: د مهر لږه او ډېره اندازه

دمهر په اندازه کې فقهاء ځان ځانته نظرلري.

دامام ابوحنیفه(رح) په نزد له لس درهمو څخه چې اوه (۷) مثقاله کېږي لږمهر نه صحیح کېږي ،یودرهم درې نیم ګرامه چې لس درهمه (۳۵) ګرامه سپین زریایې معادل کېږي.[۱]

رسول الله(ص) فرمایي: خبر اوسئ له ولي څخه پرته دې بل څوک ښځه په نکاح نه ورکوي اونه دی یې ورکوي مګرسیال ته اونشته مهر کم له لسو روپیو څخه.[۲]

له حضرت علي رضي الله عنه څخه روایت شوی دی چې له لسو روپیو څخه کم مهرنشته دی.[۳]

رسول الله(ص) فرمایي چې نه دي شي پرېکولی لاس (په غلا) په کم له لسوروپیواونه شي صحیح کېدلی مهر کم له لسوروپیو.[۴]

امام مالک وایي چې: سره زر د دینارله څلورمی برخې څخه اوسپین زرله درې درهمو څخه کم مهر صحیح ندی اودینارڅلورمه برخه باید خالصه سوچه سره وي اودرهم هم باید سوچه سپین زروي اوکه له له دې اندازې څخه لږ وټاکل شي نو خاوند له دخول څخه وړاندې دوه اختیاره لري.

۱. چې اندازه پوره کړي.

---

[۱] فتح القدیر.
[۲] دارالقطني.
[۳] دارالقطني
[۴] دارالقطني اوسنن الکبری.

WWW.AEL.AF

www.melitahrik.com 0777 400 116

۲. چې نکاح په طلاق سره فسخه کړي.

امام شافعي(رح) او امام احمد(رح) وايي چې د مهر کمه اندازه نه شته او دليل يې هغه حديث دی چې جابر‌رضي‌الله‌عنه روايت کړی دی چې رسول الله(ص) فرمايي: چاچې په مهر کې ډک ورغوی ستوان يا خرما ورکړلې هغه ورته حلاله ده.[1]

له سهل بن سعد‌رضي‌الله‌عنه څخه روايت دی چې رسول اکرم ص يو سړي ته يوه ښځه داوسپنې ګوتې (هغه څه چې ښځه يې دزينت لپاره په ګوته کوي)په بدل کې په نکاح ورکړله.[2]

حنفي علماء ځواب ورکوي چې موږ دا حديث منو مګردا خو زموږ له دلايلو سره تعارض (ټکر) نلري او دا جمع (غونډه دحديثو) په اسانه سره کېدلی شي هغه دا چې لس درهمه خو د مهر کمه اندازه په وړاندينيو حديثو کې وټاکل شوه او رسول الله(ص) چې په ګوته او ډک ورغوي ستوانو او خرماو هغه حلاله معرفي کړله دا دهغې معجل مهرشوا ونوريې د خاوند په ذمه پاتې دی او هغه حديثونه چې دا حنافو دلايل دي معجل اومؤجل مهر دواړه ښيي اودمهر وروستۍ اندازه په اتفاق د ټولو سره نده ټاکل شوی او په هره اندازه چې ښځه او خاوند راضي(خوښ) شول نو صحيح ده.

حضرت عمر‌رضي‌الله‌عنه غوښتل چې خلک دمهر له هغې اندازې څخه له ډېرا خستلو څخه ايسار کړي چې رسول الله(ص) خپلې لورګانې په نکاح ورکړې وی او يا يې خپلو بيبيانو ته ورکړی ونود مسجد له وروستۍ برخې

[1] ابوداود.
[2] مسلم ،ابوداود او المستدرک للحاکم.

WWW.AEL.AF

ښځه یوه ښځه را پاڅېدله او حضرت عمرﷺ ته یې وویل : ته چې په څه مورږ ته امر کوې مورږ ته الله(ج) له هغې پرته نور څه هم روا کړیدي.

حضرت عمرﷺ ورڅخه وپوښتل چې هغه څه دي ؟ هغې ځواب ورکړ چې الله(ج) فرمایي : (وَإِنْ أَرَدتُّمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلاَ تَأْخُذُواْ مِنْهُ شَيْئًا).

یعنې :او که اراده وکړئ تاسې بدل اخستل دیوې ښځې په ځای دبلې ښځې او ورکړی وي تاسو له دوی نه یوې ته مال ډېر پس مه اخلئ تاسو بېرته له هغې مال څخه هیڅ شی.

حضرت عمرﷺ له خپلې وینا او قصد څخه واوښت.[1]

هو سنت دادی چې په مهر کې ډېرښت ونکړل شي.رسول الله(ص) فرمایي: له ټولو څخه برکت په هغې نکاح کې دی چې اسانه وي.[2]

حضرت عمرﷺ به اصرار کاوه چې ښځو ته ډېرمال ورنکړل شي اودا جوته ده چې د رسول الله(ص) د بیبیانو مهر له پنځه سوه (۵۰۰) درهمو څخه ډېرنه و ،مګردام حبیبيﷺ چې نجاشي رسول الله(ص) ته په نکاح کړله او څلورزره درهمه مهر یې ورته له ځانه ورکړ.[3]

په مهرکې ډېرښت له نکاح څخه خلک بې برخې کوي او اوس چې د ولورپه نامه د انجلۍ پلار ،ورور ،.....څه اخلي داد انسان پلورل او حرام

---

[1] نیل الاوطار او فقه السنه.

[2] مسند احمد

[3] ابوداود

WWW.AEL.AF

دي، او څوک چې اصيل او ازاد انسان پلوري هغه دالله(ج) دښمن دی او د الله(ج) دښمني څه کوچنۍ خبره نه ده.

سنت خودادي چې له ناوې سره د پلارکورچې څومره يې وس رسېږي کومک وکړي رسول الله(ص) زينب رضي الله عنه ته هار او فاطمي(رض) ته څادر، مشک (داوبوځی) مېچن اونورسامان ورکړي و.

ام سلمه(رض) فرمايي چې رسول الله(ص) موږته وفرمايل چې عايشې(رض) ته جهېز برابرکړئ.[1]

مهرد ښځې خپل حق دی اوخاوند ته يې معافولی هم شي او هرجايزتصرف پکې کولی شي ،نه ولي نه دښځې خاوند اونه دبل چا څه کار غرض اواعتراض پری شته دی اونه دهلک ولي اونه دانجلۍ ولي اونه يې بل څوک ساقطولی شي .خوکه مهرله مثل څخه کم و او انجلۍ دخپلې نکاح تړون پخپله کړی ونودانجلۍ ،ولي داعتراض حق لري .

ګړندی (معجل) او ځنډينی (مؤجل) مهر :

دا رواده چې ښځې ته ټول مهر سمدستي ورکړلی شي اوداهم رواده چې ټول مهر وځنډول شي اوداهم رواده چې مهر په قسطونوورکړل شي اوکه يواځی مهر يې يادکړاو وخت يې ونه ټاکه نواعتبار دهغه ځای دوداورواج ته دی اوځينی علماء دا واجب ګڼي.[2]

صحيح او فاسد مهر

---

[1] ابن ماجه
[2] بداية المجتهد

WWW.AEL.AF

مهربه یا مال وي او یا ګټه او منفعت نو که مال و نو ضرورده چې دا به په اسلام کې ارزښت ولري. او معلوم به وي پداسې ډول سره چې بیا د دواړو جګړه راپیدا نشي او که چېرې مهر ګټه او منفعت ولکه مزدوري نو پکارده چې هغه داسې ګټه وي چې د هغې د کولو په بدله کې اجوره لازمه وي ، لکه د شیخ کبیر(شعیب(ع)) او (موسی(ع))په قصه کې چې یاد شوي دي الله(ج) د (شعیب(ع)) له خولې څخه حکایت کوي فرمایي: (إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ) القصص۲۷

یعنې :وویل (شعیب(ع)) چې ښېشکه زه اراده لرم ددې چې په نکاح درکړم یوه ددوه لوڼو څخه چې دادې پدې چې ته مزدورواوسې زما سره اته کاله.

شپونتوب یا مېږی څرول شعیب(ع) دخپلې لورمهر وټاکه ځکه چې د شپونتوب په بدله کې مزدوري ورکول کېږي.

دا څلورځایه مهرفاسد دی درې ځایه په مال کې او یوېې په ګټه او منفعت کې.

په مال کې

الف: داسې مال چې هېڅ ارزښت ونلري لکه څوداني غنم یا لږ اوبه یا.

ب: چې ارزښت ولري مګرپه اسلام کې نه لکه شراب ، خنزیر

ج: چې نا معلوم وي پدې ډول چې جګړه ترې جوړېږي لکه درې جوړه جامې ځکه په جامه کې خوورښنم ،کتان،مالوچ اوورئ ټول داخل دي یا لکه دوه حیوانات چې په حیواناتوکې خو اس ،خر، غوا ،پسه ټول شامل دي نود داسې شي مهرنومول فاسد دي.

په ګټه کې

WWW.AEL.AF

په ګټه کې هغه صورت کې مهر فاسد دی چې داسې ګټه ورته وټاکي چې په بدل کې یې اجوره روانه وي لکه دقران یا یو سورت ښوونه او دامام شافعي(رح) په نزد دقران ښوونه مهر کېدلی شي ځکه چې دهغوی په نظرپه قران ښوونه اجوره اخیستل روادي.[1]

د مهر ډولونه او حالتونه

په خاوند واجب مهر به لدې څوحالاتوځنې خالي نه وي.

مهر مسمی یا ټاکل شوی مهر

مهر مسمی پریوحالت کې واجبېږي چې خاوند لس شرعي روپۍ چې اوه مثقاله کېږي اویا له دېنه زیات وټاکي چې نامعلوم نه وي او ښځه او ولي یې پرې راضي وي اوپه صحیح تړون کې په دې درې صورتونوکې پوره مهر لازمېږي:

الف : چې خاوند له ښځې سره صحیح کوروالی وکړي، الله(ج) فرمایي :
(فَمَا اسْتَمْتَعْتُم بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً) النساء ۲۴

یعني : بیا کومې ښځې چې تاسې پکار راوستې (فایده موترې واخیستله) نودوی لره ورکړئ د دوی حق کوم چې مقررشویدی.

ب : چې له هغې سره صحیح خلوت وکړي ځکه چې ښځې خپل ټول بدن خاوند ته سپارلی و اود یوځای والي هېڅ مانع نه وي.

ج : چې له خاوند اوښځې څخه یومړشي که څه هم دخول اوصحیح خلوت نه وي شوی چې لږوروسته به صحیح خلوت وپېژنو.

---

[1] المهذ ب للشیرازی

www.melitahrik.com 0777 400 116

لږ مهر

الف: له مهرمثل او ټاکلي مهر څخه په یو حالت کې کم واجبیږي هغه داچې د نکاح تړون فاسد وي او ښځې ته صحیح مهر وټاکل شي او کوروالی ورسره وکړي نو که خاوند مهر سل روپۍ وټاکه او مهر مثل دوه سوه روپۍ وه نو سل روپۍ یې حق کیږي او که خاوند ورته سل روپۍ مهر وټاکه او مهر مثل پنځوس وو پنځوس روپۍ یې حق کیږي.

ب: د مهر کمه اندازه په یوه حالت کې واجبیږي هغه دا چې کله له لس روپیو څخه کم مهر وټاکل شي او یا یې ارزښت وټاکل شي نو د امام ابوحنیفه او صاحبانو په نزد لس روپۍ لازمیږي او د امام زفر (رح) په نزد مهرمثل لازمیږي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

مهر مثل

مهرمثل د نجلۍ د پلار له پلوه د دوستانو مهر دی لکه خورګانې، ترورګانې، د تره لورګانې په دې شرط چې له هغې سره په عمر، ښکلا، او ښایست، شتمني، وخت، عقل، پوهه، پاکي، علم، پیغلتوب او یا کونډتوب کې برابره او مساوي وي او که د پلار په دوستانو کې ددې مثل نه وي نو د مور په دوستانو کې به یې مثل ته وګوري او دهغې مهر به ورته ټاکي.

مهر مثل په لاندې حالاتو کې واجبیږي.

الف: چې نه د ښځې خاوند او نه یې ولي د تړون په وخت کې مهر وټاکي لکه چې تړون مطلق وي او مهر یاد نشي.

ب: چې د تړون په وخت کې مهر ونه ټاکل شي او ښځه له کوروالی څخه وړاندې وغواړي چې مهر ورته وټاکل شي او خاوند یې نه مني او ښځه قاضي ته ورشي او قاضي له خاوند څخه د مهر د ټاکلو غوښتنه وکړي او هغه انکار وکړي نو مهرمثل لازمېږي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

ج: چې خاوند یاولي مهر بالکل پرېږدي

چې مهریاد کړي مګر فاسدمهر وي لکه هغه ځلورصورتونه چې مخکې موو ویل.

د: چې ښځه عاقله اوبالغه وي اود ولي له اجازې ځخه پرته خپله نکاح وکړي اومهر یې له مثل ځخه کم وي.

ه: چې خاوند ورته له لسو روپیو ځخه کم مهر وټاکي نود امام زفر(رح) په نزد مهر مثل لازمېږي.

و: په شغار نکاح کې.[1]

نیم مهر

کله چې خاوند له ښځې سره د نکاح صحیح تړون وکړي اومهر ورته وټاکي خو مخکې له دې چې له هغې سره کوروالی وکړي اویا صحیح خلوت واقع شي نو ښځه جدا کړي اودخاوند له خوا د نکاح رسۍ وشلېږي نو نیم مهر لازم دی الله(ج) فرمايي: (وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ) البقرة ۲۳۷.

یعنې:که چېرې مو طلاقې کړې دوی مخکې له لاس وررِلو ځخه اوټاکلی مو وي هغوی ته مهرنولازم شونیم مهرد هغه کوم چې مو ټاکلی وي.

متعه

---

[1] الاشباءوالنظائر

WWW.AEL.AF

کله چې ښځه له خاوند سره له کوروالي او صحیح خلوت څخه مخکې بېله شي نو په خاوند متعه واجب ده الله(ج) فرمايي: (لاَّ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاء مَا لَمْ تَمَسُّوهُنُّ أَوْ تَفْرِضُواْ لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدْرُهُ) لبقرة ۲۳۶.

یعنې: هېڅ ګناه نشته پر تاسو که چېرې طلاق ورکړئ ښځو ته هغه وخت پورې چې تاسې ورسره لاس هم نه وي لګولی او نه مو دوی ته څه مهرټاکلی وي او هغوی ته څه خرچه ورکړئ ،د وسې خاوندان له خپل وسې سره سم او بې وسه له خپل وسې سره سم .

دمتعې په اندازه کې دنظر اختلاف دی ځینې وايي چې دخاوند حالت (شتمني او نیستئ)ته اعتبار دی او ځنې وايي چې دښځې حالت ته اعتبار دی او ځینې وايي چې ددواړو حالت ته به کتلی شي خو په هر حال د مهر مثل له نیم څخه به زیات نه وي او له پنځو درهمو څخه به کم نه وي امام شافعي(رح) طلاقې شوې ښځې ته متعه واجب ګڼي که ښځه عاقله او بالغه وي نو خپل مهر به خپله قبضوي (تسلیموي) او که صغیره لیونۍ یا پاګله وي نو مهر به یې ولي قبضوي.

صحیح خلوت

کله که ښځه او نارینه پداسې ځای کې سره یوځای شي چې د بل له کتلو او د دوی له اجازې پرته ددوی په حال له خبرېدلو څخه په امن وي او له دوی څخه په یوه کې څه علت هم نه وي چې د وطې ممانعت وکړي نو دا دحقیقي وطی معنی ورکوي.

د وطې مانع په درې ډوله ده

۱. طبعي مانع لکه چې مېړه کوچنی وي او په دوی کې یو د جماع قدرت ونلري او یا ښځه نفاسه او یا حایضه وي.
۲. جنسي مانع لکه چې خاوند یا ښځه ناروغه وي.
۳. شرعي مانع لکه چې له دوی څخه یو د حج په احرام کې وي یا یې فرض روژه نیولې وي او نفلي روژه مانع نده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

اووم څپرکی

طلاق او بېلتون

حکم او پېژندنه

پېژندنه او روا والی

الف: پېژندنه

ځینې علماء وايي چې طلاق بېلتون ته وايي او ځینې وايي چې طلاق دقید (ولکې)لرې کولو ته وايي، او په اصطلاح کې د سړي له خوا فی الحال یاوروسته د صحېحې نکاح له منځه وړلو ته طلاق وايي.

دطلاق روا والی په ایت حدیث ،اجماع اوعقل ټولو ثابت دی الله(ج) فرمایي: (الطَّلاَقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ) البقرة ۲۲۹.

یعنې : طلاق (رجعي) دی دوه کرتو پورې له دې څخه پس ساتل دي د ستورپه طور (شریعت مطابق) یا پرېښودل دي په ښه ډول.

www.melitahrik.com 0777 400 116

(لاَّ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاء مَا لَمْ تَمَسُّوهُنُّ) البقرة ۲۳۶.

يعنې: هېڅ ګناه نشته په تاسو کې که چېرې ورکړې تاسو ښځوته طلاق تر هغه وخته پورې چې تاسو لاورپورې لاس نه وي لګولی

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاء فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ) لطلاق۱.

يعنې: ای پیغمبره په هغه وخت کې چې طلاقولې تاسو ښځې پس طلاقوی هغوی په وخت د عدت د هغوی کې.

له حضرت عمرﷺ څخه روايت دی چې رسول الله(ص) فرمايي ام الموئمنين بی بی حفص(رض) طلاقه کړله اوبېرته يې ورته رجوع وکړله ابوداود.[1]

له عبدالله ابن عمرﷺ څخه روايت دی چې زما يوه ښځه وه چې ماته ډېره ګرانه وه خو زما د پلار نه خوښېدله هغه ماته امروکړ چې طلاقه يې کړه خوما انکاروکړهغه دا يادونه رسول الله(ص) ته وکړله هغه وفرمايل ای د عمرﷺ زويه طلاقه يې کړه.[2]

ټول فقها د طلاق په ورا والي متفق دي اوداسې واقعې ډېرې شوي هم دي مګرهېچامنع کړي نه دي،اوعقل هم دامني داسې چې خاوند د ښځې په اخلاقو کې داسې څه پيداکړي چې تحمل يې نلري ګوذاره ورته سخته شي اوژوند له ناخوالو سره مخ شي نو اخر څه وکړي؟

نو اسلام دا روا کړي چې په دغسې يو لړ حالاتو کې دو ی سره بېل شي خاوند ته يې د طلاق اجازه ورکړله اوښځې ته يې هم دا اجازه ورکړه چې له

---

[1] نسائی اوابن ماجه.

[2] بخاري ،مسلم ،ترمذی اوابن ماجه.

WWW.AEL.AF

مېره ښځه طلاق وغواړي ان د ځان د جدايي په بدل کې خاوند ته خورا ډېر مال هم ورکړي ،اوکه خاند نو غوښتل نو ښځه موضوع قاضي ته وړاندې کولی شي تر څو هوسا اوسوکاله ژوند وکړي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ج: د طلاق د رواوالي حکمت

له نکاح څخه عرض د خاوند اوښځې تر منځ دوستي ، مینه محبت اویوپر بـل رحـم دي ښـځه اوخاونـد بایـد یوپربـل رحـم وکـړي اویـود بـل اسـانتیا اوسـهولیت اوخوښـۍ لپـاره خپـل ټـول کوښښـونه وکـړي اود دوسـتۍ فضـا قایمه کړي مګرکله داسې هم کېږي چې دا مینه محبت پـه کرکـه او نفـرت او ناخوالوبدل شي د دوی اړیکې خرابي شـي څکـه د ژونـدون د سـفرلکه بېـړۍ تل په یوحال کې نه وي کېـدا شـي چـې هغـوی تـه یـوپر بـل بـد ګومـاني اوبـد فهمي پیداشي د ژوند په تېرولوکې ستونزه رامنځ تـه شـي اوډېرسـخت وي چې دا خړه فضا اوتاوتریخوالی ببرتـه سم کړلـی شـي اودواړه یوځـای کړلـی شي اوزوړونه یې ولګېږي اوپه اسانه یود بل حقوق ادا کړي اوڅـه تـدبیر هـم کارونکړي نوپه دط وخت کې اسلام طلاق رواه کړی ترڅوهریوځـان تـه نـوی ژوند پیل کړي کېداشي چې د تېر ژوندپه انډول به یـې ګانـده(راتلونکې) پـه اطمنان اوسوکالۍ کې تېرشي اوطلاق ددې ناروغتیـا لپـاره ورسـتی عـلاج دی اسلام وایي چې انسان بایدپه طلاق کې بې صبري اوبېـړه ونـه کـړي اول باید په پاکوالي کې ته یوطلاق ورکړي څکه کېدلي شي چې د عـدد پـه دې موده کې دمېړه پـه خـاطروکې د ژونـدون تېـرې خـوږې شـېې رایـادې شـي پـه خپلوکړوپښېمان شي اوښځې ته رجوع وکړي اودا هم کېدای شي چې ښـځه د خپل خاوند د وزړه د ساتلولپاره په خپل نظرکې تجد ید وکړي نوڅکه بېړه ښه ونه ګڼل شوه.

طلاق په یهودیت کې هم شته دی خوکلـه چـې یهـودي دطـلاق قصـدوکړي نوپه دې مذهب کې ښځه پرې حرامه شوله اودنیت تنفید پرې واجب دی.[۱]

---

[۱] حقوق المراة فی الاسلام

WWW.AEL.AF

خو که کله کومه بله ښکلې ښځه وګوري او دهغې دنکاح کولو په غرض یې طلاقوي نو دا دهغوی په نظر هم صحبح نه ده.

د: په عام ډول د طلاق حکم

د طلاق دعام حکم په هکله علما دوه نظره لري.

اکثره فقها وایي چې طلاق بې له کوم شرعي سبب څخه رواه نه دی او اصل په طلاق کې منع ده الله(ج) فرمایي : (فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً) النساء ۳۴

یعنې: پس که فرمانبرداری وکړله دوی ستاسو پس مه لټوئ تا سو په دوی باندې څه لاره رسول الله(ص) فرمایي: (ابغض الحلال ال الله الطلاق)[۱].

یعنې ډېر ناخوښ په حلالوکې دالله(ج) په نزد طلاق دی.

همدا راز فرمایي طلاق مه ورکوئ ځکه هیبت دالله(ج) عرش خوزوی.

اوځینی فقها وایي چې اصل په طلاق کې اباحت دی که څه هم هېڅ اړتیا ورته نه وي ځکه چې الله(ج) فرمایي : (لاَّ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاء مَا لَمْ تَمَسُّوهُنُّ أَوْ تَفْرِضُواْ لَهُنَّ فَرِيضَةً) البقرة ۲۳۲

یعنې: هېڅ ګناه نشته په تاسو که چېرې طلاق ورکړې تاسو ښځوته هغه وخت پورې چې تاسو ورپوری لاس هم نه وی لګولی. مګر که دنکاح اصلي

[۱] ابوداود ،ابن ماجه او المستدرک للحاکم.

WWW.AEL.AF

حد ته ځیر شونو لو مړی وینا صحیح ښکاري او پدې ایت کې ګناه نشتوالی په هغه چا دی چې طلاق یې د څه لامل لپاره وي.

حضرت ثوبان رضي الله عنه روایت کوي چې رسول الله(ص) فرمایي هرې ښځې چې بې له کوم شرعي لامل څخه طلاق وغوښت نو د جنت بوی پرې حرام دی.[1]

الف : د طلاق حکم د ښځې او خاوند حالت ته په کتنې سره

۱. واجب طلاق: کله چې د ښځې او خاوند مشران حکمین د انظریه ورکړي چې نور د دوی د یوځای ژوندون ناممکن دی یا دا چې ښځه ناپاکه (زناکاره)وي.

۲. مستحب طلاق : په هغه صورت کې چې ښځې د الله(ج) حکم نه پرځای کوي لکه لمونځ ،روژه ،اونوراو خاوند یې له اړباسلو څخه عاجزشي.

۳. مباح طلاق :په هغه صورت کې چې ښځه بداخلاقه وي خو دومره نه چې خاوند حوصله تنګه کړي اونورصبر نکړلی شي.

۴. مکروه طلاق:چې د طلاق لپاره کوم پیاوړی لامل نه وي اوښځه بداخلاقه وي خو دومره نه چې د خاوند حوصله تنګه کړي اوصبریې تمام شي.

۵. حرام طلاق: چې هیڅ شرعي سبب نه وي مثلا :دبلې ښځې ښکلا یې خوښه شي اوداورته طلاقه کړي الله(ج) فرمایي : (فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً) النساء ۳۴.

یعنې: پس که فرمانبرداروي وکړله دوی ستاسو پشان مه لټوئ په دوی لاره.

[1] متفق علیه

WWW.AEL.AF

په یهودیت کې د طلاق لپاره شپږ اسبابه دي:

۱. چې ښځه زنا کاره وي.

۲. چې ښځه شنډه وي.

۳. چې ښځه بداخلاقه وي.

۴. چې د هغه په خلقت یاغړو کې عیب وي.

۵. چې اوازه خپره شي چې دې ښځې زنا کړېده که څه هم دا جوته نشي.

او کله چې څوک له یوې ښځې سره لس کاله تېر کړي او اولاد یې ونشي نو په دې حالت کې طلاق واجب ګڼي.

ب: طلاق د سړیو په واک کې دی

ټول فقها پدې متفق دي چې طلاق د سړي په اختیار کې دی او ښځه نشي کولی چې خاوند ته طلاق ورکړي، دا ځکه چې نارینه په هرکار کې فکرکوي د هغه عواقب (پای) سنجوي پدې هکله مو په تېرو مخونو کې لنډه یادونه کړېده وګورئ شبهه به طلاق کې.

الله(ج) فرمایي: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ) الطلاق۱

یعنې: اې نبي کله چې طلاقې کړلې تاسې ښځې.

(لاَّ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ) البقرة۲۳۶.

یعنې:نشته په تاسې څه ګناه که طلاقې موکړې ښځې.

www.melitahrik.com 0777 400 116

(وَإِنْ أَرَدتُّمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ) النساء ۲۰

یعنې: او که اراده وکړله تاسې په بدل کې اخیستل د یوې ښځې په ځای د بلې ښځې،نو پدې ایاتونو کې خطاب نارینه و ته دی.

ددې معنی دانده چې ښځه هېڅکله هم طلاق نشي غوښتلی ،که چېرې رښتیا هم د طلاق اړتیاوې نو ښځه قاضي ته مراجعه کولی شي قاضي به حالات څېړي که چېري ضرورت و نو قاضي ښځه طلاقولی شي خو د خاوند ورکړې شتمني به بېرته ورکوي.

ج: طلاق او قاضي

طلاق د قاضي په واک کې نده اوداځکه چې دخاوند اوښځې ډېر رازونه او اسرار دي چې له هغوې داوړو څخه پرته دبل چا خبرول پرې نامناسب دي اونه يې چاته ښکاروي اوکېدلی شي چې دخاوند اوښځې زړه بداوی هم په داسې یو څه پیداشوي وي چې دهغه ښکارول قاضي ته څه چې نژدې دوست حتی موراوپلارته هم پکارندي نو ځکه اختیارخاوند ته ورکړل شوترڅو قاضي دښځې اوخاوند له اسرارو څخه خبر نشي.

د: دطلاق شرطونه:دطلاق عمده اومهم شرط دادی چې ښځه اوخاوند د الله(ج) داینبودل شوي حدودو په ساتنې سره خپل یوځای ژوند تېرولو ته دوام ورنکړلی شي الله(ج) فرمايي: (فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ) البقرة:۲۲۹

www.melitahrik.com 0777 400 116

یعنې:اوکه وېرېږئ تاسې چې وبه نشي ساتلي دادواړه احکام دخدای پس نشته هېڅ ګناه پدې دواړو په هغه څیزکې چې فدیه ورکړي دابنځه په هغه څېزسره.

خوددې برسېره ځینې شرطونه په خاوند ځینې په ښځه اوځینې د طلاق په لفظ پورې اړه لري چې ددې هریولنډه یادونه به وکړو.

الف: د طلاق ورکوونکي شرطونه

طلاق ورکوونکی باید عاقل، بالغ وي بشپړ اهلیت ولري پدې ډول سره چې دهغه طلاق ورکول دسوچ اوفکر څخه وروسته وي اراده،اختیارارضاولري، خودابايد په یاد ولروچې یوانسان ښځې ته دطلاق لفظ استعمال کړي که، د طلاق قصدولري اوکه ټوکه یې مطلب ونو دده طلاق واقع کېږي ، الله(ج) فرمايي: (وَلاَ تَتَّخِذُوَاْ آيَاتِ اللّهِ هُزُوًا) البقرة ۲۳۱.

یعنې: اومه نیسئ دالله(ج) ایتونه په ټوکوسره.

رسول الله(ص) فرمايي: (ثلاث جدهن جد وهزلهن جدالنكاح والطلاق والرجعة).

یعنې: درې شیان دي چې رښتیا یې هم صحبح ده اوټوکه یې هم رښتیا ده (واقع کېږي) هغه نکاح،طلاق اورجعت دی.

په جاهلیت کې به ځېنو خلکو ښځې طلاقې کړلې یا به یې مرئیان ازاد کړل بیا به یې ویل چې ماټوکې کړېدي نو الله(ج) فرمایل چې دټوکو طلاق هم صحیح دی.[1]

امام احمد وایي چې د ټوکه کوونکي طلاق صحیح دی.[2]

دلته باید دمکروه اوبې هوښ طلاق ته هم اشاره وکړو.

[1] معارف القران.
[2] نیل الاوطار

www.melitahrik.com
0777 400 116

د مکره طلاق

مکره یا اړوتی هغه دی چې څوک یې د ښځې طلاقولو ته اړباسي اودزوراندازه به داوي چې په وژلویا دکوم غړي په له منځه وړلو تهدید کړلې شي ،لدې څخه کم لکه څو څپېړې وهل ،بندي کول اکراه نه شمېرل کېږي.

نوکه چاڅوک دښځې طلاقولو ته اړباسه اوهغه هم دطلاق لفظ استعمال کړنو ایادا طلاق صحیح دی ؟ د جمهور فقهاوولکه ابن عباس رضي الله عنه امام شافعي ،امام مالک،امام احمد(رح) په نزد دا طلاق نه واقع کېږي.[1]

دلیل یې هغه حدیث دی چې ابن عباس روایت کړی دی (رفع عن امتی الخطاوالنسیان وما استکرهوا علیه).[2]

یعنې: پورته شوی دی زما له امت څخه خطا ،هېره،اوهغه څوک چې په دوی دبل په زور کېږي.

همدا راز رسول الله(ص) فرمایي: لا طلاق فی اغلاق.

یعنې : نشته طلاق په سخته کې.

امام شافعي(رح) دطلاق لپاره څوشرطونه ایښي چې په لاندې ډول خلاصه کېږي.

۱. چې په ده زور کوونکی قوت اوځواک ولری اودا دفاع ونشي کړلی.

---

[1] بدایه المجتهد ،المهذب اونیل االاوطار.

[2] ابن ماجه دارقطني ،طبرانی اونیل االاوطار.

www.melitahrik.com
0777 400 116
WWW.AEL.AF

۲. چې ښه یقین ولري چې خپل هوډ عملي کوي یعنې پر ما دا ښځه طلاقوي.

۳. که ښځه طلاقه نکړي نووژني یې یا یې کوم غړي غوڅوي یا یې ډېره موده بندي کوي یا یې ډېر سخت وهي.

۴. چې د تلفظ په وخت کې په زړه کې د طلاق هوډ ونه کړي اوکه د طلاق هوډ اونیت یې هم وکړ نوپرې طلاقه ده.

۵. چې هماغه الفاظ استعمال کړي چې پرې مجبورېږي مثلا که هغه ورته وویل چې یوه طلاقه کړه اوده دواړه طلاقې کړلې اویاهغه ورته وویل چې خپل ښځه عایشه طلاقه کړه اوده فاطمه طلاقه کړه نودا طلاق یې صحیح دی.

۶. چې زورکوونکی د طلاق صلاحیت ونلري مثلا: د یوې ښځې خاوند یوڅوک خپل وکیل وټاکه چې دده ښځه دده له پلوه طلاقه کړي اوهغه دا کارونه کړ اوده مجبوره کړه نو دا طلاق واقع کېږي.

نوکه دا شرطونه پوره وو نو اکراه صحیح ده اوکه پوره نه و طلاق واقع کېږي د احنافو په نزد صحت او اختیار (روغتیا او واک) دطلاق لپاره شرط ندي د ناروغ، مکره، بېهوښ، اوکم عقل، ټولو طلاق صحیح ده امام ابوحنیفه په(رح) وایي مکره په خپل اختیار د ښځې طلاق غوره کړځکه چې زورکوونکې ده ته د طلاق اوعذاب ترمنځه واک ورکړ پدې ترتیب چې (یادي ښځه طلاقه کړه اویادې وژنم)نوده په خپله خوښه طلاق غورکړ اوبل

دالکه دټوکي که څه هم د طلاق اراده نه لري مګرپه خوله يې د طلاق لفظ استعمال کړ.[۱]

مګرپر ټوکي دده قياس کمزوری دی ځکه چې ټوکي لوبې کوي اوپه خپله خوښه اواراده غږيږي اوداخود طلاق هوډ نه ده ،بلکې له ځان څخه دضرر ددفاع هوډ لري ، بل دا چې که څوک په کفرمجبورشي اوچا پرې په زوردکفرکلمه وويله نوهغه نه کافر کيږي سره له دې چې ايمان اساس اوبنسټ دی الله(ج) فرمايي : (إِلاَّ مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالإِيمَانِ) النحل : ۱۰٦

يعنی مګرهغه څوک چې زورپری وکړلی شي حال داچې د ده زړه ارام نيوونکی وی په ايمان سره؛ نوطلاق به يې څنګه صحيح شي چې يوه فرعی خبره ده ؟

د: بېهوښ طلاق

علما پدې متفق دي چې که بېهوښ په مباح څيزبېهوښ شوی وي اوپه قصد يې ځان بېهوښ کړی نه وي (لکه په زوريا په هېره بېهوښ شوی وي) نود ده طلاق نه واقع کيږي خوڅوک چې په حرام څيز بېهوښ شي نودحنابله وويه قوي روايت اوله حنفيانو څخه کرخي، طحاوي، زفربن هزيل اوليث بن سعد ، اسحاق بن راهويه ،محمد بن سلمه ،ابوثور(رح) له شافعي مذهب څخه او اکثره مالکيان وايي چې داطلاق نه صحيح کيږي ځکه چې داهوډاواراده نلري.[۲]

---

[۱] حاشيه فتح القدير .

[۲] فتح القدير ،شرح الهدايه.

www.melitahrik.com 0777400116

امام شافعي، اکثره حنفیان اوځینې مالکیان وایي چې طلاق یې واقع کېږي ځکه چې ده شراب پخپله خوښه څښلي اوپه دې هم پوهېږي چې ناوړه اغېزه لري.[۱]

امام مالک(رح) امام شا فعي اوداحنافو یوه ډله وایي چې هرڅوک په خطایې سره (نورې خبرې کوي ناڅاپه غیراختیاري دطلاق لفظ استعمال کړي) بنځې ته طلاق استعمال کړي نوطلاق یې نه صحبح کېږي.[۲]

www.melitahrik.com
0777 400 116

[۱] بدایه المجتهد نیل الاوطار

[۲] فتح القدیر اوالمهذب

WWW.AEL.AF

ب : شرطونه په ښځه کې :

مهم او عمده شرط دادی چې دا ښځه د خاوند حقیقي یا حکمي ښځه وي داسې چې له خاوند سره یې د نکاح قید پوره شوی نه وي او په لاندې صورتونو کې ښځه د خاوند حکمي ښځه وي.

۱. د رجعي طلاق په عدت کې.

۲. چې خاوند دوه طلاقه ورکړې وي.

۳. هغه چې د فسخې د بېلتون له لامله په عدت کې وي.

ج: د طلاق په لفظ کې شرطونه

هر لفظ چې د نکاح د صحيح تړون د قید په پورته کولو سمدستي وروسته دلالت کوي او له داسې چا څخه صادر شي چې د طلاق ورکولو حق ولري او ښځه یې حقیقي یا حکمي ښځه وي نو پدې لفظ سره ښځه طلاقېږي ، که په لفظ سره وي ، که په لیکنې سره او که په نغوتې سره .د طلاق په لفظ کې دا څو شرطونه حتمي دي.

۱. چې د طلاق په معنی او پردې پوه وي چې زه څه وایم او که په معنی یې نه پوهېده نو طلاق نه صحیح کېږي.

۲. چې طلاق د الله(ج) په رضا او خوښې پورې اړوند نه وي ځکه چې د الله(ج) خوښه په طلاق کې نشته ده.

۳. طلاق به په داسې الفاظو سره وي چې ښځې ته یې حقیقي نسبت شوی وي لکه ته طلاقه یې، ښځه مې طلاقه ده یاحکمي نسبت لکه که داکار مې وکړ ښځه مې دې طلاقه وي اوکه ښځې ته پکې نسبت نه وي شوی نو نه صحیح کېږي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د طلاق ډولونه او وېش

۱. د طلاق د لفظ ډولونه

د طلاق لفظ به یا صریح وي یا به کنایه (غیرصریح) وي

الف: صریح طلاق

هغه دی چې له طلاق څخه پر ته بل مفهوم په لغت او دود او دستور کې ونلري لکه ته طلاقه یې ته پرما حرامه یې دا طلاق واقع کېږي او د طلاق ورکوونکي په نیت پورې هېڅ اړه نلري ځکه نیت ته په مبهمو او نامعلومو مسائلو کې اعتبار دی او پدې کې هېڅ ابهام نشته دی.

ب: طلاق په کنایاتو

دا هغه لفظ دی چې ډاګیزه په طلاق دلالت نه کوي او دود او دستور هم د طلاق لپاره نه وي ټاکلی خو د طلاق احتمال لري، لکه ستا کار ستا په لاس کې شو، پلار کره لاړه شه، ورځې دې وشمېره نو پدې الفاظو کې علماء د نظر اختلاف لري.

۱. حنفیان او حنابله وایي که چېرې خاوند د طلاق هوډ درلود او یا هغه وخت او حالاتو په طلاق دلالت کاوه نو طلاق واقع کېږي.

www.melitahrik.com 0777 400 116

شوافع اومالکیان وایي که خاوند دطلاق هوډ درلود نوطلاق واقع کېږي اوکه د طلاق نیت یې نه درلود نوطلاق نه واقع کېږي اودوخت اوحالاتو دلالت ته هېڅ اعتبارنشته دی.[1]

www.melitahrik.com
0777 400 116

---

[1] المهذب

WWW.AEL.AF

د طلاق وېش

الف: د طلاق وېش د مودې له لحاظه

طلاق دزماني دوېش له لحاظه درې ډوله دی :

۱. طلاق په حاضر وخت کې :

هغه چې دطلاق لفظ له هر شرط اونېتې څخه خالي وي لکه ته طلاقه یې ،طلاقه مې کړلې نو دلفظ په استعمال سره سمدستي طلاق واقع شو.

۲ : چې دطلاق د الفاظو نسبت راتلونکې زماني ته وشي لکه ته سبا طلاقه یې یادراتلونکې میاشتې په لومړۍ ورځ طلاقه یې نود جمهورو فقهاوو (ابوحنیفه ،شافعي او احمد) په نزد داطلاق هغه وخت واقع کېږي چې نسبت یې ورته شوی وي.

خوامام مالک(رح) وایي چې : دا طلاق سمدستي واقع کېږي.

۳معلق طلاق: هغه دی چې دطلاق الفاظ په یوراتلونکي کار پورې اړوند شي لکه که زه فلاني ځای ته لاړم نو ته طلاقه یې نوداطلاق یې دهمدې کار په حاصلېدلو سره واقع کېږي ،دصحابه وو په عصرکې هم داسې ډېر شوي دي ،یوسړي خپلې ښځې ته وویل که چېرې ته بهرووتلې نو طلاقه یې ،عبدالله ابن عمرﷺ ورته وویل که بهرووتله نو طلاقه ده اوکه ونه وتله نو هېڅ نشته.

ظاهریان وایي چې دا طلاق لغوه دی اوهېڅ اغېزه نه لري.

WWW.AEL.AF

ب : د طلاق وېش د شرعي صفت له لحاظه :

ددې لپاره چې دښځې دعدت موده اوږده نشي ځکه دادښځې لپاره لوی زیان دی اوددې لپاره چې خاوند اویاحمل ته زیان ونه رسېږي نوشارع امر وکړ چې که تاسې ښځې طلاقول غواړئ نو له حیض اونفاس څخه په پاکوالي کې یې طلاقې کړئ اوپه یوځل له یوڅخه ډېرطلاق مه ورکوئ اوپه داسې پاکئ کې طلاق ورکړئ چې کوروالی موورسره پکې نه وي کړي نو که دا احکام مراعات شول نو دیته سنی یا دسنتومطابق طلاق وایي اوکه نه نو دادسنتو مخالف اویا "بدعی" طلاق دی الله(ج) فرمایي: (الطَّلاَقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ) البقرة ۲۲۹.

یعنې :رجعي طلاق دوه ځلوپورې دی لدې څخه وروسته ساتل دي ددستورمطابق(دشریعت موافق)یاپرېښودل دي په ښه شان سره.

مطلب داچې دطلاق ښه طریقه داده چې یو په بل پسې وي پداسې شان سره چې خاوند وکولای شي چې ښځې ته پکې رجوع وکړي اویا یې پرېږدي نو معلومېږي چې سني طلاق رجعي طلاق دی اوالله(ج) فرمایي: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاء فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ) الطلاق۱

یعنې: ای پیغمبره هغه وخت چې طلاقوئ تاسې ښځې نو طلاقوئ یې په وخت دعدت د هغوی کې.

مطلب دا چې داسې وخت کې طلاق ورکړئ چې هغوی له طهر(پاکوالي)سره مخ کېږي ځکه چې که دحیض په وخت کې طلاق ورکړئ نو هغه همداسې پاتې کېږي تر هغه یې چې داحیض خلاص شي اودا طهر یې هم خلاص شي اویا حایضه شي اودنوي حیض له پیل څخه دهغې عدت پیل

WWW.AEL.AF

کېږي نو دا به ښځې تکليف او هغې ته زيان دی او که په طهرکې يې طلاقه کړي چې په همدې طهرکې يې ورسره جماع کړې وي نو انسان نه پوهېږي چې ايا دا حامله ده او که نه ؟کېدلی شي چې هغه حامله وي او بيا انسان ته پښېماني ورشي.

ابن اعباس رضي الله عنه ددې ايات په معنی کې فرمايي: (چې له کوروالي څخه پاکه وي).

بدعي طلاق حکم

څلورواړه امامان متفق دي چې بدعي طلاق واقع کېږي مګر طلاق ورکوونکی ګناهګارشولکه دجمعې په ورځ له اذان وروسته پېرل او پلورل.[1]

دليل يې دا دی چې يو کس خپلې ښځې ته په حيض کې درې طلاقه ورکړل عبدالله ابن عمر رضي الله عنه ورته وويل :دالله(ج) نافرماني دې هم وکړله او ښځه دې هم جدا کړله.[2]

عبدالله ابن عمر رضي الله عنه خپلې ښځې ته په حيض کې طلاق ورکړ حضرت عمر رضي الله عنه د رسول الله(ص) په حضورکې ددې يادونه وکړله، رسول الله(ص) ورته وفرمايل:هغه ته امر وکړه چې ښځې ته رجوع وکړي او بيا دې يې په طهر کې طلاقه کړي.[3]

د استدلال وجه يې دا ده چې رسول الله(ص) هغه ته امر وکړ چې ښځې ته رجوع وکړي اورجوع خو له طلاق څخه وروسته وی نو جوته شوه چې

---

[1] فتح القديراونيل الاوطار.
[2] مسلم
[3] بخاري.

WWW.AEL.AF

دا *بدعي *طلاق واقع کېږي. يوه ډله له شيعه معتزله وو ،ځينې فقها ،ابن حزم ظاهري،ابن تيميه،اوابن قيم جوزي وايي چې داطلاق نه واقع کېږي.دليل يې هغه حديث دی چې رسول الله(ص) فرمايي : کل عمل ليس عليه امرنا فهورد .[1]

يعنې: هرکاراوعمل چې زموږ له وينا سره موافق نه وي هغه رد دی.

مګرداحديث عام دی اودلومړۍ ډلې ددلايلو په وړاندې تاب نشي راوړلی.

درې طلاقه

څوک چې درې طلاقه په يوه لفظ کې راجمع کړي لکه درې طلاقه مې درکړل يايې درې ځله ياد کړي چې تاکيد يې ورڅخه غرض نه وي ،لکه ته طلاقه يې ، ته طلاقه يې، ته طلاقه يې،نوڅلور واړه امامان(رح) سيدناعمر،ابن عمر،عايشه(رض)،علي رضي الله عنه اواکثره تابعين وايي چې دا درې طلاقه واقع کېږي ،اوحسن بصری ،عطاء طاوس،عبيدالله ابن جبير(رح) وايي: که کوروالی ورسره شوی وي نو درې طلاقه واقع کېږي اوکه کوروالی ورسره نه وي شوی نويوواقع کېږي.[2]

---

[1] متفق عليه.

[2] نيل الاوطاراوحاشيه ابن عابدين.

WWW.AEL.AF

۳. د طلاق ډولونه

الف: رجعي طلاق

هغه طلاق دی چې مېړه کولای شي ښځې ته پکې دهغې د عدت له تېریدلو څه د مخه رجوع وکړي.

کوم طلاق رجعي دی؟

د امام ابو حنیفه(رح) په نزد هر طلاق رجعي دی ،مګر له کوروالي څخه دمخه ،طلاق دمال په بدل کې (خلع) ،کنایه طلاق، هغه چې هدف ورڅخه تاکید وي ،بائن طلاق او هغه چې دریم پوره کوي.

د امام مالک(رح) په نزد :هرطلاق رجعي دی مګر طلاق له کوروالي څخه دمخه ،طلاق دمال په بدل کې ،هغه چې دریم پوره کوي او هغه چې خاوند ښځې ته د ځان واک ورکړی وي او هغه ځان بېل کړي.

دامام شافعي(رح) او امام احمد په نزد :هرطلاق رجعي دی مګرطلاق له کوروالي څخه دمخه اوطلاق دمال په بدل کې او هغه چې دری‌یم بشپړوي.

د رجعي طلاق اغېزې

۱. دنکاح رابطه (لړی) پرې نه غوڅېږي مګر دطلاق په شمېره کې حسابېږي یعنې خاوند له دې وروسته ددوه طلاقو واک لري.

۲. خاوند کولای شي چې دعدت له بشپړېدلو څخه دمخه ښځې ته رجوع وکړي.

۳. یوله بل څخه د مړینې په صورت کې میراث وړي.

۴. ترڅویې چې عدت پوره نشي ښځه ځنډیني (مؤجل) مهر غوښتلای نشي.

WWW.AEL.AF

۵. نفقه يې پر خاوند واجبه ده.

۲. که چېرې عدت بشپړشو اوخاوند ښځې ته رجوع ونکړله نو دابائن طلاق ګرځي.

په رجوع کې د ښځې خوښه شرط نه ده اونه دګواهانو حاضرول ضرور دي اودرجعي طلاق په عدت کې ورته رجوع کولی شي الله(ج) فرمايي: (وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ) البقرة ۲۲۸.

يعني اودهغوی خاوندان حق لري دهغه په راګرځولو په دغه موده کې اودامام شافعي(رح) په نزد رجوع يوازې په وينا ده اودګواهانو حاضرولوکې له هغه څخه دوه روايته دي.[۱]

د نکاح اورجعت توپير

۱. نکاح له ګواهانو څخه پرته نه صحيح کېږي اوپه رجوع کې د ګواهانو حاضرول ضرورندي.

۲. په نکاح کې دښځې خوښه اورضا ضرورده او په رجعت کې ضرورنده.

۳. په نکاح کې مهر حتمي دی اوپه رجعت کې نشته.

۴. نکاح هروخت رواده اورجوع يوازې په عدت کې ده دعدت له تېرېدلو څخه وروسته رجوع صحيح نده.[۲]

ب: دوه طلاقه يابينونه صغری

[۱] المهذب

[۲] الاشباه والنظائر\شيخ زين العابدين محمد بن ابراهيم پن نجيم

WWW.AEL.AF

دا هغه طلاق دی چې له نوي مهر او نوي تړون څخه پرته پکې خاوند ښځې ته رجوع نشي کولی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

احکام يې

۱.د ښځې واک او اختيار په ښځه له منځه وړي خو پرې حرامه نده او په نوی تړون او مهر ورسره نکاح کولی شي.

۲. د طلاق په شمېره کې حسابېږي يعنې خاوند لدې څخه وروسته يوازې د يو طلاق واک لري.

۳. د طلاق په واقع کېدلو سره به خاوند ښځې ته ځنډنی يا مؤجل مهر ورسپاري.

۴. که د طلاق په عدت کې هر يو مړشونو بل ميراث نشي وړلی.

ج: درې طلاقه يا بينونه کبری

پدې طلاق کې هم خاوند نه ښځې ته رجوع کولی شي او نه ورسره نکاح کولی شي مګر کله چې ښځه له بل کس سره نکاح وکړي او له سړي سره يې حقيقي دخول(کوروالی) صورت ومومي بيا يې پخپله طلاقه کړي او يا ورڅخه په فسخې جدا شي او يا خاوند مړشي.

کله چې خاوند ښځې ته درې طلاقه ورکړي او يا د بينونه صغری عدت پوره شي نو بينونه کبری واقع کېږي، پدې طلاق کې د خاوند اختيار پر ښځه له منځه ځي او بيا ترڅو يې چې له بل چا سره نکاح نه وي کړې نو ده ته روانه ده ځکه چې پدې کې مېړه ته لوی تهديد او رسوايي ده چې څوک بيا داسې کار ونکړي.

د قاضي طلاق

WWW.AEL.AF

ټول علماء پدې متفق دي چې مېړه ته روا ندي چې ښځه ،دردوونکې ووهي اونه به يې حقوق کموي اوکه داکار يې وکړ ظالم دی ،خوکه دا ظلم جاري وساتي نو ایا ښځې ته روا دي چې له قاضي څخه وغواړي چې له خاوند سره يې بېلتون راولي ؟

- احناف وايي ښځه کولی شي چې قاضي ته شکايت وکړي چې خاوند له ظلم څخه منع کړي ،نصيحت ورته وکړي ،تعزير ورکړي اوکه ظلم يې تکرارکړ بيا دې يې ورټې مګر بندي کول يې روا نه دي اونه ښځه طلاقولی شي.[1]

دامام شافعي(رح) په نزد رجوع يوازې په وينا ده اود ګواهانو په حاضرولوکې له هغه څخه دوه روايته دي.[2]

د نکاح اورجعت توپير

١. نکاح له ګواهانو څخه پرته نه صحيح کېږي اوپه رجوع کې دګواهانو حاضرول ضرور نه دي .

٢. په نکاح کې د ښځې خوښه اورضا ضرور ده اوپه رجوع کې ضرور نده.

٣. په نکاح کې مهرحتمي ده اوپه رجعت کې نشته.

۴. نکاح هر وخت روا ده اورجوع يوازې په عدت کې ده د عدت له تېربدلو څخه وروسته رجوع صحيح نده.

---

[1] درالمختار اورسائل ابن عابدين.
[2] المهذب

www.melitahrik.com 0777 400 116

ب- دوه طلاقه یا بینونه صغری:

داهغه طلاق دی چې د نوي مهراو نوي تړون څخه پرته پکې خاوند ښځې ته رجوع نشي کولی

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

احکام يې:

۱- د ښځې واک او اختيار پر ښځه له منځه وړي خوپرې حرامه نده او په نوي تړون او مهر ورسره نکاح کولی شي.

۲- د طلاق په شمېره کې حسابېږي يعنې لدې څخه وروسته خاوند يوازي ديو طلاق واک لري.

۳- د طلاق په واقع کېدو سره به خاوند ښځې ته ځنډنی يا مؤجل مهر ورسپاري

۴- که د طلاق په عدت کې هريو مړشو نو بل ميراث نشي وړلی.

ج: درې طلاقه يا بينونه کبری

پدې طلاق کې هم خاوند نه ښځې ته رجوع کولی شي او نه ورسره نوې نکاح کولی شي مګر کله چې ښځه له بل کس سره نکاح وکړي او له هغې سره يې حقيقي دخول (کوروالی) صورت ومومي بيا يې پخپله طلاقه کړي او يا ورڅخه په فسخې جدا شي او يا خاوند مړ شي .

کله چې خاوند ښځې ته درې طلاقه ورکړي او يا د بينونه صغری عدت پوره شي نو بينونه کبري واقع کېږي ، په دې طلاق کې د خاوند واک او اختيار پر ښځه له منځه ځي او بيا ترڅو چې له بل چا سره نکاح وکړي نوده ته روا نه ده ځکه پدې کې مېړه ته لوی تهديد او رسوايي ده چې څوک داسې کارونکړي.

د قاضي طلاق

ټول علماء په دې متفق دي چې مېړه ته روا ندي چې ښځه ، دردوونکې ووهي او نه به يې حقوق کموي او که داکارېې وکړ ظلم دی ،خوکه دا ظلم

جاري وساتي نوایا ښځې ته روا دي چې له قاضي څخه وغواړي چې له خاوند سره یې بېلتون راولي ؟ احناف وايي ښځه کولی شي چې قاضي ته شکایت وکړي چې خاوند له ظلم څخه منع کړي، اونصیحت ورته وکړي، تعریز ورکړي اوکه ظلم یې تکرارکړ بیادې یې ورتې مګربندي کول یې روا نه دي اونه ښځه پرې طلاقولی شي.[1]

امام شافعي(رح) وايي که د ښځې اوخاوند دبد حال دا لړئ دښځې دبدګذرانۍ له امله وه نوخاوند د هغې دپه ادب کولوحق لري لومړی به ورته نصیحت وکړي که ونه شوه بیابه یې بستره ورته بېله کړي اوکه ونه شوه نو دتادیب لپاره به یې ووهي اوکه دابد حال دخاوند د بد ګذرانۍ له کبله و او ښځه قاضي ته شکایت وکړي قاضي به یې لومړی خاوندته نصیحت وکړي اوکه دا کاربیا تکرارشو او ښځې له قاضي څخه دمېره تعریز وغوښت خاوند ته به تعزیر ورکړي ،اوکه دا بد حال د دواړوله پلوه وو اودا لړۍ اوږده شوله نوقاضي به له دواړوخواووڅخه مشران وټاکي چې دا هرمشربايد اصیل ،دعدالت اوپوهې خاوند وي چې دهریوغرض اوهدف وپېژني اود دواړوترمنځ صلحه راولي. الله(ج) فرمايي : (وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِن يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا) النساء۳۵

یعني : اوکه تاسې وېرېدلئ چې دوی یوله بل سره ضد ساتي نوودروئ یومنصف دسړي له پلوه اوبل منصف د ښځې له پلوه که دا دواړه وغواړي چې اصلاح وکړي نوالله ج به موفقیت پیداکړي په دواړوکې.

[1] درالمختاراورسائل ابن عابدین

WWW.AEL.AF

امام مالک رحمة الله علیه وایي که خاوند ښځې ته زیان رساوه اویایې حرام کارته اړباسله نوښځه دي له قاضي څخه دمېړه تادیب اوتعزیر وغواړي اوله قاضي څخه طلاق هم غوښتلی شي

اوکه مشرانو اصلاح راوستله نوفیصله یې نافذه ده اوکه بېلتون یې راووست نوجمهورفقها امام ابوحنیفه، امام شافعي اوامام احمد (رح) وایي چې بېلتون شي راوستلی مګرددوي په موافقه اوامام مالک رحمة الله علیه وایي چې ددوی فیصله په هرحال نافذه ده.

د بېلتون نورا ړخونه

الف:د نفقې دنه ورکولو په صورت کې

وړاندې موولوستل وګورئ (دښځې ته د نفقې له ورکولو څخه د خاوند انکار)

ب: بېلتون دعیبونو له کبله

۱. ټول فقهاء پر دې متفق دي چې دعیبونوپه سبب باید دخاونداود ښځې بېلتون راشي مګراختلاف د نظریې په دې کې دی چې ایادا بېلتون دیونفرحق دی او که دواړو، همداراز اختلاف دنظریې په نوعیت د عیبونوکې دی

۲. امام ابوحنیفه(رح) وایي چې دا بېلتون یوازې د ښځې حق دی ځکه خاوندښځه په طلاق هم بېلولی شي.[1]

[1] فتح القدیر

WWW.AEL.AF

۳. نورفقها ،وايي چې دا ښځې د مېړه اوښځې دواړو حق دی ځکه په طلاق کې پر مېړه مهرلازمېږي دا په هغه صورت کې چې عیبونه له واده څخه دمخه پیداشي اوکه له واده څخه وروسته پیداشي نود احنافو په نزد ښځه د ښځې حق نلري ځکه چې هغې خپل حق(وطی) اخستی که څه هم یوځل وي.

۴. امام مالک(رح) وايي که عیب په نارینه کې پیداشونوښځه د ښځې حق لري اوکه په ښځه کې پیدا شو نوخاوند یې جلاکولی شي

۵. امام احمد او امام شافعی(رح) وايي چې د عیب پیدا ښت که له واده څخه وړاندې وي اوکه وروسته هېڅ توپیرنلري

عیبونه : امام ابوحنیفه اوامام ابویوسف(رح) وايي خصیتوب (چې هګۍ یې وېستل شوې وي) یا خنثی مشکل وي چې تناسلي غړی یې غوڅ وي اوبل هر سبب چې وي خوچې دکوروالي مانع ګرځي عیبونه ګڼل کېږي اولدې څخه پرته دنورو عیبونه له لامله ښځې نشي غوښتلی.

دامام مالک اوامام شافعي(رح) (په نزد هرعیب چې کوروالی منع کوي او یا انسان ورڅخه کرکه اونفرت ولري ښځې ثابتوي.

دامام شافعي(رح) په نزدمعتبرعیبونه دادي چې تناسلي غړي یې غوڅ وي اوهرسبب وي چې کوروالی منع کوي لکه لیونتوب ،پیس (داپه پوستکي کې سپینوالی دی چې لاندې وینه اوغوښه له منځه وړي) دفرج لویوالی اودفرج بدبويي له معتبروعیبونوڅخه دي.[1]

ج: ښځې دبد سلوک اوبد ګذرانۍ له لامله

[1] المهذب اونهایه المحتاج

WWW.AEL.AF

وګورئ (د قاضي طلاق)

د: ښځې د خاوند د غايبوالي له امله :

۱. امام ابو حنيفه او امام شافعي(رح) وايي ښځې ته روانه دي چې د خاوند د غايبوالي له کبله بېلتون وغواړي که څه هم د غايبوالي موده اوږده شي

۲. امام مالک(رح) وايي که چېرې د غايبوالي موده يو کال يا زيات شي نو ښځه ته بېلتون غوښتل روادي که د خاوند ځای يې معلوم نه وي نو قاضي سمدستي په بېلتون امر کولی شي او که ځای يې معلوم وي نو هغه دې راوبولي او نېټه دې ورته وټاکي.

۳. حنابله وايي که د بېلتون موده شپږمياشتې يا زيات وي او هېڅ عذر ونلري نو ښځې ته بېلتون غوښتل روادي کله که ښځه داسې دعوه قاضي ته وړاندې کوي نو قاضي به سمدستي په بېلتون امر کوي.

هـ: بېلتون د بنديتوب له لامله

پدې صورت کې لکه چې تېرشو يوازې د امام مالک(رح) په نزد د بېلتون حق لری او بس.

ب: د بېلتون بل اړخ

د : محکمې په واسطه

و: بېلتون د ايلا له لامله

WWW.AEL.AF

الف : پېژندنه : ایلا قسم یادول دي په الله(ج) سره او نذر منل (منښتنه) دي اویا طلاق اړوندول دي له ښځې سره د کوروالي په پرېښودلو باندې په ځانګړې موده کې.

ایلا په هر لفظ سره چې دا معنی ورکوي که صریحه (ډاګیزه)وي لکه والله چې تا سره کوروالی ونکړم اوکه کنایه وي لکه والله چې تاته نژدې شم یا لتا غسل ونکړم صحیح ده.

ب: دایلا ارکان داحنافو په نزد

قسم یادول دي له ښځې سره د کوروالي په پرېښودلو.

له دې پرته نورې شرطونه دي.

شرطونه د جمهورو په نزد

۱. قسم کوونکی: قسم کوونکی د هغه په نزد هغه خاوند دی چې د طلاق اهلیت ولري.

دمالکیانو په نزد دا هر مسلمان خاوند دی.

دامام شافعي په نزد هغه خاوند چې د وطی ممانعت ورته نه وي که دا مانع ددې لخواوي اوکه د ښځې له خوا.

اویا هغه خاوند چې طلاق یې صحیح کېږي.

د امام احمد په نزد : هغه خاوند چې د کوروالي ممانعت ورته نه وي.

۲. هغه څه چې قسم پرې یادوي : دټولو فقهاوو په اتفاق سره قسم پر الله(ج) اود هغه پر صفاتو صحیح کېږي اود امام احمد په نزد له دې څخه پرته

www.melitahrik.com 0777 400 116

په هیڅ شي ایلا نه صحیح کیږي اود جمهوروعلما ووپه نزد ایلا په نذر (منخته) اوارږوند طلاق صحیح کیږي.

۳. هغه څه چې قسم پرې یادوي :هغه کوروالی دی. صراحتاً وي اوکه کنایه

ج: د ایلامووده

داحنافوپه نزد کم ترکمه څلورمیاشتې ده اود نوروفقهاووپه نزد له څلورومیاشتوڅخه زیاته موده ده.

الله(ج) فرمايي: (لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَآئِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَآؤُوا فَإِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ {۲۲٦} وَإِنْ عَزَمُواْ الطَّلاَقَ فَإِنَّ اللّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) البقرة ۲۲٦ ۲۲۷

یعني :هغه کسانولره چې قسمونه کوي له خپلوښځوڅخه انتظاردی څلور میاشتې خو بیاکه رجوع وکړله دوی نو بېشکه چې الله(ج) بخښونکی اومهربانه دی اوکه قصد یې وکړ دطلاق نو بېشکه چې الله(ج) اورېدونکی اوپوه دی.

اوله رجوع څخه دټولوفقهاووپه نزد مراد کوروالی دی.

که چېري چاقسم یاد کړچې زه به خپلې ښځې ته نږدې نه شم نوشریعت ددې لپاره چې دازیان پر ښځه اوږد نه شي هغه ته یې موده ټاکلې ده چې که په دې موده کې یې ښځې ته رجوع وکړله خو ،ښه ده اوکه رجوع یې ونه کړله نوایلا واقع کیږي. دا ددې لپاره چې څوک ښځې ته په سپکه سترګه ونه ګوري هغه بې قدره ونه ګڼي ،درناوی یې وکړي نود احنافوپه نزد که د څلورومیاشتودننه موده کې یې ښځې ته رجوع وکړله نود قسم سزا پرې

WWW.AEL.AF

لازمېږي که قسم يې په الله ج ونو کفاره به ورکوي او که په نذر ونو نذر به پوره کوي او که په شرط پورې اړوندو نو شرط به پوره کوي او که په څلورو مياشتو کې يې دننه رجوع ونه کړله نو ښځه يې د قاضي له اجازې پرته په بائن طلاق بېله شوله، او جمهور فقهاء وايي چې که په څلورو مياشتو کې يې دننه رجوع وکړله نو حکم يې د احنافو په څېر دی خپله سزا به تېروي او که له دي مودي څخه يې وروسته رجوع وکړله نو ايلا ختمه شوله او هېڅ نه لازمېږي او که دا موده تېره شوله او رجوع يې ونه کړله او قاضي ته خبر ورسېده نو قاضي به خاوند ته اختيار ورکوي چې يا ښځې ته رجوع وکړي او يا طلاق ورکړي او که رجوع يې ونکړله نو رجعي طلاق واقع کېږي

www.melitahrik.com
0777 400 116

ز. بېلتون د ظهار له لامله

پېژندنه:

ظهار له ظهرنه اخستل شوی او شاته يې وايي ظهار په جاهلي پړګنو کې وګړو له ښځو سره د کوروالي د حراموالي په غرض استعمالوه اوورته ويل به يې : ته په ما لکه زما د مور شا حرامه يې .

لکه څنګه چې ظهار د شا په لفظ صحېح کېږي او لکه څنګه چې د مور په يادولو صحېح کېږي د بدن د نورو برخو او د نورو محارمو لکه خور، ترور، او نور...په يادولو هم صحېح کېږي ظهار به د سړي له خوا وي د ښځې ظهار نه صحېح کېږي او د امام احمد (رحمة الله عليه) څخه په روايت د قسم کفاره پرې لازمېږي.

د: اظهار اثرات (اغېزې)

که چېرې چا ظهار وکړ نو په اتفاق سره د کفارې له ورکولو څخه د مخه ورته له همدې ښځې سره کوروالی حرام دی او ښځه يې کولی شي چې له ده څخه د کوروالي غوښتنه وکړي ځکه دا د ښځې حق دی خوخاوند به ترهغه چې کفاره ورنکړي ځان ته نه را پرېږدي او که کفاره يې نه ورکوله نو قاضي به يې کفاره ورکولو ته اړباسي او که بيا يې هم د کفارې له ورکولو څخنې انکار کاوه نو قاضي به يې ښځه طلاقه کړي.

الله(ج) فرمايي: (الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم مِّن نِّسَائِهِم مَّا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ {٢} وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِن نِّسَائِهِمْ ثُمَّ

WWW.AEL.AF

يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا ذَلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ {۳} فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا) المجادله۲-۴

یعنې : هغه کسان چې ظهارکوي له تاسې څخه له خپلو ښځو څخه نه دي هغوی میندې د دوی ،نه دي میندې ددوی مګرهغوی چې زېږولي يې دي دوی اوبېشکه چې دوی خامخا نااشنا خبرې او دروغ وايي اويقينا الله(ج) تېرېدونکی اوبخښونکی دی اوهغه کسان چې ظهارکوي له خپلو ښځو څخه بيا ګرځي هغه ته چې ويلي يې وي نو ازادول دمريي دي مخکې له دې څخه چې یو په بل باندې لاس ووهي ،پردې تاسو ته وعظ (امر) کېږي او الله(ج) پر هغه چې تاسويې کوئ خبر او اګاه دی خو هغه کس چې پيدا يې نکړ(مريی)نو په هغه روژه نيول دي پرلپسې دوه مياشتې. مخکې له دې چې یو پر بل لاس ووهي او هغه څوک چې داوس (هم)نلري نوپرده شپېتو مسکينانو ته خواړه ورکول دي.

ح: بېلتون دخلعې په واسطه

الف پېژندنه

خلع په لغت کې وېستلو ته وايي.[1]

اوپه اصطلاح کې د نکاح د تړون له منځه وړل دي دخلعې يالدې لفظ اومفهوم سره موفق لفظ باندې دهغه عوض به بدل کې چې ښځه يې

[1] حاشيه ابن عابدين

خاوندته ورکوي .لکه چې ښځه خاوند ته وايي :ما د زر روپیوپه بدل کې پرېږده اوخاونديې ومني کله چې ښځه اوخاوند یوبل ته د لباس بڼه لري لکه چې فرمايي: (هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ) البقره ۱۷۸

یعنې: هغوی ستاسې جامه ده اوتاسې د هغوی جامه یئ. نوشریعت د دوی دابېلتون دجامو وېستلوپه څېرتعبیرکړي.

په خلع کې دا درې مسئلې حتمي دي.

۱. چې د خلعې یاابراء اویالدې مفهوم سره برابرلفظ باندې وي.

۲. دبدل ذکرضروري دي.

۳. دښځې موافقه (مننه) ضروري ده اوکه ښځه یې ونه مني اویاچپه پاتې شي نوداخلع صحیح نده.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ب: د خلعې حکم

څرنګه چې شریعت نارینه ته حق ورکړی دی چې که کومه ښځه یې نه خوښېږي نوهغې ته طلاق ورکړي همداډول یې ښځې ته هم حق ورکړی چې که مېړه یې نه خوښېږي ،ژوندیې له تاوتریخوالي اوستونزو سره مخ وي اود الله(ج) ټاکل شوي حدود نشي مرعاتولی له هغه څخه بېلتون و غواړي، ځکه کله چې ښځه اوخاوند یوله بل سره هېڅ ګډ ژوند کول نه غواړي ،نه یې ترمنځ جسمي او اروايي توافق وي اوژونديې هم پر دوزخ بدل شوی وي اومېړه چمتو نه وي چې ښځې ته طلاق ورکړي نو ښځه حق لري چې له هغه څخه بېلتون غواړي ،همداراز کله چې ښځه اوخاوند یوله بل سره هېڅ

ګذاره نه کوي ، یوځایي ژوند یې ناممکن وي اویودبل په نسبت کرکه اونفرت لري اوکېدلی شي چې هر پلو دخپلې جنسي غریزې داشباع لپاره نامشروعې لارې ولټوي اوهره شېبه ېوبل ته ددښمن په څېر په کمین کې ناست وي نو په داسې حالت کې یو له بل څخه جدایي اوبېلتون پکار دی.مګرپه عام ډول څرنګه چې خلع دطلاق یو ځانګړې ډول دی داهم لکه طلاق مکروه اوښه نه ګڼل کېږي.خوکله چې شرایط انسان دې ته اړباسي نو بیا روا ده الله(ج) فرمايي: (وَلاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَأْخُذُواْ مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلاَّ أَن يَخَافَا أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ) البقرة : ۲۲۹

یعنې :اوتاسې ته روا نه ده چې واخلئ خپل ورکړل شوی(څیز) ښځوته مګر کله چې ښځه اوخاوند دواړه وېرېدل په دې خبرې چې دا دواړه به ټینګ ونه شي ساتلی حدود(حکم) دالله (ج) نو که وېرېدلئ چې دالله (ج) لخوا ایښودل شوې پولې به ونه شئ ساتلی نو څه ګناه نشته پر دواړو چې ښځه بدله ورکړي.

ګڼو روایاتو کې راغلي دي چې جمیله بنت سهیل[1]

دثابت بن قیس بن شماس ښځې رسول الله(ص) ته وویل چې : دهغه مال په بدل کې ورته له ثابت څخه طلاق واخلي چې خاوند یې ورکړی دی. رسول الله(ج) ثابت ته وفرمایل: چې باغچه دې واخله اوښځه طلاقه کړه.[2]

---

[1] په ځینو روایاتو کې دثابت بن قیس بن شماس دښځې نوم جمیله بنت سهل اوځینو کی حبیبه بنت سهل اوپه ځینو کې جمیله بنت عبدالله ابن ابی راغلی دی.

[2] بخاري،نسايي.ابن ماجه اومشکوة.

www.melitahrik.com 0777 400 116

کله که سړي ښځې ته وويل چې د دومره مال په بدل کې دې پرېږم نو هغه ته روانده چې بيا له خپلې وېنا څخه واوړي نه د ښځې له منلو څخه وړاندې او نه وروسته.[1] او نه خپله ښځه د دې له منلو څخه ايسارولای شي او نه څه اختيار لري او نه په ښځه واجب دي چې په همدې مجلس کې ځواب ورکړي. او که ښځه مېړه ته ووايي چې ماته ددومره مال په بدل کې طلاق راکړه نو ترڅو چې خاوند منلې نه وي ښځه له خپلې وينا څخه درجوع حق لري او که هر پلو له منلو څخه د مخه پاڅېدنو داخلع باطله ده.

[1] حاشيه ابن عابدين.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د خلعې بدله

هر هغه څه چې مهر کېدلای شي د خلعی بدل کېدلی هم شي او څه چې مهر کېدلای نه شي د خلعې بدل کېدلی هم نشي اوله مهرسره يې توپير دادی چې دمهر لږه اندازه د امام ابو حنيفه(رح) په نزد لس روپۍ ده او دخلعې کمه اندازه ټاکل شوې نده اوخلع په دې هم صحيح ده لکه څوک ښځې ته ووايي چې زه تا پرېږدم خو په دې شرط چې ته زما کوچني ته ترشپږ کلنۍ نفقه ورکړې اوښځه يې ومني.

خلع په شرابو ،خنزير،وينې او.....صحيح نده اوکه داکار وشو اوښځې ومنله نو پر ښځې دخلعې بدل نشته اوبائن طلاق واقع شو مګر بايد په ياد مووي چې ديانتًادا حرامه ده چې څوک ښځه طلاقول غواړي اودهغې هېڅ ګناه هم نه وي.اوبيا ترې عوض اوبدل هم غواړي لږوي اوکه ډېرغوره داده چې له مال څخه يې پرته طلاقه کړي.الله(ج) فرمايي: (وَإِنْ أَرَدتُّمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا)النساء ۲۰

يعنې: اوکه بدلول غواړئ ديوې ښځې په ځای د بلې ښځې او ورکړې وي تاسويوې ته ډېر مال نو مه اخلئ له هغه څخه هېڅ شی.

سړي ته پکار دي چې که له ښځې سره خلع کوي نو لومړی خو دې له هغې څخه ببخي مال نه اخلي اوکه هرو مرو يې اخلي نو په هغه اندازه دې يې ورځنې واخلي چې ورکړی يې وي اولد ېنه زيات اخستل مکروه دي رسول الله(ص) دثابت بن قيس ښځې ته وفرمايل چې:ايا دهغه باغچه ورکوې

؟ هغې ورته ویل هو اوړ پرهم ورکوم رسول الله(ص) ورته وفرمایل چې زیات مه ورکوه خو باغچه یې ورکړه.[۱]

www.melitahrik.com
0777 400 116

[۱] بخاري،نسایي،ابن ماجه اومشکوة.

WWW.AEL.AF

د خلعې اغېزې

۱. ددې لپاره چې خلع دمال په بدل کې طلاق ده نو بائن طلاق واقع کېږي.

۲. ښځه به هغه مال چې خاوند ته يې ورکړه پر ځان منلې خاوند ته سپاري

۳. ټول هغه حقوق چې خاوند اوښځه يې يو په بل لري ساقطېږي لکه دامام ابوحنيفه(رح) په نزد دښځې پاتې مهر اوکومه نفقه يې چې خاوند ښځې ته مخکې ترمخکې ورکړېده اووخت يې لاپاتې وي اوکوم حقوق چې په زوجيت اونکاح پورې اړه نلري لکه يو په بل پور، پلورل شوی مال او...... دانه ساقطېږي اوکه لدې واده وړاندې هم دواړو واده کړی واودهغه څه حقوق يوپر بل پاتې وي لکه وروستی مهرمثلا: دوی دواړو واده کړی و اوپنځوس روپۍ يې مهرتاکلی وچې شل يې معجل اودېرش مؤ جل واوطلاقه يې کړله اوبيا يې په نکاح کړله بيا يې دخلعې په سبب پرېښودله نو ددې خلعې له کبله هغه مخکنۍ دېرش (۳۰) روپۍ نه ساقطېږي مګرکله يې چې په خلع کې شرط کړي.

د ښځې شرطونه

۱. چې بالغه وي

۲. چې عاقله وي.

۳. چې د مرګ په رنځ رنځوره نه وي.

۴. چې پخپل مال کې له تصرف څخه منع نه وي.

اودصغيرې غير مميزې خلع نه صحيح کېږي.اونه طلاق واقع کېږي اوکه مميزه وي اودخلعې الفاظ دطلاق الفاظ وي نو رجعي طلاق واقع شواوپه

www.melitahlik.com 0777400116

ښځې عوض نشته او که لفظ د خلعې و نو بائن طلاق واقع شو او په ښځې عوض نشته او که د مرګ په رنځ (مرض الموت) رنځوره وه نو خلع صحيح او بائن طلاق واقع شوېدې شرط چې د هغې د خلعې عوض د هغې د پاتې مال له دريمې برخې څخه ډېر نه وي او که په خپل مال که له تصرف (لاسوهنې) څخه منع وي لکه صغيراو. . . او خلع وکړي نو عوض پرې نشته که د خلعې الفاظ د طلاق الفاظ ورجعي طلاق واقع کېږي او که الفاظ د خلعې ونو بائن طلاق واقع کېږي ،حاشيه ابن عابدين ،امام مالک(رح) وايي چې خلعه بې عوضه هم روا ده.[1]

ط: بېلتون د نکاح د فسخې له امله

الف – پېژندنه

د نکاح د تړون د قيد له منځه تلل دي د داسې يو سبب له امله چې په تړون کې رامنځته شوی وي..دا سبب به ياد تړون په وخت کې موجود وي لکه د تړون په وخت کې د نکاح د صحت له شرطونو څخه ديو کموالی مثلا: ښځه د خاوند محرمه وي او يادبل چا د طلاق په عدت کې وي يا ولي کومه کوچنۍ انجلۍ په نکاح ورکړي او يا کوچني هلک ته نکاح وکړي او له بالغېدلو څخه وروسته د نکاح فسخ وغواړي او يا بالغه ښځه خپله نکاح پخپله وکړي خومهريې له امثالو څخه کم وي اوولي د نکاح فسخه وغواړي کله چې خاوند پوره مهرمثل نه ورکوي ،يابالغه ښځه دولي له اجازې څخه پرته له کم سياله سره نکاح وکړي اوولي راضي نه وي اوفسخ وغواړي اويابه دا سبب د نکاح له تړون څخه وروسته راپيدا شي يعنې د نکاح تړون به صحيح وي خووروسته به داسې يو علت راپيدا شي چې د نکاح د قيد دله

---

[1] زاد المستنفع شرف الدين موسى بن احمد المقدسى.

WWW.AEL.AF

منځـه وړلـو لامـل وګرځـي لکـه دخاونـداو ښـځې څخـه (العياذبـاالله) ديومرتدوالي يا دا چې خاوند اسلام ومني او ښځه يې داسماني کتاب منونکې (اهل کتاب) نه وي اواسلام اوبل کوم اسماني دين ته يې راوبولي خوهغه انکاروکړي. ياخاونداويابنځه دبل له اصولويافروعوسره داسې څه وکړي چې حرمت مصاهرت ثابتوي لکه ، زنانو په داسې صورتونوکې نکاح له منځه ځي نوښځې اوخاوندته پکاردي چې خپله بېل شي اوکه جدا نه شول نوهر څوک چې پرې خبرشول نوقضاء ته دې خبر ورکړي چې دوی جداکړي که څه هم په زور وي .

ب: د فسخې اوطلاق توپير

۱. طلاق به دنکاح تړون ياسمدستي له منځه وړي لکه درې طلاقه اويابه يې د عدت لـه تېرولوڅخه وروستـه لـه منځـه وړي لکـه رجعي طـلاق ، مګرفسخ دنکاح تړون سمدستي له منځه وړي .

۲. دطلاق شمېر په سړي حسابېږي ، يعنې که يوطلاق يې ورکړنودوه نور هم واک کې لري اوکه دوه يې ورکړل يوطلاق واک کې لري ځکه چې هر اصيل اوازادمېړه درې طلاقه اختيارکې لري خوفسخ دطلاق شمېره کې نه حسابېږي يعنې که له دې فسخې څخه وروسته يې نکاح وکړله (لکه فسخ چې له مثل څخه دمهر دکموالي له لامله وي) او بيايې په نکاح کړله نوخاوندد درې طلاقونو واکمن دی .

ج: هغه فسخه چې قاضي پورې اړه لري

هره فسخه چې هغې کې سوچ ، فکرکولو ، تدبيراوکتنې تـه اړتيـاوي لکـه فسخه دخاوندد کم سيالۍ په سبب يادمهرله مثل څخه دکمښت په سبب

WWW.AEL.AF

یادا چې ښځه نه ایمان راوړي او نه کوم بل دین منې یادبالغېدلوداختیار په صورت کې نوداټول سوچ کتنې اوفکر کولو ته اړه لري نوپه قاضي پورې اړوند شوه اوکومه فسخه چې سوچ اوفکر ته اړه نلري لکه چې ښځه دخاوند محرمه وخپځي یا ښځه ددی جوګه نه وي چې نکاح ورسره وشي اویاښځه اویا خاوند دبل له اصولویافروعوسره څه داسې کار وکړي چې حرمت مصاهرت ثابتوي ، نودافسخه قاضي پورې اړه نلري حتمي ده چې خپله سره ببېل شي .

د: بېلتون وېش دمودې له لحاظه

د مودې له لحاظه دښځې او مېړه بېلتون په دوه ډوله دی.یوهغه بېلتون چې دتل لپاره وي اوبل هغه چې لنډمهالی (موقتي) وي اوکوم بېلتون چې دتل لپاره وي هغه هم په دوه ډوله دی: یوهغه چې مطلق دتل لپاره وي لکه چې ښځه دسړي محرمه وخپځي اویاښځه اویاخاوند دبل له اصولو اویافروعوسره دحرمت مصاهرت سبب یوکار وکړي نوداښځې دتل لپاره حرامې دي بل هغه بېلتون چې دتل لپاره وي مګر کله چې دخاوند اوښځې په صفت کې تغیراوبدلون راشي بیا یې نکاح ورسره روا ده لکه چې بېلتون دلعان په سبب وي نو ترڅو چې ښځه اومېړه پخپل دریځ ولاړوي نو یوپربل حرام دي خوکله که له دې دواړو څخه یوځان دروغژن کړي اوقاضي دقذف سزا ورکړي نو بیا ورته یو له بل سره نکاح روا ده.

یاورڅخه دګواهۍ اهلیت حذف شواو یا یې له بل چاسره زنا وکړله اوقاضي د زناحد پرې تطبیق کړاویا بل چا باندی تور ولګوي اوقاضي

WWW.AEL.AF

د قذف حد پرې تطبيق کړي نو بيا هم د احنافو په نزد يو له بل سره ورته نکاح روا ده.[۱]

او کله چې سړی ښځې ته درې طلاقه ورکړي نو دا پرې د تل لپاره حرامه ده ترڅو چې لږ ده څخه عدت تېر کړي او بل چا سره نکاح وکړي او هغه مړ شي او يا يې طلاقه کړي او له دوهم مېړه څخه عدت هم تېرکړي نو بيا ورته له لومړي مېړه سره نکاح روا ده.

خو هغه بېلتون چې د نکاح ولکه (قيد) په لنډمهاله (موقتي) ډول له منځه وړي او بيا ورسره نکاح روا وي دوه ډوله دي يو فسخه او بل طلاق او دواړه تشريح شول.

څو مسئلې

۱. د يو سړي څو ښځې وي يوې ته يې وويل چې ته پرما پرځلورګانو طلاقه يې هغې ورته ويل چې ماته درې بس دي مېړه ورته وويل چې نور دې دفلانۍ وي پر هغې بلې هيڅ اثر نه پرېوزي.

۲. که چېرې د يو کس يوه خپله ښځه او بله پردۍ ښځه ولاړه وي او ورته يې وويل چې يوه له تاسو څخه طلاقه يې نو خپله ښځه يې طلاقېږي.

۳. که چېرې په کومې يوې ښځې کې حلالوالی او حراموالی دواړه ګډ شي نو حرمت غالب دی او فکر او سوچ کول (تحری) ورته پکې روا نده مثلا يو کس څو وينځې لري او يوه يې ورڅخه ازاده کړله خو بيا يې هېره کړله چې کومه يوه يې ازاده کړې ده نو هغه ته روا نده چې فکر وکړي چې ايا ما به کومه ازاده کړې وي.؟ او له فکر کولو وروسته ترې يوه وټاکي، په دې

[۱] فتح القدير.

صورت کې له نوروسره کوروالی ورته ترهغې روا ندی تر څوچې ازاده شوې له نورو څخه په یقیني ډول بېله نکړي

۴. که چېرې یې په څلورو ښځوکې یوه په بائن طلاق طلاقه کړله بیا یې هېره کړله نو ترڅوچې جوته نه شي چې فلانۍ ده په وطې کولو کې ورته سوچ اوفکرروا ندی.

۵. که د چا ښځه له نورو ښځوسره ګډه شوله اونه پېژندل کېدله نوله فکرکولو اوسنجش څخه وروسته ورته دیوې ټاکنه او دهغې وطی روا نده ترڅوچې یقیني نشي.

۶. دیوکس څوښځې وې په مبهم ډول یې له دوی څخه یوه طلاقه کړله (خویوه یې هم ونه ټاکله) نو دیوې له ټاکلوڅخه وړاندې ورته دیوې وطې هم رواندە اوله یوې سره کوروالی دبلې ټاکل دي.[1]

ولیمه

په ولیمه کې سنت داده چې له واده څخه وروسته درې ورځې وي اونېکان راوبولي که غنیان وي اوکه بې وسه او ددنیاله هرګوټ څخه د دوستانو راغوښتل ضرورندي ،رسول الله(ص) فرمایي: (لاتصاحب الامؤمن ولایاکل طعامک الاتقی).[2]

یعنې: ملګرتوب مه کوه مګر له مومن سره اوودې نه خوري طعام ستامګر نېک.

همدا راز فرمایي:(شرالطعام طعام الولیمة یدعی لها الاغنیاویترک الفقراء).[3].

---

[1] الاشباه والنظائر ١شیخ زید العابدین محمدبن ابراهیم بن نجیم.
[2] ابوداوداوترمذي.
[3] بخاری.

www.meltahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

یعنې : د پرناوړه مېلمستیا دولیمې هغه مېلمستیا ده چې غنیان اوشتمن ورته راوبلل شي او نېستمن پرېښودل شي .

عایشه(رض) فرمايي: رسول الله(ص) به چې دچانکاح وکړله یا به یې خپله نکاح وکړله نو خرما به یې وېشلې[1]

بل دا چې که یې وس رسېده نو دولیمې په ډوډۍ کې خو دې کم ترکمه یو پسه پوخ کړل شي.

[1] بیهقي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

اتم څپرکی

عدت

پېژندنه او ډولونه

پېژندنه :عدت په لغت کې دیوشي شمېرلو ته وايي اوپه اصطلاح کې دښځې اوخاوند لـه بېلتـون څخـه وروستـه دنکـاح د پـاتې اثارولـه منځـه وړلـو لپـاره د شریعت له پلوه د انتظارټاکل شوې موده ده .کـه دا جدايي د مـرګ پـه سبب وي که د طلاق اوکه دفسخې دا انتظار به کله پر سړي وي اوکله پر ښځې.

الف: پر سړي انتظار

په لاندې صورتونو کې پر سړي انتظارواجب دی.

۱. کله چې څوک یوه ښځه بېله کړي اوبیا دهغې لـه خور یـاترور ،خالـه یـا وربېرې یا خورزې سره واده کول غواړي نو ترڅوچې دهغې عـدت پـوره نشـي له دی سره واده نشي کولای.

۲. که کوم خاوند ښځه بېلـه کـړي اودرې نـورې ولـري نـو ترڅـو چـې د جـدا شوې ښځې عـدت پـوره شـوی نـه وي لـه بلـې سره نکـاح روا نـده.کـه څېـرې

WWW.AEL.AF

طلاقه شوې ښځه په رجعي طلاق سره بېله شوې وي نو دټولو فقهاوو په اتفاق سر ورته ځلورمه ښځه روانده او که په بائن طلاق يې بېله کړې وي نو دځينو صحابه و، احنافو او امام احمد (رح) په نزد ځلورمه ورته روا ده.

او کله چې اصيله ښځه بېله کړي او بيا له وينځې سره واده کول غواړي نو داحنافو په نزد تر څو چې داصيلې ښځې عدت پوره شوی نه وي نو له وينځې سره واده ورته روا نه دی.[1]

ب: عدت (انتظار) پر ښځو

عدت پر ځلور ښځو فرض دی

۱. چې له صحيح تړون څخه وروسته يې خاوند مړشي که څه هم کوروالی ورسره نه وي شوي الله(ج) فرمايي: (وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا)البقرة۲۳۴.

يعني:اوکوم کسان چې مړه شي لتاسې څنې او پرېږدي خپلې ښځې نوپکارده چې هغه ښځې په انتظار کې وساتي خپل ځانونه ځلورمياشتې اولس ورځې .

دې انتظارته په فقهي اصطلاح عدت وفی هم ويلی شي.[2]

۲. کومه ښځه چې مېړه يې مړشي اود دوی د نکاح تړون غېر صحيح وي لکه فاسده نکاح مګرکوروالی يې ورسره شوی وي نو له حمل څخه د پاکي په غرض به عدت تېروي او پر داسې ښځو وفی عدت نشته دی.

---

[1] درالمختار او حاشيه ابن عابدين.

[2] بدائع الصنائع.

WWW.AEL.AF

۳. هره ښځه چې مېړه یې ښېله کړي او حقیقي دخول ورسره شوی وي که څه هم د نکاح تړون صحیح نه وي.

۴. هره ښځه چې مېړه یې طلاقه کړي او یا نکاح فسخه کړي مګر چې حقیقي یا حکمي کوروالی (لکه صحیح خلوت) شوی وي.

ج: عدت په درې وښځو نشته دی

۱. کومه ښځه چې مېړه یې مړشي اودنکاح تړون یې هم صحیح نه وي او وطي هم ورسره نه وي شوي.

۲. هره ښځه چې مېړه یې له مرګ څخه پرته په بل سبب ښېله کړي او دنکاح تړون صحیح وي خو حقیقي یا حکمي کوروالی نه وي شوي الله(ج) فرمایي: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا) الاحزاب ۴۹

یعنې: ای هغه کسانو چې ایمان یې راوړی دی هر کله چې په نکاح واخلئ مومنې ښځې بیا طلاقې کړلې تاسودوی مخکې له دی چې مسه کړئ دوی پس نشته تاسولره په دوی باندی شمارد ورځو چې پوره کوئ تاسو هغه.

۳. هره ښځه چې مېړه یې له حقیقي کوروالی څخه دمخه ښېله کړي کله چې د نکاح تړون صحیح نه وي که څه هم صحیح خلوت شوی وي.[1]

د عدت ډولونه

[1] بداية المجتهد او المغني

WWW.AEL.AF

دښځې او خاوند بېلتون به یادخاوند دمېړنې له لامله وي او یا به له کوم لامله یابه ښځه دبېلتون په وخت کې حامله وي ، اویابه نه وي یابه پرې حیض راځي اوی‌ابه نه راځي نوددې ټکو په نظرکې نیولو سره عدت په درې ډوله وېشو.

۱: عدت په حیض

په هره ښځه کې چې دا څلورصفته پیدا شي نودهغې عدت په حیض حسابېږي.

الف: چې فی الحال پرې حیض راځي یعنې چې کوچنۍ نه وي اویایې عمرد حیض له مودې (پنځه پنځوس کلو) څخه اوښتی نه وي اوداسې هم نه چې ځوانه وي خو حیض پرې نه راځي.

ب: چې دبېلتون په وخت کې حامله نه وي.

ج: چې دبېلتون سبب دخاوند مرګ نه وي.

د: چې بېلتون له حقیقي یاحکمي دخول څخه وروسته په صحیح تړون کې واقع شوی وي. اوکه ښځه یې په حیض کې جدا کړله نودا حیض (روان حیض) یې نه حسابېږي نو کله چې له دې حیض څخه پاکه شي اوبیا پرې حیض راشي نودایې لومړی حیض حسابېږي اودوه به نورتېروي چې درې پوره شي اوکله چې له دریم حیض څخه پاکه شي او دحیض وروستۍ موده پوره نه وي (له لسوورځوڅخه وړاندې پاکه شي) نوبیابه یاغسل کوي چې له حیض څخه پاکه شي اوعدت یې پوره شي اویابه دیولمانځه پوره وخت پرې پاک تېرشي ، نوکله چې ښه جوته شوه چې له حیض څخه پاکه شوه نوبیا ورته له بل چاسره نکاح رواه ده ، الله(ج) فرمایي: (وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ

www.melitahrik.com 0777 400 116

بِأَنفُسِهِنَّ ثَلاَثَةَ قُرُوَءٍ وَلاَ يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ)البقرة ۲۲۸

یعنې: اوطلاقې شوې ښځې دې انتظار کوي په ځانونوخپلوسره تردرې حیضوپورې او رواندي دې ښځو لره چې پټوي دوی هغه څه چې پیداکړي دي خدای(ج) په رحمونو ددوی کې.

یعنې ښځوته حرام دي چې دهغه ځخه خلاف دعوه وکړي چې اوس پکې ده لکه چې ووایي. زه حایضه یم اوحایضه نه وي یا ددی سر چپه اویا حمل پټ کړي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

۲. عدت په میاشتو

ددوه ښځوعدت په میاشتو شمېرل کېږي.

الف: هره ښځه چې دادرې صفته ولري :

۱. چې في الحال پرې حیض نه راځي.

۲. چې دبېلتون سبب دخاوندمړینه نه وي.

۳. چې دبېلتون په وخت کې حامله نه وي.

نوددې ښځوعدت درې میاشتې دی الله(ج) فرمایي : (وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ)الطلاق ۴

یعنې: او هغه ښځې چې نا هیلې (نا امیدې) شي له حیض څخه له ستا سو څخه که په شک کې یې تاسې پس عدت د هغوی درې میاشتې دی او همداراز هغه ښځې چې نه حائضه کېږي.

ب: هره ښځه چې دا دوه صفته ولري

۱. چې دبېلتون په وخت کې حامله نه وي برابره خبره ده چې که حیض پرې راغلي او که نه.

۲. چې له خاوند سره یې دبېلتون لامل دخاوند مرګ وي خو چې دنکاح تړون یې صحیح وي او د داسې ښځو عدت دمیاشتو شمېر څلورمیاشتې او لس ورځې دی الله(ج) فرمایي: (وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا)البقرة ۲۳۴

یعنې: او کوم کسان چې مړه شي، له تاسو څخه او پرېږدي خپلې ښځې نو په کار ده چې هغه ښځې په انتظار وساتي خپل ځانونه، څلورمیاشتې او لس ورځې.

۳. عدت د حمل په زېږېدلو

هره ښځه چې دبېلتون په وخت کې حامله وي، نو دهغې عدت دحمل زېږول دي، که څه هم حمل په کمه موده کې (لکه څو شپې) او یا ډېره موده کې (لکه څو میاشتې) وزېږوي، نو کله یې چې حمل وزېږاوه، نو دهغې عدت بشپړ شو، که بېلتون د خاوند دمرګ له لامله وي، که دطلاق، که دفسخې او که دنکاح تړون صحیح وي او که نه الله(ج) فرمایي: (وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ) الطلاق: ۴.

یعنې. او حاملې ښځې نېټه دهغوی داده چې وزېږوي خپل حمل.)

www.meltahrik.com 0777 400 116

او که لږه ټوټه یا لږه غوښه تري ولوېده او شکل یې نه معلومېده نو په دې عدت نه بشپړېږي ، ترڅو چې ښه جوته شي حمل یې زېږولی دی

۴. اوښتون د عدت له یو ډول څخه بل ډول ته

۱. که چېرې له چا څخه ښځه بېله شوله او دا ښځه دهغو ښځوله ډلې څخه وه چې درې میاشتې عدت به یې تېراوه او بیا دهغو ښځوله جملې څخه وګرځېدله چې درې حیضه عدت به تېروي ،یعنې دعدت په منځ کې پرې حیض راغی ، نو عدت دا څه موده چې پرې تېره شوې ده ، هغه به لغوه شي او په عدت کې نه شمېرل کېږي ، او د دې عدت به په حیض پیل شي ، او پوره درې حیضه به تېروي ځکه اصل د دې په عدت کې حیض دی او میاشتې دهغه په نشتوالي کې وي.

۲. که دکومې ښځې عدت په حیض شمېرل کېږي او حیض هم پرې راځي او بیا وینه پرې بنده شوله نو د احنافو په نزد به دا درې حیضه تېروي یعنې ترهغې به په عدت کې وي ،چې درې حیضه یې پوره راشي او عدت یې میاشتو ته نه اوړي، خو کله چې پنځه پنځوس کلنه شي ، چې دا له حیضه څخه د نهیلۍ (نا امیدۍ) نېټه ده.

یعنې که فرض کړو که ،چې یوه ښځه یې خاوند په شل کلنۍ کې طلاقه کړي او په هغې د حیض وینه راتله ،خو بیا دا وینه بنده شوله ،نو دا به پنځه دېرش کاله په عدت کې وي ،ترهغه چې له حیض څخه ناهیلې شي او پنځه پنځوس کالو ته ورسېږي ،بیا به یې عدت له درې میاشتو څخه شمېرل کېږي.

۳. که دکومې ښځې عدت په درې حیضو یا په درې میاشتو ،او بیا یې مېړه مړشو او دا لا په عدت کې وه ،نو که چېرې طلاق رجعي و نو دعدت تېرو

ورځو ته اعتبارنشته دی ،او عدت به یې دمېړه د وفات له لومړۍ ورځې څخه پیل کېږي اوڅلورمیاشتې اولس ورځې به تېروي ځکه چې د رجعي طلاق په اثر د زوجیت لړۍ نه غوڅېږي.

که چېرې طلاق بائن و اومېړه یې د طلاق په وخت کې په مرګنۍ ناروغۍ (مرض الموت) اخته و ،نوعدت یې له هماغې ورځې څخه صحیح اوپیل کېږي ،کله یې چې مېړه طلاقه کړې ده (د طلاق عدت به تېروي.اودوفات عدت پرې نشته دی) اوکه چېرې یې مېړه د مرګ په رنځ اخته او دا یې طلاقه کړله په دې ډول چې میراث یې حق کېده. نو دې طلاق ته فار(له میراث څخه د تېښتې طلاق) وایي.نو امام ابویوسف(رح) وایي چې :دابه دطلاق عدت تېروي اود امام ابوحنیفه(رح) په مذهب کې فتوی به دې قول ده ،چې دابه هغه عدت تېروي چې موده یې لرې وي ،یعنې که طلاق دعدت موده لږه وي نو دوفات عدت به تېروي.

۵. له رجوع څخه وروسته بیا طلاق ورکول: که چېرې چا درجعي طلاق په عدت کې ښځې ته رجوع وکړله اوبیا یې دویم ځل طلاقه کړله ،نودابه له دویم طلاق څخه وروسته بیا عدت تکراروي،که څه هم کوروالې ورسره نه وي شوی اوکه چېرې یې د بائن طلاق په عدت کې ورته (په مهر اونوي تړون)رجوع وکړله ،اوبیا یې په دوهم ځل طلاقه کړله ،نوکه کوروالې یې ورسره کړي وي نوعدت به له سره تکراروي اوټول هغه مهر یې حق دی ،چې په دویمه نکاح کې ورته ټاکل شوی دی ،اوکه چېرې یې له کوروالې څخه د مخه په دویم ځل طلاقه کړله ،نودامام ابویوسف اومام ابوحنیفه(رح) په نزد به دا عدت تکراروي اوپوره مهریې هم حق دی اوامام محمد (رح) وایي:چې خپل پخوانې عدت به بشپړوي اودامام زفر(رح) په نزد په دې هېڅ عدت نشته دی (نه پخوانی اونه نوی).ځکه چې د دویمې نکاح څخه وروسته طلاق

WWW.AEL.AF

له کوروالی څخه مخکې طلاق دی اودا عدت نلري ،اولومړی عدت خویې له دویمې نکاح سره له منځه ولاړ اونیم مهریې حق دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د عدت په اړوند څو مسئلې

هغه وخت چې عدت ترې پیل کېږي:

الف: که د بېلتون لامل د مېړه مرګ وي نو له مړینې څخه وروسته سمدستي عدت پیل کېږي که نکاح صحېحه وي او که فاسده.

ب: که د بېلتون لامل مرګ نه وي نو نکاح که چېرې صحېحه وي نو د عدت وخت د مېړه او ښځې له جدایۍ څخه سمدستي وروسته پیل کېږي او که نکاح فاسده وي او یاد بېلتون لامل د نکاح فسخه وي نو د عدت نېټه له هغه وخت څخه پیل کېږي چې خپله یې د نکاح په پرېښودلو اتفاق کړې وي یا کله چې دوی قاضي بېل کړي.

ج: د عدت پیل د ښځې په خبرېدلو پورې هېڅ اړه نلري، مثلاً: که کومه ښځه له مېړه څخه بېله شي او هغه خبره نه وي او د عدت موده یې تېره شوله. نو له خبرېدلو څخه وروسته پرې د عدت تکرار نشته دی، هو د هغې ښځې چې مېړه یې په رجعي طلاق طلاقه کړې وي خبرول ځکه ښه دي چې د عدت د مودې په اوږدو کې له داسې حکمت څخه کار واخلي چې د خاوند مینه او پام ځان ته را واړوي او په زړه راښکون کې یې مرسته وکړي.

۲. کومه ښځه چې په عدت کې وي

کومه ښځه چې په عدت کې وي نو عدت به د خاوند په کورکې تېروي الله(ج) فرمایي: (لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِن بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ)الطلاق: ۱

WWW.AEL.AF

یعنې: مه باسی ء هغوی له کورونو د هغوی څخه اونه دی په خپله وځي مګرچې وکړي یو ناوړه کارښکاره.

هرچېرته یې چې خاوند اوسېږي همدلته به ورسره اوسېږي که مېړه یې بل کلي ته لاړشي نودابه هم ورسره ځي،مګردغه عذرله کبله لکه دکور ورانېدل یا چې دلوېدلو خطره یې وي یاله همسایه ګانوڅخه لرې وي یا چې هلته امن نه وي اوکه بې له عذره له مېړه سره نه اوسېدله نودابدګذرانه ده که نفقه یې حق وي ساقطېږي.[1]

اوکه خاوندیې وفات شي اویا دبائن طلاق په عدت کې وي نو زینت به نه کوي،خوشبویې به نه لګوي ،ګانه به نه اچوي.دوربښمو جامې به نه استعمالوي سترګې به نه توروي مګردغه عذر له کبله اونه به وینښته غوړوي ،اودمېړه په مرګ به دخفګان اظهارکوي اوکه چېرې د رجعي طلاق په عدت کې وي نو د مېړه د زړه راښکون لپاره به هر کوښښ کوي.

۲. په عدت کې نفقه

الف: هغه ښځې چې نفقه یې حق نده

۱. هره ښځه چې مېړه یې مړشي نو دمېړه په وارث یې نفقه نشته ده ځکه چې داحق د ښځې پخپل مېړه دی.

۲.چې له خاوند څخه د بېلتون لامل ښځه وي لکه دخاوند له پلاریازوی سره داسې کړنه چې حرمت مصاحرت ثابتوي.

[1] درالمختاراوحاشیه ابن عابدین.

www.meltahrik.com 0777 400 116

۳. هره ښځه چې له مېړه څخه بېله شي خودډی د نکاح تړون صحیح ن وي لکه فاسده نکاح یا هغه چې په شبهه کې ورسره وطې شوې وي.[۱]

ب: هغه ښځې چې نفقه یې حق ده

۱. تولې ښځې چې له خاوند څخه بېلې شي خودبېلتون لامل دخاوند مرګ نه وي اودنکاح تړون صحیح وي که دبېلتون لامل فسخه وي او که طلاق اوبرابرخبره ده چې دفسخې سبب روا وي لکه له بلوغ څخه وروسته دځان جدا کول اوکه ناروا وي لکه مرتد والی یادښځې له موریالورسره داسې څه کول چې حرمت مصاهرت ثابتوي.

۲. هره ښځه چې له مېړه څخه یې دبېلتون لامل همدا وي مګردالامل شرعا منع نه وي، لکه دنکاح فسخه له دی لامله چې مهریې له امثالوڅخه کم وي[۲].

۳. هره ښځه چې قاضي یې دهمدې ښځې په غوښتنه په مېړه طلاقه کړي؛ خوکله چې له دې پنځوعیبونو څخه یو پیداشي:

۱. چې تناسلي غړی یې غوڅ وي.

۲. چې خصي وي.

۳. خنثی مشکل (ایزک یا هجړا) وي.

۴. چې ساحرانواوجادوګرانوله ښځې سره له کوروالی څخه منع کړی وي.

۵. هرسبب چې وي خوخاوند له ښځې سره کوروالی ونشي کولی.

---

[۱] درلمختاراوحاشیه ابن عابدین.

[۲] حاشیه ابن عابدین

www.melitahrik.com 0777 400 116

خود امام ابوحنیفه(رح) او د هغه د ملګرو په نزد یې په دی صورت کې نفقه نه شته ده ځکه چې دی خپل ځان په خپله جدا کړی دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

۳. دعدت درواوالي حکمت

الف: هغه عدت چې له مړ خاوند سره د وفا لپاره وي ، دهغه په مرګ باندې دغم، اند ېښنې اوخفګان ښکارول دي ځکه چې داله داسې چاڅخه یوازې پاتې شوله چې دژوند خوشبې اوورځې یې سره خوړې اوپه مینه تېرې کړې وې ، دژوند خوارې او ترخه یې څکلي وو ځکه خویې په هره ښځه چې کوروالی ورسره شوی وي اوکه نه واجب کړ. ځکه که کوروالی ورسره شوی هم نه وي نوخپل همېشنی ملګری خویې له لاسه ورکړ، اوپر غیرشرعي تړون درایوځای شویوښځې اوخاوند پر مرګ دعدت نه واجبولوڅخه ښکاري چې شریعت اصلا دې ډول تړونونوته کوم اعتبار نه ورکوي .

ب: دعدت له وجوب څخه بل حکمت د رحم پاکوالی دی، د دې لپاره چې له چاڅخه ښځه ببله شوېده اولادیې بل چا ته منسوب نشي ، اوبل داچې کوم کسان له دې ښځوسره واده کول غواړي د دوی اولادبل چاته منسوب نشي، نوالله(ج) ددې قضیې دحل لپاره ښځوته څه ټاکلی موده وخت ورکړ،او شریعت دلته دصحیح تړون او غیرشرعي تړون توپیر ځکه ونکړچې که څه هم غیرصحیح تړون اوتړون کوونکوته څه احترام نشته دی اوله دوی څخه سترګې پټې کړونوله هغه چاڅخه خویې نشوپټولای چې لدې وروسته ورسره واده کول غواړي .

ج : دعدت له رواوالي څخه بل حکمت دادی چې خاوند ته دافرصت (چانس)وي چې که ښځې ته رجوع کول غواړي نورجوع کولی شي کېدای شي چې د داسې یوعلت له کبله یې ببله کړ ې وي چې ده یې په هغه وخت کې تحمل نشوکولی یا څه غلط ګومان ورته پیداشوی وي اوبیایې دا ګومان هم رفع شي اوپښېمان شي اویاخپل نفس اویاشیطان ته ماته ورکړي

www.melitahrik.com 0777 400 116

اوښځې ته رجوع وکړي اوددې لپاره چې داتولې لارې بندې نه شي نو شریعت په ښځې عدت فرض کړچې که خاوند ښځې ته رجوع کول غواړي نوخت شته دی الله(ج) فرمایي: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاء فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِن بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا) الطلاق

ای پیغمبره هغه وخت کې چې طلاقوئ تاسې ښځې نو طلاقوئ یې په پاکۍ کې اوشمېرئ دعدت ورځې،او ووېرېږئ له خپل رب څخه ،مه وباسئ هغوی له کوره دهغوی څخه اونه دي په خپله وځي مګرکله چې ووتلې له حدودو دالله ج څخه او دادالله ج حدود دي اوهرچاچې دالله ج له حدودو تېری وکړپس په تحقیق سره ظلم یې وکړ په خپل ځان ،نه پوهېږي ته چې ښایي خدای ج له دې وروسته کومه چاره پیداکړي.

اوبیا د الله(ج) دې قول ته ځیرشي (وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُواْ إِصْلاَحًا).

یعنې: اود هغوی خاوندان حق لري دهغوی د راګرځولوپه دې موده کې که چېرې وغواړي په ښه ډول استوګنه .

نومطلب اوغرض دواړه په ډاګ شول.

www.melitahrik.com 0777 400 116

نهم څپرکی

د نسب ثبوت

داولادنسب پلارته له دې درې اسبابو څخه په یو سبب ثابتېږي

١. بستر
٢. اقرار
٣. بینات یانښې نښانې

بستر

الف: له بسترې څخه مراد

له بسترې څخه مراد چې دنسب نسبت پلارته ثابتوي دحمل په پیل کې دښځې اوسړي ترمنځ د نکاح وجود دی یعنې هره ښځه چې د چا په نکاح کې وه اود هغه د نکاح په موده کې حامله شوله په دې شرط چې له هغه څخه حمل اخستل کېده نو دهغه چا نسب چې دا ښځه یې زېږوي دې مېړه ته کېږي اودې ته اړتیانه شته چې ښځه په دې ګواهان راولي اونه د خاوندااقرار اوبیناتو ته اړتیاشته ده.

www.melitahrik.com 0777 400 116

اسلام ددې حمل نسبت خاوندته کوي سره لدې چې عقل په پوره اوبشپړیقین سره داپرېکړه نه شي کولی چې داطفل به حتمي له همدې خاوندڅخه وي ځکه چې اسلام کوم تړون جایزکړی دی دهغه غوښتنه داده چې ښځه بایدیوازې په خپل خاونداکتفا(بسوالی) وکړي اوله بل چاڅخه دې د خوند اومزو اخستلوناوړه هیله ونه ساتي اونه بل چاته روادي چې دې ښځه ته په دې غرض ور ورړاندې شي اواصل دادی چې وګړي داسلام پر احکامو اودشریعت پرحدودو ولاړ دي نوځکه ،ګومان ،وهم اواحتمالاتوته اهمیت ورنه کړل شو .

ب: پر بستر د نسب د ثبوت اساس

پر بستره دحمل د ثبوت لپاره علماو و درې اصله په نظر کې نیولي دي :

۱. دا چې له خاوند څخه دحمل امکان وي.

۲. د حمل کمه موده دشریعت په نظرکې.

۳. د حمل وروستۍ موده دشریعت په نظرکې.

۱. که چېرې مېړه کوچنی و اوحمل ورڅخه نه اخستل کېده نود علماوو په اتفاق سره لده څخه حمل نه ثابتېږي اوکه چېرې خاوندبالغ اودحمل امکان ورڅخه و مګرظاهراً دوی له یوبل سره هېڅ نه ویوځای شوي اود خاونداوښځې د اوسېدلوترمنځ ډېر واټن و لکه چې خاوند په لوېدیځ اوښځه یې په ختیځ کې اوسېږي اوځانته وکیل وټاکي چې ماته فلانۍ ،د فلاني لورپه نکاح کړه اوهغه داکاروکړ اوظاهرا ددوی ملاقات اویوځای والي هېڅ نه و شوی اوبیاښځه له دې نکاح څخه وروسته په ممکنه موده

www.melitahrik.com 0777 400 116

کې حمل وزېږوي نو ایا داکوچنی هغه خاوند ته منسوبېږي چې په لوېدیځ کې اوسېږي؟

امام ابوحنیفه(رح) وایي چې داماشوم دې خاوندته منسوبېږي ځکه چې رسول الله(ص) دحجة الوداع په موقع وفرمایل : (الولدللفراش)

یعني : دکوچني نسبت بسترې ته دی.[1]

امام شافعي اوامام مالک(رح) وایي که دومره نژدې وچې مباشرت یې ممکن ونوددې کوچني نسبت ورته صحیح دی اوکه لرې و نونه ثابتېږي.[2]

مګرپه موجوده عصرکې چې دساینس اوتکنالوجۍ دپرمختګ پیردی او له شرق څخه غرب یاله غرب څخه شرق ته تلل دمیاشتوپر ځای پر ساعتونو بدل شوي دي او دنسب ثبوت لپاره ډول ډول تخنیکي وسایط هم جوړ شوي دنسب ثبوت کومه سخته چاره نه ده.

د حمل کمه موده د شریعت په نظرکې

دحمل کمه موده دعلماووپه اتفاق سره شپږمیاشتې ده ، دلیل یې (وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا)الاحقاف : ۱۵

یعنی : اوحمل د ده او بېلتون د ده (له تي څخه) دېرش میاشتې دی.

(وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ) لقمان : ۱۴

یعنی : اوبېلول د دې (له تي څخه په پوره کېدلو) د دوه کلونوکې دي .

[1] ابن ماجه ،درالمختاراوحاشیه ابن عابدین ،
[2] المهذب

www.melitahrik.com 0777 400116

WWW.AEL.AF

(وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلاَدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ) البقرة : ۲۳۳

یعنی : اومیندې دې تی ورکوي خپلو کوچنیانو ته دوه کاله پوره.

په لومړي ایت کې الله(ج) د حمل اوله تي څخه دبېلتون دواړه موده دېرش میاشتې وټاکله او په دی بل ایت کې الله(ج) له تي څخه دبېلولو موده یوازې دوه کاله وټاکله اودا څلېرویشت (۲۴) میاشتې وې نو دا ټول دلالت کوي چې د حمل کمه موده شپږ میاشتې ده .

اوس خو طب ثابته کړېده. چې حمل په شپږو میاشتو کې بشپړ انسان جوړېږی اوکه لدی څخه کمه موده کې یې په غړو بشپړاوبرابر انسان وزېږاوه اوخاوندتری انکار وکړنو نسبت یې دی خاوند ته نه کېږی ، خوکله که مېړه داومنې چې زما ورسره پخوانۍ اړیکه وه واویامې ورسره په شبهې کوروالی کړی دی نونسبت یې ورته کېږی.

د حمل وروستۍ موده د شریعت په نظر کې

د حمل په وروستۍ موده کې د علماء دنظر اختلاف لری :

د امام ابوحنیفه(رح) په نزد دحمل وروستۍ موده دوه کاله ده دلیل یې دا حدیث دی چې عایشه(رض) روایت کوي ، (. ښځه په ګېډه کې حمل له دوو کالو څخه دڅرخې دستنې دسیوري دګرځېدلو په اندازه هم نه ځنډوي) دارقطنی.

(پخوا به ښځوله مالوچو ، وړیو اوسونډو څخه تارونه ، سنۍ اومزي اوبدل یو لرګی به یې چې له یوفټ څخه به اوږدنه وو په څرخه کې ورکاوه دلته مراد همدالنډلرګی اودهغه سیوري دی) یعنې حمل په ګېډه کې له دوه کالو څخه ډېروخت بالکل نه تېروي.

او د جمهورفقهاوو(امام شافعي، امام مالک ، امام احمد(رح) په نزد دحمل وروستۍ موده څلور کاله ده دلیل یې دمالک بن انس(رح) روایت دی چې :زموږ دګاونډي محمدبن عجلان ښځه یوه پاکه دابرو خاونده ښځه وه اوخاوندیې هم یوربښتونی سړی واو دادرې خېټې په دولسو کالوکې حامله شوله هره خېټه په څلورو کالوکې.[1]

دوی وایي چې داسې شوي دي اوخلکو عملاً پخپلو سترګولیدلي هم دي نو همدا باید دحمل دزېږېدلووروستۍ نېټه وټاکل شي؛ نوکه دحمل له کمې مودی څخه دمخه اویاله وروستۍ مودې څخه وروسته ښځې کوچنې وزېږاوه نودحمل نسبت خاوند ته نه کېږی مګرکله چې خاوند ښکاره یادلالتاً (لکه چې خلک دطفل مبارکي ورکړي اودایې قبوله کړې یا دزېږېښت په وخت کې په نسب اعتراف وکړي یاهغه څه تیارکړي چې دنفاسې ښځې اړتیا ورته وي)، داومنې اوکه لدې وروسته یې له نسب څخه انکار وکړ نودا انکارصحیح ندی.

اوبل داچې لعان وکړي نونسب نه ثابتېږي.

کوروالی په شبهې سره

په شبهې سره دخول درې ډوله صورت نیسي.

۱. شبهه په ملک کې

---

[1] دارالقطني.

WWW.AEL.AF

هغه داسې چې شرعي دليل څوک په شبهه کې ورغورځوي لکه چې فکروکړي، چې لدې سره نکاح ماته روا ده اوهغه ورته روانه وي لکه دزوی له وينځې سره کوروالی پدې ګومان وکړي چې دا ورته روا ده ځکه چې رسول الله(ص) فرمايي: (انت ومالک لابيک).

يعنې: ته اوستا مال دواړه ستاد پلار يې.

اويا له ښځې سره په بائن طلاق کې پدې ګومان کوروالی وکړي چې دا ماته روا ده اودادې ښځې ته صحيح رجوع ده .

www.melitahrik.com
0777 400 116

شبهه په تړون کې

لکه چې څوک له چا سره پدې فکرکورو الی اونکاح وکړي چې داورته حلاله ده او هغه ورته حلاله نه، بلکې حرامه وي لکه رضاعي خور.

شبهه په فعل کې

لکه چې له چا سره پدې ګومان کوروالی وشي چې دایې ښځه ده اوهغه یې ښځه نه وي ، نوپدې ټولوصورتونوکې نسب نه ثابتېږي مګرکله چې سړی پدې دخول اعتراف وکړي .

دنسب ثبوت په اقرار او ښنو سره

دنسب ثبوت په اقرارسره

هغه اقرار چې دنسب (مثلاً زوی توب ، پلارتوب ، مورتوب ، لورتوب) غوښتنه کوي نودادرې شرطونه پکې لازم اوضرور دي :

۱. ددې ماشوم نسب (پلار) به معلوم نه وي اوکه پلار یې معلوم ونودا اقرار نه صحیح کېږي .

۲. داچې عادتاً لدې مدعی څخه دعمر له پلوه د دومره اولادامکان وي نوکه شل (۲۰) کلن زلمی په یوه پنځلس (۱۵) کلن هلک دعوه وکړي چې دازما زوی دی نودادعوه صحیح نده.

۳. داچې پرچا دعوه کېږي چې دازما اولاددی نوکه هغه دتصدیق اهل وي نوچې مدعي رښتونی وګڼي که چېرې ممېز و (دتمیز اهلیت ولري) چې ووایې دا زما پلاردی اوکه هغه ممیزیابالغ واو مدعي یې دروغژن کړنودانسب نه ثابتېږي .

www.melitahrik.com 0777 400 116

اوکه هغه دتصدیق اهل نه وي لکه غیر ممیزکوچنی نو دهغه اقرار ضرور ندی ، اوکه چېرې کومې ښځې دکوم کوچني په مورتوب اعتراف کاوه اوهغې خاونددرلود اودطلاق په عدت کې وه نوکه چېرې یې مېړه داښځه رښتونې وګڼله نود ده داتصدیق اعتراف په پلارتوب د دې کوچنی دی او که چېرې یې داښځه دروغجنه کړله خودایې منله چې زما ښځې کوچنی زېږولی دی نودادوه صورتونه لري.

۱. داچې ښځې څوک زېږولی دی دایې له پلار توب څخه بالکل منکر شي لکه چې ووایي زما ښځې چې څوک زېږولی دی نوزما څخه ندی نودا انکار له اولاد دبسترې څخه دی نوداحکم وړاندې تېرشواوچاره یې داده چې لعان وکړي.

۲. چې ووایي زماښځې هلک زېږولی دی اودا انجلۍ ده یا د دې سرچپه یاد ښځې دحمل له زېږولو څخه بالکل منکرو،نودلته دیوی ښځې ګواهي هم چې دزېږښت په وخت کې یې له ښځې سره مرسته کړې وي کفایت کوي چې داسې ګواهي ورکړي چې همدا کوچنی دې ښځې زېږولی دی نونسب ثابتېږي.

د نسب ثبوت پر ګواهانو ،دلایلو اونورونښو سره

که چېرې دعوه په پلارتوب اوزوی توب وه اودښځې اوخاوند پرې موافقه وه نو که مدعي علیه ژوندی وي نو دا دعوه اورېدلی شي مثلاً: یو هلک دعوه وکړله چې فلانی زما پلار دی یاچا دعوه وکړله چې فلانی زما زوی دی اوپه لومړي صورت کې پلار اودوهم صورت کې زوی ژوندی وي اودښځې اومېړه هم پرې موافقه وه نو دادعوه صحیح ده اونسب ثابتېږي

www.melitahrik.com 0777 400 116

خودهغوی دری شرطونه ترنظرلاندې نیول ضروري دي کوم چې لرې وړاندې تېر شول.

اوکه چېرې مدعي علیه مړ وي لکه چې څوک وایي،دا فلانی چې مړشودا زما پلار و نو دا دعوه یوازې نشي اورېدلی مگر کله چې ورسره د حق غوښتنه ملگرې وي لکه میراث څکه چې دمدعي اصل مقصددحق غوښتل دي اودنسب دعوه ورسره ضمني ده.

اوکه چېرې دښځې اوخاوندااختلاف ونودا اختلاف به یادنکاح دشتوالي په صورت کې وي اویابه له بېلتون څخه وروسته وي نوکه چېرې دنکاح دوجودپه صورت کې وي اوخاوند دامنله چې ښځې یې حمل زېږولی دی مگرڅانته یې د نسب له نسبت څخه انکار کاوه نو دلته هم له لعان څخه پرته بله چاره نشته ده اوکه چېرې یې دانه منله چې ښځې یې حمل زېږولی دی اویایې دامنله خو ویل یې چې هغه دا ندی هغه هلک و اودا نجلۍ ده اویا ددې سرچپه اویا هغه ژوندی واودې مړ دی نوښځه دا ثابتولی شي اودلته دیوې مسلمانې په عدالت مشهورې ښځې گواهي یوازې هم منل کېږي.

اوکه چېرې داجگړه له بېلتون څخه وروسته وه نو که چېرې یې حمل د دوه و کالو څخه کمه موده کې وزېږېد یعنې د بېلتون دوه کاله تېر نه و چې حمل وزېږېدنو که داحمل ښکاره و اوکه ښکاره نه وخو خاوند دا منل چې دا زما څخه دی نو دامام ابوحنیفة(رح) په نزد دا نسب ثابتیږي اوگواهانوته اړتیا نشته ده اوامام ابویوسف اوامام احمد(رح) وایي چې دلته دیوې ښځې گواهي هم بسوالی کوي

څوک په زوی توب نیول

دچا چې نسب معلوم وي اوڅوک دهغه نسبت ځانته وکړي یعنې په زوی توب (تبنیت) یې ونیسي.

په جاهلیت کې داسې وچې څوک به چاپه زوې توب ونیوه نو هغه به دده دسکه زوی په څېر و ،هغه ته به ټول هغه حقوق ورپه برخه و کوم چې خپل سکه زوی ته په برخه وي دهغه ښځه سکه نګور ګڼل کېدله ،نکاح به یې ورسره حرامه ګڼله رسول الله(ص) هم زیدبن حارث رضي الله عنه ته زوی ویلې واوکله چې زید خپله ښځه زینب بي بي(رض) طلاقه کړله ،نورسول الله(ص) وغوښتل چې دغه جاهلانه عنعنه اودودله منځه یوسي اودغه دود دکلونو راهیسې دخلکوپه عقیده اوذهن کې ځای نیولی وهرچابه ورته په درنه سترګه کتل دا ورته ډېره غټه خبره ښکارېدله.نوددې لوی جهل دلـه منځه وړلو لپاره لوی اقدام اولوی جرئت ته اړتیا وه هماغه وچې رسول الله(ص) داسماني حکم په اساس له زینب(رض) سره نکاح وکړله،اوکله چې رسول الله(ص) دا کار وکړ نومنافقینوته موقع په لاس ورغلله اوله وخت څخه په استفادې یې په حضور(ص) باندې د تهمتونو،سیل اوباران جوړکړ- ټولوکفاروبه ویل چې داڅنګه رسول الله(ص) دی چې دخپل زوی ښځه یې په نکاح کړله- ،نودرسول الله(ص) ددې نیک اوپرځای اقدام دستاینې په غرض الله(ج) وفرمایل: (وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءكُمْ أَبْنَاءكُمْ ذَلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ {۴} ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ)الاحزاب:۳-۴.

یعنې:ندي ګرځولي(الله ج) په زامنوبللي ستاسې زامن ستاسې دا ویل ستاسې دي په خولوستاسې اوالله(ج) وایي حق اودی ښیي سمه لاره،وبولئ تاسو دوی پلرونو خپلوته چې داکارښه غوره دی په نزد د الله(ج).

:(فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا) الاحزاب :۳۷.

یعني : نو هر کله چې پوره کړ زید له هغې څخه حاجت خپل نو په نکاح درکړله، موږ هغه تا لره.

(مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ) الاحزاب: ۴۰.

یعني نه دی محمد (ص) پلار د هېڅ یوتن له سړیو ستاسې مګر رسول د الله(ج) او مهر دانبیاوو دی.)

همداسې یو جاهلیت زموږ په ټولنه کې هم وجودلري ،هغه دا چې کومه نجلۍ څوک دنکاح په وخت کې دخپلې نکاح دتړون لپاره وکیل وټاکي نو بیا دې وکیل ته(نکاح پلار)ویلی شي چې بیا دخپل سکه پلار حیثیت لري ،خپل وي او که پردی له هغه څخه پرده نه کوي ازادې خبرې ،ازادناسته پاڅه یې ورسره وي او هېڅ دګناه فکر هم ورسره نه وي ان چې ځینې خونکاح هم ورسره حرامه ګڼي ،همدا راز وکیل(نکاح پلار) هم هغې ته دخپلې لور په سترګه ګوري او ډېرو هغه حقوقوڅخه یې برخمنه ګڼي چې خپله سکه لور یې پرې لري.

داکار په اسلام کې کوم ځای نلري او په وکالت څوک د چا پلار کېدلای نشي او ترڅو یې چې شرعي محرم نه وي په وکالت یې محرم کېدلای نشي اوداناسته پاڅه.ازادې خبرې او. . .هر څه ناروادي اودوی یوبل ته له لومړي مېره څخه د بېلتون په صورت کې حلال دي.

د نسل مخه نیول

په ټېرو بحثونو کې مو ولوستل چې له نکاح څخه مهم او عمده غرض د نسل بقا یا پایښت دی او د نسل په ډېرښت مو د رسول الله(ص) حرص ولیده.

په جاهلیت کې به وګړیو د فقر، نېستي او لوږې له وېرې خپل اولاد وژل، الله(ج) نه تنها دا چې له دې څخه منع وکړله بلکې دا یې حرام سخته او لویه ګناه وګڼله. ویې فرمایل: (وَلاَ تَقْتُلُواْ أَوْلادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلاقٍ نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُم إنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْءًا كَبِيرًا)الاسرا : ۳۱.

یعنې :او تاسو خپل اولاد د خوارۍ له وېرې مه وژنئ ، موږ هغوی او تاسو ته روزي ورکوو بېشکه د دوی وژنه لویه ګناه ده.

(وَلاَ تَقْتُلُواْ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ) الاسراء :۳۳.

یعنې:او مه وژنئ تاسو هغه نفس چې حرام کړی دی خدای (جل جلاله) مګر په حق سره.

(قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُواْ أَوْلاَدَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ) الانعام: ۱۴۰.

یعنې: په تحقیق سره زیانمن شویدي هغه کسان چې وژلي یې دي خپل اولاد له جهته د ناپوهۍ (حماقت نه)

(وَكَذَلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلاَدِهِمْ) الانعام:۱۳۷.

یعنې او همداسې - چې دوی ته دی - ښایسته کړل شویدی ډېرو مشرکانو ته وژل د اولاد دوی.

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ سورة الممتحنة۱۲.

یعنې:ای پیغمبره په هغه وخت کې چې راشي تاسو لره مؤمنې ښځې چې ژمنه کوي له تاسو سره پدې خبرچې شریک به نه پیدا کوي له الله(ج)سره هیڅ شی او نه به غلاکوي او نه به زنا کوي،او نه به خپل اولاد وژني.

﴿وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ {} بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ﴾ التکویر:۸-۹

یعنې: او په هغه وخت کې چې له ژوندۍ ښخ کړل شوې نجلۍ وپوښتل شي چې په کومه ګناه وژل شویده.

﴿وَلاَ يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ البقرة:۲۲۸.

یعنې : او رواندي ښځولره دا چې پټوي به دوی هغه څه چې پیدا کړیدي خدای(ج) په رحمونو د دوی کې.

نو پدې ټولو ایتونو کې الله(ج) دانسان له منځه وړل حرام ګرځولي دي که هغه دنفقي له وېرې وي او که دکوم بل جاهلي خوی له کبله.

علامه اقبال وايي چې پر مریمې ،فاطمه له دې کبله غوره ده چې د مریم دژوند سیرت مور ته روښانه نه دی او دفاطمې د ژوند سیرت ټول روښانه دی، مریمې یوزوی زیږولی اودفاطمې اولاد ډېروو ،فاطمه دیولورپه صفت پېژنو ،دیوې خورپه صفت یې پېژنو ،دیو مورپه صفت یې پېژنو ،دیو مېرمنې په صفت یې پېژنو.[1]

---

[1] خواتین مجله

WWW.AEL.AF

www.meltahrik.com 0777 400 116

اودا اوس چې ښکېلاکي ځواکونو دنسل بندۍ کومي چېغې جوړې کړې دي، دا د نفقې یاخوراکي موادو دکمښت له کبله نه (که څه هم په دي خاطرهم حـرام دي) بلکـې دخپلو ښـکېلاکو اهدافو دتحقیق لپـاره دي غـواړي چـې اسلامي هېوادونه دنفوس له لحاظه کمزوري وي (

که دخوراکي موادودکمښت له وېرې دا کار وای نو ـ دااحصایې کم ترکمـه ۲۳ کاله پخوانۍ دي -- نوپه مصرکې چې (۳۷) میلیونه نفوس لري خلک د نسل بندۍ لپاره تشویقوي ، ولي یې په شوروي اوبرېتانیه کې نه تشویقوي پـه مصـرکې پـه هرکیلـومترکې (۱۱)کسـه ژونـدکوي اوپـه شـوروي کـې پـه هرکیلومترمربع کې (۳۵) کسه ژوند کوي، دامریکاپه متحده ایالاتو کې پـه هرکیلومتر کې (۲۵) کسه ژوندکوي.

پـه هسـپانیه کـه جنـرال فرانکویودهقـان تـه چـې (۱۰۷) کالـه عمـر او ۲۱بچي‌ان لري د اولاد دډېروالي له کبله انعام ورکوي .

پـه یونـان کـې حکومـت موراوپلارتـه ددریـم کـوچني د زیږولـو پـه سرهرمیاشـت انعـام ورکوي.

دفرانسي حکومت (۵۲) میلیونه وګړي نابسیاګڼي؟.

اسرائیل له هرڅه ډېردخپلووګړیود ډېروالي لپاره لاس اوپښـې وهي اوپه اسلامي ټاټوبي کې د نسل بندۍ لپاره چېغې وهي !!

دا کارپـه اسـلام کـې حـرام اود څلـوروارو مذهبونوپـه اتفـاق سـره اسـقاط حمل(د حمل غورزول) له ضرورته پرته حرام دي.نه یوازې په اسلام کې بلکې په مسیحیت کې هم حرام دي اوپه یهودیت کـې شنډوالي لعنت ګڼل شوی دی.په ۱۹۷۷\۱۰\۱۷م په قاهره کې په اتم کنفرانس کې چې دټولې نړۍ علماوو په کې ګډون کړی واودزېږد بدلودمخنیوي یا کوچنۍ کورنۍ پـه اړه

WWW.AEL.AF
www.melitahrik.com 0777 400 116

يې خبرې کولې ،ټولو په يوه اتفاق دا عمل حرام اوداېې د ښکېلاک چال ،فريب دسيسه اودمسلمانانود له منځه وړلو يوه پلمه وګڼله.په دې کنفرانس کې دکتوريوسف قرضاوي(مصري)له قطرڅخه ،امام موسی صدر د شيعه ګانو مشر له لبنان اوسوريې څخه ،دکتور عمرعبدالله السلام له لبنان څخه مولنا شيخ حاجي حسنين مخلوف اودکتور عبدالودود شلبي له مصر څخه ،مولنامفتي محمود له پاکستان څخه ،مولنا محمدهاشم مجددي له افغانستان څخه ،شيخ محمودصبحی له ليبيا څخه ګډون کړی وو.[1]

خو کله که څه شرعي عذروي لکه دمور ناروغتيا... خودفقرخوارئ وېره نه وي ،نوبيا دحمل مخنيوی روا دی.الله(ج) عيال داره شخص خوښوي ،رسول الله(ص) فرمايي:[ان الله يحب الفقير العفيف اب العيال].[2]

يقيناً الله(ج) خوښوي فقير(نيستمن)پاک اوډېرعيال (اولاد)پلار.

نوهيله ده چې نړيوال به ددوی په دسيسو اوپلمو و نه غولېږي اوددې دسيسوپه شنډولو کې ګام پورته کړي.

دا مبحث په دې ځای کې نيمګړی دی ،دنسل دمخنيوي دموضوع شرعي حيثيت مانبه په تفصيل سره څېړلې ،چې په شريعت اوونېزه کې په پرله پسې ډول خپور شوی دی او انشاء الله چې زما بل کې کتاب کورنۍ فقه کې به هم خپورشي.

---

[1] قضيه تحديد النسل ام کلثوم يحيی مصطفی خطيب.

[2] ابن ماجه اوامام غزالی په احياء علوم الدين کی نقل کړی دی.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ښځینه ناروغتیاوې

الف: حیض

تعریف

په هدایه کې وایي چې حیض په لغت کې وتلی وینې ته وایي او په بریقه کې لیکي چې حیض په لغت کې بهېدلو ته وایي ځکه چې په دې وخت کې وینه بهېږي او پیاوړی همدا نظر دی.

په هدایه کې دحیض پېژندنه داسې کوي:

حیض هغه وینه ده چې دیوې روغې اوسالمې ښځې رحم یې شیندي.

د حیض کمه موده درې شپې درې ورځې اودرې شپې یعنې پوره دوه اویا ساعته ده که لدې څخه لږ هم څه کم وي حیض ندی.

په رسائل ابن عابدین کې لیکي چې مثلاً: که چېرې د یکشنبې په ورځ سحردلمرختلوپه و خت کې په ښځه وینه راغلله اود چهارشنبې په ورځ د صبح صادق په وخت کې وینه بنده شوله نودا حیض ندی.

د حیض په موده کې دښځوستونزو ته موپه تېرومخونوکې ګوته ونیوله. داسلام څخه وړاندې به عربوله حایضې ښځې څخه نفرت کاوه ،اودهغې دبسترې اوکاسې برسېره به یې هغوی هم له ځانه جداکولې اوپه بده سترګه یې ورته کتلې. په فارس کې به په حیض کې ښځه ګندګي اوناولې ګڼلی شوه لبرې دښتې ته به یې وشړله هلته به یوازې اوسېدله هېچا ته اجازه نه وه چې

له هغه سره کښېني یا خبرې ورسره وکړي مرئیانو به ډوډۍ وروړله حتی دوی(مرئیانو)به هم پوزې لاسونو او غوږونو ته ټوټه نیوله له دې وېرې چې هسې نه په ناڅاپي اوناپامۍ کې د حایضې له خیمې سره ولګېږي.

دمرګ اوژوند مطلق واک یې دخاوند په لاس کې وو.[1]

مګر اسلام دا ناوړه دودونه یومخیزه له منځه ویوړل اودهغې بایللې حیثیت یې بېرته راژوندی اوله هغې سره یې له کوروالې څخه پرته هره لوبه یوځای کېدل، خوراک، څښاک، کښېناستل اوپا څېدل رواکړل.پخپله رسول الله(ص) به دخپلو بیبیانو سره په حیض کې ویده کېده ،دپرتوګ له پاسه به یې هره لوبه ورسره کوله اوعلان یې وکړچې:(اصنعواکل شي ء الا النکاح).۲

یعنې:هرڅه کوئ مګرکوروالی.

اوپه حیض کې کوروالی چې دواړو خواووته کوم زیان رسوي هغه خواوس طب په ډاګه کړېده. دحیض کمه موده لکه چې موویل درې شپې اودرې ورځې ده رسول الله فرمایي: (اقل الحیض للجاریة البکر والثیب ثلاثة ایام ولیالیها).[3]

یعنې:دحیض کمه موده پېغلې اوکونډې ته درې شپې اودرې ورځې ده.

او وروستۍ موده یې لس ورځې اولس شپې ده.

---

[1] المراة فی الاسلام استادمحمود العقاد، الاسلام بلامذاهب \ دکتورمصطفی الشکعه نقل له : (the spirit of islam)

[2] صحاح سته مګربخاری، نیل الاوطار اومشکوة

[3] دارالقطني.

دحيض په موده کې چې ښځه هرځه سوروالی، زېړوالی یاخړوالی وینې هغه ټول حیض دی. حیض په وړې نابالغې انجلۍ او شنډې ځوانې اوپه زړې ښځې چې داولاد د له زېږېدلوڅخه ناامیده وي چې تقریباً د (۵۵) پنځه پنځوس کالوپه شاوخواکې وي) نه راځي.

حایضه ښځه به لمونځ نه کوي ،روژه به نه نیسي دلمانځه ګرځونه یې پرې نشته خو د روژې قضابه راوړي او روژه نیول ورته روانده دي د مسافرو په څېرهم نده چې نیول یې عظمت اوخوړل یې رخصت وګڼل شي. نه به جومات ته ننوزي ،نه به دبیت الله طواف کوي، نه به دقران کریم تلاوت کوي اونه به مصحف پورته یامسحه کوي ،مګر له پوخ سره. کومه ښځه چې ټاکلی عادت ونلري کله که له لس ورځوڅخه وړاندې له وینې ځنې پاکه شوله نوترڅوچې غسل ونکړي کوروالی ورسره روانده دی.اوکه په یوولسمه ورځ هم غسل ونکړي بیاورته بې له غسله هم کوروالی روا دی ،خوښه نه ده.

اوکله کې وینه له لسو ورځو څخه زیاته شوه نو غسل دې وکړي اولمونځ به کوي.خو د هرلمانځه لپاره به بېل اودس کوي، ځکه دانازوغتیا ده ،روژه به هم نیسي د قران تلاوت هم کولای شي اوکوروالی هم ورته روا دی.[۱]

ب: نفاس

تعریف نفاس له تنفس یا دنفس له وتلو څخه اخیستل شوی دی.او داهغه وینه ده چې د ولادت (زېږولو) څخه وروسته یې د ښځې رحم شیندي.[۲]

---

[۱] درالمختاراوحاشیه ابن عابدین

[۲] الهدایه.

WWW.AEL.AF

دنفاس کمه موده شریعت ټاکلې نده او وروستۍ موده یې څلوېښت (۴۰) شپې اوورځې ده ،اوکه له دینه ډېره شوه نو بیا ناروغتیا ده بیا ورته لمونځ، روژه،کوروالې هرڅه روادي.[۱] نفاسه ښځه په ټولو احکامو کې د حایضې په څېرده.

[۱] الهدایه.

www.melitahrik.com 0777 400 116

لسم څپرکی

د دین په زده کړه کې شرم پکار نه دی

ددین د احکامو زده کړه په هرمسلمان نارینه وی اوکه ښځینه یوشان فرض ده. الله(ج) دواړه ډلې مکلفې کړې دي چې د دین هغه ضروري احکام چې په ورځني ژوندکې ورته اړتیا پېښېږي یاد اوزده کړي کوم ایتونه اواحادیث چې د علم په فرضیت دلالت کوي ټول ددې خبرې دلیل اوددې دعوې ثبوت دی اوهرڅوک چې په کوم دیني حکم نه پوهېږي اوبیا هم پرې ځان نه پوهوي یا په دې هکله ځانته شرم اوننګ دروي دا ګناهګار دی.

الله(ج) خپلو بندګانو ته امر کوي چې **فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون**.

یعنې :د پوهې له خاوندانونه وپوښتئ که چېرې تاسې نه پوهېږئ.

نو د الله(ج) ددې حکم اودا ډول نورو اوامرو په اساس د دیني مسایلو زده کړه پر هر نارینه اوښځینه فرض ده اوپه هرمسلمان لازم دي چې په دې هکله هېڅ شرم اوننګ ونه کړي ىعنې د دیني مسئلوپه زده کړه کې شرم اوعارهېڅ

WWW.AEL.AF

نشته دی او که هرڅوک په اسلام کې لږ مطالعه هم ولري او په ځانګړي ډول که چا احادیث او فقه لوستې وي نو هغه په دې پوهېږي چې د دین په زده کړه کې شرم نه شته دفقهې او حدیثو معتبرو کتابونه له داسې مسایلو ډک دي او داسې مسایل په کې په خورا مفصل ډول تشریح شویدي چې ښایي ځینې به یې ځانته شرم بولي که د داسې مسایلو یادول شرم وي او یاد داسې مسایلو لیکل یا روښانول له اخلاقو سره سمون ونه لري نوزموږ ددین ائمه وو به هېڅکله هم نه لیکل اونه به یې لوستل که د داسې مسایلو یادول یا رانقلول د شرم او ننګ خبره وي نو نارینه وو صحابه وو او ښځینه صحابه وواو په ځانګړي ډول امهات المؤمنین(رض) او په خپله رسول اکرم(ص) به نه بیانول او نه به یې په مفصل ډول د دې مسایلو روایت کاوه .په خپله د رسول الله(ص) او د هغه(ص) د مبارکو صحابه و د حیاد بېلګې له راوړلو نه انساني تاریخ بالکل عاجز دی نوآیا ددې مسایلو په یادولو او بیانولو نعوذ باالله من ذالک القول بې حیاوو؟

ایا زموږ دحیا قوه له هغوی نه ډېره ده؟ نه هېڅکله هم نه نو بیا دې زموږ مسلمان ورونه او خویندې میندې د رسول الله(ص) ،امهات المؤمنین ،نورو جلیل القدره صحابه وو او تابعینو په پل ،پل کېږدي او دد یني مسایلو په زده کړه کې دې هېڅ شرم نه محسوسوي ،اسلام پوښتنه کول عیب نه بولي خو ناپوهي عیب بولي او د اسلامي شریعت په تطبیق کې هم په اسلامي ټولنه کې دناپوهۍ عذر ته اعتبار نه ورکول کېږي.زموږ ډېرې دیندار ه خویندې، میندې او ورونه همدې غلط احساس له دین نه پردي کړیدي اود جهالت اوناپوهۍ په زولنو کې یې ګیرې کړې دي.له بده مرغه چې د بې سوادئ اوناپوهئ د بلا وزرې خوزموږ په ټولنه تر بلې هرې ټولنې زیاتې خپرې دي او په ځانګړې ډول په اوسني وخت کې خو زموږ دټولنې باسواده

اولوستوالي ښځې په فیصدۍ کې هم نه راځي اوبیاکه دشرم اوخجالت احساس له دې بدمرغۍ سره یوځای شي نو خبره بالکل خرابه اوله بدهم بدتره شي.

الله(ج) چې یو انسان د یوعمل په ترسره کولومکلف کړی دی یایې دکوم کار دکولو نه منع کړی دی نو ددې مسئلې د شرعي حیثیت زده کول یې هم پرې فرض کړي دي او ددې مسئلې بیانول اویادول بیا نه تنها دا چې شرم اوحیا نه ده بلکې فرض اولازم دي ځکه چې موږه مسلمانان یو د ژوند دهرې برخې اوهر کار لپاره موحدود اوچوکاټ اسلام تعینوي.اوهمدارنګه د هغو مسایلو حدود اوچوکاټ هم اسلام ږدي چې بیانول یې لازم نه دي یا په بل عبارت دابه هم راته اسلام وایي چې په فلانۍ مسئله کې لدې زیات تفصیل اوبیان پکارندی که څوک په کې بیا هم تفصیل کول یا اوږدودل غواړي نو هغه سړی بې شرمه اوګناهګار دی.

اسلام په خپله د شرم اوحیا دین دی ،حیا دایمان نیمه برخه اوبې حیا انسان له نیم ایمان نه بې برخې اومحروم بولي.

رسول الله(ص) فرمایي: کله چې حیا نه لرې نو څه دې چې زړه غواړي کوه یې پخپله رسول لله(ص) ډېر حیاناک شخصیت وه خو لکه چې د مخه مو وویل د دین زده کړه یا بل چاته یې ورښودل (هغه چې اسلام یې دزده کړې اوبل ته د ښودلو اجازه کړې وي) لکه جنسي مسایل.حیض،نفاس،... دا که هر څومره چاته د شرم خبره ښکاري خو یادول یې بې حیایې نده بلکې په خپل ذات کې عبادت دی.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ددې لپاره چې د اطمينان او تسکين ډيوه مو لاروښانه شوي وي نوښه به داوي چې دهغو مسايلو او رواياتو څونمونې دلته رايادې کړو چې په اصطلاح کې د شرم او حيا مسايل ګڼل کېږي.

پخپله رسول الله(ص) چې کوم احکام خپل امت ته بيانوي نو هدف يې دادی چې امت يې دا مسايل زده کړي او عمل پرې وکړي.

صحابه وو او حتی امهات المؤمنين(رض) چې په محمدي سپېڅلې مدرسه کې څه زده کړې دي نو پرته له دې چې له ځان نه په کې څه کمښت او ډېرښت راولي په ډېره امانتدارۍ سره يې امت ته بيان کړي چې نه يې په کې د شرم احساس کړيدی او نه يې په کې ننګ کړيدی او ددې مسايلو له بيان څخه د دوی اساسي هدف دادی چې هغه فرضيت يا وجوب چې نوروته ددې مسايلو ښودلو په هکله د دوی پر غاړه پروت دی ساقط شي او هم نورمسلمانان دا ديني مسايل چې دوی په خپله د اسلام له يواځيني شارح(ص) څخه زده کړيدي نوروته وښيي او که خدای مه کړه دوی ددې احکامو په روايت کې شرم محسوس کړی وای نونن به موږ ددې مسايلو له احکامو څخه څه خبر يدلو؟

که حضرت عايشې(رض) يا د رسول الله(ص) د مبارک حريم نورو بيبيانو د رسول الله(ص) د غسل طريقه موږ ته نه وای بيان کړې او ځان ته يې شرم ګڼلی وای نو نن به موږ د شرعي غسل طريقه له چا څخه ياده کړې وه ؟

ام سلمه(رض) روايت کوي چې سليمه(رض) د رسول الله(ص) حضور ته راغلله او عرض يې وکړه چې :(يا رسول الله ان الله لا يستحي من الحق ...)

یعنې :ای د خدای رسوله! الله دج حق په ویلو کې شرم نه کوي نو ایا په ښځه کله چې احتلام ورته پېښ شي (شیطان یې وغولوي)غسل شته ؟ رسول الله(ص) ورته وفرمایل چې هو کله چې اوبه (مني) ووینې.[1]

په پورتنیو الفاظو کې په محمدي مدرسه کې روزل شوي صحابیه په زغرده رسول الله(ص) ته وایي چې د دین په یادولو او په حق وینا کې شرم نشته او رسول الله(ص) هم ددې موضوع په پوښتنې سره ونه رټله او نه یې پرې د بې حیا نوم کېښود.

حضرت عایشه(رض) روایت کوي چې ما او رسول الله(ص) به په یو تشناب کې یو ځای غسل کاوه اوله یوه لوښي مو اوبه کارولې تردې چې رسول الله(ص) به داوبو په لګولو کې په ماچالاکي کوله نو ما به ورته وویل چې: (دع لی. . .) ماته اوبه پرېږده ماته اوبه پرېږده.

ددې مسئلې د بیان په وخت کې چې په روژه کې په ښکلولو او په غېږ کې نیولو روژه ماتېږي او که نه؟ ام سلمه روایت کوي چې زه به رسول الله(ص) ښکلولم او هغه به روژه و.[2]

حضرت عایشه(رض) روایت کوي چې د رفاعه ښځه راغلله او رسول الله(ص) ته یې عرض وکړ چې زه رفاعه طلاقه کړم او له هغه نه وروسته مې له عبدالرحمن ابن زبیرقرضی سره واده وکړ او له هغه سره د تهوتې د څنډې په څېر شی دی (تناسلي اله یې د تهوتې په څېر نرمه او مړاوې ده) رسول الله(ص) ورته وفرمایل: چې شاید بېرته رفاعه غواړې؟ نه تر دې چې: (یذوقی عسیلتک وتذوقی عسیلته).

[1] بخاري کتاب الادب ،فتح الباري ،او کشف لحقایق
[2] متفق علیه.

WWW.AEL.AF

يعنې: (هغه ستا عسل وڅکي اوته دهغې عسل وڅکې) يعنې تر دې چې عبدالرحمن ستا له خوږونه خوند وانخلي اوته د هغه له خوږونه خوند وانخلې نو ته بېرته رفاعه ته تللی نشې.

په موطا کې وايي چې ددې ښځې نوم تميمه وواودوهب لور وه.[1]

حضرت ميمونه(رض) د رسول الله(ص) د غسل جريان حکايت کوي اوداحديث امام زيلعي اوټولوصحابه وو روايت کړيدی.

حضرت انس بن مالک رضي الله عنه روايت کوي چې: (ان النبی(ص) کان يطوف على نسائه).

يعنې: رسول الله(ص) به په يوه شپه کې پر ټولوښېيانوګرځېده (له ټولوسره به يې جماع کوله)اوده په دې وخت کې نهه ښځې درلودلې.[2] اوبخاري کې وايي چې بيا به يې له دې ټولونه يوغسل کاوه.

حضرت عايشه(رض) روايت کوي چې کله رسول الله(ص) وفات کېده نوسريې زما دسينې اوغاړې ترمنځ ايښی وتر دې چې دخولې لاړې (توکانې) به يې زمادخولې له لاړوسره يوځای شوې.[3]

رسول الله(ص) په زغرده اعلان کوي چې : (ان الله لايستحی من الحق ....).

يعنې: الله(ج) له حق ويلوڅخه شرم نه کوي تاسوله ښځوسره دشاه له لارې(په دبرکې)جماع مه کوئ.[4]

---

[1] بخاري کتاب. الطلاق،.سبل السلام ج ۳ موطاامام مالک.
[2] بخاری.
[3] بخاري کتاب النکاح.
[4] نسايي.

www.melitabrik.com 0777 400 116

امام قاضي شهاب الدين احمد ابن حجر عسقلاني په فتح الباري کې تر دې عنوان لاندې چې د دين په زده کړه کې شرم او حيا په کارنده د (باب مالايستحى من الحق لتفقه فى الدين) تر عنوان لاندې مستقل باب رانقل کړيدی او په دې باب کې يې ډېر داسې روايتونه د نمونې په ډول رانقل کړيدی. کوم چې اوس ځنې خلک د حيا او شرم خبره ګڼي او صحابه وو روايت کړيدی.

د يوه حديث مفهوم دی چې له رسول الله(ص) څخه يې دهغه يوه مېرمن روايت کوي چې په التقا دختانينو (د نارينه او ښځې د عورت په يوځای کېدلو او دحشفې په ډوبېدلو غسل و اجب کېږي دا بي بي وايي چې (فعلته انا و رسول الله(ص) فاغتسلنا) يعني ما او رسول الله(ص) همدا کار وکړ. او بيا مو غسل وکړ.

پدې حديث کې دې مبارکې بي بي يوه لويه فقهې مسئله روښانه کړې او که خدای مکړه د خپلې بسترې خبره يې پټه ساتلې وای او سترګې يې پرې پټې کړې يا يې ځان ته دا شرم بللی وای چې څرنګه زه د خپلې بسترې خبرې بهر ته وباسم او هغه هم بيا داسې چې د قيامت تر ورځې به زما او رسول ا الله(ص) د بستر کېسې د خلکو په خولو کې اوړي اوړا اوړي او هغه هم په خپله زما د خولې حکايت نو نن به دا مسئله هم د امت لپاره دومره روښانه نه وه.

ډېر مفسرين، محدثين او ددين ائمه په دې نظر دي چې د رسول الله(ص) لخوا ځانته د ښځو په ډېروالي(تعدد دازواجو) کې د هغوی ستر هدف او حکمت دا و چې د دين په رسولو کې ورسره مرسته وکړي .د رسول الله(ص) د سيرت هغه برخه خوبه چې نورو صحابه وو ليدله ی اوربدله او دهغوی هغه اعمال او کړنې چې هغوی پرې خبرېدل نو دا خوبه صحابه وو ﷺ روايت

کړی وومګر هغه مسایل به څنګه شوي وو چې د دوی له نظرنه پناه وواودرسول الله(ص) له خپلې سکه بي بي پرته دبل چاپوهېدل یا خبرول پرې ممکن نه و اواکثره په کورنیو احکامو یاپه بله اصطلاح کورنۍ فقهې پورې اړه نیسي نورسول الله(ص) د همدې مسایلودخورا ښه تشرېح کولولپاره ډېر ودونه وکړل اوډېرې مېرمنې یې په دې اړه دځان ملګرې کړلې . په بخاري اومسلم کې له حضرت عایشي(رض) نه روایت دی چې رسول الله(ص) فرمايي:((عشر من الفطرة...))

یعنې لس فطري سنت دي چې حضرت عایشه(رض) په کې دنارینه لپاره حلق العانه (دنامه لاندې دمخصوص غړی خریېل) هم یادوي.[1]

---

[1] بخاری مسلم اوفتح الباري ص ۲۲۰.

www.melitahrik.com 0777 400 116

د کوروالي اسلامي طريقه

الف: د مطلب لنډيز

اسلام بشپړنظام ،شامل اوکامل دين دی.هېڅ يې پټ نه دي پرېښي.دژوند په هر اړخ تطبيقېږي اولازمه ده چې موږ هم د ژوند په هره برخه کې اسلامي قانون عملي کړو ،هرمسلمان بايدد ښوونې په ډګر کې ښوونکې ،دزده کړې په ډګر کې زده کوونکی ،دکار اوخوارۍ په ډګرکې تر هر چا ډېرزيارکښ ،دجهاد سنګر کې باتوراومجاهد ،دتواضع اوعاجزۍ په ډګرکې تر هر چا متواضع ،دسرشارۍ په ډګر کې (د دښمن په مقابل کې) تر هر چاسرشاره اودسياست په ډګرکې ترهرچالوی اوپوه سياستمداروي.

فطرت د نورو ژويوپه څېر انسان هم له جنسي غرايزو برخمن کړی دی اوانسان هغه په هره طريقه چې وي،پوره کوي،خوددې لپاره چې ددې حاجت په پوره کولو کې دانسان توپيرله نورو ژويوسره وشي. نو اسلام ددې لپاره هم ښکلي اوسپېڅلې لاره وټاکله ترڅوددې عمليې د اجرا په وخت کې په همدې لاره تلل وشي اوخوراښه نتيجه ورکړي.

اسلام دا حکم په خورا ښه توګه تشريح کړی دی اوله مطالعې څخه يې جوتېږي ،چې دا احکام مطالعه کول يا زده کول څه د ننګ اوشرم خبره نه ده، د خجالت ځای خو دادی چې انسان له خپل دين اومذهب څخه بې خبره واوسي،اوخپلې غوښتنې په غير شرعي ډول پوره کوي په دې اړوند خوډېر څه کښل شوي هم دي اوډېرو مشورې هم ورکړې دي،چې په بازارونو کې مختلفې لکچرې (بيانونه) د رسالو اوکتابونو په شکل موندل اوپلورل

کېږي مګر دا په اسلامي طريقه نه دي ليکل شوي په دوی کې د غير اسلامي تدابيرو اوحرامو شيانو د پکار اچولومشورې ورکړل شوېدي.

که ددې غوښتنو په پوره کولو کې د اسلام تاکل شوي حدود مراعات نکړل شي نو انسان په مختلفو ناروغيو اخته کېږي د ښځينه ناروغيو اوپوستکې مشهورډاکټرافتاب احمد شاه وايي: کله چې ماته ناروغان راشي نو زه له هغوی څخه مختلفې پوښتنې کوم نودااراته جوته شي چې په دوی کې له ځينو سره دحيض په حالت کې کوروالی شوی وي چې دهغوی تناسلي غړي ته يې پوره زيان رسولی وي اودهغه له امله يې ټول بدن ته د پوستکي ناروغي پيداشوې وي اوځينوبياله ښځوسره په غلطه لاره (دشاه لارې) خپل شهوت رفع کړی وي نوهرکله چې ما له دوی څخه وپوښتل چې تاسې نه پوهېږئ چې په اسلام کې په حيض، نفاس کې اوشاله پلوه جماع حرامه ده؟نو هغوی به د ناپوهۍ څرګندونې کولې.[1]

همدا اوس چې دايډزنوم بدې اوژونکې ناروغۍ په کروړونوګړي له ژوندون څخه لاس په سرکړل داټول په اسلامي تعليماتود نه عمل نتيجه ده.

نو په همدې خاطردکوروالي (جماع) په هکله اسلامي تعليماتو ته يولنډه شان کتنه کووترڅودنيا اواخرت ګټه ترې واخلو.

ب: د واده اوله شپه

حضرت اسماء(رض) روايت کوي چې ماد عايشې(رض) ناوې جوړه کړله (ښايست اوښکلايې ماورته برابره کړله) بيا رسول الله(ص) ته راغللم اود

[1] اداب\ مباشرت،يعنې ميان بيوی کې درميان جنسي تعلقات کاصحيح طريقه ډاکټر افتاب احمدشاه هوميوپيتهـ ماهرامراض جلدوامراض نسوان انډيا.

WWW.AEL.AF

هغې د کتنې اوله هغې سره د ملاقات له پاره مې راوغوښت هغوی(ص) يې خواته راغلل اويو جام شيدې يې راوړلې هغوی(ص) پخپله هم ورڅخه وڅښلې بيا يې عايشې(ص) ته وړاندې کړلې، عايشې(ص) د حيا له کبله مخ وګرځاوه ما (اسماء وايي) عايشه(رض) ورټله او ورته ومې ويل چې د رسول الله(ص) له لاس څخه يې واخله عايشې(رض) شيدې واخستلې اولږې يې ورڅخه وڅښلې بيا رسول الله(ص) ورته وفرمايل: چې ملګرې ته دې يې ورکړه.

په دې حديث کې ځوانانو ته درس دی چې دواده په لومړۍ شپه د بې صبرۍ ،بې ځايه تصرف اوبد اخلاقۍ څخه ځان وژغوري. په لومړۍ شپه ځينې ناوې يو څه شرمېږي نو په کار دی چې له هغې سره نرمه وضعه ،ښه ،اخلاق ،له مينې او محبت څخه ډکې خبرې وشي ترڅو دهغې خجالت لېرې کړلی شي اوله يوداسې مقدماتي حکمت څخه کار واخستل شي چې ناوې هم څه جرئت پيدا کړي.

د واده لومړۍ شپه د ښځې اوخاوند ترمنځ دمينې اومحبت يا بغض، حسد ،کينې اونفرت د پيداکېدلو سريزه ده ځکه چې دا د نوي ژوند پيلامه (دپيل لومړۍ شپه) ده نو پکار ده چې خاوند له ښځې سره ښې اړيکې ټينګې کړي ،ځان ورته په قهر اوغصه کې ونه نيسي لکه نن سبا چې زمونږ د ټولنې د وګړوخوی اوعادت دی ،اوښځه هم بايد پدې شپه دمېړه د زړه د راښکون اوتوجه د راجلبولو لپاره خپل ټول کوښښونه ترسره کړي ،خپله ټوله ښکلا ،زينت اوسينګاربرابر کړي. ,خاوند دې له ځان څخه نه ايساروي ،نازنخرې د خاوند په مينه اومحبت کې ډېرښت راولي خاوند نور هم حريصوي ،خودا نازونه اواداګانې بايدله اندازې څخه ډېرې نه شي چې د

www.meltahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

مېږه طبیعت پرېشان کړي باید په یاد مو وي چې د واده داعلان په خاطردهل اودار یا وهل روا دي.[۱]

همدا راز د ناوې په واسطه د مېږه اودمېږه په واسطه دناوې په ګوتوکې دګوتې ورکول،دنصاراوو پېښې دي ،هغوی هم په ودونوکې داسې کول ،دا د هغوی مذهبي دستور دی اونصاراوو په دستورعمل شرعاً ښه نه اومخالفت یې لازم دی.[۲]

اوکله چې ناوې کور ته راوستل شي نو دناوې لاس اویا دتندي وېښته به نیسي او دا دعا به ووایي: (الهم اني اسئلک من خیرها و خیرما جبلتها علیها واعوذبک من شرهاوشرماجبلتها علیه).[۳]

یعنې :ای خدایه زه له تاڅخه ددې اوددې خویونودخیرسوال کوم اوپناه دروړم تاته له شرددې څخه اوشردناوړه خویونوددې څخه.

اوکله چې ښځې سره کوروالی کول غواړي ،نوځان دې نه لوڅوي اونه دې په ناڅاپه ډول په ښځه حمله کوي ،ځکه ښځه لا له دې کار سره اموخته نه وي.

ج: له خپلې مېرمن سره د کوروالي حکم

فقها په دې هکله بېل بېل نظریات لري ،یوشمېرعلماء وایي چې له خپلې ښځې سره یوځل جماع (کوروالی) واجب ده .

---

[۱] بخاري،مسنداحمد ،اوسنن الکبری للامام البیهقی.

[۲] اداب الزفاف في السنة المطهرة شیخ محمدناصرالدین الباني.

[۳] بخاري ،ابوداوداوابن ماجه.

WWW.AEL.AF

اوځینې نور بیا وایي چې :کوروالی هم د نفقې اوجامې په څېرپرخاوند دخپل توان اوقدرت په اندازه واجب دی. ځکه چې دا دنکاح اصلي مقصد ته د رسېدلو یوا ځینۍ ذریعه ده.[1]

امام ابن تیمیه(رح) وایي پر مېړه دښځې له نفقې څخه هم لوی حق دا دی چې په خورا ښه توګه ورسره یوځای شي.[2]

په الفقه الاسلامي واد لته کې لیکي چې که چېرې سړی کوم صحي یافني عذر ونه لري لکه ناروغي یا مسا فري نوله خپلې مېرمنې سره کوروالی پرې واجب دي.

بایــد وویــل شــي چــې لــه احنــافو څخــه پرتــه نــور مذهبونــه دفرضواوواجبوترمنځ توپیر نه کوي اوفرضوته هم واجب وایي اوداچې په کومه اندازه واجب ده نولیکي له خپلې مېرمن سره کم ترکمه په دومره اندازه کوروالی واجب دی چې له حراموڅخه پرې وژغورل شي . امام طحاوي وایي چې په هروڅلوروشپوکې یوځل کوروالی دښځې رسمي حق اوپر مېړه لا زم دی اوله دې څخه پرته بیا دا دیانتاً پر مېړه دښځې شرعي حق دی چې په کوروالي یې سېرابه او مړه کړي او په حراموکې له لوېدلوڅخه یې وژغوري .

امام جعفرصادق وایي چې څوک له یوې څخه ډېرې ښځې ولري اوپه کوروالي یې مړ ولای ونه شي اوهغوی حرام کارته لاس ورواچوي نو ګناه یې دهمدې (بې وسه) مېړه پر غاړه ده .

---

[1] تحفة العروس نقل له روضة المحبین څخه.

[2] فتاوی ابن تیمیه

WWW.AEL.AF

محمدعلي صفري هم وايي چې: هره ښځه په څلوروشپوکې يوځل دکوروالی حق لري.[۱]

ځينی نور علماء بيا وايي چې کوروالی دښځې اومېړه حال ته په کتلواو د دواړو دجنسي توان په نظرکې نيولوسره واجب ده .دکتور وهبه زحيلي همدا اندمعقول اوغوره بللی دی .

ځينې خلک داسې انګيري چې ګويا اسلام د شهوت اومينې مخالف دی ددوی دا دعوه نه يوازې دا چې په اسلام پسې يوه افترا ده ،بلکې معقوله هم نده او اسلام يې په کلکه ردوي.شهوت په انسان کې يوه الهي وديعه ده چې اسلام يې په رفع کولو اوپوره کولو سخت تاکيد کوي د شهوت موضوع ته اسلام په ډېره جدي سترګه ګوري حتی د هغومقدماتو ،دواعيو او تحريکوونکی‌و عواملوپه ترسره کولو هم تاکېد کوي چې شهوت راپاروي ،زينت ،نظافت، ښکلا او ارايش د شهوت د راپارولوعوامل دي اودا ټول په اسلام کې جدي مطلوب دي حضرت علي رضي الله عنه فرمايي: زه هغه ښځه نه خوښوم چې دمېړه لپاره رانجه اونکريزې ونه کړي.په قران کريم کې هم کله چې الله(ج) د شهوت درفع کولوموضوع بيانوي نو خطاب د آمرپه صيغه کوي لکه: (نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُواْ حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ) البقرة۲۲۳.

يعنې: ښځې ستاسې ځای د کرلو ستاسې دی نو راځئ کروندو خپلو ته په هرډول چې خوښ مو وي.

(فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ) البقرة ۱۸۷.

يعنې پس اوس کوروالی کوئ له دوی سره.

---

[۱] زن وشوهر دوهم ټوک

WWW.AEL.AF

﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللّهُ﴾ البقرة ۲۲۲.

يعنې: نو هرکله چې پاکې شي دوی نو راځئ دوی ته (کوروالی ورسره وکړئ) له هغه پلوه چې خدای تاسې ته امر کړیدی.

د: کوروالی محل

الله(ج) انسان ته رواکړیدي چې: له خپلې مېرمن سر په جایزه اوسپېڅلې طریقه خپله شهواني غریزه اشباع اوپوره کړي.نارینه کولی شي چې له خپل میل اوخوښې سره سم له خپلې ښځې څخه استفاده وکړي.اوهرخوند اومزه ورڅخه واخلي،خو چې دنکاح کولو اصلي غرض پکې له پامه ونه غورځول شي ،چې هغه د نسل پاینښت اوډېرښت دی ،اودامقصد ترلاسه کېدل هغه وخت ممکن کېدلای شي چې دجماع محل فرج وي ،نو اسلامي شریعت له ښځې سره جماع کول په فرج کې حتمي وګرځول ،نارینه کولای شي چې دا معامله په خپل محل (فرج) کې له هرپلوه (په ملاسته ،ناسته ،اړخ ،له مخې ،له وروسته ،له پاسه ،له لاندې ،حتی په ولاړه هم اجراکړي ،مفسرین ددې ایت :(نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُواْ حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ)البقرۀ ۲۲۳.

یعنې :ستاسو ښځې ستاسود کروندې ځای دی ،نوراځئ خپل پټي ته څنګه مو چې خوښه شي.

وايي چې :قریشوبه په مکه کې له ښځوڅخه په هر رنګ خوند اخست اوکله چې د مکې خلک مدینې ته مهاجر شول نو له دې کبله چې په مدینه کې یهودیان ډېر وو اویهودیانودا کار یواځې په اړخ باندې کاوه اودمدینې عام اوسېدونکي یې هم تر اغېز لاندې راغلي وونو یومهاجرله یوې انصاریې انجلۍ سره واده وکړ اوله هغې انجلۍ سره یې له خپل دستور سر

WWW.AEL.AF

سم له هره پلوه کوروالی کول غوښتل، دې انجلۍ دا کار بد وګاڼه و یې ویل چې :موږ یې یوازې په اړخ باندې کووته یې هم کوه اویا له ما څخه لیرې اوسه. د دوی خبره غټه شوله تر دې چې دا پورتنی ایت نازل شو.رسول الله(ص) د[انی شئتم]په تفسیرکې وفرمایل: د مخې لخوا ،دشاه له خوا ،په اړخ باندې،خوچې په فرج کې وي.[1]

همدا راز روایت دی چې یوځل حضرت عمر رضي الله عنه له خپلې مېرمن سره دشاله له پلوه په فرج کې کوروالې وکړاو وروسته ورته دشرعي ممانعت احساس وشو نو رسول(ص) ته راغی اوداحال یې ورته بیان کړ هغه (ص) هیڅ ځواب ورنکړتر دې چې دا پورتنی ایت نازل شواوکوروالی له هره پلوه روا شو ،خو د کروندې په پام کې نیول ضرور وګڼل شول.

ه: د کوروالی څو ادبونه

کله چې ښځه اوخاوند یوله بل سره مباشرت کول غواړي نومستحب دي چې:

۱. لمړی دوه رکعته لمونځ وکړي.

۲. له نهایت سکون او اطمنان څخه به کاراخلي ،بې صبري به نه کوي.

۳. دشهواتوجذبه به په ځان نه پیاوړې کوي.

[1] ابوداود ،مسنداحمداوالمستدرک للحاکم

WWW.AEL.AF

۴. درې ځله به سورت اخلاص او معوذتین وايي بیا به لکه څنګه چې ابن عباس رضی الله عنه روایت کوي دا دعا وو ايي: [بسم الله اللهم جنبنا الشیطان وجنب الشيطان ما رزقتنا].[1]

يعنې: په نامه دخدای ای خدایه په امن مو وساته له شیطان څخه او په امن کې وساته له شیطان څخه هغه څه چې ته يې موږ ته روزي راکوې.

او د انزال په وخت کې به په زړه کې دا دعا وايي: **[اللهم لاتجعل للشیطن فیما رزقتنی نصیبا]**

يعنې: ای خدایه مه ګرځوې شیطان لره په هغه څه کې چې ته يې ماته روزي راکوې څه برخه.

علماء وايي که دا دعاګانې ونه لوستل شي نو اولاد مفسد او تباه کوونکی راځي.[2]

۵. کله چې دخول وشي هلته لږ څه ځنډ پکار دی ترهغې چې دښځې انزال هم وشي د دواړو یوځای انزال په خوند کې ډېرښت راولي او که دا کار يې (انزال يې ژر) وکړنو په ښځه به يې سخته تمامه شي.[3]

۶. کله چې څوک مباشرت کول غواړي نو خپله مېرمن دې دمخه خبره کړي چې هغه خپل زینت او ارایش برابر کړي.

۷. که د مباشرت په وخت کې د حاجت سخته اړتیا نه وي نو حاجت ته تلل ښه نه دي ځکه چې دا دذکر انتشار له منځه وړي.

---

[1] بخاري.

[2] رفاه المسلمین حضرت مولانا شاه اسحاق دهلوي.

[3] احیاء العلوم امام غزالي.

WWW.AEL.AF

۸. که ښځه له پيل څخه د مخه خپل فرج په ښخو اوبولوند کړي نو شهوت به يې ژر راوپارېږي او په فرج کې يو څه تنګوالی هم راځي چې په لذت کې د پربښت راولي.

۹. که د نارينه انزال ژر کېده نو دی دې هم خپل ذکرپه يخواوبولوند کړي چې انزال وځنډېږي.

۱۰. د تبې اوناروغتيا په وخت کې کوروالی روغتيا ته لوی تاوان رسوي.

۱۱. له کوروالی څخه وروسته ښه خوراک ډېر ګټور دی.

۱۲. په کوم ځای کې چې دچا دراتللو يا بله وېره وي نو مباشرت ښه ندی ځکه دلته خوند نه حاصلېږي.

۱۳. د مباشرت په وخت کې خوشبويي لګول د رسول الله(ص) سنت ده.

۱۴. له هرنګه بدبويۍ څخه به ځان ساتي،تمباکو،سګرټ،نسواراونورې هرراز نشې شهوت له منځه وړي اورغبت په نفرت بدلوي.

۱۵. د مباشرت په وخت کې به مخ قبلې ته نه کوي.

۱۶. ډاکټران وايي چې له کوروالي څخه سمدستې وروسته اوبه څښل ښه ندي ځکه دا دتنفس ناروغتياوې پيداکوي.

۱۷. په ډېره مړه خېټه هم دا کار ښه ندی.

۱۸. په ولاړه باندې کوروالی بدن کمزوری اوناتوانه کوي.

۱۹. له فارغېدلو څخه وروسته به دواړه بېل بېل ځانونه وچ کړي.

www.meltahrik.com 0777 400 116

حضرت مولنا شاه اسحق دهلوي(رح) وايي چې: په يوه کېږه د دواړو ځان وچول د بېلتون لامل ګرځي.[۱]

۲۰. له کوروالی څخه وروسته به دواړه تش حاجت پوره کړي ځکه چې د هر وخت دمنيو څاڅکي په تناسلي غړي کې پاتې کېږي اودهغوی بهر وېستل پدې طريقه پکار دي د طب کتابونه ليکي چې دامنې بيا سوزيدل اوتبې پيدا کوي.

حضرت علي رضي الله عنه فرمايي: که چا له مباشرت څخه وروسته تش حاجت پوره نکړنو په سخت رنځ به اخته شي.

۲۱. له مباشرت څخه وروسته د فرج وينځل ضرور دي فقيه ابوليث سمرقندي(رح) وايي چې: له مباشرت څخه وروسته به دواړه په معتدلو اوبو خپل غړي ووينځي اوپه يخواوبو وينځل دبخار خطره پيدا کوي اوکه په يخو اوبوېې وينځل غواړي نولږدې انتظار وکړي چې بدن خپل عادي حالت ته راشي او دا وينځل بدن تندرست کوي.

لکه وړاندې مو چې وويل دا ټول مستحبات اوطبي مشورې دي شرعي واجبات نه دي اوپرېښودل يې هم روا دي.

[۱] رفاه المسلمين حضرت مولاناشاه اسحاق دهلوي.

WWW.AEL.AF

و: هم خرما هم ثواب

اسلام د موجوده مسیحیت په څېر منحرف دین ندی چې جنت د مال په بدل کې د پاپانو په واسطه وپلورل شي، شتمن جنت واخلي او نېستمن او بېوزله دې محروم اوبې برخې ګرځي. په اسلام کې جنت بې پیسو لاس ته راځي، دژوند په هره برخه کې د اسلامي تعلیماتو عملي کول د جنت دلاس ته راوړلو وسیله ده، حتی چې دخپلو شهواتو په رفع کولو کې (چې فطري غوښتنه ده او انسان یې پوره کولو ته بې حده لېواله دی) هم ورته اجر دی لکه رسول الله(ص) چې فرمایي: ستا په کوروالي کې هم تاته اجراو ثواب دی، یو سړي وپوښتل یا رسول الله(ص) یو سړی به له موږ څخه خپل شهوت پوره کوي او ورته به اجرهم ورکول کېږي؟ هغه ځواب ورکړ چې (ایا که په حرامو کې یې استعمال کړي نو په هغه څه وبال نشته؟ هغه ځواب ورکړ، هو شته دی، هغه (ص) ورته و فرمایل (همدا سې که په حلالو لارو کې استعمال شي نوده ته په کې اجر دی.[1]

همدا راز ر سول الله(ص) فرمایي: چا چې د جمعې په ورځ غسل وکړ او بل یې غسل ته اړ کړ (د جمعې په ورځ یې له ښځې سره کوروالی وکړ) او د لمانځه لومړي وخت کې مسجد ته ولاړ او خطبه یې واورېدله، مسجد ته پلی لاړ شي، امام ته نژدې شي، خطبه واوري، لغوه بېهوده اوبې فایدې خبرې ونکړي اوله ناوړه کارو څخه ځان وساتي نو په هرقدم ورته د یو کال د لمانځه اوروژې د عمل ثواب دی.

همدا راز فرمایي: هر څه چې د الله(ج) ذکر نه وي لهولعب اوبې ګټې دی مګر . . . او له ښځو سره لوبې.

---

[1] مسلم.

اوداسې نور ډېر روايتونه شته دي چې ښيي له ښځې سره کوروالی او مستي ډېراجراوثواب لري.

فقهاء وايي چې: له ښځوسره لوبې اوله دوی سره مشغولېدل له نفل لمانځه څخه ډېرثواب لري.

د: جماع څو ناوړه ډولونه

۱. په حيض اونفاس کې له کوروالي څخه ممانعت

حيض اونفاس مو مخکې صفحوکې وپېژندل پدې دواړو ناروغيوکې له ښځوسره کوروالی حرام دی،اوکه څوک يې حلال ګڼي کافر دی اوله کوروالي څخه پرته هر څه کول ورسره روا دي الله(ج) د حيض په ورځوکې له ښځوڅخه په لېريوالي امر کړی دی فرمايي: (فَاعْتَزِلُواْ النِّسَاء فِي الْمَحِيضِ) البقرة ۲۲۲.

يعنې:په څنګ شئ له ښځوڅخه په حال د حيض کې.

رسول الله(ص) فرمايي: (من اتی حائضاًاوامراة فی دبرهااو کاهنافتصدقه بمايقول فقد کفربمانزل علی محمد).

يعنې: چاچې له حايضې ښځې اويا ښځې سره د شاه له لارې کوروالی وکړ اويا کاهن ته ورغی اودهغه وينا يې رښتيا وګڼله نو کافرشو په هغه څه چې نازل شوي پر محمد(ص) .

او په دې کې هېڅ شک نشته چې که دا کار يې روا وګاڼه نو کافر دی

www.melitahrik.com 0777 400 116

.او سني طب د الله(ج) ددې وینا په هکله: (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاء فِي الْمَحِيضِ) البقره۲۲۲

۱. یعنې: او پوښتنه کوي لتا څخه له حاله د حیض، ووایه چې (حیض)ضرر دی پس په څنګ شئ له ښځو څخه په حال د حیض کې.

ډېر انکشافات کړیدي اودا ضرر یې جوت اوروښانه کړیدی وایي چې: دحیض په وخت کې په خارجېدونکې وینه کې یوډول زهرناکه ماده ده چې که هغه جسم ته ننوتله نو د انسان روغتیا ته ډېرزیان رسوي،د ښځو په دماغو اغېزه کوي او انسان ته د پوستکي ناروغي (خارښ، اتشک، ایډز او ..) پیدا کوي ،اولاد د جذام په رنځ اخته کېږي ،دښځو تناسلي غړي ډېر سخت درد کوي او شاید پړسوب او شنډوالی پیدا کړي.

په حیض کې له ښځې سره دکوروالي د دنیوي سزا په هکله امام ابوحنیفه ،امام احمداو امام شافعي(رح) وايي چې :په ده کفاره نشته ده، او د امام مالک(رح) په نزد یو دینارکفاره به ورکوي او که یو دینار نه وي نو نیم دینار به ورکوي ځکه چې رسول الله(ص) فرمايي: چا چې په حیض کې له ښځې سره کوروالی وکړنو نیم دینار به صدقه ورکوي[۱]

۲. له ښځو سره په غیر فطري ډول (په دبرکې) عملیه

د ټولوفقهاوو په اتفاق سره د ښځې په دبرکې د تناسلي غړي ننوېستل حرام دي. بلکې کلک حرام.

[۱] ابوداود ،ترمذي،نسايي،ابن ماجه،دارمي اومشکوة.

WWW.AEL.AF

رسول الله(ج) لدې کارڅخه صراحتاً منع کړېده او هېڅا له حرام څخه پرته حتی مکروه هم ورته ندي ویلي.الله(ج) فرمايي: (نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ) البقرة ۲۲۳.

يعنې: ستاسو ښځې ستاسو دکروندې ځای دی.

له ښځوسره د نکاح غرض اوهدف دنسل پایښت دی او په دې ډول دنسل بقا ممکنه نده رسول الله(ص) فرمايي: من اتی حائضا او امراة فی دبرها فقد کفربما انزل علی محمد.[1]

يعنې : : چاچې له حایضې ښځې اویا ښځې سره د شاه له لارې کوروالی وکړ اویا کاهن ته ورغی اودهغه وینا یې رښتیا وګڼله نو په هغه څه چې پر محمد نازل شوي کافرشو (ص) .

همدا راز فرمايي:ان ا لله لا یستحی من الحق فلا تاتواالنساء فی ادبارهن.[2]

يعنې: الله(ج) دحق له بیانولو څخه حیا نه کوي ښځوته دشاه له لورې مه راځئ.

له حضرت خزیمه بن ثابت رضي الله عنه څخه یواوږد حدیث روایت شویدی چې په وروسته برخه کې یې وایي: له ښځوسره دشاه له پلوه کوروالی مکوئ.

همدا راز فرمايي:لاینظرالله الی رجل یأ تی امراته فی دبرها.[3]

---

[1] ابوداود ،نسايي ،ترمذی، بیهقی اومشکوة.
[2] نسايي.
[3] ترمذی اونسايي.

WWW.AEL.AF

یعنې: نه ګوري خدای(ج)ـ د رحمت په سترګه ـ هغه سړي ته چې راتګ کوي خپلې ښځې ته د شاه له لوري.

((ملعون من یأتی امراة فی دبرها)).[1]

یعنې: لعنت شوی پر هغه چا ،چې له ښځوسره د شاه له لارې کوروالی کوي .

همدا رازفرمايي: ((ملعون من یأتی النساء فی محاشهن)).[2]

یعنې: لعنت شوی پر هغه چا چې له ښځوسره دشاه له لارې کوروالی کوي.

امام غزالي(رح) وايي چې : ښځوته دشاه له لارې راتګ سخت حرام دی. دائکه چې پدې کې دښځولپاره همېشه تکلیف دی.[3]

په دبرکې له ښځې سره پر وطې کوونکې د زنا حدنه تطبیقېږي ځکه دلته شبهه ده او حد په شبهې سره ساقطېږي.[4]

مګرپه اوسني یهودي منحرف شریعت کې یې له ښځوسره دشاه له لارې کوروالی روا کړیدی ځکه چې دهغوی په نزدښځه له قصاب څخه پېرل شوې غوښه ده اوله خپل رغبت اوغوښتنې سره سم یې هر ډول استعمالولی شئ.

۳. د امیندواری اوتي ورکولو پرمهال د کوروالي حکم

[1] ابوداود ،نسائی.اومسنداحمد

[2] ابوداوداومسنداحمد.

[3] احیاءالعلوم امام غزالی.

[4] الجنایات في الشریعة الاسلامیه.

WWW.AEL.AF

په دې دواړه وختونو کې کوروالی د اسلام له نظره بې له کوم اکراهه روا دی مګر د ډاکترانو په نظر د کوروالي نه کول غوره دي ځکه چې د حمل او تې ورکولو په وخت کې ښځې ته تکلیف دی ځکه چې له کوروالي څخه نوی حمل پیدا کیږي او له حمل څخه وروسته د ښځې شیدې خرابیږي او د دې شیدو په څښلو د کوچني روغتیا زیانمنه کیږي. رسول الله(ج) به هغه کار چې دامت ګټه به یې پکې وه ډیر خوښاوه، فرمایي: خپل اولاد په پټه مه وژنئ لکه چې د تې رودونکي کوچني په شتوالي کې د هغه له مور سره جماع وکړئ او هغه ته زیان وکړي.

مګر دا کار یې حرام نه کړ ځکه چې دا خاوند ته هم زیان دی.

www.melitahrik.com 0777 400 116

۴. له ډېر کوروالي څخه طبي ممانعت

فقیه ابولیث له حضرت علي‎ﷺ څخه روایت کوي چې فرمايي: څوک چې غواړي ښه تندرست واوسي نو ډېر کوروالی دې نه کوي.

اسلام اعتدال (منځومانه) لاره په هره معامله کې خوښوي او پکار دي چې کوروالی هم په اندازه وشي. حکیمان وايي: هغه غوښتنه چې څه عارضي سبب ونلري (لکه د ښکلو ښځو لیدل، فحش، خبرې، دلو خوښو ښځو لیدل او . . .) بلکې په رښتیا سره د کوروالی غوښتنه او اشتهاوي او دوهم پلو هم خوښ وي نو دا کوروالی د سکون، نشاط او خوښۍ سبب دی.

د کوروالي اندازه هر چاته تر یو پیر لري د غښتلي او کمزوري جسم خاوندان پدې هکله مساوي ندي. حضرت مولنا شاه اسحاق دهلوي (رح) وايي چې: د عادي خلکو (چې د جسم روغتیایي حالت يې په اوسطه توګه برابروي) لپاره په څلورو ورځو کې یو ځل کوروالي مناسب دی او که ښځه خوښه وي ډېر ښت هم پروانلري او د کمزورو لپاره په یوه اونۍ یا دوه اونیو کې حتی په درې اونیو کې یو ځل کوروالي مناسب دی او په کار ده چې له شپېته کلنۍ څخه وروسته دا کار کم کړلی شي.

ډېر کوروالی بدن ته زیان رسوي. دماغ کمزوري کوي، د انسان ورځنۍ چارې ځنډوي. او ځوانانو او هغه چاته چې صحت يې ښه وي له خپلې مناسبې اندازې څخه کم کوروالی هم روغتیا ته زیان رسوي، شهوت ویده کوي او تېټوي يې کورنی نظام يې خرابوي ځکه چې ښځه هم میل لري

دا هر څه طبي مشورې دي شرعاً ددې څه ممانعت نشته دی چې کم يې کوئ که ډېر او هر وخت کې يې کولای شئ.

WWW.AEL.AF

څو ضروري یادونې

له ښځو سره لوبې او مستي

له ښځو سره لووبې اومستي نارینه اوښځو دواړو ته ډېرې ګټې لري.رسول الله(ص) به تل له خپلو بی‌بیانو سره لوبې کولې دهغوی نازاونخرې به یې منلې اوویل به یې:هر څه چې دالله(ج) ذکر نه وي لهوه اولعب اوبېهوده دي مګر . . . اوله ښځو سره لوبې او مستي.

حضرت عایشه(رض) فرمایي چې: (یوې ډلې ښځوژمنه وکړله چې دخپلومېړونو رازونه اوحالات به یوه له بلې څخه نه پټوي ،په دوی کې چې ډېروله څه شي شکایت کاوه هغه داوه.دنفقې کموالی

،دمېړه ناوړه اخلاق،دکوروالي کموالی ،اودا چې مېړه یې ورسره لوبې اومستي نه کوي)(۱)

(۱)تحفة العروس محمود مهدي اسانبولي

له ښځو سره لوبې اومستي له نفل لمانځه څخه ډېراجرلري.رسول الله(ص) به حتی دحیض په ورځوکې له ښځوسره لوبې کولې،کله به یې چې له خپلې کومې حائضې بي بي سر لوبې کول غوښتل نو دهغې په تناسلي عضوه به یې ټوټه واچوله بیا به یې چې څه غوښتل هغه به یې کول.[1]

[1] ابوداود اوبیهقي.

WWW.AEL.AF

حضرت عایشه(رض) فرمايي: زه حائضه وم اوما به له لوښي څخه وڅکل بيا به همدالوښي رسول الله(ص) واخست اوخپله مبارکه خوله به يې پر هغه ځای کېښودله چې مابه ايښې وه او څکل به يې.[1]

(دا وه له حائضې ښځې سره د رسول الله(ص) تګلاره) رسول الله(ص) فرمايي: هېڅوک دې د کوروالي په وخت کې پر ښځه لکه څاروی حمله نه کوي ،بلکې لدې وړاندې دې يې په غېږ کې نيولو اوښکلولو ،اوداسې نورو عمليو سره کوروالي ته اماده کړي

.دښځود سينو (تيونو) رودل روا دي خو بايد کوشش وشي چې شيدې تېرې نشي او که تېرې هم شي شرعي ستونزه نه لري ځکه چې حرمت په کوچنيوالي کې وي اوکه بالغ د چا شيدې ورويې نو هغه پرې حرامه نده لکه چې زموږ ټولنه هم په همدې غلطه انګېرنه کې ده ،د ښځو د سينو رودل ،منبل يې،دښځې ښکلول ،ښځې ته دېراوناړينه ته هم خوند ورکوي او دا دمينې اومحبت يو لوی مظهر (ښکارندوی) هم دی ځکه چې دچا څوک خوښ شي نو هغې ته غاړې وځي اوغېږ په غېږ شي او دانهايت نژدې والی دی اوکله چې مينه تر دې هم زياته شي نو ښکلول رامنځ ته شي بيا د روح نژديوالی راشي اوخوله ښکلوي ژبه اوشونډې روي اوکله چې نفس لدې څخه نورهم دېر نزديکت غوښتنه وکړي نوبيا کوروالی رامنځته شي.

---

[1] مسلم ابن ماجه اومشکوة.

WWW.AEL.AF

۲. د کوروالی لپاره ښه او مناسب وخت

فقیه ابولیث وایي: دکوروالي له ټولوڅخه غوره وخت د شپې وروستۍ برخه ده ځکه چې د شپې په لومړۍ برخه کې خېټه له خوړوڅخه ډکه وي او د شپې په وروستۍ برخه کې خواړه هضمېږي ،خوب پوره وي ،کراره کراري وي ،اشتها ښه برابره وي نو چې جماع وکړي بیا اودس یا غسل وکړي او ویده شي نو خپله لګول شوې انرژي (قوه) بېرته پوره کوي.له حضرت عایشې(رض) څخه روایت دی چې : رسول الله(ص) به د شپې په اخره برخه کې وترکول او که له ښځوڅخه به یې خپل حاجت پوره کاوه نوپه همدې وخت کې به یې کاوه.

د امام غزالي په نزد دشپې په لومړۍ برخه کې کوروالی مکروه دی پدې ګومان چې ټوله شپه به د ناپاکۍ په حالت کې سبا کوي.ډاکټران وایي چې: که څوک کوروالی کول غواړي اودشپې وروستۍ برخې پورې انتظار نشي کولې نو ګېډه دې نه مړوي.امام غزالي وایي چې دا درې شپې کوروالی مکروه دی د میاشتې لومړۍ ،پنځلسمه،او وروستۍ شپه.[1]

حضرت مولنا شاه اسحاق هم دادرې شپې او داخترونو شپې اودچهارشنبې شپه اوپه هغه شپه چې سبایې سفر کوي کوروالی منع کړی دی.[2]

---

[1] احیاء العلوم امام غزالي.
[2] رفاه المسلمین.

www.meltahrik.com 0777 400 116

۳. د کوروالي په وخت کې د جامو وېستل

که مېړه او مېرمن یې جامې وېستل غواړي نو باید چې په تدریج سره یې وباسي یو ځل او ناڅاپه د چا په مخ کې لوڅ او برېنډ ودرېدل ښایي یو دبل تر تاثېر لاندې راشي او که جامې وباسي نو باید دواړه جامې وباسې ځکه دا ښه نده چې ښځه ټوله لوڅه واوسي او خاوند پټ لکه چې یو عصبي ډاکټر (ماري ستوب) هم دا خبره کړېده.[1]

که څه هم د ځینو روایاتو نسبت رسول الله (ص) ته شویدی چې د ښځو عورت ته کتل یې منع ګڼلي دي لکه (اذا اتی احد من اهله فلیستتر. . .).[2]

یعني: کله چې راتګ کوي یو ستاسې خپلې ښځې ته نو ځان دې په پرده کې کړي

.

دې روایت ته نسائي او بیهقي منکرویلی دی ،همداراز دیوبل روایت نسبت رسول الله (ص) ته شویدی چې: کله چې یو ستاسو له خپلې مېرمن سره کوروالی کوي نو د هغې فرج ته دې نه ګوري ځکه دا ړوندوالی پیدا کوي)

دا روایت ابن قیم جوزي په خپل کتاب موضوعات کې را اخستی دي چې موضوعي یې بللی دی او ددې مقابل کې داسې پیاوړي روایتونه شته چې په ډاګه کوي چې د خپلې ښځې عورت او ټول بدن ته کتل روا دي.مثلاً .له عایشې (رض) څخه روایت دی چې :ما او رسول الله (ص) به له یوه

---

[1] تحفة العروس.

[2] ابن ماجه او بیهقي

WWW.AEL.AF

لوښي څخه غسل کاوه هغه به بیړه کوله تردې چې ما به ورته ویل (ماته پرېږده ماته پرېږده) او دا دواړه به جُنُب وو.[۱]

او د غسل په وخت او دکوروالي دوخت ترمنځ په کتلو کې هېڅ توپیر نشته دی

.

بل دا چې کله الله(ج) له خپلو ښځوسره کوروالی روا کړیدی نو دا عقل نه مني چې کتل دې یې ورته روا کړي نه وي. البته د ادب تقاضا داده چې له ډېرو کتلو څخه ځان ساتنه وشي.

۴. د انزال سرعت

هغه چې نارینه دکوروالي اراده وکړي او دصحبت له پیل څخه یوه یا دوه دقیقې وروسته یې انزال وشي . دا حالت ښځې ته زیان رسوي،اولاد نه پیدا کېږي،هر نارینه اوښځه په شهوت کې برابر ندي د ځینوشهوت پیاوړی اودځینوکمزوری وي،دعلاقې اوبه ، هوا اقلیم دغذا استعمال پدی کې لویه ونډه لري دځینو تودو سیمو ـ لکه عربستان ـ د اوسېدونکو شهوت ډېر زیات وي او په یخوعلاقو کې نسبتاً کم وي مګر دښځې شهوت په عمومي ډول له نارینه څخه کم وي او ځومره چې دنارینه شهواني ځواک او طاقت ډېر وي دواړوخواوو ته خوشحالي حاصله وي اوکه دا ځواک په نارینه کې کم او په ښځه کې ډېروي نو پدې وخت کې ښځه ډېروخت نا ارامه وي. ډېروخت چې دښځې انزال ونشي نو خفه معلومېږي ، عصبي

---

[۱] متفق علیه

WWW.AEL.AF

ناروغي ورته پیدا کېږي ، له کوروالي څخه بې رغبتي او له خاوند څخه نفرت ښکاروي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF

۵. د دوه ځلې کوروالی ترمنځ طهارت او پاکوالی

که څوک محتلم وي یا یوځل یې کوروالی کړی وي او بیا دا کار کول غواړي نو غسل ورته مستحب دی او که غسل نه کوي نو اودس دې ضرور وکړي ، رسول الله(ص) به صحابه وته درس ورکاوه چې که یوځل مو کوروالی وکړ او بیا مو دا کار کاوه نو ترمنځ یې اودس کوئ.[۱]

امام غزالی(رح) فرمایي: که څوک دوهم ځل کوروالی کول غواړي نو تش حاجت دې پوره کړي او خپل مخصوص غړی دې ووینځي او ددې دواړو کارونو له کولو څخه د مخه دې کوروالی نه کوي.[۲]

ابي رافع رضي الله عنه وایي: چې نبي(ص) یوه ورځ په خپلو ټولو بیبیانو وګرځېد او له هرې یوې څخه به یې غسل کاوه ما ورته وویل چې ټول غسلونه ولې یوځای نه کوې؟ هغه (ص) وفرمایل چې دا پاکه ښه او غوره طریقه ده[۳]

عایشه(رض) فرمایي کله چې به رسول لله(ص) غوښتل چې خوراک وکړي او یا ویده شي او هغه به جنب و نو خپل عورت به یې ووینځه او د لمانځه دا اودس په څېر اودس به یې کاوه.[۴]

او اوبه چې څومره نشاط پیدا کوي او صحت او روغتیا ته ګټه رسوي او س طب روښانه کړېده.

---

[۱] مسلم او ابوداود.
[۲] احیاء العلوم
[۳] ابوداود او نسائي
[۴] متفق علیه

WWW.AEL.AF

یوولسم څپرکی

زنا

پېژندنه او غندنه

الف: ثبوت او پېژندنه

فقهاوو د زنا بېل بېل تعریفونه کړیدي مګرجامع اوغوره تعریف یې دابن رشد اود محمد علي صابوني عبدالله بن محمودبن مودود اومحمد امین مشهورپه ابن عابدین ګډ تعریف دی.

د ابن رشد تعریف: هره وطې چې د سیي نکاح یادنکاح دشبهې په اثریا چې له خپلې وینځې سره نه وي زنا ده.[1]

د محمدعلي صابوني اونوروګډ تعریف: له ښځې سره په فرج کې وطې ده چې له هغې سره دنکاح څه شبهه ونلري.[2]

---

[1] بدایة المجتهد.

[2] الاختیار ،حاشیه ابن عابدین،الفقه الاسلامی وادلته اوروائع البیان

WWW.AEL.AF

د امام قرطبي تعریف : د ذکر داخلول دي په فرج کې چې طبعاً ورته اشتها راځي او شرعاً حرام وي.[1]

نو ددې تعریف پر اساس وطې په دبر کې او یا له نورو حیواناتو سره په زنا کې نه حسابیږي ځکه چې د سلیم طبیعت اشتها ورته نه راځي.

دحنا بله وتعریف : حنابله وایي چې زنا په قبل یا دبر کې بد کاري ده.[2]

ب: قباحت او بدوالی

اسلام که د ستر په هکله کوم احکام نازل کړي دي او که پردی ښځې یا نارینه وو ته یې له لاس اوږدولو څخه منع کړې ده او که بې ځایه ګرځېدل یې ناخوښ ګڼلي دي دا ټول په خپل ذات کې عمده مقصود نه ،بلکې امنیتي تدابیر او مخنیوی دی چې اصلي ناروغتیا زناده ددې لپاره چې څوک پدې لویه اوبې شرمه ګناه کې چې هېڅوک یې له ضرر څخه خلاصېدلی نشي ، ونه لوېږي نو ټولې هغه لارې یې بندې کړې چې دې خواته دلالت او اشاره کوي الله(ج) فرمایي : (وَلاَ تَقْرَبُواْ الزِّنَى إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاء سَبِيلاً) الاسرا : ۳۲

یعنې: زنا ته مه نژدې کېږئ یقینا چې دا بې حیایي او بده لاره ده.

دلته الله(ج) فرمایي چې زنا خوښخي مکوئ حتی دزنا په خوا اشاره کونکي وسایلو ته هم مه نژدې کېږئ. کېدای شي چې تاسې په دې ډېر بد جرم کښې ولوېږئ .

[1] احکام القران محمد بن احمد قرطبی.

[2] الجنا یات فی الشریعة الاسلامیه دکتورمحمدرشدی محمد اسماعیل.

WWW.AEL.AF

زنا د کبیره لویو ګناهونو له جملې څخه ده له شرک او قتل څخه وروسته په دویمه پوړۍ کې راځي: (وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا {٦٨} يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا) الفرقان ٦٨-- ٦٩

یعنې: او هغه خلک چه الله سره بل معبود نه بولي او هغه نفس نه قتلوي چې الله(ج) یې قتل منع کړیدی مګر په حقه سره او زنا نه کوي او څوک چه دا کار وکړي هغه په ګناه کې پرېووت، دوه چنده عذاب به د قیامت په ورځ ورکړل شي او پروت به په کې وي سپک شوی.

حضرت عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه روایت کوي چه ما له رسول الله(ص) څخه وپوښتل چه کومه ګناه ډېره لویه ده ؟ هغوی په ځواب کښې وفرمایل : (ان تجعل لله ندا وهو خلقک قلت ثم ای ؟قال : ان تقتل ولدک من اجل ان یطعم معک قلت ثم ای ؟ قال :ان تزنی بحلیلة جارک).[1]

یعنې: چه الله(ج) ته شریک وبولې حال دا چې همده پیدا کړي یې ، ما وویل بیا کومه ده ؟ هغه وویل چه اولاد دې ووژنې له دې وېرې چې له تا سره به طعام وخوري. ما وویل بیا! هغه وویل چې د همسایه له ښځې سره زنا وکړې.

زنا د ځمکې پرمخ د هلاکت سبب ده ، رسول الله(ص) فرمایي : په هېڅ قوم کښې زنا نده ښکاره شوې مګر الله(ج) پکښې مرګ ښکاره کړېدی .

[1] نیل الاوطار

WWW.AEL.AF

حضرت ابوبکر صدیقؓ دخپل خلافت په لومړنۍ خطبه کې وفرمایل چې په هیڅ قوم کې فحاشي نه ده خپره شوې مګر الله(ج) ورته سزا عام طوفان رالېږلی دی.

حضرت عبدالله ابن مسعودؓ وایي چې : کله زنا په یوه سیمه کې ښکاره شي نو الله(ج) یې په هلاکولو امر وکړي.[1]

زنا ډېره لویه ګناه ده یوسف(ع) د زندان تورو تمبوته په زنا باندې ترجیح ورکوي زندان منی خودغه ناوړه کار ته زړه نه ښه کوي : (قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ) یوسف : ۳۳

یعنی : (ویې ویل ای زما ربه زندان ماته غوره دی له هغې څخه چې دوی مې دهغې طرف ته بلي .

ځکه هغه نبي واوپوهېده چې زنا څومره ناوړه عمل دی اوزنا کار ته به دقیامت په ورځ څومره سزاورکول کېږي.

رسول الله(ص) فرمايي: دقیامت په ورځ چې د الله(ج) د عرش له سیوري څخه پرته بل سیوری نشته الله(ج) به اوه کسانود دې سیوري تر لاندې ځای ورکړي چې یوبه له دی اوه کسانوڅخه هغه وي چې کومه ښکلې او ښایسته ښځه یې ځانته - دزنالپاره -راوبولي خودی یې په مقابل کې ووايي : زه له الله(ج) څخه وېرېږم.[2]

یعني: یوازې دالله(ج) دوېرې له کبله له هغې سره زنا ونه کړي نوداسې شخص به دالله(ج) د رحمت ترسیوري لاندې وي.

[1] الطرق الحکمیه فی السیاسة الشرعیة محمد ابن قیم جوزی.
[2] بخاري.

www.melitahrik.com 0777 400 116

ج: زنا او ټولنیز ظلمونه

زنا په لویدیځ، ختیځ او اروپا کې په عام ډول د عیب خبره، داعتراض جوګه او څه جرم نه ګڼل کېږي اوڅوک چې پردې کارتندی تروشوي هغوی یې د فطرت دښمنان بولي خودې بې قیده (ولکې) ازادۍ دې ټولنوته ډېرې ناکاره ډالۍ راوړلې.

مارکس کورنۍ نظام د بدبختۍ نښه ګڼي د کمونېست ګوند په اساسنامه کې لیکي چې موږ دکورني ژوند نظام پای ته رسول غواړو، لینن په خپلې یوې وینا کې ویلې دي: موږ د حلالي او حرامي بچي ترمنځ توپیر له منځه وړل غواړو.

فروید له ده څخه هم وړاندې تللې دس، ګډې ښځې دکمونېزم اصول دي. دایډز وژونکې او هلاکوونکې ناروغي چې په میلیونونووګړي یې له ژوند څخه لاس په سرکړل او س جوته شویده چې دا د مارکس، لینن، فروید او... ډالۍ او خدمت (دزنا دازادۍ) نتیجه ده او دپوستکي ډېرې ناروغتیاوې هم له همدې ناوړه کړنې څخه را پیدا کېږي.

زنا د ښځې او خاوند ترمنځ محبت له منځه وړي ځکه چې هرپلو به یاراني کوي لونډان به نیسي، نسب ګډوډوي، د پلار له لطف او شفقت څخه اولاد محروموي، انسان په اخلاقي کمزوریو اخته کوي، لکه بې حیایې چل، دروغ ویل، بدنیتي، خودغرضي، دخپل غوښتنو غلامي، دخیالاتو پرېشاني، په طبیعت کې دناروا خوندونو داخستلو عادت، بې وفایي او داسې نور.

دزنا په اثرد نکاح قانون له منځه ځي اوپه نتیجه کې چې کوم حرامي بچې ټولنې ته ډالۍ وړاندې کېږي هغه به دموراوپلاردطبیعت وارث وي،اودا به د یو مصیبت اویودروند پنډپه څېرپر ټولنه باوري چې نه یې منلوته څوک تیاردي اونه یې ساتلوته.

دهغه نفقه ،لویول،ساتنه . . . داهرڅه په ټولنې اوپه کوچني باندې دزانې له ټولونه لوی ستم اوظلم دی چې دهغه د ژوندون هره لحظه یې له ستونزواوخطر سره مخ کړله.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د: د زنا ارکان

1 . وطی: د نارینه دذکردا خلول دي دښځې په فرج کې.

2 . وطې په صحیحه نکاح او له خپلې وینځې سره شرعاً روا ده،وطې په فاسده نکاح کې اویا په شبهې سره حرامه ده مګرزنا نده اونه عقوبت لري یوائې مهر واجبوي.[۱]

وطې به په اسلام کې له دې دوه حالاتو ځنې خالي نه وي هغه له عَقر(مهر ځنې اوایا عُقر (عذاب) څخه . . .[۲]

لکه چې وموویل د حنابله وپه نزدپه قبل اودبرکې بدکارۍ ته زنا ویل کېږي اودزنا احکام پرې تطبیقوي.

اولمس (مسه) کول، ښکلول، په یوبستر کې ویده کېدل،یوبل ته غاړه ورکول اوحتی په یوبستر کې لوڅ لیدل زنا نده.

۱. د حرام کار د کولو هوډ او راتګ له اختیار او ارادې سره

نوکه چا دزنا هوډ او اراده وکړله اوپه خپل اختیاراوارادې یې داکاروکړنودا زنا ده مرتکب ته یې دنیاکې عقوبت دی اوپه اخرت کې هم ورته د سخت عقوبت ګوابن شویدی اوکه چا زنا په ناپوهۍ سره وکړله لکه ذمی ،یا په داسې ځای کې ځوک اوسېږه چې هلته د اسلام دعوت خپور شوی نه و،یا نوی مسلمان شوی واودزنا له حرمت څخه خبرنه ونوحد ورباندې نشته یا داسې وشوچې په تخت کې یې ښځه پرته وه اوده فکر وکړچې زما مېرمن ده او عادتاًدده پرتخت دده له خپلې مېرمنې څخه پرته

---

[۱] نهایة المحتاج،المغني لابن قدامه اوالمهذب للشیرازی.

[۲] فتح القدیر،البدائع الصنائع بدایه المجتهد بحرالرائق،المهذاب،المغنی،الجنایات فی الشریعه الاسلامیه اوالفقه الاسلامی وادلته.

WWW.AEL.AF

بل څوک نه ویده کېدله او وطی یې کړله او همدا سې د ښځې په هکله هم نو حد نشته دی.[۱]

۲. د زنا ثبوت

په هرې معاملې کې د ثبوت لپاره معمولاً لاندینۍ درې لارې په کار اچول کېږي.

۳. اقرار

کله چې زاني (زناکار) په خپله دا ومني چې ما زنا کړې ده ددې داعتراف ترڅنګ د شاهدانو او قرائنو شته والي ته هېڅ ضروت نشته پدې شرط چې اقرار کوونکي کې د اهلیت شرطونه پوره وي لکه چې یو صحابیې د رسول الله(ص) په وړاندې په خپلې زنا باندې اعتراف وکړ چې بیا رسول الله(ص) په حد کړله.

۴. شاهدان

د زنا په مقدمه کې به د نورو مسائلو پرخلاف شاهدان څلور وي ځکه دا مقدمه د نورو مقدمو په پرتله ډېر سخته ده شاهدان به د شهادت اهلیت ولري اودا چې قاضي یې شهادت ومني او دا سې شهادت ورکړي چې دا هرڅه یې په خپلو سترګو داسې لیدلي دي لکه سلایې چې درنجو په کڅوړه کې وي او یا لکه چې سطل (ډولچه) په کوهي کې وي.

شهادت ځان ته څونور شرطونه لري چې زموږ بحث اوږدوي د فقهې په کتابونو کې دې وکتل شي.

---

[۱] کتاب الفقه على المذاهب الاربعة.

WWW.AEL.AF

۵. قرائن او نښې

لکه د ناواده ښځې حمل چې خاوند ورسره کوروالی نه وي کړي یا د داسې ښځې حمل چې خاوند یې کوچنی وي او عادتاً ورڅخه حمل نه اخستل کېږي یا د داسې سړي د ښځې حمل چې مجبوب وي (ذکر یې غوڅ وي) یا د هاغه بالغې ښځې چې د پوره اندامونه والا کوچني وزیږوي او د واده یې لا شپږمیاشتې تیرې نه وي نو دا ټولې د زنا نښې او نښانې دي.[1]

سزاګانې

په دنیا کې دزناکار سزا:

ددې لپاره چې زنا بې شرمه اودرنه ګناه ده نو عقوبت یې هم سخت دی او دا عقوبت دمجرد (بې واده) اومتاهل (واده والا)ترمنځ توپېرلري ،ځکه چې متاهل نسبت مجرد ته پدې ښه پوهیږي چې په پردي ناموس تجاوز اوتېری څومره زورلري ،اومجرد ته لا تراوسه داغیرت معلوم شوی نه وي نو شارع ددې خبرې خیال وساته او د دواړو په عقوبت کې یې توپیر راوست.

الف: محصن یا واده والا

پېژندنه

فقهاوو دمحصن لپاره لاندې شرطونه په اتفاق سره ټاکلي دي.

---

[1] کتاب الفقه علی المذاهب الاربعه.

WWW.AEL.AF

۱. حریت یا اصیلوالی: نو غلام (مریی) یا وینځه که هم واده ولري محصن نه دي.

۲. بلوغ: همدارنګه کوچنی که څه هم واده والا وي او کوروالی یې کړی وي محصن نه دی.

۳. عقل: لیونی که څه هم بالغ، ازاد ا صیل او واده والا وي بیا هم محصن نه دی.

۴. له محصنې سره نکاح ولري: یعنې چې له محصنې سره یې په صحیح عقد نکاح هم کړې وي او جماع هم صورت نیولی وي پداسې حال کې چې وطی یې روا وي نو په لیوني کوچنې هغه مجرد چې صحیحه نکاح ونلري یا یې ښځه د شاه له لورې وطي کړي یا یې له وینځې سره کوروالی کړي وي حد نشته او نه ورته محصن ویل کیږي.

داحنافو او مالکیه وو په نزد دا چې مسلمان هم وي او که دا ټول شرطونه پکې پوره وي خو چې مسلمان نه وي محصن نه دی او د محصن حد پرې نه تطبیقیږي. خو شوافع او حنابله وایي چې: اسلام په احصان کې شرط نه دی نو که په چا کې دا ټول شرطونه بشپړ شول او زنا یې وکړله نو د محصن حد پرې تطبیږي که څه هم مسلمان نه وي ځکه چې ابن عمر رضی الله عنه روایت کوي چې رسول الله (ص) یهودی سړی او یهودی ښځه هم په حد کړیدي.[1]

او د ټولو فقهاوو په اتفاق سره هم دا شرطونه په ښځه کې ضرور

دي او که له ښځې او خاوند څخه په یوه کې د احصان شرطونه بشپړ او بل کې نیمګړې وي نو دلته د فقهاوو ترمنځ اختلاف د نظر دی حنفي او حنابله

[1] کتاب الفقه علی الذاهبالاربعة، بخاري، مسلم، ابوداود او ابن ماجه.

www.melitahrik.com 0777400116

فقهاء(رح) وايي چې: يوهم محصن نه دی او نه پرې د محصن احکام تطبيقېږي يعنې دا رجم کېږي نه، بلکې په درو به وهل کېږي.

شافعيان او مالکيان(رح) وايي :په چا کې چې د احصان شرطونه پوره وي هغه محصن دی نارينه وي او که ښځه ،مېړه وي او که مېرمن يې او چاته چې احصان ثابت نه وي هغه محصن نه دی دليل يې دا حديث دی چې ابو هريره او زيد بن خالد رضي الله عنه روايت کړې دي چې يو بانډه چې رسول الله(ص) ته راغې او ورته يې ويل زه تا ته الله(ج) درياد وم چې زموږ په منځ کې د الله په کتاب فيصله وکړه هغه ځوک چې دده ورسره دعوه وه او له ده پوه وه راوړاندې شو او ويې ويل هو فيصله وکړه د الله په کتاب مګر د خبرو اجازه لومړی ماته راکړه رسول الله(ص) ورته وفرمايل: چې ووايه هغه وويل چې زما زوی له ده سره مزدور و او دده له ښځې سره يې زنا وکړله او زه خبرشوم چې زما په زوی د رجم عقوبت دی نو ماده ته سل ګډې او يوه وينځه ورکړله بيا له پوهانو څخه مې وپوښتل هغوی راته وويل:چې ستا په زوی سل درې او يو کال تبعيد (د ملک نه شړل) دي او دده په ښځې رجم دی رسول الله(ص) ورته وفرمايل: قسم په هغه خدای دی چې زما نفس د هغه په واک کې دی چې د الله(ج) پر کتاب به ستاسو په مقدمه کې فيصله وکړم.

ستا وينځه او ګډې ستا شولې او په زوی دې يو کال تبعيد دی او سحرورشه ای انيسه (تصغير د انس) دده ښځې ته که اعتراف يې وکړنو رجم يې کړه نو انس رضي الله عنه سحر وختي ورغی هغې اعتراف وکړاو رجم يې کړله.[1]

نو لدې حديث څخه په ډاګه څرګندېږي چې هر چاته خپله سزا ده محصن ته د محصن ،غير محصن ته د غير محصن سزا ورکول پکار دي او همدا رايه

[1] صحاح الستة

WWW.AEL.AF

پیاوړې هم ده تړول فقهاء پدې اتفاق سره لري چې که چېرې محصن له داسې چا سره زنا وکړله چې په هغې کې هم داحصان شرطونه پوره وونو دواړو ته درجم سزا پکار ده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ب: د غیر محصن (جره) عقوبت

که چېرې کوم اصیل عاقل بالغ زنا وکړله خو د احصان شرطونه پکې پوره نه وونو د ټولو فقهاوو په اتفاق سره د دغې عقوبت سل درې تاکل شویدی. الله (ج) فرمایي : (الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِئَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ) النور ۲.

یعنې :زنا کوونکی نارینه اوزنا کوونکې ښځې ،ووهئ هریوله دې دواړه څخه سل درې اونه دې راځي تاسولره په دوې باندې وېره (نرمي) د الله (ج) په حکم چلولو کې که تاسو یقین لرئ په الله (ج) اوپر ورځ د اخرت ب او حاضر دې شي وهلو د دوی ته څه خلک له مسلمانانو څخه .

حضرت عباده بن صامت رضي الله عنه فرمایي: (البکربالبکر جلد مأة وتغریب عام).[1]

یعنې: نا واده په ناواده سل درې اویو کال تبعید دی.

بل د ابو هریره رضي الله عنه اوزید بن خالد جهني رضي الله عنه هغه روایت چې موږ وړاندې بیان کړاو همدا سزا عبدالله ابن عباس رضي الله عنه تاکلې وه او ویې فرمایل: الرجم للثیب والجلد للبکر.[2]

یعنې په تیګو ویشتل واده والا ته او دُرې جره ته دي .

او همدا سل دُرې پوره او کافي حد دی مالکیان (رح) وایي چې: غیر محصن زنا کاردې له درو څخه وروسته له وطن څخه لرې وشړل شي په دومره

[1] صحاح ستة مګر بخاري، نیل اوطار او مسند احمد .
[2] معارف القران نقل له بخاري څخه.

WWW.AEL.AF

مصافه کې چې هلته په لمانځه کې قصر وشي ځکه چې دلته به هرڅوک ورته په بده سترګه ګوري اوښځه به دفساد له وېرې نه تبعيدوي خو په کورکې به يې دننه بنده ساتي اوبهر وتلو ته به يې نه پرېږدي شوافع اوحنابله رضی الله عنه وايي چې: غير محصن زناکاران دي له دروڅخه وروسته تبعيد شي او دتبعيد مصافه دې دسفرله مصافې څخه کمه نه وي د دوی دلايل د ابوهريره رضی الله عنه او زيد بن خالد جهني رضی الله عنه روايت اوبل د عباده بن صامت رضی الله عنه روايت دی چې رسول الله رضی الله عنه فرمايي: (خذاعنی خذوا عنی قد جعل الله لهن سبيلا ،البکربالبکرجلد مأة وتغريب عام والثيب بالثيب جلد مأة والرجم).[۱]

يعني: له ماڅخه علم واخلئ له ما څخه علم واخلئ الله(ج) زنا کارسړي اوښځې ته لاره وګرځوله د ناواده سړي اوښځې لپاره سل درې اويوکال تبعيد دی اوواده والا ښځې اوسړې لپاره سل درې اوپه تيږ ويشتل دي.

۱. احناف(رح) وايي چې د درو اوتبعيد يوځای والی نشته دی او دا په قاضي پورې اړه لري چې که تبعيد مناسب ويني نو تبعيد دې يې کړي اوکه ضروريې نه وي نو تبعيد نشته ځکه چې تبعيد په سوره نور کې نشته اودحدبرخه هم نده اودتعزير له بابه دی اوبل داچې په تبعيد کې فتنه ده اودا چې ځينې صحابه و دا کارکړيدی دا دهغوې خپل اجتهاد دی.

بل داچې تبعيد په خبر واحد ثابت دی چې دقران په مقابل کې پرې عمل نه کيږي اوابن عباس رضی الله عنه هم په حد کې تبعيد ياد نکړ.

[۱] صحاح الستة مکربخاري مسند احمداوموطا امام مالک.

WWW.AEL.AF

ج: د محصن (واده والا) سزا

د محصن زناکارعقوبت په اسلام کې په تیګو ویشتل اومړکول دي دا سزا ورته په متواترو روایاتو ثابته ده اوپرته له ځینوخوارجو نورټول فقهاء پرې متفق دي.

رسول الله(ص) فرمايي:خذواعنی........والثيب بالثيب جلدماة والرجم).[۱]

یعنې: له ما څخه علم واخلئ . . . واده والا سړی او واده والا ښځه سل درې اوپه تیګو ویشتل دي.

رسول الله(ص) غامدیه اوماعزرجم کړل او دا واقعه دحدیثوټولوکتابونو رانقل کړیده.[۲]

رسول الله(ص) یهودي زنا کاران هم په تیګو وویشتل.[۳]

د ابوهریرهﷺ اوزید بن خالد جهنیﷺ په روایت کې وویل شول چې رسول الله(ص) انسﷺ ته وویل چې ورشه که هغې اعتراف وکړنو رجم یې کړه .همدا راز رسول الله(ص) فرمايي:الشيخ والشيخة اذا زنيافارجموهما البتة نکالا من الله.[۴]

یعنې:واده والا سړی او واده والا ښځه رجم کړئ خامخا لپاره دعبرت د الله(ج) له خوا څخه.

۱ ټول صحاحه مګربخاري،مسند احمد ،اونیل الاوطار.
۲ مسلم ابوداود ،ترمذی.،اونسایي.
۳ متفق علیه
۴ متفق علیه.

WWW.AEL.AF

رسول الله(ص) فرمايي: لايحل دم امرء مسلم الا باحدى الثلاث الثيب زانى.[1]

يعني: نده روا وينه توی‌ول دهېڅ مسلمان سړي مګرپه يود درېيوسببو ـ واده والا زنا کار. . .

همدا راز فرمايي: (ان الرجم حق فی کتاب الله على من زنى اذا احصن من الرجال والنساء اذا قامت البينة اوکان الحمل اوالاعتراف).[2]

يعني: يقيناً رجم د الله تعالى په کتاب کې حق دی په هغه چا چې زنا وکړي کله چې واده والا وي له نارينه يا له ښځو څخه کله چې ښېي پيدا شي اويا حمل ښکاره شي اويا اعتراف وکړي.

درجم سزا د واده والا لپاره بشپړه سزا ده اوله رجم سره نوره سزا نشته مګر تنها حنابله وايي چې: په لومړۍ ورځ به په درو ووهل شي او په دوهمه ورځ دې په تيګو وويشتل شي اوجمهورفقهاء وايي چې: رجم او درې دواړه نشته او دجمهورو فقهاء وينا پياوړې هم ده.[3]

د: کيفيت او تطبيق

کله چې څوک په درو وهي نو دره به نه، نوې وي اونه زړه چې يا ډېردرد وکړي يا بېخي درد ونکړي د پوستکي برابره دره به وي په دره وهلو کې به مبالغه نه کوي ټولې جامې به ترې نه باسي چې عورت يې ښکاره شي اودرې

[1] متفق عليه.
[2] متفق عليه.
[3] کتاب الفقه على المذاهب الاربعة.

WWW.AEL.AF

به په ټول بدن وېشي ددې لپاره چې د بدن غړي یې له منځه لاړ نشي او په مخ او عورت به یې په دُره نه وهي ښځه به په ناسته په دُره وهي او که څوک رجم کوي نو په برابرو تیږو به یې ولي چې نه ډېرې غټې وي او نه ډېرې وړې وي چې نه پرې تکلیف ډېر شي او نه داسې چې سمدستي مړشي او خلکو ته عبرت جوړنشي ځکه چې الله(ج) چې دیوډله خلکو په حضورکې دعذاب ورکولو حکم وکړ هغه هم دعبرت لپاره.

نه به یې په توري یا ټوپک یا تمانچې وژني او نه په چاقو یا برچې په تیږوویشتلوکې ښایي حکمت همدا وي چې که تورن په ټوپک او تمانچې یا. . . سمدستي ووژل شي نو هغه چانس یې له لاسه وځي چې شریعت دهغه چا لپاره ورکړی دی چې زنا یې په اعتراف ثابته شوې وي یعني: که کوم محصن په خپلې زنا اعتراف وکړاو قاضي پرې حکم وکړچې ودې وژل شي او خلکو څو تیږې وویشت او بیا هغه له خپل اعتراف څخه واوښت نو رجم یې ساقطېږي او څوک یې دوژلو حق نلري نو که داسې څوک په ټوپک یا. . . سمدستي ووژل شي نو هغه چانس به له لاسه ورکړي چې له مرګ څخه پرې خلاصېږي.

او په تیږو به یې پر مخ نه ولي سړي ته به کنده نه وباسي او نه به یې تړي او ښځوته به ترنامه کنده وباسي او جامې به ورپورې کلکې وتړي چې عورت یې ښکاره نشي. او که چېرې حامله وه نو هم په درو کې او هم په رجم کې به انتظار ورته کوي چې حمل وزېږوي او که نفاسه وي چې له نفاس څخه پاکه شي.

WWW.AEL.AF

که زنا کار په حد کې مړشي نو غسل به ورکوي کفن به ورکوي لمونځ به پرې کوي او دمسلمانانو په هديره (حضيره) کې به يې ښخ کړي.[۱]

[۱] کتاب الفقه على المذاهب الاربعة

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

بېل بېل معلومات

الف: څوک په زنا مجبورل

دزوراندازدادی چې څوک یې په وژلو، په وهلو یا دکوم غړي په پرې کولو تهدید کړي، اوکه څوک چا په وهلو و بېرولی ونودا اکراه نده اوکه په دې مجبوریت کې څوک څه وکړي نو مسؤول دی.

کله چې چا ته دوژلو یا دکوم غړي دبېکاره کولو ګوابن وکړل شوچې هرومرو به زنا کوي کنه نو . . . درسره کوو اودا پوهېده که زه دده شرطونه پوره نه کړم نو دا خپل هوډ پوره کوي نو که په داسې حالت کې چا زنا وکړله نو دامام ابوحنیفه(رح) په نزد په حد کېږي. ځکه چې زنا دذکر انتشار ته اړه لري اوانتشار امن، سکون هوسایني ته اړه لري او رضا اوخوښه غواړي اوکله که دده انتشار کېږي نو معنی دا چې دده خوښه ده امن او سکون ورسره دی مګر که پاچا (بادشاه) یې مجبورکړي نو بیا حدنشته او امام زفر(رح) وایي چې: که پاچایې هم مجبور کړي نو بیا هم حد پرې شته دی.
جمهورفقهاء مالکیان، شوافع، حنابله، او صاحبان(رح) وایي چې که څوک له هر پلوه په زنا مجبور شي نو حد پرې نشته دی.[1]
اوپه یو روایت کې له حنابله وڅخه په اکراه کې حد غوره دی اوپه یوبل روایت کې امام مالک هم پکې تفصیل کړی دی.[2]
دلته قوي مذهب دجمهورو فقهاوو دی ځکه چې داسلام له نظره حتی که چا څوک په کفرمجبورکړاوله وېرې یې دکفرکلمه هم ظاهراًوویله نو هغه مسلمان دی ځکه

[1] کتاب الفقه علی المذاهب الاربعة
[2] الفقه الاسلامی وادلته.

WWW.AEL.AF

چې زړه خویې کفرنه دی منلی اونه یې قبول کړی دی،خوکله چې په کفرکې اکراه ته اعتبار ده اوکله چې په ایمان اوعقیده کې ناچاري، مجبورتیا او زورتر نظر لاندې نیول شوی نوپه زنا کې خو په طریقه اولی ترنظرلاندی نیول کیږي.

رسول الله(ص) فرمایي :پورته شوی دی زما له امت څخه وبال دخطا ،هیرې اوهغه چې پرې په زور کیږي.[1]

دا چې امام ابوحنیفه(رح) ته منسوب قول وایي چې انتشارپه زورنه راځي،خوکه فرض کړوچې داسې حالت وي چې یوه ښکلې ښځه چې هرډول ښایست،زینت اوښکلایې برابره وي اولوڅه دیوزلمي په مخ کې ودورل شي نو دلته که هرڅوزور وي نوایا دهغه انتشاربه ورته ونشي ؟فطري خبره ده چې انتشار به یې کیږي او که ښځه په زنا مجبوره شوه نودټولوفقهاوو په اتفاق سره حدپرې نشته دی.[2]

له خپلې میرمنې سره څوک په زنا نیول

ځینې فقهاوایي چې: یوهم نه وژل کیږي دلیل یې دسعدبن عباده هغه حدیث دی چې بخاري روایت کړیدی (د لعان په عنوان کې دې وکتل شي) بله داچې دچا به له خپلې ښځې سره په څه خبره خفګان اوتاوتریخوالی پیدا شوی وي ،ورته به په غصه وي وبه یې وژني بیا به وایي چې زنایې کوله ،یابه یې له بل چاسره ورانه وي اوپه څه پلمه به یې کورته ننباسي وبه یې وژني او وایي به چې زما له ښځې سره یې زنا کوله.

ځینې صحابه وایي:که هغه یې وواژه نودانه وژل کیږي کله چې دده رښتینولي ثابته شي لکه درښتوني ډاکټرنظر،یا پر زنا دمقتول بدشهرت یادښځې بد اخلاقي.

---

[1] ابوداود.
[2] فقه السنة

WWW.AEL.AF

مالکیان او حنابله(رح) وايي: که ګواهان يې راوستل چې په زنايې وژلی دی او مقتول محصن (واده والا) و نو هيڅ پرې نشته دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ماخذ او مراجع

۱. معارف القران:د پاکستان لومړی مفتي مولنامحمد شفیع.

۲. جامع البیان عن تأویل ای القران: محمدابن جریرطبري(رح)

۳. الکشاف عن حقائق التنزیل وعیون الأقاویل:ابي القاسم محمدبن عمرزمحشري.

۴. الجامع الاحکام القرآن:ابي عبدالله محمدبن احمد الانصارالقرطبي.

۵. تفسیرالقرآن العظیم (ابن کثیر) حافظ عماد احمدبن ابي الفداءاسماعیل بن کثیر.

۶. روائع البیان فی تفسیرایات الاحکام:محمدعلي صابوني.

۷. صحیح بخاري: ابي عبدالله محمدابن اسماعیل ابن ابراهیم البخاري.

۸. صحیح مسلم:ابولحسن مسلم بن الحجاج نشاپوري.

۹. سنن ابن ماجه:ابوداود سلیمان ابن الاشعث سجستاني.

۱۰. جامع ترمذي:ابي عیسی محمدابن عیسی.

۱۱. سنن ابن ماجه :ابي عبدالله محمدابن یزیدالقزویني.

۱۲. سنن نسائي:ابوعبدالرحمن محمدابن شعیب بن علي بن بحرالنسائي.

۱۳. سنن دارلقطني:عبد الله ابن محمددارقطني.

۱۴. المستدرک:حافظ ابي عبدالله محمدعبدالله حاکم النشاپوري.

۱۵. المسند :امام احمدبن حنبل.

www.melltahrik.com 0777 400 116

۱۶. موطا: امام مالک.

۱۷. فتح الباري: احمد ابن علي ابن محمد ابن حجر العسقلاني.

۱۸. شرح مسلم: ذکریا محی الدین بن شرف النووي.

۱۹. ریاض الصالحین: ابوزکریا یحیی بن شرف نووی

۲۰. معالم السنن: امام ابي سلیمان الخطابي.

۲۱. نصب الرایه: علامه جلال الدین ابي محمد الزیلعي.

۲۲. السنن الکبري. ابي بکر احمد ابن حسین ابن علي البیهقي.

۲۳. سنن الدارمي: ابي محمد عبدالله ابن بهرام الدارمي.

۲۴. نیل الاوطار: محمد ابن علي ابن محمد الشوکاني.

۲۵. جامع الصغیر: امام عبدالرحمن ابن کمال الدین السیوطي.

۲۶. مشکوة المصابیح. محمد بن عبدالله

۲۷. بحر الرائق: زین الدین نجیم مصري.

۲۸. بدائع الصنایع فی ترتیب الشرائع: علاوالدین ابوبکر کاساني.

۲۹. فتح القدیر: امام کمال الدین محمد ابن احمد عبدالواحد ابن الهمام.

۳۰. المبسوط: ابي بکر محمد ابن احمد شمس الائمه السرخسي.

۳۱. مجمع الانهر شرح ملتقي الابحر: عبدالله محمد ابن سلیمان.

۳۲. رد المحتار علی الدر المختار. سید محمد امین المعروف بابن عابدین.

www.meltahrik.com 0777 400 116

۳۳. الاختيارلتعليل المختارالمسمي بالاختيارلشرح المختار:عبدالله ابن محمودابن مودود النسفي.

۳۴. حاشيه ابن عابدين:سيدمحمدامين المعروف بابن عابدين.

۳۵. الهدايه:شيخ الاسلام برهان الدين ابوالحسن ابن ابي بكرمرغيناني فرغاني.

۳۶. شرح الوقايه:مولناعبدالحى لكهنوي.

۳۷. البريقه شرح الطريقه:ابي سعيدخادمي قونوي.

۳۸. الاشباه والنظائر:شيخ زين العابدين محمد ابن ابراهيم ابي نجيم.

۳۹. تحفة المحتاج:شهاب الدين ابن حجرالهيتمى.

۴۰. نهايه المحتاج الى شرح المنهاج:شمس الدين محمد ابن ابي العباس الرملي.

۴۱. المهذب:ابواسحاق ابراهيم ابن علي يوسف.

۴۲. الوجيز:امام ابي حامدالغزالي.

۴۳. المجموع شرح المهذب:ابي ذكريامحي الدين ابن شرف النووي.

۴۴. مغني المحتاج الى معرفةالفاظ المنهاج :محمدشربيني الخطيب.

۴۵. حاشية الباجوري:شيخ ابراهيم الباجوري.

۴۶. الميزان:امام شعراني.

۴۷. رحمة الامة:محمدعبدالرحمن الدمشقي.

۴۸. الخرشي على مختصرخليل:امام ابي عبدالله محمدالخرشي.

www.melitahrik.com 0777 400 116
WWW.AEL.AF

۴۹. بدایه المجتهد ونهایة ا لمقتصد :محمد ابن احمد ابن محمد ابن رشد .

۵۰. شرح الکبیرعلی متن المقنع:شمس الدین ابو الفرج عبد الرحمن.

۵۱. المغني:ابن محمد عبد الله ابن احمد ابن قدامه.

۵۲. کشاف القناع علي متن لاقناع:شیخ منصورابن یونس ابن ادریس.

۵۳. غایة المنتهی :شیخ مرعي بن الکرمي الحنبلي.

۵۴. زادالمعادفی هدی خیرالعباد :محمد ابن ابي بکرابن قیم الجوزي.

۵۵. فتاوی ابن تیمیه :امام ابن تیمیه.

۵۶. احیاءعلوم الدین:امام ابی حامد الغزالي.

۵۷. کتاب الفقه علی المذاهب الاربعة:عبد الرحمن جزیري.

۵۸. الفقه الاسلامي وادلته:دکتور وهبة الزحیلي.

۵۹. فقه السنه:سید السابق.

۶۰. زادالمستنقع:شرف الدین موسی بن احمد المقدسي.

۶۱. حجة الله البالغة:احمد ابن عبد الرحمن الدهلوي معروف په شاه ولي الله دهلوي.

۶۲. اللباس والزینة فی الشریعة الاسلامیة:محمد عبد العزیزعمرو.

۶۳. الانکحة الفاسده :عبد الرحمن بن عبد الرحمن شمیلة لامدل.

۶۴. النکاح والقضایاالمتعلقه به:دکتوراحمد الحصري.

www.melltahrik.com 0777 400 116

٦۵. الاحوال الشخصية فی الشريعة الاسلامية:محمد محی الدين عبدالحميد.

٦٦. الجنايات فی الشريعة الاسلاميه:دکتورمحمد رشدي محمداسماعيل.

٦٧. کشف الاسرار:ايت الله خميني.

٦٨. کاشف الغطاء:محمد حسين الکاشف الغطاء.

٦٩. مختصرالنافع:ابي القاسم نجم الدين جعفرابن الحسين المحلي.

٧٠. الاعتبارفي الناسخ والمنسوخ من الاثار:محمد ابن موسى الهمداني.

٧١. اين است ائين ما:ايت الله محمد حسين ژباړه ايت الله ناصرمکارم شيرازي.

٧٢. المحلی:امام ابي محمد علي ابن احمدابن سعيد ابن حزم ظاهري الاندلسي.

٧٣. طرق الحکمية فی السياسه الشرعية :محمد ابن ابي بکرابن القيم الجوزي.

٧۴. فرد اودولت:دکتور عبداکريم زندان.

٧۵. تلبيس ابليس:محمد ابن ابي بکرابن القيم الجوزي.

٧٦. الاغاني:امام ابوالفرج الاصفهاني.

٧٧. اداب مباشرت :داکترافتاب احمدشاه.

٧٨. تحفة العروس:محمود مهدي استانبولي،.

www.melitahrik.com 0777 400 116

WWW.AEL.AF

۷۹. رفاه المسلمین:حضرت مولنا شاه اسحاق دهلوي.

۸۰. پرده سید ابولاعلی مودودي.

۸۱. المقدمه:عبدالرحمن ابن محمدابن خلدون.

۸۲. الحیاة الاجتماعیه عندالعرب:استاد ظافرالقاسمي.

۸۳. اداب الزفاف في السنة المطهره:شیخ محمدناصرالدین الباني.

۸۴. الاسلام بلامذاهب:دکتورمصطفی الشکعه.

۸۵. حقوق المراة فی الاسلام:عبدالقادرشبیة الحمد .

۸۶. المراة فی القران:استاد محمود العقاد.

۸۷. المراة بین البیت والعمل:دکتور محمد سلاله ادم.

۸۸. قضیه تحدیدالنسل فی الشریعه الاسلامیه:ام کلثوم یحیی مصطفی الخطیب.

۸۹. تنظیم النسل وموقف الشریعة الاسلامیه:دکتورعبدالله ابن عبدالحسن الطریقي.

۹۰. کشف الحقایق :عبدالعزیزمحمد نسفي

۹۱. سبل السلام شرح بلوغ المرام: محمد بن إسماعیل الصنعاني

۹۲. نظام حقوق زن دراسلام:مرتضی مطهري.

۹۳. زن وشوهر: محمدعلي صغري.

www.meltahrik.com 0777 400 116

پای

www.melitahrik.com
0777 400 116

WWW.AEL.AF